

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Europa

Tim Parks

•• Roman

Roza Hakmen'in
Türkçesiyle

EUROPA TIM PARKS

alef

alef

alef

Tim Parks

1954'te Manchester'da doğdu. On yaşında ailesiyle birlikte Londra'ya taşındı. Cambridge ve Harvard'da öğrenim gördü. İtalyan olan eşiyle birlikte 1981 yılında Kuzey İtalya'ya, Verona'ya yerleşti. Halen eşi ve üç çocuğuyla orada yaşıyor, üniversitede çeviri dersleri veriyor.

Alberto Moravia, Italo Calvino, Antonio Tabucchi, Roberto Calasso gibi İtalyan yazarları İngilizceye çeviren Parks'ın düzyazıları ve öyküleri de bulunmaktadır. Romanlarından bazıları: *Tongues of Flame* (1985), *Loving Roger* (1986), *Cara Massimina* (1990), *Goodness* (1991), *Mimi's Ghost* (1995), *Destiny* (2000), *Judge Savage* (2003), *Rapids* (2006), *Cleaver* (2007), *Dreams of Rivers and Seas* (2009), *Sex is Forbidden* (2013), *Painting Death* (2015).

Roza Hakmen

1956'da İzmir'de doğdu. 1974'te İzmir Amerikan Kız Kolejini, 1979'da ODTÜ Ekonomi bölümünü bitirdi. İzmir'de yaşıyor. Çevirdiği eserlerden bazıları: *Eşlik Eden: Soneçka Antonovskaya* (Nina Berberova), *De Profundis* (Oscar Wilde), *Bir Elin Sesi Var* (Anthony Burgess), *New York Köleleri* (Tama Janowitz), *Matmazel Christina* (Mircea Eliade), *Don Quijote* (Miguel de Cervantes), *Kayıp Zamanın İzinde* (Marcel Proust), *Cennet Dolmuşu* (E. M. Forster), *Yarınki Yüzün* (Javier Marías), *Düşlenen Ülke* (Eduardo Berti).

KURGU KİTAPLIĞI DİZİSİ 41

Europa

Tim Parks

Orijinal adı: Europa

Mart 2016

ISBN 978-9944-494-92-2

© Timothy Parks, 1997

© Alef Yayınevi, İstanbul, 2015, yayıncılık sertifika no: 24965

The Italian Literary Agency ile yapılan bir sözleşme kapsamında yayımlanmıştır.

Çeviri hakları AnatoliaLit aracılığıyla alınmıştır.

İzinsiz çoğaltılamaz.

Yayına hazırlayan: Zeynep Doğukan

Son okuma: Gülnur Akgül

Kapak fotoğrafı: Haluk Çobanoğlu, Saraybosna

Kapak tasarımı: Sinan Kılıç

Baskı: Mutlu Basım Yayın (Matbaa sertifika no: 18569)

Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 256 Topkapı/İstanbul

tlf. (212) 577 72 08

Alef Yayınevi

Cemal Nadir Sokak Büyük Milas Han No: 24/17

Cağaloğlu/ İSTANBUL

tlf. (212) 245 56 27 • info@alefyayinevi.com • www.alefyayinevi.com

www.facebook.com/alefkitap • www.twitter.com/alef_kitap

TIM PARKS

Europa

.. Roman

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN:

Roza Hakmen

Europa (Atina'da) gayet makul fiyatlarla
ticaret yapıyor.

Hiç korkmayın yarıda kalmaktan,
kapislerinizin reddedileceğinden;
ayrıca tertemiz çarşaf lar ve
—kış mevsiminde—

kömür ateşi sunuyor. Bu sefer Zeus,
olduğ un gibi gel. Boğa olarak değil.

SELANIKLİ ANTİPATROS

Aşk ın gecesi ve bir lamba
antlarımız ı yarg ıladı:
O beni ebediyen sevecekti,
ben onu hiç terk etmeyecektim.

Aşk ın gecesi ve sen, lamba,
antlaşmam ıza şahit oldunuz.

Şimdi ant şöyle:

“Bu yeminler, sudansözler.”

Bu gece, lamba,
şahit ol onun yatışına
—başkasının kollarında.

MELEAGROS

BİRİNCİ BÖLÜM

“Kızcağızım, kadının olduğu yerde
tokat da vardır mutlaka.

Bunu söyleyen, sanırım Napoléon’du.”

Zola, *Nana*

Avrupa'yı katetmek üzere yola çıkan modern bir tur otobüsünün uzun arka sırasında, ortaya yakın bir koltukta oturuyorum. Bu kendi başına olağanüstü bir durum. Çünkü tur otobüslerinden nefret ederim, öteden beri nefret etmişimdir, özellikle de modern tur otobüslerinden nefret ediyorum; plastik ve sentetik döşemelerin mide bulandırıcı keskin kokusu bir yana, çoğunluğun varsayılan arzularının günümüzde herkese—yani bana—dayatılma biçiminden: Bagaj raflarının altına yaklaşık her altı sırada bir yerleştirilmiş video ekranları ve gizli hoparlörlerden sızan kulak tırmalayıcı müzik.

Onca zamandır yaşadığım bu garip şehirde; bu taşlar, tramvaylar, soylu cepheler ve kaldırımın üstüne bir şemsiye açıp—Milano'da mayıs ayı her zamanki gibi yağmurlu—kaçak sigara kartonlarını dizmiş Faslılar şehrinde, daha Üniversite Meydanı'ndan Vercelli Yolu'na, sabah trafiğine çıkarken, uzun yolculuğumuzun en başında bile, kendinden emin bir erkek sesinin yapmacık, kendini beğenmiş, boğuk bir tonda söylediği, *un amore passionale* hakkındaki şarkıyı dinlemek zorunda kalıyoruz; bu tutkulu aşkı unutamadığını, *hayatının temelli mahvolduğunu* iddia ediyor: Kırk beşinci yaş gününden kısa bir süre sonra, bir pazartesi sabahı saat sekizi biraz geçte insanın maruz kalmayı isteyebileceği en son konu diyebilirim. Bununla birlikte, genç yolcuların birçoğu şarkıya eşlik ediyor (acemi askerler de savaşa giderken aynı şekilde şarkı söylüyorlardır herhalde).

Evet, hata ettiğimden emindim, diye düşünüyorum, Avrupa'yı katedecek olan bu modern tur otobüsünün uzun arka sırasında ortanın sağındaki koltuğumda otururken; bu yolculuğa katılmanın büyük bir hata olduğundan, daha katılmayı kabul ederken, hatta, böyle bir şey mümkünse, belki daha önce bile hiç kuşku duymadım. Ya da şöyle söyleyeyim: Kararı verdiğim anda, bu yolculuğa katılmanın kaçınmayacağım hatalardan biri olduğunu ve bunu öteden beri bildiğimi de anladım. Sen bu hatayı yapmak için yaratılmışsın, diye düşündüm. Elbette bu hatayı, insanın ancak hayatı diye adlandırabileceği olguyu biçimlendirmiş, yapısını belirlemiş olan daha heybetli, göz alıcı hatalarla aynı kefeye koymuyorum; bir meslektaşımın ricasını kabul ederek diğer meslektaşlarımın bulunduğu listeye kendi imzama eklediğim anda, bunun tam da benim gibi bir insanın yapacağı türden, sefil, saçma sapan ve bile bile yapılan bir hata olduğunu anladığımı söylüyorum sadece. Tam senin yapacağın şey, dedim kendi kendime. Bir tur otobüsünde on iki saat boyunca belirli bir yöne gitmeyi, iki gün sonra da aynı tur otobüsünde (üstelik kulak tırmalayıcı müzik, video ve sentetik kokular eşliğinde, modern bir tur otobüsünde) on iki saat boyunca aynı yolu ters yönde katetmeyi kabul ediyorsun; amaç da, desteklemek şöyle dursun, böyle bir mucizeden söz edilebilirse, salt zihinsel açıdan karşı olduğun bir davaya, göz ardı edilebilecek varlığıyla katkıda bulunmak; üstelik yine desteklemediğin, herhangi bir şekilde katılmadığın, hatta var olmamasının daha iyi olabileceğini sık sık düşündüğün bir kurum aracılığıyla katkıda bulunuyorsun. Sen böyle birisin. Şu anda yeşil ışığa rağmen kavşakta sıkışıp kalmış olan büyük tur otobüsünün arkasın-

da, tüylü naylon arkalıkta kafama rahat bir pozisyon ararken düşünüyorum da, Vikram Griffiths, —sanırım nisan ayının başlarında—bana geldiğinde, tıpkı şu anda bu iğrenç modern tur otobüsünün ön tarafında, ayak bileklerine yapışmış köpeğiyle koridorda durmuş, tıknaz gövdesiyle genç bir kızın omuzlarının ve kuşkusuz, göğüslerinin üzerinden eğilmişken yaptığı gibi, boğazını temizleyip parlak Hintli kelini, favorilerini ya da kalın ensesindeki kılların kökünü sıvazlayarak, sonra da gözlüğünü düzelterek, muhtemelen gerginlik ifadesi olan, karşısındakinde söylediklerinin önemli ve heyecan verici olduğu izlenimini uyandırmak amacıyla yaptığı hareketlerle—belki de kastettiğim, dramatik bir gerginlik; kendinin bilincine varmış, sonra da sonu gelmeyen, kendini tüketen, ama daima zorlayıcı bir narsisizmin içinde üreyen bir gerginlik—şimdi yaptığı gibi balgamını yutarak (yalnız o gün köpeği yoktu) Jerry, *boyó*,* dediğinde—Vikram yalnız Hintli değil, Galli Hintlidir, Galce konuşan tek Hintli olduğunu iddia eder—Jerry, *boyó*, *Avrupa*’ya başvuracağız—yine boğazını temizleyip—*senden de destek bekliyoruz*, dediğinde, yapmam gereken, elbette bir kahkaha patlatmak ya da aynı anlama gelebilecek daha kibar bir karşılık vermek; örneğin, böyle bir şeyin varlığından gerçekten habersizmişçesine, Avrupa mı? ya da, Pardon, neresi? diye sormaktı.

Reddetmeliydim. Bu modern tur otobüsünün, *davamızı Avrupa’ya sunmak üzere* otoyolda kilometreler katedeceği üç günün birisi için mazeret bulmak, yalnız yaşadığı ve pek az *mesleki sorumluluğu* olduğu bilinen biri için bile imkânsız

* İrlanda ağızında delikanlı—ç.n.

değildi kuşkusuz. İmkânsız olmaması gerekirdi. Buna rağmen ben, reddetmemekle kalmayıp, teklifin üzerine atladım resmen. Derhal evet dedim. Bu sıkıcı ve korkarım riyakâr yolculuktan kaçınmak için bir mazeret bulmaya çalışmak şöyle dursun, halihazırdaki son derece geçerli mazereti de es geçtim: Kızımın, yarın kuşkusuz sertçe eleştirilecek olan yokluğunda kutlanacak on sekizinci doğum günü. Derhal kabul etmekle de kalmadım, diye düşünüyorum, otobüsün koca motoru koltuğumun altında titreşirken —yapmaya çalıştığım şey, meselenin üstüne üstüne gitmek herhalde—derhal, yani bir saniye bile düşünmeden, adeta gayri ihtiyari kabul etmekle kalmayıp kibar, hatta dostça bir tavır sergilemek için kendimi zorladım. Elbette Vikram, tabii ki gelirim, deyip derhal imzamı attım ve aynı anda, hiç düşünmeden elimi cebime sokup son zamanlarda satın aldığım ufak tefek, kişisel sayılabilecek çeşitli eşyalardan biri olan yeni cüzdanımı çıkararak yolculuğun masrafını, mali durumum göz önüne alındığında bütçemi aşan bir harcama sayılabilecek iki yüz yirmi bin lireti (hiç gerekmediği halde) derhal ödedim. Bu parayı ödeyecek durumda değilsin, dedim kendi kendime. Aslında şunu da belirtmem gerekir ki, son zamanlarda para benim gözümde, başka bir ülkeye gidecekken bir an önce elden çıkarmak istenen bir birime dönüştü; yani artık pek geçerli olmayacak, değiştirilebilir olduğu aklıma bile gelmeyen bir birim.

Paramı esmer tenli, tok Hintli sesli ve aykırı Galli aksanlı Vikram'a *derhal* ödedim ve sonra da, anlam verilemeyeceğinden korktuğum hevesimi (*davamız uğruna mücadele edersin* geldi mi hiç?) açıklamak için, başkaları herkes adına bu

yolculuğu düzenlemek uğruna bunca zahmete katlandığına göre, bana da en azından *dayanışma ruhuyla* yolculuğa katılmanın düştüğünü söyleyecek kadar ileri gittim. Uzun yol boyunca kitap okuyabileceğimi, işle ilgili, muhtemel işlerle ilgili okumam gereken bir yığın şey olduğunu ya da düşünmekle yetinebileceğimi (yetinebileceğimi!) söyledim. Bu konuşmanın geçtiği kurumsal, dolayısıyla yoksul odada, çirkin büro mobilyalarının arasında, şımarık ve kayıtsız hizmetliler tarafından baştan savma temizlenmiş taş desenli muşamba zemin üzerinde ayakta durmuş, beceriksizlikte benimle bile yarışabilecek, kılları pejmürde giysilerini kaplayan melez köpeğine duyduğu tutkudan başka sağlam bir ilişkisi yokmuş gibi görünen bu adamla konuşurken, *cesur girişimini* çabucak onaylamamın, imza listesine adımlı hevesle eklememin tuhaf bir yanı olmadığına onu inandırmaya çalışıyordum. Gezisine katıldığım için neredeyse özür diliyordum yahu! Daha doğrusu, bu olağandışı ve tutarsız davranışımın, yani bu gülünç, anlamsız geziye katılmayı kabul etmemin içten içe bildiğim tek ve gerçek nedenini daha o sırada bile gizliyordum; şunu da belirtmem gerekir ki, şu anda, her bakımdan buna benzer bir başka şehre müthiş bir süratle, emilircesine gitmeyi sağlayan karayolu ağının şehre kenetlendiği kilit noktalardan birine doğru ağır ağır ilerleyen bu tur otobüsünün arka koltuğunda oturmuş bu düşünceleri kafamda evirip çevirirken, aynı nedenle ansızın yüzümü kitabıma gömüyorum—sayfalarında yazılı kelimeleri ne gördüğüm, ne de aslında görmek istediğim bir kitaba. Çünkü o, yukarıdaki bagaj rafından koyu renk deri evrak çantasını almak üzere şu anda ayağa kalktı. Solda, önden üçüncü sırada oturuyor.

Düşünüyorum da, altı ayı aşkın bir süredir—yoksa bir yıl mı?—kendimi (kendime) ancak hayatımın büyük buhranı, başlıca macerası, müthiş çarpışması olarak adlandırabileceğim olayın ıstırabından, sefaletinden ve sanırım ayrıca hazından temelli kurtulmuş, iyileşmiş bir adam olarak tanımlıyordum. Evet, görmüş geçirmiş, atlattığı badirenin ardından “mutluluğa ve bilgeliğe ulaşmış,” hayatın engebeli yollarında düşe kalka ilerleyenlere sevecen, tatmin dolu bir alaycılıkla bakan bir adam olarak görmeye başlamıştım kendimi. Kafamın içinde kendi kendimle gevezelik ederken, küçük daireme mobilyalar alırken, hayatın yeni baştan, hatıraların baskısından arınarak başlayabilmesi için ansızın yenilemem gerektiğini düşündüğüm ufak tefek eşyaları—yeni cüzdanımı—satın alırken şöyle diyordum kendi kendime: Harika! Boyunduruğun izi bile kalmadı; onca zamandır taşıdığın ağırlık, o pis koku uçtu gitti! Evet, aşırılığa giden yol, diye alıntı yapıyordum kendi kendime, hatırlamaktan utandığım neşeli bir gönül rahatlığıyla, aşırılığa giden yol—belki bir Handel veya Mozart CD’si koyarak (dinlediğim müzikleri titizlikle seçiyordum)—gerçekten de Bilgelik Sarayı’na varıyor. “Saray” kelimesinin yerindeliği tartışılabilirdi herhalde. Ama benim erdiğim bilgelik türünü “pansiyon” ya da “baraka,” hatta “sığınak” daha iyi tanımlasa da, anlatmaya çalıştığım şu: O gün İngilizce Enstitüsü’nün öğretmenler odasında Hintli Gallimiz Vikram Griffiths’le karşılaşmadan önce, tedavi olmuş bir adam gibi hissediyordum kendimi. Hatta kendi kendimi tedavi etmiş olduğum kanısındaydım. İşin içinde gurur da vardı. Hiçbir aşamada kimseden yardım istememiştim, yalan mı? İstememiştim; dalgalara karşı tek başıma mücadele etmiş, daha karanlık

olan seçeneği kaldıramayacağını anladığında insanın mecburen tutunduğu mantık ve özsaygı kırıntılarına tutunmuştum. Açık denizde bana çok uzun gelen bir süre geçirdikten sonra, dalgalar nihayet beni suya daldığım yerin çok uzağında, hiç bilmediğim bir yerde, en önemlisi, daha önce hiç yaşamadığım bir yalnızlığın içinde karaya fırlattı; her şeye rağmen oraya vardığımda, minik dairemin kapısını kapattığımda, *karaya* ayak bastığımı hissediyor, yani bir varış noktasında, “sıcak bir yuva” tanımına, en azından “sıcak” tanımına uygun bir yerde bulunduğum duygusunu yaşıyordum.

Evet, altı aydır, diye düşünüyorum, Avrupa’yı katetmek üzere yola çıkmış bu motoru güçlü, modern tur otobüsünün uzun arka sırasında, ortanın biraz sağındaki koltuğumda otururken, altı aydır güçlükleri atlattığını, emniyette, hatta mutlu olduğunu söylüyordun kendine. El çırpıp tepinecek kadar mutlu olmayabilirdin, ama mutlu sayılırdın, evet, mutlu sayılırdın. Ta ki saygı duymadığın bir adam gelip iğrenç işyerinde seninle konuşuncaya dek; ara sıra birlikte içki içtiğin, özentilik derecesinde kılıksız, tam bir Galli olarak yetiştiği halde kararlı biçimde Hintli bir adam, elinde klipsli tahtası ve kalemiyle, sürekli boğazını temizleyip balgamını yutarak, favorilerini ve kelini sıvazlayarak gergin, sinirli, zorlayıcı tavrını açığa çıkaran bir adam, yıllardır bırakacak cesareti toplamaya çalıştığın bir işi, bir açıdan bakıldığında belki de bütün dertlerinin kaynağı olan bir işi kurtarmayı amaçlayan *cesur bir girişimi* açıklıyor; peki sen ne yapıyorsun? Ne yapıyorsun? Birkaç saniye içinde son altı ayın kararlılığını, sana kararlılık gibi görünen bir tutumu unutup derhal, hiç düşünmeden, —kendi ifadenle— *toplu girişime kişisel katkıda* bulunmayı

teklif ediyorsun. Sonra da, ne ileri ne geri adım atma imkânı tanımadan hepimizi iki arada bir derede, askıda bırakan, yılların dökülmüş yapraklar gibi çürüyüp kokuştugu bayat bir durgunluğa mahkûm eden bu sefil, ama elbette dolgun ücretli, karşı konulmaz derecede dolgun ücretli işi kurtarmak için geçmişte asla en ufak bir çaba göstermediğin için, fiyakalı favorileriyle bu sinirli kel adamın, senin *destek vereceğini* katiyen aklından geçirmediğini, hatta sırf ikiniz aynı anda aynı odada bulunduğunuz ve onun elinde klipsli tahtası olduğu için konuyu sana açtığından emin olduğundan, Başkaları bu kadar çaba gösterdiğine göre, ben de en azından... vs türünden kibarlıklarla özür dilemeye girişiyor, hatta yanına okunacak kitaplar alabileceğini, böylece vakit kaybetmiş de olmayacağını belirtiyorsun. Gülünç bir özentiyile, Yolda yapabileceğim bir yığın iş var, dedin, *başka acil sorumlulukların* varmışçasına; Vikram Griffiths de, Can sıkıntısından korkmana hiç gerek yok, *boyu*, dedi—çünkü yabancı öğretmenler sendikasında hiçbir resmi görevi olmadığı halde herhangi bir etkinliği gerçekleştirebilecek tek kişi olan Vikram, kaç yaşında olursa olsun bütün erkeklere “*boyu*,” yaşına bakmaksızın bütün dişilere de “*girlie*” diye hitap eder; böylece Galli olduğunu vurgular, bu aykırı Gallilik de Hintli oluşuna, Galli olmayışına, ayrıca alkolle beslenen dostane gerginliğine ve her şeyden çok *alternatifliğine*, Fransızların ifadesiyle *revolution permanent*’a,* gölge kurumumuzun kabullenilmiş, sönük bir parçası haline gelmiş olan o özel ve aydın kişiler ordusunun bir üyesi oluşuna dikkat çeker—Can sıkıntısından korkmana

* (Fr.) Sürekli devrim—ç.n.

hiç gerek yok *boyu*, dedi Vikram Griffiths, boğazını temizleyip ellerini ovuşturarak, çünkü gelen öğrencilerin çoğu tabii ki *girlie*'ler olacak. Sonra da, *yaratıcı girişimine* böylesine beklenmedik bir destek bulduğuna kuşkusuz çok sevinerek göz kırptı; göz kırpışı aynı zamanda manalı bir bakıştı, koca bir tiyatroyu dolduran herkesin kendisinin neyi ima ettiğini anlamasını isteyen bir komedyenin abartılı mimiği. Karşı safta olabileceğinden kuşkulandığı insanlarla bile, gösterişli ve kışkırtıcı bir edayla haince bir işbirliği havasına bürünmek, Vikram Griffiths'in genel tavrının bir parçası, diye düşünüyorum. Hatta, dedi, yüzünden o manalı bakışı silmeden, oğlanlar otobüse *Düzüş Arabası* adını takmış; boğuk bir viski-sigara kahkahası patlatıp balgamını yutarak *Düzüş Arabası*, diye tekrarladı ve gülmeye devam etti; ardından tahmini istatistiklere dayanarak, sayıca fazla ve çoğunluğu kız olan öğrencilerle az sayıda ve çoğunlukla erkek olan öğretmenlere dair hesaplar yaptı; tamamen tutarsız ve kabul etmem gerekir ki utanç verici tutumuma uygun şekilde, ben de güldüm. Affedilemeyecek bir neşeyle, *Düzüş Arabası!* diye haykırdım. Kimin aklıma geldi *Düzüş Arabası* demek? Harika! Vikram, Georg'un buluşu olduğunu söyledi. Georg'u bilmez misin?

Georg'u bilirdim. Bilirim.

Onun ve Georg'un adlarının da bulunduğu listesini alıp köpek kılıyla kaplı pejmürde ceketiyle, hayvanı Üniversite'ye getiremediği halde köpek kokarak odanın öbür ucuna, bir başka meslektaşımınla konuşmaya gitti; benim o anda hatırlamaya çalıştığım şey ise, az önce adımla yazdığım listede *onun* ve Georg'un adlarının alt alta ve aynı renkte, dolayısıyla belki de aynı kalemle yazılmış olup olmadığıydı. Hatırlayamadım.

Aynı şekilde şimdi de, Avrupa'nın kalbi sayılan noktaya doğru yola çıkan bu modern tur otobüsünün arka koltuğunda oturmuş, hafızamı zorlayarak o klipsli tahtadaki listeyi gördüğüm, adımlı listeye aceleyle ve doğruyu söylemek gerekirse, acınası biçimde eklediğim ânu tam olarak hatırlamaya çalışırken, ikisinin adının alt alta mı birbirinden uzakta mı yer aldığını yine hatırlayamıyorum; kim bilir kaçınıcı kez hatırlamaya çabalayıp hatırlayamadıkça da, zihinsel enerjimin tamamını kesinlikle hiçbir önem taşımayan bir meseleye harcamanın ne kadar aşağılayıcı olduğunu kabul etmek zorunda kalıyorum; önemsiz olması bir yana, bilardo gibi, TV belgeselleri gibi, hatta, daha ender de olsa iş gibi, insanın sürekli kafa yorduğu, önemsiz, ama en azından zevkli olabilecek başka konulardan alınan hazdan bile yoksun bir mesele. Bir insan niçin köpeğini her yere yanında götürme gereği hisseder ki? diye soruyorum kendime. Bir insan niçin *kendini bu kadar deşifre eder*? Üstelik de çirkin bir köpek. Ayrıca onun ve Georg'un Strasbourg listesini aynı kalemle imzalamış olmalarının, yani o anda birlikte olmalarının ne önemi olabilir? Böylesine basit bir tesadüfün ne anlamı olabilir?

Bu sırada, Ne okuyorsunuz? diye soran bir İtalyanın sesiyle düşüncelerim bölünüyor.

Şunu belirtmem gerekir ki, tur otobüsünün arka koltuğunda katiyen yalnız değilim. Zaten insan modern bir tur otobüsünde yalnız olabilse, hatta yalnız olmayı umabilse, diğer insanların kendisini rahat bırakacağını umabilse, tur otobüslerinden bu kadar nefret etmezdim; tur otobüslerinin belki de en nefret ettiğim yanı, grup kavramını dayatmaları ve insanı belirli bir süre için bir gruba katılmaya zorlamaları; otobüste,

trende, uçakta böyle bir şey yok, çünkü herkes biletini ayrı ayrı alıyor ve herkes ayrı ayrı kendi işiyle meşgul oluyor. Evet, şimdi anlıyorum, tur otobüsleri bana grupları ve grupların, belki de ortak olması bile gerekmeyen en düşük payda düzeyinde etkinlik gösterme eğilimini düşündürüyor; aklıma gelen şey, herhalde, hepsi aynı ruh hali içerisinde şarkılar söyleyen insan grupları, örneğin bir kilise gezisi ya da vakit geçirmek için paket turlara katılan yaşlılar veya bir futbol takımına tezahürata giden yeniyetmeler; genel olarak, insanları bir araya getirip, birlikte eğlenmek, kendilerini eğitmek veya ezilen bir azınlığa dayanışma sergilemek üzere şu veya bu yönde yola çıkaran bütün çağdaş inançları düşünüyorum; herkes, dediğim gibi, aynı ruh halini ve aynı amacı paylaşıyor, her birey, grup ruhunu benimsiyor; bu, belli ki *insanlığın* ve şu anda bu grubun başvurmak üzere yola düştüğü Avrupa'nın ruhu. Oysa eğer yanlış hatırlamıyorsam, bir zamanlar *onun* bana okuttuğu, daha doğrusu yeniden okuttuğu bir kitaba göre—gerçek yönelimime kavuşurum, bir zamanlar umut vaat ettiğim yönde bir insan, bir adam (bu önemliydi) olurum umuduyla bana sürekli kitaplar okuturdu—yanlış hatırlamıyorsam, coğrafi bir birim olarak Avrupa'dan ilk söz edildiğinde (Theokritos muydu?) kastedilen, sadece Peloponnesos'tu ve amaç da, sadece Peloponnesos'u Asya'dan *ayırarak*, küçük yarımada'nın işgalci Asya'nın şekilsiz kütlesi tarafından *yutulmadığını* göstermekti. Onun, beni gerçek yönelimime kavuşturmak, saygı duyabileceği biri haline getirmek için—meselenin özü buydu belki—her zamanki ısrarcı, kuşkusuz övgüye değer gayretiyle okuttuğu, yeniden okuttuğu bir kitaptan hatırladığım, doğru veya yanlış, buydu. Hatırladığım kadarıyla Avrupa, ayrımcılık isteğiydi.

Her ne olursa olsun, burada, arka koltukta katiyen yalnız değilim; sağımda, pencereyle benim arama hapsolmuş, nendense şiş dudaklı, pek güzel olmayan bir genç kadın var; kâh önümüzdeki sırada oturan iki kızla kâh beni es geçip solumda, tur otobüsünün, itiraf etmek gerekir ki, gayet rahat uzun arkasının tam ortasında uyuşuk uyuşuk oturan aşırı makyajlı kızla gevezelik ediyor; bu kızın solunda, Polonya asıllı bir Alman olan yakışıklı Georg oturuyor ve hem kendisiyle pencere arasına hapsolmuş solundaki kızla, hem de ön koltuktaki kız ve oğlanla şakalaşılıyor; öndeki kız ayakta, bir dizini koltuğa yaslamış, öteki uzun ve güzel bacağı koridorda; genç bir İtalyana yakışır şekilde, kolaylıkla tahmin edilebilecek çeşitli konularda hiç durmadan İtalyanca konuşuyor: çeşitli kot pantolon markalarının kalitesi, örneğin üzerindeki kot (böylece Georg’a, bacağı ve dolgun apış arasını dikkatle inceleme fırsatı sunuyor); “önemli” biri (ben değil) ders verdiği zaman Üniversite’nin küçük dersliklerinde yer bulmanın imkânsız oluşu; astroloji ve nümerolojinin güvenilirliği; küçük uydu kent Busto Arsizio’da yeni açılan diskoteğin “süper” ses düzeni; kuzini Paola’nın aşk ilişkilerindeki inanılmaz tutumu: Katolik üniversitesinde hukuk okuyan Paola, uzun süredir birlikte olduğu erkek arkadaşı kendisini terk edince gece yarısı bir arkadaşına telefon ettirmiş, hastaneden aradığını ve kızıl saçlı bir kızın (yani kendisinin) feci bir trafik kazasının ardından komaya girdiğini, üzerinden kimlik namına sadece bir delikanlının fotoğrafı ve arkasında yazılı telefon numarasının (erkek arkadaşın numarası) çıktığını söyletmiş; bütün bunların amacı oğlanın ona acımasını ve onu terk ettiği için suçluluk duymasını, onu ölüm döşeginde bulacağını zannederek hastaneye koşmasını sağlamakmış, ama

erkek arkadaş kızın ailesini aramakla yetinmiş; Paola sarhoş halde kapıdan içeri girdiğinde, ailesi, özellikle annesi üzüntüden delirmek üzereymiş.

Ne kadar çocuksu, diye düşünüyorum, kızın heyecanlı yüzünü seyrederek. Ve ne kadar çekici. Çocuksu davranışların senin için hep meşum bir cazibesi olmuştur, diyorum kendi kendime. Kendi davranışlarının çoğu da iflah olmaz derecede çocuksu, diyorum kendime. Bu arada, Milano'nun kalabalık caddelerinde güçlkle ilerlediğimiz bu yarım saat boyunca, bu çocuksu, son derece gelişigüzel, ama hiç değilse özentisi olmayan, sular seller gibi akan gevezelik ve elbette, radyoda yeni bir ses, mutlu veya mutsuz, ama mutlaka aşk hakkında yeni bir şarkıya başladığında hep bir ağızdan söylenen kişisiz şarkılar, yabanilik diye niteleneceğinin pekâlâ farkında olduğum davranışımın dikkat çekmemesini sağlıyor; tur otobüsünün en arka sırasında, ortanın sağında, (kasten) gecikerek geldiğimde bulduğum tek boş koltukta sessizce oturarak elimdeki kitaba gömülmem, ne yazık ki ön sırada oturan kızın masum sorusunu meşru kılıyor.

Ne okuyorsunuz?

Kız, koltuğuna diz çökmüş olsa gerek; kollarını önümdeki koltuk arkallığının üzerinde rahatça kavuşturmuş, çıkık çenesini ellerine dayamış, yüzünde dostça bir merak ve İtalyanların *disponibilità* dediği, açıklık, dinlemeye ve yardım etmeye isteklilik, uysallık anlamına gelen bir ifadeyle başını bir yana eğmiş. Bu vücut dilinin iletlediği yalın dostluğun bana kalırsa son derece farkında olmasına rağmen, pozunu bilerek, özenle takınmış olması imkânsız; çoğu kez titizlikle çevirdikleri dolaplardan şaşırtıcı biçimde habersiz

olan birçok yetişkinin tam tersi, diye düşünüyorum; örneğin o da, diye hatırlıyorum doğal olarak, seni çok sevdiğini, ama kocasından acı çekerek ayrıldıktan sonra küçük kıızıyla birlikte yaşadıkları huzurlu hayatı altüst edecek türden kararlar almadan önce, tek başına biraz nefes almak istediğini söylemişti. Bunu söylerken yüzünde olağanüstü, sıcak ve dokunaklı bir ifade, tam anlamıyla bir özlem vardı; yüzündeki ifadeyi hâlâ net olarak hatırlıyorum; hapishane parmaklıklarının ardından ya da akşam alacasında, imkânsız bir aşkın mahremiyetiyle sevdiğine bakar gibiydi, ama çok kısa bir süre sonra, o sırada bildikleri göz önüne alınırsa, o ifadenin tamamen sahte ve riyakârca olduğu açığa çıkacaktı; tıpkı, diye düşünüyorum, senin de eski karının ve hatta geçmişte herhangi bir nedenden ötürü senin için önemli olmuş, hayatının bir döneminde senin için elzem olmuş bütün insanların karşısında takındığın ifadelerin birçoğunun tamamen sahte ve riyakârca olması gibi.

Okumuyorum, diyorum önümdeki kıza.

Ama elinizde bir kitap var.

Yirmi ya da belki yirmi bir yaşındaki kıza, bunun aşıkâr olduğunu, ancak, elimde açık tuttuğum kitabı okumadığımı söylüyorum ısrarla.

Niçin?

Daha bu kısa konuşma sırasında bile, hınzır hınzır gülümsemişliğimin ve benden beklendiğini bildiğim dostça, görünürde babacan sosyal mesajları ilettiğimin farkındayım. Aslında kitabı okuyormuş da, kitabın adını söyleyip konuyu kapatacağıma kıza takılmak, konuşmayı uzatmak için okumadığımı söylüyormuş gibiyim. Çok geçmeden, sırf ilginç görünmek

için, bu sevimli *studentessaya** kendimle ilgili, yalanla karışık hüzünlü birtakım ayrıntılar anlatmaya başlarsam kendime şaşırmayacağım.

Elimde tuttuğum kitabı sıkıcı olduğunu bildiğim için okumadığımı açıklamaya koyuluyorum: Kitabı yazan kadın, hatırı sayılır yeteneğini boşa harcıyor; iktidarı daima kötü ve hatalı, kendi sihirli-gerçekçi, lezbiyen, etnik azınlık kimliğini ve çeşitli devrimci arkadaşlarını daima iyi, haklı ve mücadeleci olarak gösteren bayat bir diyalektiği uzattıkça uzatıyor, üstelik bu kahramanca mücadelede HAYAT'ın bir gün, anlayışsız kurulu düzenin kötülüklerine ve zulmüne galip geleceğini ileri sürüyor.

Bu şiddetli eleştirinin kulağa tumturaklı ve küstahça, hatta faşistçe geleceğinin pekâlâ farkında olduğumu, oysa bana sorulursa eleştirim, abartılı olmak şöyle dursun, yetersiz bile sayılabileceğini göstermek için tekrar dostça gülümsüyorum; aslında söylenmesi gereken şu: Dünyayı alışlagelmiş biçimde çözümlemekten başka şey yapmayan, okurlarında, onaylamaktan vazgeçmeye katiyen niyetli olmadıkları (niye olsunlar ki?) bir toplumla ilişkili olarak kendilerinde ahlaki üstünlük duygusu yaratan bir hareketin içinde yer aldıkları yanılsamasını uyandıran kişiler, yazar olsunlar olmasınlar, küçümsenmeyi, belki daha da beterini hak ederler.

Ama bunu söylemek akıllıca bir davranış olmazdı. Zaten insanın söylemeye can attığı şeylerin çoğunun dile getirilmesinin pek de akıllıca olmayacağını, olmadığını keşfettim. Bir şekilde şakaya vurulmadığı sürece.

* (İt.) Kız öğrenci—ç.n.

Öyleyse niye okuyorsunuz? diye soruyor kız.

Sabırımı zorlarmış gibi bir edayla, daha önce de açıkladığım gibi, okumadığımı söylüyorum.

Ama kitap açık duruyor.

Bu kitabı bana biri verdi.

İri iri açtığı genç gözleriyle bana bakarak, aklından geçen soruyu sormanın doğru olup olmayacağını tartıyor ve belki bir tur otobüsünde bulunduğumuz, dolayısıyla hepimiz aynı davayı, benim davamı, destekleyen bir gruba ait olduğumuz için, sorabileceğine hükmediyor. Kim verdi?

Cevap veriyorum: Kitabı okumamı isteyen biri.

Ona takıldığım besbelli, onun bundan hoşlandığı da. Dizlerinin üstünde yaylanıyor, gencecik, gülümsüyor, (sevimli, kalın) kaşlarından biri havaya kalkıyor, başını bir yana eğiyor, pürüzsüz yanağı bir an döşemenin katı, kan kırmızısı sentetik kumaşına değiyor. Kitabı bana kimin verdiğini söylemediğim takdirde, o kelimenin bütün anıştıracakları olmadan, bu genç öğrencinin karşısında *şansımın artabileceğini* düşünüyorum hemen; bu düşünce, derhal bir kısa devreyle, Georg'u ve bir şeyleri gizlemekte son derece usta olan *onu* tedirginlik duyarak düşünmeme yol açıyor; sonuçta karardan çok, korkulu bir reddedişin izlediği (ilk nefesten sonra bir sigarayı söndürmek gibi) bir kendini tanıma kasılması olan bir tür refleksle bu sefil romanı bana kimin verdiğini kıza söylemeye karar veriyorum. Kendimi her türlü kaçamaktan korumak için söyleyeceğim. Tam ben ağzımı açarken, kız soruyor: Kız arkadaşınız mı?

Ne?

Kitabı kız arkadaşınız mı verdi?

Sevecen bir tavırla gülümsüyor. Daha cesur davranıyor artık. Parmağında yüzük olmadığını fark etti—bakışını gördüm. Yine tereddüde kapılıp ağzımı kapatmışken, konuşmamız bir duyuruyla bölünüyor. Vikram Griffiths, elinde bir mikrofon, ayaklarının dibinde melez köpeği, tur otobüsünün önünde, şoförün yanında ayakta duruyor. Sesinde sert, elektronik bir tokluk ve tok bir Gallilik var: Hoş geldiniz! diyor. *Benvenuti, bienvenus, willkommen, croeso*, sizleri aramızda görmekten mutluyuz!

Vikram Griffiths konuşmaya başladığında, önümde oturan, iri kahverengi gözleri yüz binlerce İtalyan kızın, ayrıca İspanyol, Yunanlı ve kuşkusuz başka uluslardan kızların gözleri gibi eşsiz, enfes, yeri kolaylıkla doldurulabilir olan kız, dinlemek üzere önüne dönüyor; bense, bu tıklım tıklım tur otobüsünün arka sırasında, ortanın sağındaki koltuğumda ve Vikram Griffiths'in hoparlörden çıkan, halka mal olmuş sesinin saldırısı altında, *artık gerçekten işin içinde olduğumu*, yani istesem de istemesem de bu tur otobüsünde olduğumu ve on iki saatlik yolun ardından iki gece Strasbourg'da kaldıktan sonra tekrar bu tur otobüsünde on iki saat geçireceğimi söylüyorum kendi kendime; kaldı ki, trafiğe ve koşullara bağlı olarak yolun on iki saatten fazla sürmesi de çok mümkün, çünkü insan başkalarıyla birlikte yola çıktığı anda, bir tur otobüsünde toplu bir geziye katıldığı anda, ortaklaşa bir projeye, toplu bir girişime katıldığı anda, koşullar daima denetiminin dışındadır.

İşin içindeyim. Dibine kadar, kaçıışı yok. Milano'yu geride bıraktık bile, otoyolda hızla ilerliyoruz, birbirine kenetlenmiş bir grup oluşturuyoruz; öyle ki, tıpkı uçakta kapılar kapanıp pistte ilerlemeye başladığınız anda olduğu gibi, artık varış noktasından önce gruptan ayrılmak, bağımsız arzulara ve güdülere ayrıştırılmak mümkün değil. Artık işin içinde-sin, diyorum kendi kendime; her iki yanında, önünde oturan,

çoğu kız, kimi güzel, kimi sıradan genç öğrencilerle, iki koltuk solundaki Georg'la, kimilerinden hoşlandığın, çoğundan hoşlanmadığın Fransız, Alman, İspanyol, Yunanlı ve hatta, Tanrı yardımcımız olsun, İrlandalı meslektaşlarınla ve *onunla* birlikte bu işin içindesin; koyu kahverengi saçlarıyla önden üçüncü sırada oturuyor; az önce koyu kahverengi evrak çantasını bagaj rafından indirdi; tren tarifesini, kullandığımız prezervatifleri, makineyi kurup çektiğimiz fotoğraflarımızı, uçak bileti, otel makbuzu gibi hatıraları, kendi cebime koymamaya hep dikkat etmek zorunda kaldığım yemek makbuzlarını, elbette mektuplarımı, bazıları on, hatta yirmi sayfa uzunluğundaki, bazıları yazdığım kötü şiirlerden ibaret, bazıları da onun için kopya ettiğim, ama onun hiçbir zaman tanımadığı iyi şiirler içeren sayısız mektubumu, daha sonra amonyak spreyini koyduğu çanta; yoğunlukla yaşanan ve değişmesi gereken, iyi başlayan ama olduğu gibi kalamayan ve kötü, çok kötü biten her şey gibi; ne var ki şimdi çantada sadece tuttuğu notları yazdığı kâğıtlar olsa gerek; *Birleşik Avrupa* anayasası taslağı araştırması için bu gezide de notlar tutacak; bu araştırma, Brüksel'de bir yıllık çalışma ve eğitim için bir *Euro bursu* kazanmak üzere girdiği yarışmanın bir parçası, kızımдан böyle duydum; bunu meslek hayatında elzem bir adım olarak görüyor, çünkü hayatı hâlâ meslek ve kendini geliştirme bağlamında düşünüyor, hâlâ o aşamada.

Evet, artık bu işin içindeyim: Şarkılar, ihtiyaç molaları, yeni kurulacak dostluklar, adres alıp vermeler, can sıkıntısı, kuşkusuz, küçük grubumuzun bazı üyelerinin, daha fazla yetki ve sorumluluk almaya, bazılarının da (ben) reddetmeye çalışacağı sohbetler; işlevlerini, yetkilerini ve oylama yönte-

mini belki onun, Avukat Malerba'nın ve Vikram'ın dışında hiçbirimizin tam olarak anlamadığı Avrupa Parlamentosu'na dilekçemizi sunarken bürokratik işlemlerin kuşkusuz kaybettireceği zaman; dönüş yolunda da hepimiz başarımızın önemi tartışmak ve başarımızı efsaneleştirmek; gitmekle ne kadar iyi ettiğimizi, artık daha güvenli bir konumda olduğumuzu, yani bir süre daha maaşlarımızı alacağımızdan emin olabileceğimizi söylemek zorunda kalacağız.

Evet, kapana kısıldım; telesekreterin bütün aramaları denetlediği, 1993'ten önceye ait tek bir fotoğrafın, süs eşyasının, afişin veya özel eşyanın bulunmadığı küçük dairemde, çok sevdiğim sıkıcı özel alanımda değilim; kırk elli kişinin esiriyim. Yakalandın, diyorum kendi kendime, kapana kısıldın. Gecikmeme, bu gülünç geziye katılmaktan kaçınmam için mevcut bütün sebepleri (kaçınacağıma bir an olsun inanmadan) gözden geçirerek Sempione Yolu'nda bir kafede yarım saat geçirdiğim için geç gelmeme ve bütün çekincelerime rağmen, itiraf etmem gerekir ki, artık *işin içinde* olduğum düşüncesi beni enikonu heyecanlandırmaya, neşelendirmeye başladı; şimdiden, bu genç kadınlardan biriyle, herhangi biriyle (benim gözümde hepsi birbirinin aynı—başka türlü-sü olabilir mi?) küçük bir macera, İtalyanların deyişiyle bir *avventura* yaşamayı aklımdan geçiriyorum. Bir macera yaşamalısın, diyorum kendi kendime, körpe öğrencileri gözden geçirerek, herkesin gözü önünde, aleni bir macera. Tabii kastedtiğim, *onun* gözü önünde. Sanki böyle bir şey onu üzebilirmiş gibi! Umurunda bile olmayacağını gayet iyi biliyorum. Aksine, açıkçası pek sanmıyorum ya, bu gezide birbirimizle konuşacak olsak, *sağlıklı bir cinsel yaşamım* olduğuna ne ka-

dar sevindiğini söylerdi; bu kavramı, her ne demekse, daima savunur ve hatta neredeyse her tür davranışı mazur göstermek için, bir *ahlak kuralı* olarak öne sürerdi; her tür davranıştan kastım, sanırım ihanet, yani olabilecek en feci ve bazen en kaçınılmaz davranış. Şimdi hatırlıyorum, benimkine benzer tarih eğitimiyle ve seçkin olma ya da en azından seçkin görünme arzusuyla, dünyada Avrupa hegemonyasının bir kadının ihanetiyle başladığını söylerdi hep, Helena'yı kastediyordu; Helena'nın ihaneti Akhaların zaferine ve uygarlığın merkezinin doğudan batıya, Troya'dan Atina'ya, sonra da elbette daha batıya, çok sevdiği Paris'e kaymasına önayak olmuştu. Paris de bir başka kahramandı. Bütün destanlardaki maceralar (onun bunu söyleyişini, benim de onun ne kadar akıllı ve kültürlü olduğunu, ne kadar güzel konuştuğunu düşündüğümü hatırlıyorum), bir kadının babasına, ailesine veya kocasına ihaneti etrafında biçimlenir—Medeia, Antigone, Ariadne; bunu söyleyip çağiltılı Fransız kahkahasıyla gülerdi; tarihin çarkını daima ihanetin döndürdüğünü—Hitler'in Stalin'e, De Gaulle'ün İngiltere'ye ihaneti—ve ilişkimizi *geniş dünya perspektifi* içinde gördüğümüz sürece suçluluktan korkmam, kendimi haklı çıkarmam gerekmediğini söylerdi.

Tipik Fransız kahkahasıyla gülerdi. Buna, gülüşünün Fransızlığına ikinci kez değinmemin sebebi, gülüşünü benzersiz bulduğumu şu anda hatırlamış olmam ve o kahkahayı tam olarak hatırlamaya çalışmam; insan birçok kez bir şeyin harika veya benzersiz olduğunu hatırlar, ama o şeyin kendisini tam olarak hatırlayamaz, tadına varamaz ya da niye olduğunu anlayamaz. Hatırlamak isteyişini hatırlar. İnsan üzölmek için, hatırladığı şeyin kendisinin değil, yokluğunun, yokluğunun

şeklinin tadına varmak için hatırlar. Bu tıklım tıklım, iri tur otobüsünün uzun arka sırasında, ortanın sağındaki koltuğumda oturmuş bunu düşünürken, Milano'nun kuzeyindeki otoyol üzerinde bir yerlerde Vikram Griffiths boğazını temizleyerek mikrofondan konuşmaya başlarken, bacaklarını koklayıp duran gülünç melez köpeği Dafydd'in ıslak boz burnunu bütün kızlar okşarken, ona âşık olduğumda en çok *yabancılığına* âşık olduğum geçiyor aklımdan; bunun şaşırtıcı olmasının nedeni, daha önce de yabancılığa—karıma—âşık olmuş ve sonucun pek parlak olmadığını görmüş olmam; kalkıp yine aynı şeyi yapmıştım, demek ki Afrika'ya, Asya'ya, Rusya'ya, kuzeye ya da güney kutbuna yerleşsem, yani birtakım insanlar gibi akıl almaz biçimde oradan oraya dolaşacak enerjim, cesaretim ya da iyimserliğim olsa, tekrar tekrar yabancılığa âşık olacağım, kadın dudağının, gözünün ve burnunun her farklı biçiminin, kadın ses telinin her farklı ahenginin, her lisanın, bakışın ve yürüyüşün insafına kalacağım, çünkü muhtemelen benim âşık olmamı, kontrolümü kaybetmemi, tapınma haline yaklaşmamı sağlayan tek şey yabancılık—ne var ki bir daha asla âşık olmayacağımın pekâlâ farkındayım.

İstemem de zaten.

Ayrıca bu konuları düşünmeyi, okumayı veya konuşmayı da katiyen istemiyorum; hiç durmadan bu konuları düşünmemin, okumamın ve konuşmamın sebebi herhalde buna mecbur olmam. Herhalde.

Yine şaşkın haldeyim, işin gerçeği bu; bir otobüs dolusu dilberle beceriksizin arasında, elimde on sekiz yaşındaki kızımın verdiği feci kitapla oturuyorum; bu arada Vikram Griffiths önde, elinde mikrofon—köpeğini mutlaka yanında getir-

mek zorunda kaldığını, ayrılmakta olduğu karısına bırakırsa onu asla geri alamayacağını otobüs şoförüne açıklamış olması—abartılı Galli İtalyancasıyla (ama bu garip, İtalyanların nitelemesiyle *folkloristico** beceriksizliğinden, tuhaf melezliğinden ve azınlık olmasından herkesin ne kadar hoşlandığını biliyor) gezimizin nedenlerini açıklıyor: Üniversitenin maaşlarımızı yasaya aykırı biçimde düşürmesi, sözleşmelerimizin yenilenme süresini dört yıla sınırlandırma çabası, kovulma tehdidi, işimizin (yani öğretmenlik işimizin) niteliğinin yeminli ifadelerde yanlış sunulması, mahkeme kararlarına, hatta Avrupa Mahkemesi kararlarına uyulmaması, kısacası İtalyan devletinin Üniversite aracılığıyla bize karşı takındığı kibirli tutum ve bunun üzerine bizim Avrupa Parlamentosu'na bir dilekçeyle başvurup, kovulan arkadaşlarımızın tekrar işe alınması, maaşlarımızın eski düzeyine getirilmesi, hem gelir kaybımız hem de gördüğümüz gayri meşru ve aşağılayıcı muamelelerin yarattığı psikolojik çöküntü için tazminat ödenmesi yolunda baskı yapılması için ısrar etme kararımız.

Haklı mıyım, yoksa haklı mıyım? diye bağıyor Vikram Griffiths (İtalyanca, popülistçe); bunun üzerine herkes alkışlayıp tezahürat yapıyor, köpek Dafydd havlıyor ve sevecenliklerini sergilemeye bayılan kadınlar tarafından okşanıp sevildikçe deli gibi kuyruğunu sallıyor; Vikram balgamını yutarak geziye katılan öğrencilere gösterdikleri dayanışma için teşekkür ediyor ve Avrupa Parlamentosu'ndaki görevlilerin bu *geniş çaplı destekten* ne kadar etkileneceğini, bunun, öğrencilerin yabancı dil hocalarıyla *ilişkileri* olduğunu, du-

* (İt.) Folklorik—ç.n.

rumun farkında olup ilgilendiklerini kanıtladığını, basının bunu mutlaka fark edeceğini ve Üniversite'nin de, dersliklerin işgal edilmesini istemiyorsa, konuyla ilgilenmek zorunda kalacağını söylüyor.

Haklı mı, yoksa haklı mı?

Kadın seslerinin baskın olduğu şiddetli bir tezahürat daha kopuyor ve köpek havlamasıyla yankılanıyor; tıknaz, sevimli, zeki Vikram Griffiths telaffuz ettiği hemen her İtalyanca kelimedede bir dilbilgisi ya da vurgu hatası ya da her ikisini birden—her ikisini birden—yapıyor, oysa Galceyi mükemmelen konuşuyor olsa gerek; bizi desteklemek üzere, bazıları mutlaka gerçek bir fedakârlık ederek, dönüşümüzde derhal başlayacak sınavlara hazırlanmak için kullanabilecekleri değerli saatleri ve günleri bizim uğrumuza harcayarak geziye katılan öğrencilere söylemediği şeyler var elbette: Biz yabancı okutmanların, aldığımız maaş karşılığında ne kadar az çalıştığı, tembellikle geçen uzun yaz tatillerimiz, bazılarımızın ne kadar niteliksiz olduğu, kaçımızın sırf yetkili profesörü tanıdığı için işe alındığı, birimizin, profesörüyle lezbiyen ilişkisi olduğu, bir diğerimizin, profesörüyle birlikte zengin ve başarısız öğrencilere sınav sorularını sattığı, birçoğumuzun işe alınmadan önce profesörlerimizle özel dil okullarında ve tercüme bürolarında çalıştığı, dolayısıyla zaten var olan—İtalyanların deyişiyle—bir *collaborazione*nin* uzantısı olarak işe alındığı, kimsenin denetlemediği, hatta umursamadığı işimiz karşılığında kolayca kazandığımız dolgun maaş yüzünden birçoğumuzun, iflah olmaz birer fırsatçıya dönüştüğü ve çoğumu-

* (İt.) İşbirliği—ç.n.

zun, üniversite dışında başka bir iş aramaktan, harcadığımız emekle az da olsa orantılı biçimde hayatımızı kazanmaktan ne kadar korktuğu. Başka bir iş bulma düşüncesi seni de korkutuyor, diyorum kendi kendime. Yoksa bu kadar zaman bu işte kalır mıydın? Vikram Griffiths, fiyakalı favorileri, Hintli karizması, artık sadece bir avuç insanın konuştuğu bir dilin vezninde devrim yaratmış (besbelli) yüce Galli şair Dafydd ap Gwilym'in adını verdiği köpeğiyle Vikram, yıllar önce üniversitede işe başladığımızda, her birimizin bu işte en fazla beş yıl kalmayı kabul ettiğine dair bir sözleşme imzaladığını söylemiyor; elbette hepimiz bu süreyi başka bir şey—yazar, ressam, anne, profesör, girişimci—olmak için kullanacağımızı sanıyorduk, ama beş yılın sonunda, kişisel planlarımız suya düştüğünden ya da beklediğimiz tatmini bize sunmadığından ayrılamadık, kof işimizden vazgeçemedik.

Biz yolunu şaşırmış insanlarız, diye düşünüyorum; bu tur otobüsündeki meslektaşlarım ve kendimle ilgili gerçek bu; bize ait olmayan bu yabancı ülkede, var olup olmadığı belirsiz bu Avrupa'da yolumuzu şaşırmışız ve memleketimize dönmek zorunda kalsak ne yapacağımızı bilemeyiz. Kadın, erkek, istisnasız hepimiz memleketimize dönmekten korkuyoruz, çünkü çoğumuz kırk yaş ve üzerinde; hayatın uzun zaman önce bizi bıraktığı bu yerde, sonbahar yapraklarının ağır ağır dönerek çürüdüğü bu bataкта kapana kısılmış durumdayız; aramızdaki bekâr kadınlar tek güvencelerini, devletten aldıkları maaşı ve elbette ilerideki emekli maaşlarını, aileleri olan evli kadınlarsa klostrofobik ev hayatından tek kaçış yolunu kaybetmekten korkuyor; Vikram Griffiths favorilerini sıvazlayarak, köpeğinin kulaklarını kaşıyarak uzun uzadıya ko-

nuşurken, hepimiz, Üniversite’de görevliyim, diyememenin, —aslında çoğumuz memleketimizi unuttuğumuz halde— Paris’te, Atina’da, Köln’de, Dublin’de, Brugge’de, Madrid’de, yani memleketimde değil, burada, bu yabancı ülkede bulunmamın nedeni bu, diyememenin yaratacağı kimlik bunalımından korkuyoruz, diyorum kendi kendime. İşimize geldiğinde memleketimizi göklere çıkarıyor, yine işimize geldiğinde yerin dibine batırıyoruz, diye düşünüyorum; Thatcher veya Kohl yönetiminde, anne babamızla birlikte, eski karımın yakınında, Yunanistan ya da Glasgow’un entelektüel ortamında yaşayamayacağımızı söylüyoruz. Vikram Griffiths, bu aklı havada, ama çoğu sevimli öğrencilere, birçoğumuzun memlekete dönme, ama sevdiğimiz biriyle, —yaygın deyişle—güçlü bir konumda dönme hayali kurduğunu söylemiyor; ben de uzun süre boyunca İngiltere’ye *onunla* dönme fikrine saplanıp kalmıştım; onda da benimle birlikte Rheims’e dönmek bir saplantıydı sanıyorum, öyle söylemişti en azından; Rheims’e gerçekten döndük, daha doğrusu, bu onun için bir dönüştü; o aşk ve haz dolu haftayı asla unutamam, ama sonuna doğru huzuru kaçmış, kentin çok soğuk olmasından, insanların taşralılığından, dar görüşlülüğünden şikâyet etmişti. Paris’te olmayı tercih edeceğini söylemişti. Bir dahaki sefere birlikte Paris’e gitmeliyiz. Ama Paris’e hiç gitmedik, Paris’e hiç gitmeyeceğiz; ayrıca Vikram az sonra ihtiyaç molası vereceğimizi duyururken senin bunları düşünmen gülünç, diyorum kendi kendime; Vikram bu gece Strasbourg’da hep birlikte yemeğe gitmemizi ayarlayacağını, oteldeki odaların çift kişilik olduğunu, iki ayrı yatak bulunduğunu söylüyor, ama yataklar birleştirilebilir elbette. Ha ha. Gerçi münasebetsiz bir

anda araya düşme ihtimali olabilir tabii; dolayısıyla odamızı kiminle paylaşacağımıza şimdi, gecikmeden, *utanmadan*, ha ha, karar vermemiz gerekiyor; bunları söyledikten sonra, tıpkı Georg'un tur otobüsüne *Düzüş Arabası* adını taktığını söylerken koridorda yaptığı gibi, abartılı biçimde göz kırpmıyor; açıkçası, biriyle aynı odada yatmam gerekeceğini hiç düşünmemiştim. Kiminle yatacağım? Tanrı'm, kiminle yatacağım?

Freud, insanların bir sayının ya da kelimenin rastgele tekrarına batıl inançlarla anlam yüklemeleriyle, rastlantısal dünyanın kendileri açısından, olabileceğinden daha çok şey ifade etmesini istemeleriyle ya da gerçeğin bu olmasından, ruhla diğer her şey arasındaki bir komplodan korkmalarıyla alay ederdi. Dolayısıyla, kendimi ilginç bir psikanaliz konusu olarak gördüğüm gülünç dönemde *Das Unheimliche*'yi* okuduğumda, Freud'un da belki benim gibi tam tersi yönde bir sorunu olabileceğini, kelimelerin, sayıların veya isimlerin, tekrarlandıkça anlamlarını kaybetmesinden yakındığını düşünmüştüm. Kelimeler tekrarlandıkça, kehanet niteliğine bürünmek şöyle dursun, salt sese dönüşür. Örneğin, *onun* dışında pek bir şey düşünmediğim halde adını asla söylemememin bir nedeni, o ismin hâlâ, telaffuz edildiği anda bir duygusal nöbete, fiziksel olarak hissettiğim bir gerginliğe yol açacak kadar güçlü olmasıdır; bir başka ve belki daha önemli bir nedenden de, hiç telaffuz etmemekle gücünü koruyabilmem, tekrar edilerek sıradanlaşmasını önleyebilmemdir; örneğin *Avrupa* kelimesi, bir zamanlar ırzına geçmek için bir tanrının boğaya dönüşmeyi göze aldığı, sayısız kahramanın bulmaya çalıştığı bir kızın adı olmasına rağmen, herkes *Avrupa*, *Euro* diye tekrarlayıp durdukça sıradanlaşmış, anlamsızlaşmıştır.

* (Alm.) Tekinsiz—ç.n.

Her neyse, dediğim gibi ilişkimizin olağanüstü ilk yılında, kendini çözümlemeye geçen, ilahi mutlulukla dolu ve her şeyden çok, çocuksu debelenme döneminde o, okumam için bana Freud'un biyografisini verdiğinde gördüm ki, Freud, alenen kabullenmemekle birlikte, 62 sayısının hayatındaki tekrarından—vestiyerde, otel odasında—o kadar büyülenmişti ki, o yaşta öleceğine inanmaya başlamıştı. Tur otobüsünün en arkasında, ortanın sağındaki koltuğumda oturmuş, herkesin istediği oda arkadaşını elde etmeye veya istemediği oda arkadaşından kurtulmaya çalıştığı ya da fırsat çıkarsa odasını istediği biriyle paylaşabilmek için tek kişilik bir oda elde etmek için ısrar ettiği hararetli tartışma boyunca başım önde, tekliflere açık kalmayı başarmışken, öndeki iri gözlü kız ansızın dönüp arka sıradakilere, koltuk arkalıklarındaki plastik yer numaralarına bakmadan koltuk numaramızı tahmin etmemizi ve bir kâğıda yazmamızı önerdiğinde şaşıyorum. Diğer herkes yanlış tahminlerde bulunurken ben, sarıhlığını ansızın algılayarak, yaşım olan 45 sayısını düşünüyorum ve sayıyı bu sabahki kafe makbuzunun arkasına yazarken, *onun*, çok yakın zamana kadar yaşadığı Verona'nın şehirlerarası telefon kodunun da 045 olduğunu fark ediyorum. Dört beş. Freud'u hatırlıyorum ve bu durumlarda ne yazık ki kaçınılmaz biçimde akıldan geçen bir düşünce, bu yıl, hatta belki bu hafta ölebileceğim geçiyor aklımdan, çünkü yarın beşinci ayın dördüncü günü. Gerçi Freud altmış iki yaşında ölmemişti.

Nasıl tahmin ettiniz? diyor kız, yine başını bir yana eğip dizlerinin üstünde yaylanarak; başı koltuğunun üstünde aşağı yukarı sallanıyor.

Kırk beş sayısı birden aklıma geldi, diye açıklıyorum. Sonra, sırf gururuma yediremediğimden, kırk beş yaşında olduğumu söylemiyor, gülünç duruma düşmemek için de ölüme imada bulunmuyorum ve keşfime kendim de şaşarak ekliyorum: Belki Porta Ticinese Sokağı, 45 numarada oturduğum içindir. Georg'un hınzır hınzır gülümsediğini görüyorum göz ucuyla; doğal olarak, daha önce bir ara koltuk numarasına baktığımı, şimdi de kızın ilgisini çekmek için yalan söylediğimi düşünüyor ve halimi biraz acıklı buluyor; oysa aslında kızın ilgisini çekmek için *doğruyu* söylüyorum. Çünkü tahminim gerçekten içgüdüsel; bir yandan gerçekten telaşa kapılıyorum. Gerçekten de artık yıllarca oturduğum Rose Sokağı, 7 numarada değil, Porto Ticinese Sokağı, 45 numarada oturuyorum. Kırk beş sayısı gerçekten de kasıtsız olarak, kendiliğinden aklıma geldi, diyorum kendi kendime. Korkutucu bir durum. Bu da bana, aslında bu durumun, ilk karşılaştığımızda *onun* ilgisini çekişimden pek de farklı olmadığını hatırlatıyor—acaba şu sıralar bana onu hatırlatmayacak herhangi bir şey var mı? O zaman da şimdiki gibi, açıklanabilir olmayan bir konuda *doğruyu*, gülünç sayılabilecek, ama benim için önemli bir keşif olan bir önsezimi söylemiştim. Benim yıllardır sürdürdüğüm, onunsa yeni başladığı ve heyecan duyduğu bir işten niçin sıkıldığımı açıklamaya çalışırken, asansör kapısının kapanmasıyla oluşan ani rahatsızlık ve samimiyet ortamında, nedense Üniversite'de ve hatta Milano şehrinde kendimi kapana kısılmış, bir büyüünün etkisinden kurtulamazmış gibi hissettiğimi, üstelik aslında başka bir yerde olmam, farklı bir hayat yaşamam gerektiği, farklı bir kaderimin olduğu yolunda ısrarlı bir duygu taşıdığımı söyledim.

Asansörün kapısı bir başka katta açıldığında mahcubiyetle güldüğümü hatırlıyorum; şimdi, aradan dört yılı aşkın bir süre geçtikten sonra düşündüğümde, mahcubiyetimin, düşünmeden şaşırtıcı ve rahatsız edici bir şey söylemiş olma duygusunun beni çekici kıldığını tahmin etmek zor değil; incinebilirlik, sırf karşımızdakini üzerimizde iktidar kurmaya davet ettiği için de olsa, çekicidir.

Ne var ki, bu süratli tur otobüsünde bu güzel kızla yaşamakta olduğum bu ânı dört buçuk yıl önce asansördeki andan çok farklı kılan şey, o sırada bunun bilincinde olmayışımı. O zamanki, hesaplanmamış, incelikli ve bilinçdışı bir baştan çıkarmaydı: Girişmekte oldukları maceraya ilişkin herhangi bir ipucundan yoksun iki kişi; hem çok önemli hem de, körü körüne olduğu için müthiş değerli bir an (öyle ki, bu karşılaşma antik bir Atina veya Girit vazosunda betimlenecek olsa, etrafta çeşitli pullu, toynaklı, boynuzlu mitolojik hayvanlar ve her şeyi öngörebilen, olacakları bilen, ama aynı zamanda konuşmaması gerektiğini, konuşsa da anlaşılmayacağını, çünkü öngörünün, hatta genel olarak bilgeliğin asla aktarılamayacağını, sadece anıların, anlatının verdiği sonu gelmez *schadenfreudenin** aktarılabilirliğini bilen bir kâhin olurdu). Aynı şeyi bir daha asla yapamayacağım, diyorum kendi kendime şimdi, tur otobüsünde. Böyle körü körüne bir baştan çıkarma, evinin kapısından dışarı adım atarcasına neşeyle karanlığa bir dalış, bir daha asla gerçekleşmeyecek. Çünkü artık her şey bilinçli, her şey planlı programlı. O bunu hiç anlamadı sanıyorum, o gün asansördeki açıkyürekliliğimi, kırk yaşında bir çocuk olduğumu yani; o ka-

* (Alm.) Başkalarının derdinden duyulan haz—ç.n.

dar ki, ilk sevişmemiz sona erdiğinde—Mazza Sokağı'ndaki da-
iredeydik, kızı yuvadaydı, ev arkadaşı Greta ise, rahatça konu-
şabilmek için balkona çıkmış, abuk sabuk konuşmalarının açık
yatak odası penceresinden daha net duyulduğunu fark etmeden
uzun uzun telefonda konuşuyordu—gülmüş ve yatağa bu kadar
çabuk girmemizin kısmen benim arsızlığımın, daha aramızda
iki üç cümle geçmişken evliliğimden memnun olmadığımı be-
lirtmemin sonucu olduğunu söylemişti. Üstelik de asansörde.

Söylediklerimin ardındaki imayı gerçekten de fark etme-
miştim, ama o söyleyince anladım, üstelik doğrudu da, çün-
kü o sırada çok mutsuzdum; sıkıcı bulduğum işimden şikâyet
ederken, aslında zayıf noktayı, “sorumluluk” duygumu kul-
lanarak o işte kalmamı sağlayan karımdan şikâyet ediyordum.

Farklı bir kader! dedi gülerek. Büyü etkisi! Ne kadar ro-
mantiksin!

Ama bir saat kadar sonra, daima hissettiğim utanç verici
bir ihtiyacın, pratik anlamda bir işe yarama, yardım etme,
karıma ihanet ederken bile *iyi ve çağdaş bir erkek* olduğumu
gösterme ihtiyacımın güdüsüyle, mutfakta aslında benim
kirlletmediğim bulaşıkları yıkarken, ansızın kulağıma, Ar-
kana dön, diye fısıldadı; döndüm ve boğazıma bir et bıçağı
dayandı. Çelik bıçağı tenimde hissediyordum; önce bir kah-
kaha patlattı, ardından son derece kasıtlı bir tutkuyla, kasıtlı
ve bilinçli olması yüzünden heyecan ve korku uyandıran bir
tutkuyla beni öptü, sonra da bıçağı uzatıp, *Alors** kullan bunu
dedi. Bağlarını kes at! Bir öpücük büyüü bozmaya yetmez,
deyip tekrar o yabancı mı yabancı Fransız kahkahasıyla gül-

* (Fr.) Hadi—ç.n.

dü; o gülüşü tekrar duymak için otobüsün önüne yürümem yeterli, çünkü onun kahkahalarının sonu gelmez. O Fransız kahkahaları. Hafiflik ve kahkahadan ibarettir o. Ne var ki şimdi duyacağım gülüş aynı olamaz. Suçortaklığına inancımı yitirdiğimden beri, sesi farklı geliyor kulağıma.

Bu arada Georg, tahminini yazdığı metro biletini yırtarak Lotto Caddesi 63 numarada oturduğunu, on birinci ayın on dokuzunda doğduğunu ve arabasının plaka numarasının MI 807 653 olduğunu, ama bütün bunlardan yola çıkarak, koltuk numarası olan 47'yi asla tahmin edemeyeceğini söylüyor.

Georg çok komik; benim kız ve diğer kızlar buna gülüyor ve sayılardan anlam çıkarmaktan ve tarot falından söz etmeye başlıyorlar. Sağımdaki şiş dudaklı kız fal bakmayı biliyormuş. Georg'a, isterse falına bakabileceğini söylüyor. Georg sapsarı kaşlarından tekini kaldırıp alaylı bir endişe ifadesi takınıyor. Kızlar gene gülüyor. Georg ifadesini hiç bozmuyor. Yakışıklı bir yabancıyla tanışacağımı duymak istemiyorum, diyor. Kızlar kıkırdıyor. O sırada gülünç bir *rekabet* bilinciyle, bunca kızın arasında sadece iki erkek olduğumuzun, daha önce umutsuzca, çaresizce tuzağa düştüğüm gibi, şimdi de oltaya gelirsem rezil olacağımın farkına vararak kitabıma sığınmaya karar veriyorum. Oku, diyorum kendi kendime. Tekrar kitabıma dönüyorum. Oku. Oltaya gelme, diyorum kendi kendime. Bu konuşmaya katılma. Kırk beş sayısını düşünmekten vazgeç.

Kararlı bir biçimde romanı evirip çeviriyor, süslü kapağını, besbelli ki şöhret sahibi isimlerin abartılı övgülerini inceliyorum.

Kendi kendime soruyorum: Kızın bu kitabı niye verdi sana? Neden? Herhalde karışık etnik kökenli, East End'li beş yoksul

gencin Üçüncü Dünya için para toplamak üzere bir rock grubu kuruşunu ve özellikle de grubun şarkıcısının siyah, lezbiyen ve sihirli güçlere sahip olmasından ötürü, kapitalizmin güçleri tarafından sürekli kandırılıp yenilgiye uğratılışlarını anlatan bu hayal ürünü öyküye babasının da kendisi kadar heyecanlanacağını umduğu için. Kızın, diyorum kendi kendime, bir bacağı koridorda olan kızın anlattığı öyküyle, Napolili bir kadının rüyasında üst üste aynı sayıyı gördüğü ve büyük *Mezzogiorno* depreminde, bu numaralı bir otel odasında öldüğüyle ilgilenmemeye çalışarak, kızın, bu kitapla ilgili heyecanını paylaşacağını ummuş, beklemiş olmalı. Senin de daha sabırlı, daha hoşgörülü olman lazım, diyorum kendi kendime. Sırf kızına haksızlık etmemek için de olsa. Gevşemeli, kuşkusuz iyi niyetle yazılmış olan bu kitabın tadını çıkarmaya çalışmalısın. Şimdi de rüyasında çocuğunun öldürüldüğü tarihi görmüş birinden bahsediyorlar. Yaklaşık otuz sayfa geçip kaldığım yeri buluyorum. Ama rağbet gören bir kadın yazarın, belirttiğim gibi abartılı biçimde övülmüş bu kitabından daha bir paragraf okumuşken, grubun şarkıcısıyla daha sonra Brixton'daki bir diskoda, ırkçı bir kundaklamada trajik biçimde öldürülen ikiz kız kardeşi arasındaki lezbiyen ensest ilişkisini okumaya başlar başlamaz, *onun* bana bütün ayrıntılarıyla anlattığı lezbiyen ilişkiyi, evinde hizmetçilik yapan Müslüman kızı, iğrenç (ama zengin) kocasının, ikisini yatakta bulduğunda kızı nasıl tokatladığını dinleyip büyülendiğimi hatırlıyorum. Acaba niye *onu* tokatlamamış? diye merak ediyorum şimdi. Sonra, yazar yaptığı geriye dönüşün ardından tekrar şimdiye, acımasız plak yapımcısının ihmal edilmiş karısıyla yaşanan ırklar arası sevişmeye döndüğünde, birden aklıma bir şey geliyor—nihayet

yeni bir düşünce, yanılmıyorsam günlerdir aklımdan geçen ilk yeni düşünce, bu yüzden de şok etkisi yaratıyor; *onun* böyle bir eğilimi olduğuna göre (şimdi de Georg'un solunda oturan kız gelir vergisi numarası, en azından bazı harfleri ve rakamları, düşen uçağının uçuş numarasıyla aynı olan bir pilottan söz ediyor), yani lezbiyen eğilimli olduğuna göre, ara sıra küçük kızına bakan *kızımı baştan çıkarmaya* kalkışabilir günün birinde. Böyle bir şey kesinlikle mümkün, diyorum kendi kendime. Kızın alımlı bir kız. O Milano'ya taşındığından beri kızın sık sık *onun* evine gidiyor. Çocuğuna bakmaya. Kızımı baştan çıkarmaya niye çalışmasın ki? Ne de olsa yarın on sekiz yaşını bitiriyor. Acaba lezbiyenliğe düzülen bu edebi methiye bunun kehaneti mi, hatta anlatısı mı? Acaba kızın eski metresinle bir ilişki mi yaşıyor?

Kuzeye, sınırları kafamda tam olarak hiçbir zaman açıklık kazanmamış bir kıtanın hayali odak noktasına doğru son sürat ilerleyen bu tur otobüsünün arkasında, ortanın sağında, ünlü felaket önsezileriyle tesadüflere ilişkin anekdotların arasında otururken, bu yeni ve beni giderek daha fazla dehşete düşüren fikri, eski metresimle kızım arasındaki farazi lezbiyen ilişkiyi mümkün olduğunca serinkanlılıkla düşünmek zorunda hissediyorum kendimi; düşünüyorum da, böyle bir ilişki, *mevcut kanunlar kapsamında* suç teşkil etmez kesinlikle; tıpkı birbirimize yaptığımız onca korkunç şeyin hukuki açıdan katienen suç teşkil etmemesi gibi; çünkü mülk, para ve fiziksel varlığın en temel unsurları söz konusu olmadığı sürece hepimiz özgür irade sahibiyiz, diyorum kendi kendime. Evet, böyle bir ilişkiyi—*onunla* kızım arasında—pratik, erotik, toplumsal ve manevi bağlamda, böyle bir ihtimalin zihinde canlandığı bütün

korkunç ve büyüleyici görüntülerle birlikte düşünmeye çalışıyorum. Ve dehşete düşüyorum. Kısmen fikrin kendisinden, ama daha çok böyle bir fikrin aklıma gelmiş olmasından ötürü. Neden böyle fikirler geliyor aklıma? diye soruyorum kendime. Öfkeleniyorum. Öte yandan, on sekiz sefil ayın ardından, bütün egzotik ve rezil çeşitlemelerini mümkün olan her yıkıcı bileşimde tekrar tekrar kafamdan geçirdiğimi zannettiğim bir duruma ilişkin, ne kadar tatsız ve itici de olsa yeni bir düşünce oluşturabilmeme şaşmadan edemiyorum.

Ben kafamdan bunları geçirirken Vikram Griffiths yerleri koklayıp kuyruğunu sallayan köpeğiyle birlikte tur otobüsünün arka tarafına geliyor ve çömelip alçak ama heyecanlı bir sesle, Georg'a ve bana, dolayısıyla kaçınılmaz olarak ikimizin ortasında oturan kıza da, aramızda bir *casus* bulunduğundan emin olduğunu söylüyor; bu dönek, bu hain, konumunun garanti edilmesi karşılığında, Üniversite'yi attığımız her adımdan haberdar ediyormuş ve Starsbourg'a vardığımızda, görüşeceğimiz son derece önemli kişiler nezdinde, gizlice Üniversite'nin görüş açısını savunacak, daha da önemlisi, Üniversite'nin misilleme yapmasını kolaylaştırmak amacıyla konuşmalarımızı not edecekmiş. Yapılması gereken şey, diyor Vikram Griffiths, herkesin işitebileceği alçak ve tok sesiyle, bir yandan kişiliksiz melez köpeğinin kulaklarıyla oynayarak, casusun kim olduğunu bulduğumuz takdirde yapmamız gereken şey, derhal kendisini otobüsten atmak, yürüye yürüye geri dönmek zorunda bırakmak.

Kafam hâlâ kızımın muhtemel lezbiyen baştan çıkarılışıyla meşgul, dönüp pencereden dışarı baktığımda, yağmurun ince ince yağmaya devam ettiğini ve kentin kuzeyindeki

kasvetli site şeridinden çıkıp, İsviçre'ye doğru yükselen dağ silsilesinin ilk tepelerindeki daha da kasvetli ağaçlandırma bölgesine girmekte olduğumuzu görüyorum; İsviçre; merkeziliğine ve farklı etnik grupların federal düzende bir arada var olabileceğinin saygın bir örneği olmasına rağmen, ilginçtir, başvuracağımız Avrupa'nın bir parçası değil. Yağmur damlalarının iz bıraktığı pleksiglasın ardından yağmuru, dik eğimli tepeleri, seyahat ederken her an algıladığımız ve tıpkı soluduğumuz hava gibi, sokakta konuştuğumuz insanlar gibi, bir an sonra unutulmuş çok sayıda geçici ayrıntıyı seyre diyorum; itiraf etmem gerekir ki can sıkıcı yağmura, koyu renk yamaçlara bakarken, yürüye yürüye geri dönme fikri cazip geliyor, ama daha ileriden, dağların tepesinden başlamak daha iyi olurdu. Evet, yürüye yürüye geri dönmek, diye düşünüyorum, uçan bir karga gibi yağmurun altında, ıslak çimenlerin üstünde tek başına, bağımsızca yürümek, tercihan dereler geçip kayalara tırmanarak yürümek oldukça cazip bir fikir. Dizimin berelendiğini, sert rüzgârların yanaklarımı yaladığını, cebimde yarısı yenmiş bir elma, çamuru, geceyi ve şafağı, hendekleri ve taşlık araziye hayal ediyorum. Ne kadar çocuksu ve çekici! Ama bunu söylememin nedeni elbette eskiden düşündüğüm bir şeyi hatırlamam; hatta *ona* bir mektup yazmış, —gerçi mektubu gönderdim mi, yırtıp attım mı, yoksa ne gönderip ne de attım mı, hatırlamıyorum—aşkı (bizim aşkımızı kastediyordum) egzotik bir tatil beldesine benzetmiştim: Uçakla oraya vardığınızda cebiniz kredi kartlarıyla doludur, yüzünüzde kocaman hınzır bir gülümseme vardır, ancak meşru eğlence sona erdiğinde *dönüş uçağı bulunmadığını, eve yürüyerek dönmek zorunda olduğunuzu keşfede-*

siniz. Bir de bakarsın her şeyini, biletini, Eurocard'ını, hatta daha da beteri, *carta d'identitani** kaybetmişsin. Uçak filan yoktur, tek başına, yalınayak yürümek zorundasındır, engeli arazide, derme çatma sallarla azgın denizleri aşarak, yön duygusundan yoksun, varacağın âna bile heveslenemeden, belki evinin, vardığın takdirde, vardığın zaman, nasıl görüneceğini bile bilmeden; çünkü kendi kendine, Artık evimdeyim, döndüm işte, demenin nasıl bir duygu olduğunu bile hatırlamazsın. Ta ki ormanın derinliklerinde ya da kayalık bir tepede, görünmeyen kuşların cıvıltıları arasında, nihayet, o kadar aşikâr olan şeyi anlayıncaya kadar: Aynı gezegende değildir! Bindiğin o uçak seni başka bir dünyaya götürmüştür. Aşk uçağı. Sarsılan tur otobüsünde şimdi hatırlamış olduğum mektupta bunları yazmıştım ona. Bir bilim mucizesiydi, diye yazmıştım. Mektubu gönderip göndermediğimi bilmiyorum. Yürüyerek eve dönmeye gelince, bu, yürüyerek Andromeda takımıyıldızına gitmeye kalkışmaktan farksız.

Bir casus! diye tekrarlıyor Vikram Griffiths, gürültüyle boğazını temizleyerek.

Ama solumdaki Georg, müstehzi. Georg'un müthiş bir se-rinkanlılık ve alaycılık kapasitesi var; bu konuda çok şey söylenebilir. Öte yandan, bu özelliğine kim itiraz edebilir ki? Ona imrenmeyecek kimse olabilir mi? Vikram'ın Galli İngilizcesine Georg Alman İtalyancasıyla cevap veriyor. Vikram'a, aramızda bir casus olduğunu nereden bildiğini soruyor. Bir sigara paketinin içinde radyo vericisi mi bulmuş? Yoksa köpeğinin tasmaşının içine yapıştırılmış bir mikrofon mu? Ya da takma

* (İt.) Kimlik belgesi—ç.n.

bıyık mı? Çok gizli bir belge mi kayıp? O sırada Colin ve Dimitra koridorda ilerleyip yanımıza geliyorlar; çünkü Vikram'ın hareketleri, eğilişi, gürültülü fısıltıları, favorilerini sıvazlayışı, nedense egzotik bir inadı çağrıştırırcasına burnunun üzerinde hep eğri duran ucuz çerçeveli gözlüğünü düzeltişi, kokusu üstüne sinmiş, tüylü, kişiliksiz, açık havaya ait köpeğinin sebep olduğu ve vurguladığı sinirli bir entelektüel çekicilik—bütün bunlar, gezinin ilk ciddi görüşmesinin, ilk savaş toplantısının başladığını açıkça ortaya koyuyor. Dolayısıyla şimdi arka sıranın hemen önüne, koridora, üç kişi ve bir hayvan sıkışmış durumda; önümdeki sırada oturan kız tabii ki yine arkaya dönüp dizlerinin üstünde duruyor ve gülümsüyor; onu gören Vikram Griffiths kızın kapkara saçlarını, tıpkı köpeğini sever gibi, teklifsizce karıştırıyor ve N'aber Tilki? diyor—ne haber değil, n'aber; Vikram'ın hakkını yememek lazım, bütün öğrencilerin adını bilir, bense hiçbirini hatırlamam; adlarını hatırlayamadığında da Tilki, Kurnaz, Boris gibi lakaplar takar, dolayısıyla adlarını biliyormuş gibi görünür; bu da, doğal olarak herkes tarafından sevilmesini sağlar, soytarıların herkes tarafından sevilmesi, elim ve vahim akıbetlere uğramakla ünlü olmaları gibi.

İyiyim, teşekkür ederim, Doktor Griffiths, diyor kız İngilizce. Çıkık çenesinde mahcubiyet gamzeleri beliriyor konuşurken, ama Vikram ensesini kaşıyarak sırtını döndü bile. Heyecanla, Dimitra, Dimitra, gel sen anlat, diyor.

Dimitra Yunanlı bir kadın. Anlatmaya başlıyor. Sendika başkanı sıfatıyla, Avrupa Parlamentosu'na başvurmak üzere, üç gün boyunca görev yapmamaya oylama sonucunda karar verdiğimiz yabancı diller fakültesi dekanına bildirmek, haliyle onun göreviydi. Değil mi?

Dimitra'nın sözünü yarıda kesip onay istemek gibi bir âdeti var; dillendirilmeyen, acımasız bir itiraz korusu duymaya her an hazır sanki. Uzun, sıkıcı ve bilhassa çekişmeli toplantılarımızda en tipik davranışı, istifasını sunup sonra da geri alması için yalvarmamızı beklemek; her defasında da geri alması için yalvarırız, herhangi birimiz kendisini sevdiğinden, kalmasını istediğinden ya da azıcık olsun ondan hoşlandığından değil, hiçbirimiz dilimize sakız ettiğimiz adalet ve dayanışma kavramlarına, zahmetli başkanlık görevini üstlenecek kadar bağlı olmadığından; Vikram Griffiths hariç elbette, o fazlasıyla kavgacı ve çılgın olduğu için başkan olamaz, ama buna rağmen, sendikada herhangi bir resmi görevi olmadığı halde, zaten fiili başkanımızdır. En azından, bir şeyler yapan tek kişi.

Değil mi? diyor Dimitra.

Georg hemen, Dimitra'nın elbette Profesör Ermani'yle görüşmesi gerektiğini onaylıyor.

Bu benim görevimdi, diyor, asla basit bir onayla yetinmeyen Dimitra. Onunla görüşmek zorundaydım. Aksi takdirde yasadışı bir konuma düşmüş olurduk.

Kesinlikle, diyor Vikram, favorilerini sıvazlayarak. Tanrı bizi yasadışılıktan korusun. İki kere hapse girmiş ve bununla gurur duyan bir kişi olarak göz kırpmıyor; Dimitra bunu görmezden gelmeyi tercih ediyor.

Profesör Ermani'nin odasında, telefon görüşmesini bitirmesini beklerken, Dimitra masanın üzerinde bir not görmüş; anadilinde olmadığı ve ters durduğu halde okumayı başarmış; notta, daha bir gün önce, uzun ve çekişmeli bir tartışmanın ardından yapılan oylamanın sonucu yazılıymış (Dimitra tartışmada Griffiths'in planına, en azından zamanla-

masına karşı çıkmış, dönem ortasında Avrupa'ya gitmenin kışkırtıcı, tehlikeli ve kesinlikle aptalca olacağını söylemişti). Hepsinden önemlisi de, Ermani'nin masasının üstünde duran kâğıtta, evet ve hayır oyu kullananların isimlerinin açıkça belirtilmiş olduğunu görmüş.

Bundan çıkarılabilecek tek bir sonuç var, diye araya giriyor Vikram Griffiths, o da toplantıya katılan bir şerefsizin doğru Gauleiter* Ermani'ye gidip rapor verdiği. Aramızda bir hain, bir casus olduğu aşikâr.

Hangimiz? Burnunu başparmağıyla işaret parmağı arasında sıkıp yutkunarak sinüslerini açmaya çalışıyor.

Toplantıda kimler vardı? diye soruyor Colin, Birmingham'lı İtalyancasıyla ve fazlasıyla düzgün, alımlı bıyığının üzerinden çabucak göz kırparak beni selamlıyor, çünkü Colin, ara sıra *karı kız muhabbeti*, onun deyişiyle *eşek muhabbeti* yaptığım kişi; çeşitli aşk maceralarımızı erkek erkeğe konuşuruz.

Toplantıda herkes vardı, diyor Dimitra, orada olmayan biri de, kimin ne oy kullandığını bir iki isimlik hata payıyla diğerlerinden öğrenebilirdi.

Mesele şu, diyor Vikram Griffiths—aslında ikinci karısından ayrılma yolunda yürüttüğü zahmetli işlemlerden, çocuğunun velayetini alma yolunda ilk karısına karşı verdiği amansız mücadeleden uzakta olduğu için mutlu besbelli, diyorum kendi kendime, en çok da, heyecanlı bir olaylar dizisinin (Milano Üniversitesi'yle mücadelemiz) içinde ve tartışmasız biçimde adalet ve ahlaklılığın tarafında olduğu için mutlu; eninde sonunda hepimizin arzuladığı da bu değil midir: Ne

* Hitler Almanya'sında kaymakam—ç.n.

istediğimizi ve ne yaptığımızı bildiğimiz, haklı olduğumuzdan kuşku duymadığımız ve güçlü bir hedef, kimlik, özsaygı, hatta kahramanlık duygusu yaşayabildiğimiz heyecanlı bir olaylar dizisi içinde yer almak. Bütün o haçlı seferleri, çılgınlık derecesine varan din savaşları, çevre hareketleri, hayvan hakları mücadelesi ve bu konularda yazılan onca roman başka nasıl açıklanabilir? diye soruyorum kendime. Bu Avrupa heyecanı nasıl açıklanabilir? Mesele şu, diyor Vikram; bundan böyle *onlar* yaptığımız, konuştuğumuz her şeyi biliyor-muş gibi davranmamız gerekiyor. Casusun kim olduğunu da bulmamız lazım. Parmaklarını köpeğinin tüyleri arasına daldırarak kararlılıkla sırtıyor: Cadı avı başladı.

Vikram “cadı” der demez, ben yine *onu* düşünüyorum. Evet, Avrupa’yı kateden bu büyük, çirkin, modern tur otobüsünün uzun arka sırasında oturmuş, kontrollü ortam adı verilen havalandırma sisteminin fışkırttığı bu havanın, modern mekaniğin zaferinin içinde, yine *onu* düşünüyorum; kendimle diğerlerinin arasına derin bir uçurum, mutlaka pazarlanabilir müthiş bir yalıtım kapasitesine sahip, görünmez bir perde girivermiş sanki; insanın olağan bir kokteylde kibar insanların burnunun dibinde bağırıldığı, çığlık attığı, debelendiği, ama sesini duyuramadığı, kendini gösteremediği bir rüyadayım adeta.

Peki böyle ansızın tecrit olarak, istemediğim halde ya da iradenin garip bir sapkınlığıyla bu klostrofobik alana, anlaşılmaz biçimde kendimi diri diri gömmek üzere kazdığım bu mezara tıklıp *onu* düşünürken aslında ne düşünüyorum? Düşündüğüm ne? Ansızın öfkeli bir isyana kapılarak, *onu düşünüyorsun* demenin gerçek anlamı ne? diye soruyorum kendi-

me. Bir muamma olan senle, senin bu sesinle, bir başka muamma olan bedeni, gülüşü, uzayda kapladığı alan arasındaki ilişki ne? Şu anda zihnini içe döndür, diye karar veriyorum birden, şu meseleyi kökten çöz, bu ani ve müthiş yabancılaşma anlarıyla artık yüzleş ki düşüncelerini netleştirebilesin, acil sorunlara yönelebilesin: meslektaşların, işin, geleceğin, terk ettiğin aileni alışık oldukları koşullarda nasıl yaşatacağın, ayrıca İtalya ve Avrupa gibi daha geniş kapsamlı meseleler, inanmadığın, hatta umurunda bile olmayan bir davaya destek vermek üzere katıldığın bu gezide, bu tur otobüsünde nasıl davranman gerektiği; aslında senin umurunda olan tek şey, diyorum kendi kendime acımasızca, başka şeylerle, örneğin evine alman gereken yeni mobilyalarla, almak istediğin küçük arabayla, kızınla, evet, kızınla ilgilenmek istesen de, umursadığın tek şey o, daha doğrusu onunla ilgili olarak kendine neler olduğu.

Ne oldu peki? Bunu biliyor muyum? Belki de bilmiyorum. Kesinlikle bilmiyorum. Onunla ilgili olarak bana neler olduğunu belki hiç bilemeyeceğim. Ama bildiğim bir şey var: Tanıdığım insanlar arasında birlikte en mutlu olduğum, kafamda en çok yücelttiğim, sonunda uğruna karımı ve kızımı terk etmeyi göze aldığım kişi o; aynı anda, evet, tam olarak aynı anda, her iki düşünce sayısız doğrulayıcı ayrıntıyla (kelimeler, imgeler, şarkılar, kokular, anlar, durumlar) hem bağlantılı hem bağlantısız olarak, onun bana en çok ihanet etmiş, beni tamamen, umursamazca mahvetmiş, en çok yüceltip sonra fütursuzca silkelemiş, parçalamış, hiçe dönüştürmüş kişi olduğunu düşünüyorum. Çünkü bir adam, diye düşünüyorum, işini ciddiye almadığında zaten bir hiç sayılıyorsa, iyi niyetle de olsa, insanlar ona (eski dostları ve ailemi kastediyorum), *amacında başarıya*

ulaşamadığını söylediğinde—amacım, gülerek belirtmem gerekir ki, klasiklerin incelenmesine katkıda bulunmak ve özellikle de, bana bir araştırma görevlisi konumu sağlayabilecek, benden daha önemli kişiler için bir zamanlar bir kâğıda yazmış olduğum gibi, antik çağda yaşamış kişilerin psikolojisini açıklamak (bu tür şeylerin açıklanabileceği ölçüde), doğal dünyanın ortasında bizim asla ulaşamayacağımız bir huzur içinde, tanrıların kaynaştığı, düzenli takımyıldızların altında, yılanlarla çevrili derin kuyulardan su çekerek, kendileriyle kutsal olan arasına bir kredi kartı sokacak tek bir kutsal metin (Orpheus dini öncesi dönemi kastediyorum), toplumsal manifesto ya da herhangi bir siyaseten doğruluk bilinci olmadan nasıl yaşadıklarını ve zihinlerini incelemektir—dediğim gibi (bir an konudan sapabilmek, zihnimin kısacık bir süre de olsa başka bir yönde işlemesi ne büyük ferahlık), insan bu kadar yüzeysel bir amacın bile peşinde koşamadığında, antik çağ incelemesini ya da buna benzer saygın bir yan dalı, örneğin öğretmenliği, çevirmenliği, hatta eli yüzü düzgün bir ders kitabı yazmayı, o iddialı amaçtan türetilmiş herhangi bir saygın ve kazançlı işi beceremediğinde bir hiçse, kırk üç yaşında ansızın karısını ve çocuklarını bırakıp kendini ailesinden yoksun bulduğunda iki kere hiçtir; öylesine ihanet etmiş ve ihanete uğramıştır ki, en büyük ihaneti gerçekleştirmekten kendini alamaz, *kendini alamaz*, diyorum kendi kendime; en büyük ihanet bir başkasının yatağına girmek değil (bir zamanlar bunu en büyük ihanet zannetmiş olmam ne kadar tuhaf), vazgeçıştır, evet, vazgeçiş. Elbette bunun, benim değil, *onun* suçu olduğu söylenemese de, zaten açıkçası bu noktada herhangi birine suç yüklemenin anlamı olmasa da, bana olanlarda *onun* parmağı olduğu

tartışılmaz; hâlâ da parmağı var, hâlâ onun büyüünün etkisi altındayım, şu anda ne dediğimi, ne demek istediğimi tam bilemiyorum ama, bana öyle geliyor ki, o benim kutsal olana, ötekiyle, yani belki ölümle ya da doğayla, zihnim ya da zihnimin bir parçası olan bu ısrarlı ses ebediyen susturulmadıkça açıkça ortaya çıkması mümkün olmayacak sonu gelmez hayat denkleminin bir kısmıyla uzun pazarlığımdaki indirgenemez ögeye ulaşmamı sağlayabilirdi, belki de hâlâ sağlayabilir. Yani onu düşündüğüm zaman düşündüğüm şey, bir cadı; düşünmeden edemediğim bir cadı. Daima izini sürdüğüm bir cadı. Tam bu anda Colin öne eğilip *onun* adını söylüyor.

O olabilir, diyor, öğrencileri gülümseten berbat Birmingham'lı İtalyancasıyla. Bıyıkları eski havacıları andırıyor. Casus o olabilir, diyor. Verecekleri o bursu almaya çalışmıyor mu? İngilizceye geçiyor. Bizim Ermani de o işin içinde. Ermani'yle işbirliği yapıyor.

İşte. Adını söyledi. Çünkü Colin bu tür biri, diye düşünüyorum, meslektaşlarının adını derhal veren, ihanetleri üzerinde hiç tereddütsüz tahmin yürüten biri; tabii ayrıca zaman zaman bütün bir akşamı birlikte geçirdiğim, bira içip bilaro oynayarak karı kız muhabbeti yaptığım, sigaralar kül tablalarında yarken meme ucu renginden, kasık şeklinden bahsettiğim kişi; çünkü bütün bu olayın, çöküşün, geri çekilişin sonuçlarından biri, özsaygımın kalmamış olması. Özsaygıdan tamamen yoksun, diyorum kendi kendime; Colin'le seksten, kadınlardan söz edişine bak. Otuz yaşındaki, otuz beş yaşındaki halimi ve takındığım havaları, içten ve ilgili bir tavırla toplumsal, siyasi ve ahlaki meseleleri tartışmamı, bir de o görünüşün ardında asıl aklımda olanları, daha karanlık bir şeylerin arayışını, sahip

olduğumu zannettiğim kimliğin toptan reddiyle adeta hayatın yeniden başlaması veya bitmesi ya da bitmeye başlaması için o garip bekleyişi düşündüğümde gülmeden, uzun uzun, acı acı gülmeden edemiyorum; bilardo salonunda Colin’le son tavladığımız kadınları ve neler yaptığımızı konuşuyoruz; onları yaşadıkları yer, işleri veya görünüşleri gibi tipik bir özellikleriyle adlandırıyoruz: Bolognalı Yavru, Operacı Yavru, Psikopat Yavru, hatta Koltukaltı Yavru; isimlerini telaffuz etmek yasak, çünkü isim bağıllık ve saygı çağrıştırır, bunlarsa tek umudumuzun kabalık olduğuna, seksin tamamen fizyolojik olduğuna karar vermiş olan bizler için tabudur; sonuç olarak Colin’e söyleyemediğim, söylememem gereken, söylemediğim ve söylemeyeceğim tek şey, onlarla, ara sıra bulduğum ya da beni bulan bu kadınlarla—özellikle son zamanlarda Operacı Yavru’yla—yaptığım her şeyin, üç yıl önceki o tozpembe günlerde *onunla* yaptığım, onun da benimle yaptığı şeyleri diğerleriyle *tekrarlama* çabasından ibaret olduğu. Rheims’deki Hotel Racine’in dördüncü katından bahsediyorum elbette, orada her şeyi yapmış ve birbirimizi sonsuza dek seveceğimizi söylemiştik. Evet, evet, *onunla* bu kadar ileri gitmiştik; işin ilginç tarafı, ikimiz de sözlerimizde samimiydik ve ikimiz de bu sözlerin bir anlamı olmadığını biliyorduk. Bütün bunlar Colin’le aramda tabu olmak zorunda, zaten Colin’le aramdaki fark da bu, özsaygımdan geriye kalan tek şey.

Hiç değilse doğrudan soralım kendisine, diyor Colin kararlı bir edayla. Yani Ermani’ye bir şey söyleyip söylemediğini soralım.

Vikram Griffiths’in parmakları ensesinde, ciddiyetle sıvazlıyor. Dimitra dönüp ön tarafa, *onun* hâlâ yerinde olup olmadığına bakıyor; Dimitra’yı ne kadar tatsız bulduğumu

düşünüyorum birden; o işgüzarlığı, kot pantolonu, kot ceketi, en parlak Yunanlı tebessümünün ve rujunun altından bile dik dik bakan erdemli katılığı. Dimitra'yı sikmek nasıl olurdu? Köpek Daffy'nin ıslak burnu şimdi Dimitra'nın apış arasındadır. Bu kadar tatsız bulduğun bir kadınla bile ilgili olsa niye hep bu soruyu soruyorsun kendine? Sanki emir almış gibisin. Sanki bu kontrollü ortamda senin hiçbir kontrolün yok.

Sonra Georg o olağanüstü sükûnetiyle, bütün bunların tatsız olduğunu, birilerini suçlamanın doğru olmadığını söylüyor yavaşça. Bize destek vermeye gelmiş, bizleri kavga ederken değil, birlik halinde, birbirimize yardım ederken, ekip ruhu sergilerken görmek isteyen öğrencilere böyle mi örnek olacağız? Aramızda casus varsa, bırakalım olsun, bize ne kadar zarar verebilir ki? Öyle değil mi? Gizlimiz saklımız yok.

Georg haklı, en azından son derece ikna edici ve her şeyden önemlisi, İtalyanların deyişiyle *pacato*, yani tarafsız, mantıklı ve sakin; hayran olunacak özellikler. *Onun* da, bana aşağı yukarı aynı şeyi söylerken ne kadar *pacata* olduğunu hatırlıyorum: Birlikte bu kadar mutlu olduğumuz sürece, ortada bir ihanet olmasının ne önemi vardı, ne önemi olabilirdi? Ne fark eder, ne zararı olabilir? diye sormuştu. Kim olduğunu bana niye söylesindi? Adından bana neydi? Öyle ki, olanları gereksiz yere itiraf etmesinden çok, *bunu bir itiraf olarak görmemesi*, bir sorun gibi algılamaması sersemletmişti beni. Gayet iyi bildiğim gibi, temelde bana ait olduğunu söyledi, ne var ki—gerçekten de, özür dilemeye değil, açıklamaya çalışıyordu sadece—ben evli ve çocuklu olduğum için, görünüşü kurtarmak konusunda uzun süre ısrar ettiğim için beni göremediği zamanlar olmuştu, öyle değil mi, dolayısıyla, kaçınılmaz olarak...

Bunları bana Fransızca söylemişti, ama ben şimdi ve daha önce en az bin kere, İngilizce hatırladım bu sözleri; insan her şeyi ne kadar çabuk sahipleniyor, bize söylenen şey, söylenişle olduğu kadar bizim algılayışımızla da var oluyor. Bana söylediği her şey ya Fransızcadı ya da İtalyanca; ben yüzde doksanını İngilizce hatırlıyorum (oysa hatırladığım şeyin *onun* söylediği şey olduğuna inanıyorum.)

Ama şu anda canımı sıkan, bu konuda haklı olabileceğini düşünmem. Belki de haklıydı; ben şu veya bu şekilde, farklı davranmış olsam, hiç değilse istediklerimin bir kısmına ya da belki hepsine sahip olabilirdim; ne istediğimi bilseydim ya da karar verebilseydim tabii (yoksa istediğim bilmemek miydi, imkânsız kararın hezeyanı mıydı?) Evet, ilişkimiz başlar başlamaz evden ayrılıyordum ona sahip olabilirdim kuşkusuz ya da işleri olurla bıraksaydım, o kadar gergin ve kıskanç olmasaydım belki hâlâ evli olabilirdim, evliliğimde mutlu, en azından memnun olabilir, hâlâ metresimle görüşüyor, düzüşüyor, kendisine onu sevdiğimi, gözümün başka kimseyi görmediğini söylüyor, belki fazladan ara sıra başkalarıyla da düzüşüp, genelde *pekâlâ idare edilebilecek, riyakârca* bir hayat sürüyor olabilirdim; bundan herkes kârlı çıkardı, özellikle de on sekiz yaşındaki kızım; reşit olma töreni yarın, kuşkusuz sertçe eleştirilecek yokluğumda yapılacak olan kızım.

Benim en büyük sorunumun, katır gibi inatçı Anglosakson Protestan mutlakçılığım ve aşırılığım olduğunu söyledi; o kadar inatla mutlak ve aşırıydım ki, ateist olduğum halde ateistliğimin bana en ufak bir yararı yoktu; o kadar mutlak ve aşırıydım ki *samimiyet* ve *riyakârlık* gibi kelimelere gülünç artılar ve eksiler yüklüyor, bu iki kavramın katiyen ci-

simleşmiş olmadığını, sürekli alışveriş halinde olduklarını, ayrıştırılması imkânsız bir bileşim oluşturduklarını anlamıyordum; biraz gevşeyip daha *Avrupalı* olabilsem, insanın değerlere ve ideallere sahip olması önem taşısa da, büyük önem taşısa da, herhangi birinin değerlerine ve ideallerine uygun yaşaması konusunda ısrar etmenin ahmakça bir hata olduğunu—ben de değerlerime, ideallerime uyarak yaşamamıştım, yalan mı?—anlayabilsem, hiçbir sorun olmayacaktı. Hiçbir sorun olmadığını söyledi. Çünkü aslında hiçbir şey olmamıştı. Olmuş muydu? Güldü ve dert etmememi, her şeyin yolunda olduğunu, *aslında hiçbir şey olmadığını* söyledi, ben de ona vurdum, belki de bir şey olduğunu göstermek için vurdum, sertçe vurdum ve bu benim için sonun başlangıcı oldu. Ona vurduğum an, diyorum kendi kendime, tur otobüsünün uzun arka koltuğunda ortanın sağında otururken, benim için sonun başlangıcıydı. Bir şeyler yerinden kaydı, bir şey *olmuştu*. Colin'in dediği gibi, casusun gerçekten de o olması beni şaşırtmaz; bunu söylememin nedeni, casusluğun onun kişisel çıkarlarına uygun olması değil, ki bir bakıma uygun elbette, ama daha önemlisi, biri bu konuda onu sorgulaması, meselenin muhtemelen, bilincinde hiç yer etmeyecek olması; tıpkı benim o meşum günde, son derece kayıtsızca, sırf beni kuşkularımdan kurtarsın diye, bana ödünç verdiği kitabın sayfaları arasında bulduğum, Varese'deki bir kafenin makbuzuyla ilgili soru sormam gibi; o durumda bile, mesele bilincinde yer etse bile, Ermani'yle konuşmanın bir hata olduğunu düşünmezdi, tıpkı Georg'la sikişmesini asla bir hata olarak görmemesi gibi. Hangi okutmanların neyi onayladığını, hangilerinin karşı çıktığını Ermani'ye söylemekte bir sa-

kınca görmezdi, çünkü Ermani ona yakınlık gösteriyor, eski kocasının okul arkadaşı ve ayrıca Euro bursu başvurusunda, Brüksel’de bir yıllık maaşlı araştırma imkânı sağlayacak olan, Avrupa’nın tümünde geçerli olacak bir anayasa üzerine yazacağı incelemesinde ona yardımcı oluyor. Hiç şaşmam. Ne de olsa bahsettiğimiz kişi, uzun ve en azından ateşli bir zina ilişkisi boyunca düzenli biçimde pazar sabahları kilisedeki ayine katılmayı sürdürmekle kalmayıp kilise etkinliklerine de yardım etmiş, küçük kızını bütün bu etkinliklerde yer almaya teşvik ederek onun ilk komünyon töreni için, kendi elleriyle çok güzel, dantelli bir elbise dikmiş ve dikerken elbiseyi bana sık sık gösterip ayrıntıları, süslemeleri, dantelleri konusunda konuşmuş biri. Hatırlıyorum, elbisenin dantellerinin onun iç çamaşırlarının dantellerine ne kadar benzediğini konuşup gülmüştük. O Fransız kahkahasıyla gülmüştü. Dolayısıyla casusun o olduğunu öğrenmek beni şaşırtmaz, hem de hiç. Ama şüphe yok ki Georg, elbette Varese’de oturan (ve onun, ismini asla telaffuz etmemekle birlikte, onu *çaresiz bırakacak kadar ısrarlı davrandığını*, her gün telefon ettiğini, hatta çiçek gönderdiğini söylediği) Georg haklı; öğrencilerde birlik olmadığımız izlenimini uyandırmak doğru olmaz; gerçi Georg bunu en arka iki koltukta oturan kızların duyabileceği şekilde ve Vikram, Colin ve Dimitra’yı *pacato* da olsa azarlayarak söylüyor; üçlünün, intikam hırsıyla, olay çıksın diye yanıp tutuştuğu açıkça görülüyor, üçü de bu olayı, bir casusun varlığını, ihanetin kanıtını, kendilerine yapılmış bir hakaret olarak algılıyorlar; birçok bakımdan bana benziyorlar yani. Onları ne kadar küçümseyen de, meslektaşlarına benziyorsun, diyorum kendi kendime. Ne demek yani, *care-*

siz kalmak? Senin kendini ihanete uğramış hissetmeyeceğini nasıl düşünmüş olabilir?

Benim casus olmam daha mantıklı değil mi? diyorum. Tur otobüsünden belki beni atmanız gerekmez mi?

Vikram'ın Tilki dediği kız derhal bana bakıp anlamlı anlamlı gülümsüyor; ağzını açtığı anda, ben, Şimdi benimle konuşacak, diye düşünürken, bakıyorum ki benim sözlerime gülümsediği filan yok, tur otobüsünün hoparlöründen pes bir zonklama halinde yayılan şarkının sözlerine eşlik ediyor. Bana gülümsemesinin sebebi bu şarkı; her yerde duyulan, katiyen dikkat etmediğiniz, sadece nakaratını, fondaki gürültüde dikkati dağıtan bir cızırtı olarak fark ettiğiniz şarkılardan biri. Nakaratı *Sei un mito, sei un mito*—Sen bir efsanesin, sen bir efsanesin—İtalyancada “harika” yerine kullanılan bir deyiş. İngilizcedeki *fabulous** kelimesi gibi, bunun hep “gerçek olamayacak kadar iyi” anlamına geldiğini düşünmüşümdür. *Sei un mito*. Kız sözlere eşlik ederek bana gülümsüyor.

Benim casus olmam çok daha mantıklı, diye ısrar ediyorum.

Neden? diye soruyor Colin, çiklet çiğneyerek.

Öteden beri taleplerimizin aşırı olduğunu düşünüyorum, biliyorsunuz, zaten Avrupa'ya da hiçbir zaman inanmadım. Avrupa bir efsane.

Bunu cilveli bir tebessümle söylüyorum.

Vikram Griffiths gülüyor; Tilki'nin yanında oturan, ancak güzel makyajlı, hiçbir ilginç yanı olmayan diye tanımlanabi-

* (İng.) Harika, müthiş, akıl almaz—ç.n.

lecek kız son derece kavgacı bir tavırla neden diye soruyor; Avrupa neden bir efsane olsun, aksine, birleşik bir Avrupa gelecekteki tek umudumuz. Avrupa'nın birliği, faşist milliyetçileri uzun vadede sindirmek için tek umudumuz, diyor. Dimitra onaylıyor. Sende tarih bilinci yok, diyor bana, köpeğin, apış arasındaki burnunu okşamayı sürdürerek. Bunun üzerine şakayla karışık, farklı Avrupa ülkelerinden insanlar arasındaki evliliklerde boşanma oranını bilip bilmediklerini soruyorum; elbette bilemiyorlar, neden bilsinler ki, istatistiklerin herhangi birimize ne faydası olabilir ki? Söz konusu ülkelerdeki boşanma ortalamalarının ortalamasından yüzde elli daha yüksek olduğunu söylüyorum. Yüzde elli.

Vikram meraklı kırmızı gözlerle, daha önce kendi kendine açıklayamadığı bir tuhaflığı birden hatırlamışçasına bana bakıyor; bu geziye hevesle katılışımı düşünüyor belki. Boğazını temizleyip sırtıyor: Sen kendinden bahsediyorsun *Jerry boyo*.

Aynı zamanda senden de, diyorum.

Hem de iki defa, anasını satayım, diyor Vikram gülererek.

Beni de sayın, diyor Georg neşeyle.

Böylece birkaç saniye içinde, orta yaşa adım atmış üç erkek, yirmi yaşlarındaki birkaç kıza boşanmış, yani boşta olduklarını söylemeyi becermiş oluyorlar; gerçi Georg'un durumu biraz daha karmaşık. Dimitra kendi ayrılığından bahsetmeyip koltuğuna dönüyor. Vikram Griffiths'ten bayağı hoşlanmaya başladın, diyorum kendi kendime. Hiç beklenmedik biçimde hoşlanmaya başladın ondan.

Sonra Colin böbürlenerek zaten başından beri niye başımızı bağladığımızı anlamadığını söylüyor. Bunu hiç anlayamamış. Bıyığını oynatıyor. "Başını bağlamak" ne demek, bili-

yor musun hayatım? diye soruyor, uzun bacaklı, kaliteli kotlu kıza dönerek. Biliyor musun, bilmiyor musun? Hani İngilizcen nerede? Kızlar, siz İngilizce okumuyor musunuz? Sınavda ne yapacaksınız bilmem.

Colin'in tarzı budur.

Gelin size en sevdiğim kelimeleri öğreteyim, diye ısrar ediyor. Kızlar kıkırdıyor. Tilki hâlâ *Sei un mito*'yu söylüyor ve hâlâ masum masum bana gülümsüyor, koltuğunda yaylanarak; gülümsemesi bana tekrar şu soruyu sorduruyor: İri kahverengi gözleriyle (parlak bir yumuşaklık, lens taktığı kuşkusunu uyandırıyor) sürekli sana gülümseyen, koltuğunda yaylanıp duran, uzun boynunu ve çıkık çenesini kırışık beyaz kumaş kaplı arkalığa yaslayan—kömür karası saçları havalandırma deliğinden gelen rüzgârda uçuşuyor—sonra, parlak gözleri seninkilere kenetli, başını ağır ağır yana eğen bu genç kadınla ilgili olarak ne yapacaksın? Nasıl davranacağım?

Kucaklaşmak, diyor Colin tekinsizce. “Kucaklaşmak” ne demek, bilen var mı?

Birçok göçmenin kayıp kimliklerini abarttıkları gibi, Colin de Birmingham şivesini abartıyor, diyorum kendi kendime. Poz olsun diye bıyık bırakıyor. Evet, bu beklenmedik dostça kavgacılığı, bu garip Midlands tavırlarını abartıyor. Colin memleketinden uzaktayken de memleketinde, diye düşünüyorum, o memleket senin hiçbir zaman hoşuna gitmemiş olsa da.

“Kucaklaşmak” en sevdiğim kelimelerden biri herhalde, diyor Colin. Dudak bükerek, boynunu içeri çekip çenesini bir sağa, bir sola çevirerek iyice abartıyor. “Kucaklaşmak” ne demek, biliyor musunuz kızlar?

Kızlar, önündeki iki kız, iki yanımdaki iki kız ve Georg'un önündeki kız, hepsi bilmediklerini söylüyorlar. Tekrarlayabilir misiniz lütfen, diyor şiş dudaklı kız.

“Kucaklaşmak!”

Gencecik başlarını iki yana sallıyorlar.

Göstereyim size, diyor Colin, hem komik hem ürkütücü Birmingham'lı kasıntısıyla ve en yakınındaki kızı, Vikram'ın Tilki dediği kızı yakalayıp göğsüne çekiyor. Tam bu zoraki kucaklaşma hareketini yaparlarken, bir kıskançlık hissediyorum, (karşılıklı gülüştüğüm) bu kızın bir şekilde *bana ait* olduğu duygusuna kapılıyorum; hiç alakası yok oysa; son sürat ilerleyen tur otobüsünün uzun arkasında, ortanın bir yanındaki koltuğumda oturmuş, tıknaz Vikram Griffiths dizlerime yaslanmış yine komedyenler gibi göz kırpar, yakışıklı Georg kültürlü Alman kahkahasıyla güler ve Vikram (Dimitra yok ya), Colin *boyu* sor bakalım, “düzüşmenin” anlamını biliyorlar mıymış, esas onu uygulamalı açıkla! diye bağırırken, Daha yarım saat önce tanıştığın, kızın olabilecek yaşta birini neden böyle şiddetle kısıkanıyorsun, neden? diye soruyorum kendime. Duygularım niye bu kadar uygunsuz? Aslında önemli olan uygunluk. Uygunluk kelimesini unutmamalıyım. En ufak suçortaklığı işaretlerini neden bir peri masalının ipuçları gibi algılıyorum? Karşıma çıkan her kadın niye benim için müthiş bir vaade dönüşüyor? Sanki kızla ben, bu dünyanın Colin'lerine, Vikram'larına, Georg'larına, görgüsüzlere, hovardalara, ahlaksızlara karşı incelikli, şefkatli ve duyarlı bir ittifak oluşturmuşuz gibi. Ve aynı anda, ezici bir alay ve inançsızlık duygusuyla, *ikimizin* cuma akşamları *onun* çarşafların-

da birbirimize âşık, kendimizi *sadece düzüşen* insanlardan üstün hissederek yatışını hatırlıyorum; daha sonra olanların, suçortaklığımın ihanete uğramasının ve benim, ihanetin acısını ondan ya da belki kendimden, evet kendimden çıkarma yolundaki kararlılığımın ardından, kendimi hâlâ üstün hissetmem kaderin cilvesi herhalde, diyorum kendi kendime; üstünlüğüm o çirkin tepkimin şiddetinde, bu yorucu, sakatlayıcı takıntının yoğunluğunda gizli. Evet, üstünlüğün, diyorum kendi kendime, buna üstünlük denebilirse eğer, ondan sonra birlikte olduğun bütün kadınlarla kendileri için değil, sırf onunla yaşadığın her teması, her hareketi tekrarlamak için birlikte olmanda gizli, ki bu da iğrenç bir şey. Üstünlüğün kendinle alay etmende, hıncında, kendine tahammül edememende gizli, ki bu da çirkin ve sağlıksız bir şey. Öyle ki, buna üstünlük denebilirse eğer, ben üstünlüğümle, şu anda çok sevdiği bir başka kelimenin de “sıkmak” olduğunu söyleyen Colin’den daha çirkin ve sağlıksızım. “Sıkkmak,” diye tekrarlıyor, müstehcen biçimde vurgulayarak, bayat çikletini dudaklarında gezdirerek. “Sıkmanın” anlamını biliyorlar mı? Ama onların hayır demesine ve Colin’in uygulamalı açıklamasına fırsat vermeyip Tilki’ye asıl adını soruyorum, o da gülümsüyor. Nicoletta.

Benim adım Jerry, diyorum. Bunun üzerine tur otobüsünün en arka iki sırasında oturan herkes adını söylüyor; Georg’un solunda, pencere kenarında Margherita, benimle Georg’un arasında, ağır makyajlı Bruna, sağımda, dolgun dudaklı, minik Veronica, önde de, sağdan sola sırayla, saldırgan, politize Maura, arkadaşlarının Niki dediği Nicoletta, koridorun öteki yanında ise kaliteli kotlu, uzun bacaklı Monica

ve elinde komünist, eski komünist gazetesi *Unitá* ile sivilceli, hevesli ince uzun delikanlı Graziano.

“Sıkmak,” diye tekrarlıyor Colin, inatçı mı inatçı. Biliyor musunuz, bilmiyor musunuz? Yine çıkletini gösteriyor. Hadi, sıkkmak!

Georg öne doğru eğiliyor, *stringere* demek, diye açıklıyor.

Georg’un tipik Alman aksanı, doğru ve dikkatli; duruşuyla, boynunu dimdik tutuşuyla, yüzünün biraz ukalaca ama aynı zamanda soğukkanlı ve rahat bir tavırla hafifçe öne eğilişiyle uyum içinde. Özsaygısını yitirmeden, hatta neredeyse asaletle yaşlanan bir adam. Kucak dolusu çiçek göndererek, sürekli telefon ederek çaresiz bırakan bir adam.

“Sıkmak,” kucaklaşan iki insandan bahsediyorsak, *stringere*, meyveden bahsediyorsak *spremere* demektir. Övgü ve sesleri olmayacak kadar ilkel bir bombayı etkisiz hale getirmiş bir profesyonel gibi tepeden bakarak, serinkanlılıkla gülümüyor. Kızlar kıkırdıyor. Çünkü Colin, *spremere* edilebilecek başka bir şey geliyor aklıma, diyor.

Georg. Georg’un yabancılığı mı büyülemişti onu acaba? Neredeyse saatte bir telefon ediyordu, demişti. O Alman otoritesine, sakın Cermen bilgeliğine, sevimlilik derecesinde resmi tavrına, içten azmine, saygın bir şirket aracılığıyla gönderilen çiçeklere âşık olmuştu. Tam çıkmaz sokağıma, muhteşem inzivama dalmak üzereyken, Vikram Griffiths, Hey, Dafydd, bu da nesi? diyor.

Tur otobüsü yolun kenarına yanaşıyor.

Benzin istasyonunda Thukydides'ten alıntı yaptım; şimdi, tekrar tur otobüsünde otururken—ama bu sefer sağda, arkadan üçüncü sırada, yani Nicoletta'yla Maura'nın önünde oturuyorum, çünkü Colin yerimi kaptı ve şu anda (genizden gelen sesini işitiyorum) en çok sevdiği kelimeler listesini sıralıyor: kucaklaşmak, sıkmak, sürtmek, yiyişmek, yumulmak, atlamak vs—bu yaptığımdan ötürü kendimi affedemiyorum.

Yaptığım alıntıyı hatırlıyorum şimdi, somurtuk Doris Rohr'un yanında otururken, şu ana kadar benimle konuştuğu tek şey, bizim, özellikle de Vikram'ın Üniversite'den çok fazla şey talep ettiğimiz yolundaki kaygısı oldu; belli teminatlar karşılığında maaş kesintisini kabul etmeliymişiz belki de; sırf bu yüzden, çok fazla şey talep ettiğimiz için, hepimizin işine son verilmesinden korkarmış; bu durumda işsiz kalır, kırk üç yaşında olduğu için de başka iş bulamazmış (Üniversite'ye iki kürk mantosundan birini giymeden gelmeyen, ruju, makyajı ve parfümü adeta seksapelden çok zenginliği ifade etmek üzere sözleşmiş, iyi bir evliliği olan bu kadın söylüyor bunları)—yaptığım alıntı, yirmi küsur yıl önce klasik eserlerle yaşadığım aşktan bulup çıkardığım sözlerdi—o aşkı canlandırmakla gençliğimi canlandırdığının farkına varması *onun* dehasıydı; kendimi yeniden güçlü ve heyecanlı hissetmemi sağlıyordu, o kadar ki, iş başvurularında bulunmaya, tekrar okumaya ve düşünmeye başladım, hatta moralimin düzeldiğini gören

karımın da morali düzeldi ve beni teşvik etmeye başladı, beni teşvik edince o da eski cazibesine kavuştu ve neredeyse iki yıl süren, harikulade esritici, harika bir aldatmaca yaşandı; elbette bu aldatmaca, gerçek nihayet ortaya çıktığında, aşağılanma, ihanet ve terk edilme duygularını iyice pekiştirdi, ama öyle olması doğaldı herhalde—evet, dediğim gibi, yaptığım alıntı şuydu: *Tanrılarla ilgili olarak sözlü gelenek uyarınca, insanlarla ilgili olarak da tecrübe sonucu, her varlığın, sahip olduğu bütün gücü bir doğa buyruğu olarak hep kullandığına inanırız*; bu meşum ve talihsiz itikatı alıntılama, kısmen Alman Merkez Bankası'nın dün gece aldığı bir karardan kısmen de Chambersee Benzin İstasyonu'nda bir sütlü kahveyle kruasanın parasını ödemek için girdiğim kuyrukta Avukat Malerba'yla arka arkaya düşmemden kaynaklanıyordu.

Tahmin edilebileceği gibi kıvrımlı beton ve cam yüzeylerden oluşan yaygın Euro-mimari üslubunda yapılmış Chambersee Benzin İstasyonu dinlenme tesislerine tek sıra halinde girdik; dışarıdaki dizi dizi direklere, acentenin para kazanmayı umduğu bütün ulusların bayrakları çekiliydi, içeride ise, basamakların, geçitlerin ve artık hiçbir dilde yazılmayan, sadece mavi plastik karelerin üzerine fincan, çatal bıçak, tekerlekli sandalye ve üzeri çarpı işaretli köpeklerin beyaz stilize çizgilerle resmedildiği tabelaların yarattığı bir zihin karmaşası hâkimdi; soğuk havanın ağırlaştırdığı, buğulanmış yaylı kapıdan içeri girdiğimiz anda, hiçbiri etekli olmayan kızların hemen hepsi, üzerinde pantolon değil de etek ya da elbise olduğu için diğerinden ayırt edilebilen bir insan şeklinin çizili olduğu tabelayı takip etti; bir süre önce *Corriere della Sera*'da okuduğum bir şey geldi aklıma: Umumi yerlerdeki

tuvalet tesislerinin yetersizliğinde ifade bulan kadın hakları ihlaline ilişkin bayat bir tartışmaya katılan kadınlardan biri, tartışmanın gidişatına aykırı olarak, kadın tuvaletlerinin dışındaki kuyrukların asıl sebebinin kadınların tuvalete birlikte gidip orada bir süre çene çalmaktan hoşlanmaları olduğunu söyledi; bu da bana başka bir şeyi hatırlattı; gerçi nasıl oldu bilemiyorum ama (belki sırf kadınların kendi aralarındaki, öteden beri imrendiğim ilişkilerini düşündüğümünden) *ona* sık sık, genellikle seviştikten hemen sonra sözünü ettiğim bir arzumu, sırf bir günlüğüne ya da bir haftalığına kadın olma, bir kadının duygularını anlama arzumu hatırladım; bu benim için son derece gerçek ve yoğun bir arzu, derin bir biyolojik özlemin, her şeyi yapma, her şey olma, her şeye sahip olma özlemimin parçasıydı, hâlâ da öyle. Galiba ölümlülük karşısında bir özlem. Ya da sonuçta, hayat ayırım ve seçim olduğuna göre, ölüm isteği.

Bundan *ona* söz ettiğimde, bir erkekle sevişebilmek için kadın olmak istediğimi söylerdi hep. Ben içten içe eşcinselimişim, onunla birlikte çıktığım bu kendini keşif seyahatinin, her zamanki deyişiyle *mutlu ve sağlıklı bir cinsel yaşam* arayışının parçası olarak bir ara bir erkekle bir *avventura* yaşamaya çalışmalıymışım; bu sayede çok daha bilge, soğukkanlı ve anlayışlı bir adam olabilirmişim. Ama ben hayır derdim, hayır, ben başka bir kadınla sevişmek için, kısa süreliğine, belki bir gün, hatta daha kısa bir süre kadın olmak istiyordum, kendimi dişiliğin içinde kaybetmek, bir kadın olarak bir kadını yalamak, bir kadın olarak bir kadın tarafından yalanmak, *onunla* sevişmek istiyordum; ama o benim heyecanıma güler ve bunun son derece banal bir erkek fantezisi,

belki de aslında, o bir keresinde hayatının en güzel seksini Filipinli hizmetçisiyle yaptığını söylediği için, geriye dönük bir kıskançlıktan ibaret olduğunu söylerdi.

Saat onda kahve molası için benzin istasyonunun dinlenme tesisine girdiğimizde, kafamdan bu düşünceler geçmekteyken on dakika önceki yeni düşüncemi tekrar hatırladım: O, kızım ile lezbiyen bir ilişki yaşıyor olabilirdi; kısmen bunun doğru olmadığı konusunda teskin edilmek istediğimden, kısmen de bu sayede Nicoletta'yı tuvaletten çıkarken yakalayıp kahvemle kruasanımı onunla birlikte yiyebileceğimi düşündüğümünden, Colin, Vikram ve Georg'la birlikte stilize fincanın işaret ettiği yönde merdiveni çıkmamaya karar verdim; granit zeminde yürüyerek stilize etekle pantolonu geçtim ve stilize bir telefon ahizesini izleyerek, beton duvara yerleştirilmiş üç küçük telefon kabinine gittim; neyse ki telefonlardan biri Eurocard'ımı kabul etti de, yanımda İsviçre parası bulunmaması sorunu çözülmüş oldu.

Telefon uzun uzun çaldı; ilgilendiğim ya da ilgilenebileceğimi veya benimle ilgilendiğini sandığım kız tuvaletten çıkıncaya kadar, dört beş dakika boyunca düdük sesini dinlemek zorunda kalacağımı düşünmeye başlamışken, karım nihayet telefonu açtı ve sesimi duyar duymaz derhal ne diye aradığımı sordu. Evet, karım her zamanki gibi meşgul ve otoriterdi. Hatta fonda elektrik süpürgesinin sesi duyuluyordu, telefonu herhalde bu yüzden uzun süre işitmemişti. İtiraf etmem gerekir ki, elektrik süpürgesi, karımın otoriterliği ve telefon kulübesinden aradığımı herhalde aşikâr olmasına rağmen nerede olduğumu sormaması beni neşelendirdi. Neşelendirdi, çünkü yaklaşık bir saniye süresince son derece nadir ve geçici bir

duyguyu, *doğru olanı yaptığım* duygusunu yaşattı bana—onu terk etmekle doğru olanı yaptın, dedim kendi kendime—çünkü evliliğimizi tüketen nedenlerden birinin, karımın elektrik süpürgesini, yalnız elektrik süpürgesini değil, çağımız insanına sunulan, çağımız erkeğinin çağımız kadını için icat ettiği her türlü temizlik aracı, ürünü ve yöntemini saplantılı biçimde kullanması olduğunu düşünürüm sık sık. Kısacası, elektrik süpürgesi sürekli çalışır haldeydi; kanepede kitap okumaya veya Suzanne’le dama oynamaya çalışırken ayaklarımı dürter, geç kalkabileceğim bir cumartesi sabahı gönümce uyumaya çalışırken yatak odasının kapısına çarpardı. Kanımca bu, karımın her şeyi sürekli gıcır gıcır, el değmemiş hale getirme—İtalyanların deyişiyle *ripristinare*—yolundaki bunaltıcı arzusunun çeşitli ifadelerinden biriydi; karımın durumunda bu arzu, her şeyi tıpatıp evlenip yeni dairemize taşındığımız günkü halinde tutma arzusuydu; karımın ailesinin o daireyi bizim için satın almasına izin vermek ve o günden bugüne, daha doğrusu bundan on sekiz ay öncesine kadar, yani on dokuz yıl, evet, on dokuz yıl boyunca o dairede yaşamak korkunç bir hataydı (kesinlikle belirleyici bir hata, hayatımın başlıca yapısal hatalarından biri); her yıl panjurların yeniden cilalanması, duvarların yeniden badanalanması, çerçevelerin yeniden silikonlanması gerekiyordu; ilişkimizde de aynı şekilde, her şeyin sürekli yenilenip sağlamlaştırılması, her şeyin gıcır gıcır bir duygusal konumda tutulması şarttı ve özellikle de, aynı sevgi lisanını, yirmi bir yıl önce flört ederken kullandığımız sevgi sözlerini sonsuza dek kullanacağımız, açıkça belirtilmese de kesin bir kuraldı; bu sözleri şu anda burada dillendirmeye hiç niyetim yok, ama Avrupa’yı

son sürat kateden, bu motoru güçlü, modern tur otobüsünün arkadan üçüncü sırasında oturmuş, düşüncelerimi kafamda evirip çevirirken o sözlerin varlığını hissediyorum; bilincin yüzeyinin altında, bu sesin dalgalanmalarının altında, iri tekerleklerin düz asfalttaki titreşimlerinin altında pusuya yatmış olduklarını hissediyorum; o yöne doğru gitsem toslayacağım sert, karanlık kayalar onlar, varlıklarını hissettiriyorlar. İnsan yıllar boyunca birtakım kelimeleri, sevgi sözlerini tekrarlayıp durur, sonra bir sabah, artık hiçbir anlam ifade etmediklerini keşfeder, diyorum kendi kendime. Anlamsız olmaları bir yana, tehlikelidirler de. Ürkütücüdürler. Buna rağmen karım onları kullanmakta ısrarlıydı. Bana ne zamandır *bilmemne* demedin, derdi karım, ya da, sana *bilmemne* deyince niye kızılıyorsun? O sözlerin birini bile şu anda burada dillendirmeyi reddediyorum. Karım o sözleri tahammül sınırının ötesinde kullanmamızda ısrarlıydı; dediğim gibi bir zamanlar anlamı olan, ama artık sadece kaybettikleri anlamı, bütün kelimelerin çok fazla kullanılıp anlamsızlaştıklarında kaybettikleri anlamı ifade ediyorlardı; öyleyse sanırım birer kaya değil, cesettiler, fosildiler, canlılardan da, cansızlardan da farklıydılar, birer mercandılar belki, sivri ve tehlikeli, yüz binlerce sivri, küçük ölü yaratık. Sevgi sözlerimiz.

Evet, şimdi hatırlıyorum da, sonsuza dek birbirimize âşık olmak zorundaydık, karımla ben; bu zorunluluk bana katılmış bir şeyi çağırıştırır, korkunç bir fosilleşme süreci duygusu uyandırırdı içimde; kendim için imal ettiğim, ama nedense artık biçimi oturmayan, artık *uygun* olmayan bir kabuk. Mesele yine uygunluktu, diyorum kendi kendime, Doris Rohr'un yanında otururken. Belki de karımla Suzanne'in, kızımızın,

aslında hiç anlaşılamamaları bu yüzdendi, çünkü Suzanne büyümekte, eskisi gibi kalmamakta ısrar ediyor, dolayısıyla bize de eskisi gibi olmadığımızı hatırlatıyordu sürekli; çocukların sunması, anne babaların da dikkate alması gereken bir kıstas, yaşın ve beraberinde getirdiği fiziksel değişikliklerin kıstasını sunuyordu bize.

Suzanne'le konuşmak istiyorum, dedim.

Doğum günü yarın, dedi karım sertçe.

Karıma, kızımın doğum gününün yarın olduğunu gayet iyi bildiğimi söyledim; ama daha söylerken, bu hesaplı ve aşıkâr tatsızlığı hafifletecek bir şey eklemeyi istedim, çünkü iki insanın neredeyse yirmi yıl birlikte yaşadktan sonra telefonda karşılıklı öfkelerinden başka birbirlerine söyleyecek şeyleri olmaması akıl almaz bir şey; akıl almaz, ama görünüşe bakılırsa genel kural bu, aşağı yukarı (durum daha kötü değilse); altı video ekranının az önce, tepedeki bagaj raflarına stratejik biçimde yerleştirilmiş yuvalardan aşağı aynı anda indirildiği bu iğrenç modern tur otobüsünün kan kırmızı koltuğunda oturmuş, Doris Rohr mor ojeli tırnaklarıyla *Marie Claire*'in sayfalarını çevirip bana pahalı bir çikolata ikram ederken, karımla yaptığım telefon konuşmasını düşünüyorum; tahmin edilebilecek şekilde tasarlanmış ve itiraf etmek gerekir ki, kasvetli Chambersee Benzin İstasyonu Dinlenme Tesisleri'nin buz gibi girişinde, bir yandan genç tilki Nicoletta'nın tuvaletten çıkmasını bekleyerek, sonra göz ucuyla *onun*, belki de bu geziye katılanlar arasında stilize tabelaya uygun şekilde etek giymiş tek kadının, otobüsten çıkıp geldiğini ve merdivenden yukarıya, kafeteryaya yöneldiğini fark ederek, zımpara kâğıdına sürtülen kibrit gibi taş basa-

maklara sürtülen yüksek topukların üzerindeki siyah çoraplı, iç parçalayıcı, ince bacakları telefon kulübesinden bile görek, karımla yaptığım telefon görüşmesini düşünüyorum; tur otobüsünde oturmuş, zihnim, uzun zamandır olduğu gibi, gelip geçen her düşünceye av olurken, ama bir şekilde sadece av değil, aynı zamanda avcı olup, kendi şiddetinin kurbanı sıfatıyla kendini tüketirken, bu meşum ruh hali içinde oturmuş düşünürken, bir kez daha, yani bu telefon konuşmasının sonucu olarak, ne çok şey kaybettiğimi iyice anlıyorum: Baba ve koca rollerim, eski hayatımın aşıkârlığı, birinin kocası, birinin babası olmanın basitliği, gerektiğinde bir açıklamanın hazır bulunması, Ben buyum, isim bu, diyebilmek. Bunun üzerine, iki sıra önümdeki video ekranı ışıldamaya başladığında, bir iki kişi görüntüyü netleştirmek için pembe perdeleri çekerek yağmurun vurduğu pencereleri örttüğünde, her şeyin yanı sıra bir de işimi, hep bir atlama taşı, makul bir ara istasyon, istediğim bir konumu elde edinceye kadar beni idare edecek bir gelir kaynağı olarak gördüğüm (ama sonunda, tıpkı evliliğim gibi ıssız bir adaya, nefret edilen ve sonuçta ürkütücü rahatlıkta bir yere dönüşen) bu işi de kaybedersem, karım, kızım ve metresimden sonra, hayatımın, bana bir rol ve kimlik kazandıran son unsurunu da kaybetmiş olacağım geçiyor aklımdan. Ve ilk kez, belki de bu gezinin bir hata olmadığını düşünmeye başlıyorum. Belki de hata değil, diyorum kendi kendime. Belki geziyi ciddiye alıp diğerleriyle birlikte elimden gelen gayreti göstermem, Avrupa parlamenterleriyle, basınla görüşmeler yapmam, rol, kimlik, yararlılık ve gelir kaynağının sağduyulu dünyasıyla bu son bağımlı—Milano Üniversitesi ücretli yabancı dil okutmanı sıfatımı—ko-

rumak için her türlü makul ve *demokratik çabayı* göstermem gerekir; Bu geziyi ciddiye almalısın, diyorum kendi kendime, hem de çok ciddiye almalı, içkisi, köpeği, komplo teorileriyle çılgın Vikram'a, çikolataları ve dergileriyle sıkıcı Doris'e, beleş işini korumak konusundaki inatçı kararlılığıyla aksi, alıngan Dimitra'ya üstünlük taslamaktan vazgeçmelisin. Kendini beğenmişsin, diyorum kendi kendime, iflah olmaz derecede kendini beğenmişsin. Nedense sana verilen her görevden ve hayatını paylaştığın herkesten üstün olduğun fikri sende bir saplantı haline gelmiş. Buna bir son vermek gerekiyor, dedim kendi kendime. *Senin* buna bir son vermen gerekiyor.

Ama sonra *beleş iş* deyimi, anlamsız ve ruhu körelten bir iş olan işimi bırakmaya ant içtiğimi hatırlatıyor bana. Tam on beş yıldır, art arda her yıl aynı işi yapıyorsun, diyorum kendi kendime, Doris Rohr zarif rujlu ağzına bir çikolata daha atarken ekranda akan jeneriği seyrederek. Durmadan tıpatıp aynı işi tekrarlıyor, her hafta değişen, hiçbir temasın olmayan, sadece sınavlardan geçer not alıp bir gelir kaynağı elde etmekle ilgilenen öğrenci gruplarına ders veriyorsun. Hatta fedakâr diye nitelemekte kuşkusuz aceleci davrandığın bu otobüsteki öğrencilerin birçoğu, diyorum kendi kendime, yabancı okutmanların, yani bizlerin, yüzlerini hatırlayacağımızı ve bu sayede sözlü sınavda daha yüksek not alacaklarını umuyorlardır belki de. Bu geziye katıldıkları için. Destek verdikleri için. Yıllardır, diyorum kendi kendime, ani ve yoğun bir kaygıyla, işe yarayacak bir kâğıt parçası, bütün kapıları açacak bir anahtar elde etmekten başka dertleri olmayan, İngilizceyle katiyen ilgilenmeyen öğrencilere ders verdin ve bütün bu süre boyunca, en baştaki yanılığını, bu insanlara bir şekilde *kültür aktardığın*

yanılığını besledin, benimsedin, savundun. Buna bir son vermek gerekiyor, diyorum kendi kendime, Doris Rohr'un cevizli çikolata ikramını reddederek. Bu işe hiç girmemeliydim. Ya da bir iki yıldan fazla sürdürmemeliydim. Bu sonuca vardığımda, daha birkaç saniye önce bunun *tam zıddı bir sonuca* vardığımın da bilincinde olarak, kararsızlığım, yön ve hedef duygularımı kaybedişim beni dehşete düşürüyor; kabul etmek zorundayım ki bu gezi, yön duygumu korkunç şekilde kaybettirdi bana; küçük evimde yavaş yavaş biriktirdiğim yeni kişisel eşyalarla, nesnelerle, İtalyan kimlik kartı ve İtalyan ehliyeti için ayrı bölmeleri olan cüzdanımla, karlı bir günde Manzoni Sokağı'nda bir Faslıdan aldığım, tam bir prezervatife uygun boyutta küçük bir deri kesesi de olan (şu anda dolu) anahtarlığım, onunla birlikte seçtiğimiz deri ceketin yerine aldığım yeni deri ceketimle, onun beni alıştırdığı Fransız şarkıcılarıyla yeniden keşfettiğim altmışların müziklerinin hepsini atarak oluşturduğum yeni müzik koleksiyonumla özenle kurmaya, yeniden kurmaya çalıştığım kimlik ve kararlılıkta derin bir yara açtı; evet, hem ömür boyu aynı işte çalışma fikri, hem de işimi kaybedip ömür boyu—"ömür boyu" ifadesinden nefret ediyorum—yapacak hiçbir işim, oynayacak hiçbir rolüm olmadan tek başıma kalma fikri beni dehşete düşürüyor; üstelik, daha önce de söylediğim gibi, son iki yıldır bilgisayar oyunları, bilardo ve siyasal tartışmalarla birlikte benim için önemli bir teselli kaynağı olan, zahmetsiz elde edilebilecek genç kadınlar da olmayacağı geliyor aklıma. Ama en çok kararsızlığım, nasıl yapılacağını bilseydim bile ne yapmam gerektiğini bilmemek dehşete düşürüyor beni. Sürekli dehşete düşmek beni dehşete düşürüyor.

Suzanne evde değil, dedi karım. Öğleden sonra konuşabilmişim kendisiyle.

Peki.

Ama sonra, kredi kartıyla yapılan telefon görüşmeleri pahaliya patladığı ve aslında söyleyecek bir şeyim olmadığı halde karımla biraz daha konuşmaya karar verdim kasıtlı olarak; kısmen Tilki Nicoletta henüz tuvaletten çıkmadığı için, kısmen de o merdivenin tepesine daha yeni vardığı ve onda, hâlâ telefon görüşmelerimi kısa kesip onun peşinde dolaşma aşamasında olduğum, dolayısıyla hâlâ tehlikeli olduğum izlenimini uyandırmak istemediğim için; gerçi bu geziye sırf onun peşinde dolaşmak için geldiğimin farkındayım elbette, hatta hâlâ tehlikeli de *olabilirim*, geçmişte tehlike arz ettiğimi yadsıyamam. Doğruyu söylemek gerekirse, telefonun başında durup, Artık arayacağım, artık kendime engel olamayacağım, diye düşündüğüm (parmağımın, çok yakın zamana kadar 045 tuşlarına bastığı) durumlarda kafamdaki tek meşru, en azından inandırıcı düşünce, hafif ve gevşek bir sohbet esnasında *artık tehlikeli olmadığımı* ve geçmişte öyle olduğum için gerçekten pişmanlık duyduğumu gösterme arzusu, ilişkiyi olumlu biçimde bitirme (oysa çok önce ve kötü bitti) arzusudur. Böyle durumlarda ahizeyi kaldırmamayı, en azından 5'ten sonraki tuşlara basmamayı öğrendiysem, konuştukça daha saldırgan ve öfkeli hale geleceğimi, daha tehlikeli görüneceğimi acı tecrübeler sonucu öğrenmiş olduğum içindir. Aslında hiçbir şey olmadığını nasıl söylerdi, o ki bana hayatta bir şey yapmanın önemini ısrarla anlatıp durmuştu. Bir şey yap, demişti. Bıçağı boğazıma dayamıştı. Bir öpücük, bağlarını kesip atmaya yetmez, demişti.

Ama benzin istasyonunun dinlenme tesisindeki telefonda karımla konuşmayı uzatmaya karar verişimin başlıca sebebi, bu konuşmayı dostane bir tonda, hatta karşılıklı derin bir kabullenişle bitirme fikrinin cazibesine kapılmış olmamdı. Aramızda geçen feci olaylara rağmen karımla bir şekilde arkadaş olabilmeyi umuyorum sürekli. Bunun daima, terk eden kişinin arzusu olduğunu hissediyorum, terk edilenin değil asla; aynı şekilde ben de onun *arkadaşı* (ne demekse) olmayı katiyen istemezdim, yine âşığı, sevgilisi olmak isterdim; her şey bittikten sonra mutlu bir son kurgulama yolundaki ısrarlı çabalarım, sanırım bu yüzden fiyaskoyla sonuçlandı, çünkü işin doğrusu şu ki, içten içe ilişkimizin bitmediği, mutlu bir son keşfinin yeni bir başlangıca dönüşebileceği yolunda bir umut besliyordum. Acaba, diye düşünüyorum şimdi, karımın sorunu bu olabilir mi, acaba bu yüzden mi bazen o kadar huysuz oluyor? Yeni bir başlangıç istiyor. Benim tekrar o kelimeleri kullanmaya başlamamı istiyor. Sivri taşlar gibi sıçrayan kelimeler. Hayat ne kadar sıkıcı, diye düşünüyorum; sürekli aynı sorunları üretiyor, yüzyıllardır, binyıllardır herkesin yaşayıp yazdığı sorunlar: Boş bir kumsalda denize bakan Ariadne, hizmetçisine vurulan Samuel Pepys. Sadece iki örnek.

Karıma, herhalde gerginliği azaltmak için, Suzanne'in doğum günümde, kırk beşinci doğum günümde hediye ettiği, *Siyah Sihirdir* adlı kitabı okumakta olduğumu söyledim; evet dedi, karım, Suzanne haftalardır anlata anlata bitiremiyor-muş, tanıdığı herkese birer tane almış, karım ise, hayır, okumamış. Karımın, öteden beri çevresindekilerin hayatına karşı sergilediği müthiş kayıtsızlığın tipik bir örneği, diye düşündüm; o hayatları değiştiren, yeniden biçimlendiren etkilere,

maceralara, dostluklara, acılara karşı, hatta birinin niye geç kaldığı, niye telefon kulübesinden aradığı gibi basit ayrıntılara karşı daima ilgisizdir; bu ilgisizlik sayesinde yoğun bir aşk ilişkisini sürdürebildiğimi, okumaya, düşünmeye, gülmeye, yaşamaya yeniden başlayabildiğimi ve karımın bendeki değişimle zerrece ilgilenmediğini düşündüm; sonra yine aynı ilgisizlik, yaşamaktan vazgeçmeme, koyu bir zihinsel karanlığa gömülmeme, tam bir yabancılaşmanın sessizliğine çekilmeme müsaade etti ve görünüşe bakılırsa karım hiç farkına varmadan, her zamanki konuşkan halimden, kimi zaman insanların sevimli diye nitelendirecek kadar ileri gittiği halimden tamamen uzaklaştım.

Doğrusu azıcık kaygılandığımı söyledim karıma, kitabın aşırı derecede lezbiyenlik taraftarı olmasından ötürü yani. Umarım Suzanne birtakım heveslere kapılmıyordur, umarım ciddiye alınacak bir şey değildir, dedim. Ama ben daha, sonuçta birkaç haftadan ya da aydan beri *onunla* ilgili ilk yeni düşüncemi maskeleyen bu konuya değinir değinmez, aynı anda iki şey birden oldu: Nicoletta yirmi metre kadar ötedeki tuvaletten çıkıp beni görerek gülümsedi ve yüz mil ötedeki karım kahkahalarla gülmeye başladı. Bunun üzerine, her zaman olduğu gibi, tam niye öyle güldüğünü sorar ve aynı anda, tahminimden daha uzun boylu olan Nicoletta'ya göz kırparken, karımın haklı olduğunu anladım. Haklı, dedim kendi kendime, o gülmeye devam ederken. Çok haklı. Yarın, beşinci ayın dördüncü günü on sekiz yaşını dolduracak olan, yani senin yetki ve muhtemelen etki alanının kesinlikle dışında olan kızının cinsel eğilimleri konusunda böyle kaygılanman gülünç; üstelik bu kaygıyı, karın bunu bilmesi de, sadece kı-

zınla onun, eski metresin arasında bir ilişki ihtimaline dayanarak hissetmiş olman ve dahası, aynı ilişkiyi (lezbiyen bir ilişkiyi) üç dört yıl öncesinin cinsel birleşme sonrası hezeyanı içinde kendin yaşamak istemiş olman sebebiyle iyice gülünç. Senin on sekiz yaşındaki kızın niye lezbiyen ilişkinin zevkini tatmasın? Kaldı ki, tepeden tırnağa gülünç olman konusuna devam edecek olursak, bir yandan kızın için kaygılanırken, bir yandan da bu toplu gezide, ondan topu topu iki üç yaş büyük bir kızı baştan çıkarmayı denemeye de aşağı yukarı karar vermiş bulunuyorsun.

İş konusunda bir gelişme var mı? dedi karım iyi niyetle, belli ki benim dostluk ihtiyacımı anlayıp karşılamaya karar vererek; ama ben param bitiyor deyip telefonu kapadım.

Beton merdivenin ortasında Nicoletta'ya yetiştim ve iltifat kabul edeceğini bilerek İngilizce konuşup son derece çekici ve galiba bulaşıcı, arkadaşça bir tavırla, bu beton merdivenin, tıpkı Üniversite'nin ayakta duran, oturan, gevezelik eden, hatta bazen *yyiışen* öğrencilerin arasından zar zor geçilebilen merdivenlerine benzediğini söyledim. Colin'in en sevdiği kelimeler listesinde yer alan bir kelimeyi kasten kullanmama güldü ve İtalyan kızlarının hep yaptığı, İngiliz kızlarının hiç yapmadığı ya da benim hatırlamadığım harika hareketlerden birini yapıp koluma girdi; son on on beş basamağı yakın ve dostça bir temas içinde çıktık; ben bütün dünyada aynı mimari tarzın aşağı yukarı aynı malzemelerle bize dayatılmasının hem kaçınılmaz hem de can sıkıcı bir şey olduğunu söyledim; o ise gülerek bunun benim ağzımdan duyduğu üçüncü ya da dördüncü kötümser cümle olduğunu söyledi ve bana hafifçe yaslandı; bu hareketi, hem heyecanlı, aptalca ve ha-

rika, *oldu bu iş düşüncesiyle* beni sevindirdi hem de tedirgin etti, çünkü *onun*, kıskanmak ya da açıkçası istemeyeceğim, sıradan bir tepki göstererek benim adıma sevinmek şöyle dursun, bir tur otobüsünde iki saat geçirdiğim genç bir kızla kol kola, duygusal bir halde olmamı iğrenç bulacağını düşündüm. Bunu benim tamamen yoldan çıktığımın kanıtı olarak görecekti. Hatta kalkıp kıza ya da bana, tehlikeli geçmişimle ilgili bir şeyler de söyleyebilirdi. Bunun üzerine, merdivenin tepesindeki son köşeyi döndüğümüzde, bir cam kapıyı daha açmak zorunda kalışımı fırsat bilip genç Nicoletta'nın kolundan çıktım ve kenara çekilip abartılı, centilmence bir tavırla ona yol verirken, üstündeki ruhsuz lacivert anorakla kot pantolonunun ne kadar eski püskü, ayakkabılarının ne kadar hantal ve kullanışlı olduğunu fark ettim. Kuzgun karası saçlarının çevrelediği kâğıt beyazı yüzünde hiçbir makyaj olmasının ve giyiminin ne kadar hoş ve dokunaklı olduğunu düşünmeden edemedim, ama aynı anda da *onun*, hesaplı da olsa şaşaalı dişiliğini, ince yüksek ökçelerini, kısa eteklerini, Profesör De Santis'in odasında karşımda mastürbasyon yaparken veya daha sonra, kıskançlığımı hâlâ alaya aldığı, poposuna kemerimle vurmamı teklif ettiği dönemde üstünden çıkarmadığı jartiyerlerini özledim. Onun teatrallliğini, onunla birlikteyken kapıldığım hissi, onun, Colin'in deyişiyle, sıkı sıkı hayatı son damlasına kadar değerlendirebileceği ve öyle de yaptığı hissini, en çok da, —karımın cilalama, temizleme ve onarma saplantısından sonra ilaç gibi gelen—her şeyi altüst etmekteki kararlılığını, bir şeylerin, insanların değiştiğini görmekten aldığı zevki özledim. Bir şeyler olsun arzusunu. Oysa bu kızcağız, zıp zıp zıplayıp kafasını yana eğen bu ter-

biyeli Nicoletta, bütün genç İtalyanların bellerine bağıladığı, korkunç fosforlu naylon keseden küçük siyah cüzdanını çıkaran ve İsviçre frangı olmadığını teslimiyetle söyleyen bu sevimli genç kız, besbelli sağduyulu bir kız. En fazla öpüşür ve sevişir. Rheims numaralarını ona asla yaptırıramam.

Elimizde tepsiler, bir yığın insanla birlikte kuyrukta beklerken Nicoletta'ya, içeceklerimizin karşılığını İsviçre frangı, Fransız frangı, Avusturya şilini, Alman markı, sterlin ve evet, hayret, İtalyan lireti olarak ödeyebileceğimizi belirten, altı yedi dilde yazılmış küçük tabelayı gösteriyordum ki, kuyrukta tam önümde duran Avukat Malerba bize doğru eğilerek, kur çok düşük olduğundan liretle ödemenin anlamsız olacağını söyledi. Kafeteryadaki kurla aşağıdaki Döviz Bürosu'ndaki kur arasında frank başına yaklaşık kırk lire fark vardı (aşağıda, mavi plastikten küçük bir tabela üzerine beyaz stilize çizgilerle, bir deste banknotun üzerinde duran madeni paralar çizilmişti, ama tıpkı çoğu kızın etek giymemesi gibi, madeni para da değiştirilmiyordu elbette); onunla da, diye devam etti Avukat Malerba, Döviz Bürosu kurunu kastederek, çünkü kur arasında otuz lireten fazla fark vardı, çünkü Alman Merkez Bankası'nın dün akşamki toplantıda faiz oranlarını düşürmesi bekleniyordu, ama banka düşürmemiş ve böylece, bu sabahki gazetelerden ve aşağıdaki Döviz Bürosu'nda yaşanan karmaşadan (İtalyan liretini görmek bile istemiyorlardı) anlaşılacağı gibi, Avrupa döviz piyasasını *altüst* etmişti. Evet, sevgili Avrupa'mız *altüst* durumda, diye bildirdi Avukat Malerba. Sonra da, iki şaklaban Fransız okul çocuğunun çörek seçerken çıkardığı patırtı yüzünden sesini yükselterek, bize bir miktar İsviçre frangı vermeyi teklif etti;

ille karşılığını ödemek istiyorsak da, kendisinin akıl almaz bir öngörüyle bir gün önce satın aldığı kurdan, yani loretin değeri kaybı ve Chambersee Benzin İstasyonu kafeteryasının fiyat sömürüsü de hesaba katıldığında frank başına seksen loret avantajlı olarak ödeyebilirdik.

Avukat Malerba'yla bu ilk karşılaşmamdı; Hukuk Fakültesinde İş Hukuku dersi verdiğini ve Vikram'ın onu bu geziye, hukuk uzmanlarıyla görüştüğümüz takdirde meselemizin hukuki yanını açık seçik bir biçimde sunması için, daha da önemlisi, İngiltere, Fransa veya Almanya'da sadece bir veya iki yıllık sözleşmelerle iş alma son derece normal olmakla birlikte, İtalya'da, en azından kamu sektöründe, bunun yabancı öğretim görevlilerine yönelik bir ayrımcılık sayılması- nın sebeplerini açıklaması için çağırdığını biliyordum. Avukat Malerba, soğuk tavırlı ve emeklilik yaşına gelmiş gibi görünmekle birlikte, konuşmaya başladığında şaşırtıcı derecede genç, neredeyse çocuksu bir heyecan sergileyen, uzun boylu bir adamdı ve hiç tanımadığı iki kişiyi azıcık zarardan kurtarmak için, resmi ve düzgün bir İngilizceyle yaptığı cömertçe öneriden de anlaşılabileceği gibi, aşırı yardımseverdi.

Teklifi kabul etmek zorunda sayılırdık; Nicoletta aynı derecede resmi ama o denli düzgün olmayan bir İngilizceyle, onun ne kadar nazik olduğu yolunda içten teşekkürler mırıldanırken, ben bu yaşlıca avukat ve üniversite profesörünün, geveze genç kızlar ve aslında kaybetmeler kendileri için daha hayırlı olacak işleriyle ilgili şamata yapan, birbirleriyle ilgisiz, beceriksiz yabancılarla birlikte tur otobüslerinde, dinlenme tesislerinde ve ucuz otellerde iki, hatta üç gün harcamayı hangi sebeple göze aldığını merak etmekteydim.

Avrupa Parlamentosu'nu mu görmek istiyordu sadece, yoksa Üniversite'yi attığımız her hukuki adımdan haberdar eden casus o muydu? Hem Dimitra'nın hem de Georg'un, avukatın gelmesine karşı olduklarını hatırlıyordum; Üniversite adına çalışan ve özellikle de, Dimitra'nın ifadesiyle, *militan solculuk ya da sendika faaliyeti geçmişi olmayan* birinin, davamızı böylesine açıkça, hatta pervasızca desteklemeye gönüllü olmasını garip karşılamışlardı.

Bütün bunları düşünür, içi geçmiş kruasanlar arasından birini seçer, Nicoletta'nın kendini avukata tanıştırmasını, avukatın onun ne kadar güzel bir ismi olduğunu, Nicoletta adının Yunanca *nike*, yani zafer kelimesinden türediğini söyleyişini iştirken, *onun* sesinin giderek daha fazla farkına varıp müthiş şaşırıyor ve telaşlanıyordum; evet, *onun* sesi, hemen arkamda Vikram Griffiths'e, bu akşam otele vardığımızda doğru dürüst bir toplantı yapmamız, ertesi sabahki yaklaşımımız için bir strateji belirlememiz ve hepsinden önemlisi, açıkça söyleyecek olursak, *temsilcimizin kim olacağına* karar vermemiz gerektiğini söylüyordu ısrarlı bir tonda.

Şunu belirtmem gerekir ki, Nicoletta ve Avukat Malerba'yla birlikte Chambersee Kafeteryasında bir cam bölmenin önünde durmuş çörek seçerken, *onun* sesini aylardan beri ilk kez duymaktaydım. Aynı kurumda çalıştığımız halde, yaklaşık dokuz ay evvelki, önce seviştığımız, ardından birbirimize bağırduğumuz, sonra benim önce onun göğsüne, ardından kendi bileğime bıçak dayadığım, ağladığım, ona vurduğum ve nihayet o benim yatağında uyurken bütün gece kanepede sigara ve içki içtiğim o son meşum buluşmamızdan sonra, ikimiz de kaşılaşmamaya özel gayret gösteriyorduk; o zamandan beri, o ha-

rika telaffuzuyla “r”leri bastırarak, “t”leri yutarak, tonlamaları tersine çevirerek İtalyanca konuşmakta olan bu Fransız sesi- ni, zamanında bir insanın bir diğerine fısıldayabileceği hemen her aşk sözcüğünü, tahrik edici erotik sözü fısıldamış, en aşırı küçümseme ve alay ifadelerini haykırmış olan bu sesi ilk kez duymaktaydım. Onun, soytarı kılıklı Vicram Griffiths’i oldukça tatsız biçimde taciz edişini dinlerken bile, her şeyi kendi ayar- lamış olduğu için temsilci olacağından hiç kuşku duymayan ve bir yandan öğrencilere gösteriş olsun diye plastik kahve finca- nına matarasından viski boca eden, sonra da elinde sigarasıyla pencereye gidip (kafeteryaya girmesi küçük mavi bir tabelay- la yasaklanmış) hantal köpeğini gezdiren iki kıza el sallayan Vikram Griffiths’i izleyerek onu oldukça tatsız biçimde taciz edişini dinlerken bile, *benim gözümde asla bitmeyeceğini bi- liyordum*. Asla. Senin bu salak kalbin, dedim kendi kendime, Vikram Griffiths viskinin markasının Teachers* oluşuyla ilgili bir espri yapıp durumunu daha da kötüleştirirken, ne zaman Fransız aksanıyla İtalyanca konuşulduğunu duysa, deli gibi çarpar. Daima. Bunu asla aşamayacaksın, dedim kendi kendi- me. Bizim Dafydd tam bir zampara, dedi Vikram gülerek; hiç- bir fırsatı kaçırmaz. Pencerenin önünde durmuş el sallıyordu. Asla. Zibidi zampara, deyip güldü. Sonra, teslimiyet ve yenilgi duygusunun yanı sıra, sesimi duyurmak için müthiş ve çılgın- ca bir arzu kapladı içimi; bakalım *benim* sesim, kaçınılmaz bir İngiliz aksanıyla İtalyanca konuşan İngiliz sesim, ben Avukat Malerba’yla döviz kurları hakkında heyecanlı sayılamayacak bir konuşmaya girişmişken onun Fransız sesinin bende yarattı-

* (İng.) Öğretmenler—ç.n.

ğİ etkiyi o Vikram Griffiths’le tartİşırken onda yaratacak mıydı? Bir iki metre ilerleyip kasanın önüne geldiğimizde Avukat Malerba gülerek Avrupa’da oyunbozanlığı İngiltere’nin değil, Almanya’nın yapmasının ne kadar garip olduğunu, rollerin değiştiğini söylediğinde, Avukat Malerba bunları söylediğinde, derhal çok yüksek sesle, yurtseverce itiraz ettim; bu tür meselelerin hiçbir zaman şu veya bu ülkenin az veya çok fedakâr olmasıyla değil, her ülkenin daima istediğini, sadece ve sadece kendi çıkarına uygun gördüğü şeyi mümkün mertebe elde etmek için sahip olduğu bütün gücü kullanmasıyla ilgili olduğunu söyledim. Çünkü egemen birey olmak, egemen devlet olmak budur, dedim.

Bu tartışmaya giriştiğimde sesimi epeyce yükselttiğimden, üç kahve, bir çörek, bir kruasan ve bir kremalı pasta karşılığında tam on sekiz İsviçre frangı ve kırk beş—evet, kırk beş—santim ödeyen Avukat Malerba ve derhal para kesesini karıştırarak ne kadar ödemesi gerektiğini hesaplamaya çalışan Nicoletta epeyce şaşırdılar. Aynı şekilde bu benzin istasyonu da, diye ısrar ettim aynı tacizkâr tonda, yani *onun* Vikram Griffiths’e hitap ettiği tonda, bu İsviçre benzin istasyonu da, dostane bayraklarıyla zamanımızın kabul gören uluslararası kardeşlik geleneğine ve revaçtaki dayanışma kavramına uyum gösterdiğini ima etmekle birlikte, aslında sunduğu malları insanların optimum miktarda satın almaya devam etmesini sağlayan azami fiyatı (hangi ülke parasıyla olursa olsun) talep etmekle ilgileniyor doğal olarak. Hayır, bunu asla aşamayacaksın, dedim kendi kendime, ama bu sefer garip bir kıvançla. Sanki buraya sıkışıp kalmak hoş bir şeymiş gibi. Durumumu bildiğime sevinirmişçesine.

Sesimi yükseltmem, Avukat Malerba'nın kendini itiraz etmek zorunda hissetmesine yol açtı—ama övgüye değer bir kibarlıkla ve şaka yollu cevap verdi—ve bunun çok çıkarcı, tipik Anglosakson ve özellikle de, *Avrupalı olmayan* bir dünya görüşü olduğunu belirtti. Hesabı bizim yerimize ödeme-yi teklif edince ortak tepsimiz haline gelen tepsiyi alırken, Elbette Avrupa'da aslen kamu yararını gözeten hayalperestler var dedi—örneğin Jacques Delors ve Başbakan Gonzalez, aynı şekilde Hollanda başbakanı, Maartens miydi...

Ama daha o sözünü tamamlayamadan, ben, bir böceği ezen bir çocuk ya da kendisini beslemek üzere uzanan masum eli ısırarak bir Rottweiler gibi, gülünç ve utanç verici bir zafer duygusuyla, bağırarak, düşüncelerimin Anglosaksonlukla ilgisi olmadığını, bilakis, en güzel ifadesini Niccolò Machiavelli'de bulduğunu, ondan da önce, belki daha da etkileyici bir üslupla eski Yunanlılar tarafından ifade edilmiş olduğunu belirttim; eski Yunan kültürünün Avrupalı kimliğinin özünü oluşturduğu ve şehir devletleri birliğinin muhtemelen ortak bir Avrupa girişiminin ilk örneğini oluşturduğu su götürmezdi; ne var ki bu birliğin oluşturulmasının başlıca amacı yüce idealler değil, dış düşmana karşı savunmaydı ve içeride iktidar oyunları asla eksik olmadı; bu iktidar oyunları, dedim ısrarla (floresan lambalarının altında ilerlerken *onun* sağımda, en fazla bir metre uzağımda olduğunu tahmin ederek), büyük Thukydides'e ünlü vecizesini esinlemişti; sonra da, gereğinden çok daha yüksek sesle vecizeyi aktardım: *Tarırlarla ilgili olarak sözlü gelenek uyarınca, insanlarla ilgili olarak da tecrübe sonucu, her varlığın, sahip olduğu bütün gücü bir doğa buyruğu olarak hep kullandığına inanırız.*

Kısa bir sessizlik oldu.

Alman Merkez Bankası da dahil, diye ekledim.

Buraya oturalım mı? diye sordu Nicoletta. Size beş bin üç yüz lîre borcum var. Boş ver, dedi Avukat Malerba. Yo, rica ederim. Gerçekten, önemli değil. Teşekkür ederim, dedi Nicoletta kızarak, çok naziksiniz. Bunun üzerine Avukat Malerba başını kaldırıp kuru ama çocuksu yanakları arasından bana gülümseyerek, Bunu herkesin kişisel güç kullanma saplantısı olmadığını bir kanıtı olarak kabul edin, dedi; oysa aksine, cümlesinin, kendisini nazik, beni sersem göstermeye yaradığından, benim iddiamı kanıtladığını ortaya koyabilirdim, bilhassa dönüp *onun* konuşmalarımızı duymasının imkânsız olduğunu görünce. Onu son gördüğümden beri kafeteryayı boydan boya geçmişti, şimdiyse, Georg'a eğilmiş harıl harıl konuşuyordu.

Robin Williams az önce Ölü Ozanlar Derneği'ne *Carpe Diem* adlı şiiri okudu. Her şey nasıl da aynı yere bağlanıyor. Lear, birazcık mutsuz olan herkesle ilgili olarak, Kızı var mı? diye sorardı. Bu beklenmedik karşılaştırma, Lear ve Cordelia bile kendi kızımın hayal ürünü lezbiyenliği yoluyla ona bağlanıyor. O, dünyanın merkezi, bu gezi ise bir girdap; zihin, tıpkı Alpler'in altından geçen bu tüneldeki bitmez tükenmez trafik akışı gibi, tek yöne doğru ilerliyor: Videonun ışığıyla aydınlanan, birkaç adım ötede olduğu halde, bu tur otobüsünün, bu düşüncelerin dur durak bilmeyen seyrine rağmen hep uzakta kalan, bir daha asla dokunmayacağın, yalamayacağın, eskisi gibi tırnağını omurlarında gezdirmeyeceğin narin boynuna. Her şey geçmişte kaldı, diyorum kendi kendime, ama tam da bu yüzden, her zamankinden daha fazla şimdide yer alıyor. Sanki insanın keşfe kalkılabileceği tek cennet, kayıp cennetmiş gibi.

Anlayamadığım, hızlı ulaşım denen mucizeyi sağlayan mühendislik harikası sayesinde tonlarca kayanın altında, hafifçe aşağı meyilli bir yolda süratle ilerleyen bu lüks tur otobüsünün arkadan üçüncü sırasında otururken anlayamadığım, geçmişin şimdi, her şeyi nasıl yalayıp yuttuğu; Alpler'deki bir tünelde Horatius okuyan Robin Williams'ın, bana derhal *Günaydın Vietnam*'da gündelik DJ İtalyancası konuşan Robin Williams'ı hatırlatması; karım Suzanne'le birlikte deniz

kıyısına gitmişti, o, bizim evde kırmızı kanepede, üzerinde ipek geceliğiyle dublajı takdir ediyor, o hızlı konuşmaların ve kelime oyunlarının ne kadar akıllıca uyarlandığını, genelde dublajın, insanların ağızına kelimeler yerleştirmenin, farklılıkları, engelleri ortadan kaldırmanın ne kadar akıllıca olduğunu söylüyordu—dublaj işinde çalışmayı çok istediğini söylemişti; dalgın dalgın düzelttiği saçının tatlı kokusunu, Amerikan İngilizcesinin bu İtalyanca dublajının ne kadar başarılı olduğunu bana Fransızca söylerken bağdaş kurmuş oturuşundaki derli topluluğu hissediyorum şu anda. Benim onca aşkıma rağmen, diyorum şimdi kendi kendime, onun bütün kendinden memnuniyetine rağmen, ben o sırada bilmesem de, aramızdaki engeller hiçbir çokdilliliğin ya da mühendislik harikasının aşamayacağı boyuttaydı. Kelimeler, şu anda ekranda olduğu gibi, iyi kötü uyarlanıyordu, hareketler ise bambaşka bir lisana aitti: Görünürde anlaşma sağlamak için, dolaysız eğlencenin rahatlığı uğruna fütursuzca üst üste bindirilmiş iki kültür.

Tünelde araçlar birbirini solluyor. Kırmızı ışıklar, gözü kamaştıran ışıklar. Sağımızda sarı neon ışıkları, belirli aralıklarla modern tur otobüsümüzün bombeli plastik pencerelerinde pul pul parlıyor, koyu kırmızı koltuklara kimyasal bir ışıltı veriyor, ekrandaki renkleri, soluklaştırıcı veya parlaticı filtrelerden geçirircesine değiştiriyor. Doris Rohr'u (daima greve karşı oy kullanan, işini, değerli işini kaybetmeme pahasına daha az paraya razı olacağını açıkça belirten, kocası cerrah olan, uzun yaz tatilini hangi yazlığında geçireceğine karar vermesi gereken Doris Rohr'u) seyrederken, karanlık bir yeraltı parıltısının ısrarlı yanıp sönüşünde dalgın dalgın

pahalı ikolatalarından birini daha açan, parmak uçlarıyla, görmeden renkli yaldızlı k ğıdı yolan, gözleri mutlulukla, hayranlıkla Robin Williams'a, bu filmlerin sağladığı ve mucize eseri hiçbir sinema seyircisinin dahil olmadığı bir statükoya karşı hepimizin özdeşleştiği ağdaş inançlara kenetlenmiş bu Alman kadını seyrederken, evet, köşeli ağızlı, kiremit rengi rujlu, tuzu kuru Doris'i seyrederken, bir Colin deyişiyile, d z lesi genç kadınlarla dolu bu tur otobüsünün arkadan üçüncü sırasında, gününü gün et deyiminin ne *kadar aptalca bir felsefeyi yücelttiği* geçiyor aklımdan.

Carpe diem, evet, evet, gününü gün et, tadını çıkar, şimdi, şimdi, hep şimdi, sonra o aşk dolu, tutkulu birkaç değerli saatte, güne, aya, her neyse, çakılıp kal; ardından gelecek boş, hüzünlü zamanlar boyunca orada çakılı kal; hiç değilse cesetler g m lmesin, en azından mezar kıyafetlerimiz düzgün olsun diye karım gibi her şeyi gıcır gıcır tutmak için imkânsız bir *ripristinare* abasına girişme, rüzgâra karşı işeme; beklenen  nın mutluluğu içinde, zarafetle efsanevi k seyi de arama—derinliği, güzelliği olan o tekdüze ya da romantik ilişkiler; hayır, benim gibi, yaşayan ölülerle d n dur, hafızan sürekli tekrarlanan baş döndürücü bir girdaba kapılmış, dönmeye devam et, *onunla* birlikte burada, *onunla* birlikte orada, o zaman (günümü gün ettiğim o meşum günde), *onunla* birlikte bugün, şimdi olabileceğimiz halde, şu anda bu tur otobüsünde, bu koltukta yan yana, baş omzumda, şimdi, şimdi, hep şimdi. Girdapların en korkuncu.

Chambersee Dinlenme Tesisleri'nde Thukydides'ten alıntı yaptığım için, Avukat Malerba'ya bağırdığım için kendimden nefret ediyorum. Bu geziye katıldığım için kendimden nefret

ediyorum. Vikram Griffiths yabancı okutmanlar odasında, o sefil ve biçimsiz kurumsal mekânda klipsli tahtasını burnuma uzattığında düşündüğüm, daha doğrusu, aklıma gelen parlak fikir, kendimi tekrar ortalıkta göstermekti, hayır, kendimi tekrar *ona* göstermek, onu görmekten, hatta onun Georg’la kafa kafaya verişini görmekten hiç mi hiç rahatsız olmadığımı kanıtlamaktı. Bu gibi şeylerin artık beni etkilemediğini ona ve kendime gösterecektim—öyle düşünmüştüm herhalde; çünkü aslında, diyordum kendi kendime, hayatımda o kadar da belirleyici bir iz bırakmamıştı. Tam tersine. O sadece hayatımda bir değişiklik yapmak için gereksindiğim katalizör, “gün etmeye” nihayet karar verdiğim gündü: Salı günüydü, ama çarşamba da olabilirdi pekâlâ; *oydu*, ama Psikopat Yavru, Bolognalı Yavru ya da Operacı Yavru olabilirdi pekâlâ. Evet, bu geziye katılacak, medeni ve rahat olacaktım. Öyle zannediyordum. Alpler’in derin tünellerinde ışıkların yanıp sönuşünü seyredecek ve bunu saplantımın zonklayan, korkunç, aşağılayıcı bir imgesi olarak algılamayacaktım. Çünkü Porta Ticinese 45 numaraya taşınarak, müzik koleksiyonumu baştan aşağı yenileyerek, yeni bir cüzdan, yeni bir evrak çantası, yeni bir ceket alarak saplantılarımı aştım, diyordum kendi kendime.

Dolayısıyla bu geziye katılacak, genelde makul ve espirili davranacak, meslektaşlarım *topluluk ruhundan, grup kimliğinden* bahsettiklerinde, İtalyan Hukuku’nun, Avrupa Hukuku’nun yasal inceliklerine dair bilgilerini sergilediklerinde, nasıl haksızlığa uğradığımız ve kaçınılmaz nihai zafirimiz hakkında atıp tuttuklarında da, fazla değil, azıcık müstehzi olacaktım. Dostça, pratik, hatta yardımsever bir tavır sergileyecektim. Sonunda da hiçbir yara almadan, Colin’in

deyişle zulaya atılacak yeni bir iki yavruyla, telefon defterim-
de bir iki yeni numarayla dönecektim. Üç gün boyunca onun
yakınında olacaktım—diye düşünüyordum—ve aramızda ola-
ğandışı hiçbir şey geçmeyecekti, *hiçbir şey olmayacaktı*; bu da
kendi başına, umduğum mutlu sonun başlangıcı olacaktı.

Ama buna hazır değildim. Zaten hazır olsaydım, böyle bir
şey yapmayı katiyen aklımdan geçirmez, ihtiyaç duymazdım.
Hazır olsaydım, umduğum şeyin bu olmadığını, dünyaya yu-
muşak, umursamaz bir hoşgörüyü bakan, basit, mantıklı ve
neşeli bir tipe dönüşmek olmadığını anlardım. Umduğum
şeyin, her türlü sağduyuya aykırı olarak hâlâ umduğum şe-
yin, bir şekilde zamanı geriye döndürmek olduğunu bilirdim,
onun değil, benim yumuşamam için; benim yumuşamam,
çünkü o kendisiyle konuşmayı bana yasaklamadı, imkânsız
olduğunu hiç söylemedi. Aksine, son görüşmemizde, günün
birinde tekrar mümkün olmasını umduğunu, günün birinde
belki olayları onun gibi görebileceğimi söyledi.

Ama öyle anlaşıyor ki, her şeyden çok, şu anda başlamak-
ta olan düşünce silsilesine hazır değilmişim; Vikram Grif-
fiths, ayaklarının dibinden ayrılmayan melez köpeğiyle, filme
rağmen koridorda bir aşağı bir yukarı yürümeye devam eden,
belki meşhur casusun izinde, cümle âlemle bitmez tükenmez
tartışmalarını sürdüren Vikram Griffiths, ağzı viski, üstü
başı köpek kokarak bana doğru eğiliyor ve otobüs son sürat
tünelden çıkıp bu son dağ oluşumunun kıvrımlarında donup
kalmış heybetli, engebeli Alpler'in ortasında beyaz sis ve çi-
sentiden oluşan bir âleme dalınca ansızın soluklaşan ekranı
işaret ediyor, boğazını temizleyip Doris duymasın diye sesini
alçaltarak, Ne diyorsun, *boyu?* diye soruyor.

Bu akşam toplantı yapmak konusunda mı?

Hayır. Düzüş planı oğlum! Sırtarak siyah favorilerini sıvazlıyor. Film! diye açıklıyor. Neden bu filmi seçtiğimi anlamadın mı yoksa? Film boktan aslında, ama kızları havaya sokuyor, biliyor musun? Öğretmenini sev. Öğretmenlerini. Gününü gün et. Bundan daha uygun ne olabilir? Ekrana “düzüş benimle” diye yazamayız ya.

Hintli tenli Galli meslektaşım inanılmaz bir suçortaklığı varsayımıyla, babacan bir ahbaplıkla, adeta beni bir şekilde kendimi ifade etmeye zorlarcasına, kolunu omzuma doluyor. Köpek, burnunu dizimin arkasıyla koltuğun arasına sokuyor.

Cuk oturmamış mı? diye ısrar ediyor.

Laf olsun diye onaylıyorum, isteksizce gülüp, Bir şeyler ayarladın mı? diye soruyorum.

Ama o, dinlemeden, Seninki de fena değil, diyor. Çok tatlı kız. Başıyla Nicoletta’yı işaret ediyor.

Onu unuttuğumu fark ediyorum. İnanılır gibi değil; önümde değil de, arkamda oturduğu on dakika içinde Nicoletta’yı, küçük parlak cüzdanını, tatlı minnettarlığını unutuverdim, *üzerine sünger çektim*, tıpkı yavruların isimlerini de sık sık unuttuğum gibi; bazen bir iki gün önce *seviştiğim* biri, örneğin Bolognalı Yavru telefon ediyor, ismini bir türlü hatırlayamıyorum. Daha beteri, iki üç isimden hangisinin ona ait olduğunu çıkartamıyorum. Bolognalı Yavru olduğunu biliyorum, ama Bolognalı Yavru’nun Francesca mı, Marta mı, yoksa Valeria mı olduğunu hatırlayamıyorum; bir an umutsuzca çırpınarak ismini bulmaya çalışıyor, sonra rahat bir nefes alarak, umursamadığım sürece, bir kadını adıyla okşamadan da, yalnız bir konuşmayı değil, bütün bir ilişkiyi, *onun* ifadesiyle bir *mace-*

rayı sürdürmenin pekâlâ mümkün olduğu aklıma geliyor. Ne var ki bu da hemen şunu hatırlatıyor: *Onun* adı, *onun* soyadı, *onun* göbek adı, *onun* kızının adı, *onun* ev telefonu, *onun* iş telefonu, *onun* adresi, *onun* sutyen numarası, *onun* doğum günü, *onun* isim günü, *onun* kızının doğum günü, *onun* kolyeleri, *onun* küpeleri, *onun* bilezikleri, *onun* broşları, *onun* hal-halları, *onun* ayakkabı numarası, *onun* gardırobunun tamamı, *onun* en sevdiği içkiler, hamur işleri, et yemekleri ve tatlılar, *onun* kullandığı parfüm, deodoran, sigara, tampon, çiklet markaları ve daha yüzlerce ayrıntı, *unutmana asla izin verilmeyecek* olan şeyler. Onları unutmama asla izin verilmeyecek. Öyle ki, isimsiz bir yavruyu aramak üzere telefonu elime alıp düşünmeden, farkında olmadan *onun* numarasını çevirmeye başladığım oluyordu bazen. 045 diye başlıyor, başlıyordu, Verona'nın kodu, benim yaşım. 045'ten sonra fark ediyordum.

Hoş kız, diyor meslektaşım. Tilki Niki.

Bir an başımı çevirip tatlı tatlı unutulmuş Nicoletta'nın, Vikram'ın kel kafası yüzünden, filmi izleyebilmek için arkamdaki sıranın ortasına doğru eğilmek zorunda kaldığını görüyorum; dört sıra öndeki video ekranında, bir grup oğlan çocuğu, karizmatik öğretmenlerinin etkisi altında kalarak, nedense bir mağarada, el fenerinin ışığında Wordsworth okuyor. Dünya fazlasıyla mevcut içimizde; er geç, diye okuyor Amerikalı oğlanlar, beceriksizce, üstüne üstlük İtalyanca: *Il mondo è troppo presente...*

Bana göre biraz küçük ama, diyor Vikram gülerek. Sonra fısıldıyor: Belki bizim Doris'e atlarım. Vikram Griffiths'in bir özelliği de, olgun, hatta ellilik, altmışlık kadınları tercih ettiğini her fırsatta hatırlatmasıdır; bu da kasıtlı acayıpliğinin,

her konuda farklılığını kararlılıkla ortaya koyuşunun (viski matarası! kırmızı kravatı!) ve aynı anda kabul edilmeyi iste-
yişinin bir parçasıdır. *Kabul görmek için yalvarmak istediğin-
den farklı davranıyor*, diyorum kendi kendime. Sanki kasten
Galler'de yarı Hintli doğmuş. Üstelik ellili yılların başında.
Vikram Griffiths, diyorum kendi kendime, o üzerime aba-
nıp abartılı hareketlerle Doris'in memelerini dikizlerken, ko-
şulları kadere dönüştürmüş, onu kabullenmemizi daha fazla
talep edebilmek için farklılığını kat kat çoğaltıp genişletmiş.
Sarsak, melez bir köpek edinmeye kadar vardırırmış işi. Çir-
kin bir köpek. Pis kokulu bir köpek. Galli bir şairin ismini
vermiş köpeğe. Sıkıştırmaya değer, diyor Vikram gülerek, bir
kolu benim omzumda, öteki eli köpeğinin çirkin kulaklarıy-
la oynuyor; birden bütün bunları sevimli, çekici bulduğumu
anlıyorum; aynı zamanda biraz da acıklı, sanki bu manasız
geziye beni sürüklemekle, suçortaklığını ima eden küçük mü-
nasebetsizlikleriyle—kolunu omzuma dolaması, dokundur-
maları vs—beni kazıklamak şöyle dursun, Vikram bir şekilde
kendisi tehlikedeymiş, zayıf, yardıma muhtaç durumdaymış
gibi. Bu sıkıcı işi elinde tutmak, çocukları zafere götürmek,
uyumsuz, alternatif, sevilesi önderimiz olmak onun için ne
kadar önemli, diyorum kendi kendime. Dokunaklı.

Vikram dudaklarını öpücük verirmiş gibi büzerek, Bir ha-
nımefendiye hizmet edebilmek için her türlü fedakârlık yapı-
lır, *boyu*, diyor. Burnuna vuruyor hafifçe. Bilhassa bir *frau*ya.*

Yalnız bir sorun var Vikram, diye uyarıyorum—bazen ne
kadar da esprili oluyorum!—Cermen meslektaşlarımızdan

* (Alm.) Kadın—ç.n.

birine böyle incelikli kişisel bir lütufta bulunman yanlış algılanıp Euro dayanışmasının göstergelerinden biri zannedilebilir. Değil mi? Duyarlı ve tutkulu bir erkeğin davranışı değil de, bir Keltin bir Almanı karşı siyaseten doğruluk sergileyişi olarak yorumlanabilir.

Ya, evet, Euro-düzüşün çift anlamlılığı! Vikram başını salladıkça favorileri aşağı yukarı hareket ediyor; belli ki Kelt diye nitelendirildiğine memnun; bu arada ekranda garip biçimde cinsiyetsiz bir Robin Williams, hevesli sınıfına *hayatı dolu dolu yaşamak* konusunda açıklamalar yapıyor. O zaman başka kapıya müracaat etsem daha iyi olur belki, diyor Vikram gülererek. Ve *onun* adını söylüyor. *Onu* düzebileceğini söylüyor.

Hiç durma, diyorum hemen.

Biliyor musun, onda beni çeken, diyor, bitmek bilmeyen samimiyet arayışı içinde, hiçbir zaman yeterince alçalamayan alçak bir sesle (nefesi buram buram viski kokuyor), çekici bulduğum şey o sefih, “hadi son içkiler, kapatıyoruz” havası, mor ruj, etek, ince çorap, ayakkabı. Komple. Tam Fransız.

Gözünün yaşma bakma, diyorum. Sesim donuk çıkıyor. Hemen ekliyorum: Bu arada yarın için her şeyi ayarladın mı? Yani kimlerle görüşeceğimizi, ne konuşacağımızı falan. Büyük sefer. Strasbourg Antlaşması.

Aynen, deyip gülüyor. Sonra da şaşılacak şekilde ve hayatta bazen başımıza gelen aksiliklerin zalim acımasızlığıyla (örneğin bilardoda beyaz top üç banda çarpıp *tam isabet* orta deliğe girdiğinde, nişan alınan toplar gibi ağır ağır ya da kayarak değil, sanki metafizik düzeyde bu talihsiz tesadüf tamamen kasıtlıymışçasına doğrudan girdiğinde olduğu gibi), Evet, sefer dedin mi *Napoléon Bona-zart benim elime*

su dökemez, diyor. Ben ara vermeden savaşıyorum. Ben olsam Wellington Dükü'nün paralı askerlerine dünyanın kaç bucak olduğunu gösterirdim.

Robin Williams öğrencilerini, ailelerinin ya da kendilerinin para verip aldığı kitapların sayfalarını koparmaya teşvik ettiğinde kızlardan yükselen tezahüratın ardından Vikram sözüne devam edip ayrıntıları açıklamaya girişiyor: Galli parlamenter bizi karşılayıp Başvuru Komisyonu'yla yapacağımız toplantı konusunda bilgi verecek; sonra sunum yapılacak; ardından...

Ama ben artık dinleyemiyorum, video ekranındaki ağız kalabalığıyla Vikram'ın artık ciddi bir tona bürünmüş olan Galli ritimleri arasındaki bir âlemde asılı kalmış haldeyim; “sefiş” lafından yayılan acı dalgaları bir yana, *insanların aramızdaki ilişkiden habersiz* oluşunun, bu adamın, hayatımda en can alıcı rolü oynamış kadına atlamaktan fütursuzca söz edebilecek kadar habersiz oluşunun yarattığı daha muğlak ve derin rahatsızlık bir yana, Napoléon Bonaparte'ın karşıma son çıkışını hatırlayıp birden apıştım kaldım; o kadar abes ve dolambaçlı biçimde karmaşık ve o kadar aşağılık sonuçları olan bir hatıra ki bu, zihnimin, hatıranın tamamını bir bütün olarak, tek bir duygu olarak bir arada tutabilmesine, Ha, şu *Napoléon olayı* diyebilmesine şaşıyorum. Çünkü bu anekdot, en azından bir saat boyunca, kendi leşini didikleyen bir leş kargası gibi didiklemeye mahkûm olduğumu hemen anladığım bu küçük—hayır, küçük değil, *kişisel*—dehşet öyküsü o kadar akıl almaz bir olumsuzluklar yığını ki, tamamını özetleyip onu bir an önce aradan çıkarmayı mümkün kılacak tek bir uluslararası kelimeye ihtiyaç gösteriyor; örneğin

Engizisyon, holocaust, pogrom gibi kullanışlı kelimeler, insanoğlunun kötülüğüne dair koca destanları özetleyerek onların hızla aradan çıkarılmasına, evrensel jargonlardan ve markalardan—küresel ısınma, Gor-Tex, Coca-Cola, etnik temizlik—oluşan balçık deryasına temelli gömülmelerine imkân tanır ya da belki, İtalyanların pek sevdiği bir ifadeyle, belirli bir *kültür düzeyine* sahip olduğumuzu varsayarak, zaman zaman bu tür kelimeleri iyi romanlarda, ciddi filmlerde eşeleyip ortaya çıkarır, içimizin hâlâ sızlayıp sızlamadığını kontrol eder, hâlâ sızladığı için gereğince memnun olur, sonra bir kez daha, bu sefer iyice derine gömeriz (şimdi düşünüyorum da, *Siyah Sihirdir*’in de, *Ölü Ozanlar Derneği*’nin de henüz holocaust’a el atmamış, insanoğlunun zalimliğinin bu kullanışlı mihenk taşından yararlanmayı uygun görmemiş olması ilginç aslında).

Ah, Napoléon anekdotumu özetleyecek tek bir kelime için neler vermezdim! Khaironeia, Terör Dönemi, Waterloo diyebilmek ve olayı anlatmak, düşünmek zorunda kalmamak... Olayları düşünme *mecburiyetinden*, baştan sona gözden geçirme *mecburiyetinden* nefret ediyorum. Hafızanın zorbalığı. Ama bu arada, diyorum ansızın kendi kendime, bir yandan kızlara Parlamento’yu gereğince gezdirmenin, olaya *katıldıklarını*, bunca yolu boş yere gelmediklerini hissettirmenin önemli olduğunu söyleyen Vikram Griffiths’i dinler, bir yandan kendisiyle bir alıp vereceğim olmayan Doris Rohr’u gözlemler, en azından işaret dilinde erkekler tuvaletine gitmesine imkân tanıyan, ütü çizgisi jilet gibi, yünlü bol pantolonunun (kızıl-kahve) içindeki kalın bacaklarının birini ötekinin üstüne atmak isteyip iki koltuk arasına sığdırmaya çalışmasını izler, bir yandan da Napoléon isminin gülünç biçimde tetikle-

diği karmaşık ıstırabın bir kez daha zihninde patlamasına izin verirken, öte yandan da beyninin bunların hepsini *bir anda* yapabiliyor olmasındaki harikuladeliğe *hayran kalabilmen* inanılır gibi değil; hem tamamen saplantı halinde hem de saplantı dışındaki her şeyin tamamen bilincinde olan, hem muazzam, belki *affedilmez* bir yabancılaşılmaya hapsolmuş hem de otobüsün homurtusundaki değişikliği, muhtemelen düz yoldan engebeli bir yola geçmiş olmamızdan kaynaklanan değişikliği fark eden bir beyin; bu arada, ekranda, gerçeğe aykırı, özenti filmdeki Amerikalı yüksekokul öğrencilerinin bazıları Wordsworth ve Whitman okumak üzere okul arazisinin dışına çıkıp daha romantik bir ortam sunan yeraltı mağarasına gittikleri için cezalandırılıyorlar, Vikram ise viskinin verdiği ilhamla, ağdalı bir kraliyet İngilizcesi taklidi yaparak, Söz konusu törenin ardından, Londra *Times* muhabirinin nazikâne öğle yemeği davetine icabet edeceğiz, diyor. Yani Benlik hep var, diyorum kendi kendime, ve tablonun büyük bölümünü kaplıyor, ama istisnasız her seferinde, çerçevenin bir köşesinde oturmuş, Benliği gözleyen, Benliğin etrafındaki her şeyi gözleyen o küçük Brahmanlı kuş da orada, Amaç ne, amaç ne? diye soruyor. Telefon faturasını ödedin mi peki?

Ya da ben öyle düşünüyordum. Psikolojinin bu meseleyi, eylemde bulunma ve kendi eylemini gözleme meselesini temelli hallettiğini düşünüyordum, hem de uzun zaman önce. Ta ki bu konuda *onu* sorgulayınca kadar. Peki bunu yaparken kendini kötü hissetmedin mi, bir yanın bu hareketini ya da, bizim durumumuzda, bu sözü söyleyişini seyretmiyor muydu, tarafsız, acı acı gülümseyen, üzülen küçük bir parçan? dedim.

Kastettiğim şuydu: Bana tutunabileceğim bir dal uzatmayacak mısın, benim karıma daima seve seve sunduğum türden, sırf kızımın hatırı için bile olsa, her şeyimle kötü biri olmadığımı, geçmişin bir yalandan ibaret olmadığına, evliliğimizin bir şeylere değdiğine inanmasına yardımcı olacak küçük bir pişmanlık tesellisi bile sunmayacak mısın?

Hayır dedi. Onun, yaptığı, söylediği, gördüğü şeylerden farklı bir şey gören, yapan, söyleyen bir yanı, küçük bir parçası yokmuş. Çünkü o *mutlu, kendine hâkim, yekpare* bir insanmış; bunu üstüne basa basa, Fransızca söylemişti, ama ben İngilizce hatırlıyorum. Sonra o anda gördüğü şeyin ben, yaptığı şeyin taze bagetin üzerinde erimiş tereyağı gibi çıplak yatmak olduğunu, demek istediği şeyinse, Seviş benimle! olduğunu söyledi yersiz, boğuk bir sesle. Artık atlatmışken, tekrar bir araya gelmişken, aramızda nihayet kimse kalmamışken o saçma sapan olayı niye tekrar gündeme getiriyormuşum? Nasıl tekrar bir araya geldiğimizizin ne önemi var? Önemli olan, bunu istemiş olmamız! dedi.

Elimde lüks basım, bol resimli, *Kibar Fahişeler Çağı* adlı bir kitap vardı; bu son derece gösterişli ve kuşkusuz pahalı, tarih perspektifli şehvet incelemesinin—çiçek göndermek de asla bayağı bulunmaz ve daima pahalıdır, sevimli ve azimli taliplerin telefonla araması da hep olumlu karşılanır, bilhassa şehirlerarası ve pahalı olduğunda—gösterişli kapağını açınca, ilk sayfada türkuvaz mavisi mürekkeple, İtalyanca yazılmış bir cümle göze çarpıyordu: *Zaferin tadı—nasıl unutabilirim?* İtalyancasında iki minik hata vardı, bir sözdizimi, bir de imla hatası, sanki yabancı bir aksanla telaffuz edilmiş-yazılmış-düşünülmüş gibi.

Mesele, demiştim; Vikram kızların saçlarını karıştırarak yalpa vura vura koridorda ilerlerken, *onun* sırtına, daha doğrusu omzunun ve illi ensesinin bir parçasına bakarak bu sözleri söylerken sessizce ağzımı oynattığımı fark ediyorum; O çevresinden habersiz, *Ölü Ozanlar Derneği*'nin başından geçenlere kendini tamamen kaptırımış görünüyor, yine de ara sıra yanındakine bir yorumda bulunuyor, tam göremiyorum ama sanırım, bu, sessiz sakın, düşünceli, sağlam karakterli İspanyol öğretmen Luis olmalı; erdemli Robin Williams'ın etkisi altında kalan romantik Amerikalı gençlerden birinin avukat değil, oyuncu olmak istediğini söyleyip anne babasıyla tartışmasını seyrederken, dublajın ne kadar başarılı olduğunu söylüyordur mutlaka—bana *un vrai miracle de la communication** demişti—Hayır, mesele, diye sessizce dudaklarımı oynatıyorum—olaydan neredeyse bir yıl sonra, aynı sözleri tekrarlıyorum: Mesele sana kitabı hediye etmiş olması, hatta içine ithaf yazısı yazmış olması değil. Beni üzen bu değil.

Beyaz arşafın üzerine yatmış, öylece bana bakıyordu; tarafsız olabilsem, o kadar güzeldi ve o kadar güzel bakıyordu ki.

Et alors?[†]

Bunu benim söylemiş olmam. Benim lafım bu.

İlk anda anlamadı. İthaf yazısını gösterdim tekrar. Zaferin tadı. Hatırlamadı. Hatırlamadı. Oysa karım, hakkını vermek gerekir, dünyanın en dikkatsiz insanı olduğu halde, televizyon karşısında oturmuş hüngür hüngür ağlasam ya da bulaşıkları yıkarken bir ihanet sırtışı suratıma yayılrsa fark etme-

* (Fr.) Gerçek bir iletişim mucizesi—.n.

† (Fr.) Ne peki?—.n.

yeceği halde, en azından hatırlardı, yaşanan değerli bir ânı asla unutmazdı. Yoksa her şeyin hangi durumda tutulacağını, korunacağını nasıl bilebilirdi?

Halbuki o, *üzerine sünger çekmişti*. Benim Nicoletta'nın üzerine sünger çektiğim gibi. En güzel temizlik, adeta bir nimet.

Napoléon? dedim. Bu isim sana bir şey ifade etmiyor mu? Joséphine'e mektupları?

İlk kez bir konferans bahanesi uydurmayı başardığımda, eski kocasının, anahtarları hâlâ onda duran üç dört evinden birinde, Bolzano yakınındaki bir dağ evinde üç gün kalmıştık—birlikte ilk kez bir yere gidiyor, ilk kez geceyi birlikte geçiriyorduk; evde su yoktu. Hidrofor kapalıydı, sular ak-mıyordu, saatlerce uğraştığım halde çalıştırmayı beceremedim. Dolayısıyla o bideyi kullanamadı. İsteddiği gibi yıkanıp parfümlenemedi. Bu da canını sıkıyordu. Onu emdiğimde kötü kokmak istemediğini söylüyordu, mutlaka emecektim. Kadınları mutlaka emerim. Emmeyen erkekleri de hiç anlamam. Hayat bir bal çanağıdır, der Colin.

Ben de bunun üzerine, kocasının şirin kayak ve av kulübesinde, guguklu saatlerin, içi doldurulmuş kuşların arasında, onun, bir Fransız kadını ve Devrim öğrencisi sıfatıyla, Napoléon'un mektuplarından haberdar olmamasına, seferden döneceği günün en az üç gün öncesinden itibaren yıkanmaması için Josephine'e talimat verdiğini bilmemesine şaşırdığımı söyledim. Napoléon av etinin kokusundan hoşlanırmış.

Azgın Josephine'i düşünüp gülüştük, kucaklaştık; o zaman birbirimize ne kadar âşık olduğumuzu, birbirimize ne kadar âşık olduğumuzu zannettiğimizi, ki arada bir fark yok galiba, örneğin uzun uzun nasıl birbirimizin gözlerinin içine

baktığımızı, her şeyin ne kadar tatmin edici olduğunu istesem de abartmam mümkün değil, O sıralarda özsaygımı, kararlılığımı teşvik etmek, yeniden asıl eğilimlerime yönelmemi sağlamak, bana bir şeyler yapabileceğim, önemli biri olabileceğim duygusunu kazandırmak için ısrarla üstüne gittiği klasik dönem eğitimimden yararlanarak, muzaffer İmparator Napoléon için, Marengo'dan, Austerlitz'den, Jena'dan, kısacası, özgürleştirip birleştirdiği kanısında olduğu Avrupa'dan, seferden dönerken, Paris'e, insan yığınlarına, kutlamalara yaklaşırken, Josephine'in yıkanmadığını, tombul kukusunun giderek daha yapış yapış, daha tuzlu olduğunu düşünmenin herhalde *zaferinin gizli tadı* olduğunu söyledim.

Birlikte geçirdiğimiz ilk gece boyunca seviştik; vahşi ve şehvetli olmakla birlikte, diyorum şimdi kendi kendime, aynı zamanda dini bir sevişmeydi, Kutsallığa ürkütücü bir yaklaşma, hatta bizzat kutsallaşma duygusu mevcuttu. Kelimeyi ilk kullanan, ilk ağlayıp gülen ben değil, oydu; dolayısıyla daha sonra benim kelimelerimi, *zaferinin gizli tadı* deyişini Georg'a söylemiş olmasına inanamıyordum, hâlâ, bu tur otobüsünde otururken de inanamıyorum; nereden çıktığını bile hatırlamadan, hatırladıysa da o ânın görünürdeki özelliğine saygı göstermeden söylemişti; o sırada, yaşadığımız ânın, ısrarla telefon eden, şehvetinin elle tutulur bir işaretini gönderebilmek için yurt çapında bir çiçekçi ağının hizmetlerinden yararlanan herhangi birine görgüsüzce aktarılabilceğini, on ayrı dile çevrilip (insanların ağızına kelimeler yerleştirerek) dublajının yapılabileceğini asla düşünemezdik.

Zaferin tadı, diye yazmıştı, iyelik ekini ve dolayısıyla deyişin tek esprisi, onu basit bir maço böbürlenmeden ayıran tek

yanı olan klasik göndermeyi atlayarak. Sonra o *Nasıl unuta-bilirim?* Görünüşe bakılırsa pek kolayca. Başımı çevirip onun gıpta edilesi düz Alman burnuna, arkada *pacato* oturmuş, şu anda benzi atmış Robin Williams'ın duyarlı genç öğrencisi-nin, *Ölü Ozanlar*'ın esinlediği oyuncu-avukat ikilemi yüzün-den intihar ettiğini bildiren kötü haber üzerine kara kara dü-şünmesine yoğunlaşmışken herhalde çatılmış olan kaşlarına bakmıyorum bile.

İnanmıyorum sana, diye bağırdım. Sırf sık sık telefon etti, çok fazla çiçek gönderdi ve o kadar çok ısrar etti ki reddetmen *imkânsızdı* diye biriyle yatabildiğine inanmıyorum. Ne de-mek reddetmen imkânsızdı?

Sıcak bir öğle sonrasında Verona'daki dairesinde çığlık çığlığa bağıırıyordum. Çığlık çığlığa. Önce, tam ben onun uğ-runu evimi terk etmek istediğimi, onunla birlikte olmak is-tediğimi söylediğimde, benden ayrılacağını bildirmişti. Yeni ve riskli olabilecek bir beraberlik uğruna küçük kızının hu-zurunu feda etmeye hazır olmadığını söylemişti. Ben yine de evimi terk etmiştim, eskisi gibi görüntüyü kurtarmaya devam edemeyecek kadar ihanete uğramış, ihanet etmiştim, etmek-teydim. Karıma her şeyi anlatıp evden ayrıldım. Sonra o bana geri döndü. Belki bir ay sonra. Artık hazır olduğunu söyledi. Karımı terk etmeme sebep olmak istememiş, bu anlaşılır bir şeymiş herhalde, ama şimdi, ben zaten karımı terk ettiğime göre elbette benimle birlikte olmak istiyormuş. Bana dön-dü, mutluyduk. Delicesine mutluyduk. İki hafta sürdü belki. Sonra bir gün, ondan aldığım Michelet'nin sayfaları arasında bulduğum, Varese'deki bir kafe makbuzuyla ilgili basit soru-ma cevaben, *hiç gereği olmadığı halde* (pekâlâ gizleyebilirdi),

aslında daha önce, ben karımı onun uğruna bırakmayı teklif ettiğimde tereddüt etmesinin gerçek sebebinin, kızının ruhsal sağlığı ya da benim onun için böylesine radikal bir karar almama ilişkin vicdan muhasebesi değil, tam o sırada ikinci bir maceraya girişmiş olması olduğunu söyledi. Bir başka ilişkisi olduğunu söyledi. Ama artık bitmiş. Üç hafta önce. Yani önce hayır dedi. Sonra gelip, evet dedi. Sonra da, *hiç gereği olmadığı halde* anlattığı bu olayla, görünürde kusursuz aşkımız, birbirimizin gözünün içine bakıp birbirimizi sonsuza dek seveceğimize yemin ettiğimiz tutkumuz devam ederken sürdürdüğü ikinci bir ilişkiyi anlatarak dünyamı başıma yıktı. Sonra, mutsuzlukla, kararsızlıkla dolu haftaların ardından, tam ben nihayet olayı atlatmak üzereyken, benimle ilişkisinin zorlukları göz önüne alındığında o yoğunluğu başka biriyle, rastgele bir macerayla hafifletmeye çalışmış olmasının anlaşılır bir şey olduğunu nihayet kabullenmişken, tam bu noktada, *Kibar Fahişeler Çağı'nı, zaferin tadını* keşfettim. Erkeğin zaferi. Onun gizlemeye bile çalışmadığı zafer. Gizlemeye bile çalışmadın, diye itiraz ettim. Söylemek istediğim, *onun* kim olduğunu keşfettim. Ve yaşadıklarımızın hiçbir anlamı olmadığını. Büyük bir tutku falan yaşanmamıştı.

Sonra, o sırada ciddiyeti, kutsallığı biraz olsun koruyabilmenin tek yolu bu gibi görüldüğünden, vurdum ona. Bu ikinci vuruşumdu. Hayatın boyunca, diye düşünüyorum, barışsever olduğunu, asla kimseye vurmayacağını söylerdin kendi kendine, gerçekten de kimseye vurmamıştın, birine vururken hayal edemezdin kendini. Sonra vurdun. O, hiçbir şey olmadı dediğinde. Kuvvetli bir tokat attın. Ama hemen pişman oldun. *Bir daha* kimseye vurmayacağını söyledin hemen kendi

kendine. Ve bu kararın eskisinden daha güçlü olduğunu düşündün. O ilk tecrübe yüzünden. İnsan hata yaparak öğrenir, dedin kendi kendine. Bir daha kimseye vurmayacağım, dedin. Ama sonra yine yaptın. O muzafferane ithaf yazısıyla *Kibar Fahişeler Çağı*'nı buldun, ortalıkta, neredeyse unutulmuş; o zaman tekrar vurdun ona. Yüzüne bir tokat attım, şiddetli bir tokat, ben ki çocukken bile kimseye vurmamıştım; bağırarak, Bir daha vur, rahatlayacaksan bir daha vur, dedi. Ona bir daha vurdum, iki üç kere, daha da sertçe, yüzüne, yanaklarına; dehşete düşüp af diledim, yalvardım, tekrar vurdum, seviştik; sonra o çenesini normal hareket ettiremediğini fark etti, ağzını açıp kapadığında takırdıyordu, hastaneye götürdüm onu; bir yalan uydurup yukarı doğru açılan garaj kapısının çenesine çarptığını söyledik; inanmadıkları belliydi, onlar kuşkuyla başlarını sallarken benim tek düşünebildiğim, kendi kendime defalarca tekrarladığım şey, *O senin zannettiğin insan değil*, idi. Ben birine âşık olmuştum, başka biri çıkmıştı karşıma. *Ben* de başka biriydim artık. O geceyi birlikte geçirdiğimiz ve ayrılacağımıza, ilişkimizin bittiğine dair bir işaret olmadığı halde, her şeyin imkânsız olduğunu, her şeyin geçmişte kaldığını anladım.

Ölü Ozanlar Derneği doruk noktasına ulaştı. Robin Williams, bir milyon dolarlık oyuncumuz, intihara rağmen ne müthiş bir yaşama gücünü temsil ettiğini kavrayamayan gerici okul yönetimi tarafından kovuldu. Robin, asil bir tutumla, *gününü gün etmiş*, kaçınılmaz olana boyun eğen adam bilgeliliğiyle—kısacası, bende eksik olan bilgelikle—gitmeyi kabul etti. Ancak sınıfındaki oğlanlar dayanışmalarını sergilemek, öğretmenleriyle ilişkilerinin gerçek olduğunu, güvene, işbirli-

ğine ve karşılıklı saygıya dayanan bir ilişki olduğunu kanıtlamak durumundalar. Bunu yapmak için de, teker teker, büyük bir cesaretle sıralarının üstüne çıkıyor, kendilerini kasten, görünür birer hedef haline getiriyorlar, çünkü bunu yapmaları, bir an önce bu talihsiz olayın üstünü kapatıp ciddi bir eğitimi başlatmaya hevesli, tutucu bir öğretmen tarafından yasaklanmış elbette. Oğlanlar, Robin'e sevgilerini ve desteklerini, en önemlisi de, gelecek farklı olmak zorundaysa da *geçmişin bir değeri olduğunu* gösterme ihtiyacı hissettikleri için sıralarının üstüne çıkıyorlar.

Birleşmek üzere olan bir Avrupa'da süratle ilerleyen altı video ekranında on on beş Amerikalı yükseköğrencisi önce iskemlelerinin, sonra sıralarının üzerine çıkarken, arkadan üçüncü sıradaki koltuğumdan, hepimize doğru cep-hede yer almanın ve duygusallığa boğulmanın zevkini yaşatan bu olağanüstü kitsch sahnenin grubumuzdaki birçok kişiyi resmen ağlattığını görebiliyorum; bunlardan biri de, hayrettir, pahalı yumuşak lensli gözlerinden yaşlar akan Doris Rohr; oysa öğretmenliği mevki sahibi olmanın zorunlu ve talihsiz sonucu olarak gören Doris'in kendi dersleri, gününü gün etmemenin tozlu formalitesinin doruğu olsa gerek. Evet, tombul bir gözyaşı damlası, Doris'in bol pudralı yanağından aşağı süzülüyor. Birilerinin bir zamanlar Hekabe'ye ağladığı gibi Doris de Robin'e ağlıyor; bu noktada ben de yerimden kalkıyorum. Daha fazla dayanamayacağım.

Koltuğumdan kalkıyorum. Ama üstüne çıkmıyorum. Otobüs uzun kıvrımlar çizerek Alpler'den uzaklaşan yolda hızla ilerliyor. Kırmızı koltuktan sendeleyerek kalkıp tökezliyorum: Biri koridora bir çanta koymuş. Başını eğ! diye hay-

kırıyor biri İtalyanca. Göremiyoruz! Halı döşeli, adım başı küçük lastik kareler yerleştirilmiş koridorda yalpalayarak ilerliyorum. Perdeler video izlemek için çekilmiş olduğundan ışık içeriye çizgiler, çubuklar halinde giriyor; karışık, akışkan, hareketli bir ışık. Ayaklarımın altında yol zonkluyor, koltukların arkasına ani gün ışığı yansımaları vuruyor.

Onun hizasına, onun koltuğunun hizasına geliyorum; tahmin edilebileceği gibi, tamamen kendini kaptırmış, en son ve en zayıf oğlanın bile dingildek sırasına tırmanma cesaretini buluşunu, burnunu çekerek çılgın, asi hocasına bağlılığını ilan edişini seyrediyor; cesur oğlanlardan öğretmene geçiyoruz: Sivri burnu heyecandan kızarmış, yüzü duygularla ıslıl ıslıl. *Onun* yüzü de ıslıl ıslıl. Genelde cana yakın, kıpır kıpır bir tavşana benzeyen yüzü durulaşmış, yanaklarına düşen yumuşak ışıkla adeta cilalanmışa benziyor, gözleri tıpkı Doris'inkiler gibi başkası adına duygulanmanın hazzıyla parlıyor. Aramızda otuz santim ya var ya yok.

Sonra, durduğum yerde, konforlu, soğuk hava düzenekli tur otobüsü yavaş ilerleyen bir aracı sollamak üzere aniden şerit değiştirtince koridorda sallanırken, müthiş bir uyumsuzluk ve bağlantısızlık duygusuna kapılıyorum, hem kafamın içindeki hem de dışındaki her şeyin ihtimal dışılığı ve sevimsizliği çöküyor üzerime. Birkaç santim ötende, diyorum kendi kendime, sende aşk yanılgısını herkesten çok yaratmış olan kadın oturuyor; onun ifadesiyle, hayatta yanlış bir yola saptığına—evliliğin—ve kendini tekrar bulabilmek, mutlu olabilmek için dizginleri ele alıp kararı tersine çevirmenin yeterli olacağına seni inandıran, hayır, inandırmak için sistematik biçimde çabalayan kadın. *Kendin ol*, dediğini hatırlıyorum;

en doğru yol dürüstlüktür ve savaşıma, seviş türünden laflar da ederdi zaten; hatta o gece hastaneden döndüğümüzde, çenesindeki kalın sargılara rağmen, *no point in crying over spilt milk** demişti; ilginçtir, yalnız İngilizcede değil, İtalyanca ve Fransızcada, hatta yanılmıyorsam Georg'un Almancasında da aynen mevcut bu deyim ve bütün bu dillerde aynı derecede manasız; insan dökülmüş süte ağlamayacaksa neye ağlayacak öyleyse? diye sormuştum. Bu lafı ettiği için ona tekrar vurmak geçmişti içimden. Bu aptalca lafı ettiği için. Süt dökülme insan onun için ağlar mı? Hayır, döküldüğü için ağlar, bu hep böyle olmuştur. Ayrıca bir anlamı olması da gerekmez. Ağlamanın bir *anlamı* olması gerektiği de nereden çıkmış, diyorum şimdi kendi kendime. Bu ani ve korkunç uyumsuzluk hissiyle, düşüncelerime sürekli hâkim olan, söyleyecek hiçbir şeyim olmayan bu kadınla aramda birkaç santim varken, bir kez daha saçmalığa zorla anlam kazandırmaya, imkânsız bir çözümü—elimin tersiyle—zorlamaya kalkışabileceğim noktaya, uçurumun kenarına bir iki saniye içinde varacağımı seziyorum ve bir hışım ileri atılıp tökezleyerek neredeyse otobüsün en önüne, şoförle konuşmakta olan Vikram Griffiths'in yanına varıyorum.

Ön sıranın yanında duruyorum. Dev bombeli ön cam serpintiden çimke çimke olmuş, ama muhteşem biçimde aydınlık, önündeki, ittirdiği havadan daha aydınlık nasılsa, ya da daha aydınlıkmış yanılıgısı yaratıyor. Dünyanın dört bir yanında yüz binlerce Chambersee Benzin İstasyonu kurulup hepsi de birbirine tıpatıp benzeyebilsin diye, insanlığın sü-

* (İng.) Süt döküldükten sonra ağlamanın manası yoktur—ç.n.

rekli bir şeyleri sınıflandırma, yeniden sınıflandırma faaliyeti kapsamında iki büyük taş bloğunu Trieste'den Fransa'ya taşıyan bir kamyonu solladığımız sırada, önde dururken, Vikram'ın şoförle konuşmasını duyabiliyorum; bu gece bizi Strasbourg'un merkezine götürmek için fazladan ne kadar para isteyeceğini ve dönüşte en geç kaçta alabileceğini soruyor, ne de olsa bu kadar yol gelmişken, diyor gülerek, ezeli erkek dayanışmasına başvurarak, biraz eğlenmek istiyoruz haliyle, eğer...

Ama bunu dinleyemeyecek kadar huzursuzum. Araya giriyorum.

Vikram, bu akşam yapmak istedikleri o toplantı var ya...

Dönüp bana baktığında yüzünde şaşkınlık okunuyor; tıpkı casusun ben olabileceğim ihtimalini ortaya attığımda, aynı şekilde, o gün klipsli tahtasına hamle yapıp geziye elbette katılacağımı, elbette destek vereceğimi söylediğimde olduğu gibi.

Sırf seni defetmek için ayarlandığını biliyorsun, değil mi?

Şoför bir şey söylüyor, Vikram favorilerini sıvazlayarak gülüp, On bir iyidir, ama daha geç olsa daha iyi olur, diyor; yo, hayır, köpeği otobüste bırakmayacakmış. Köpeğini hep yanında götürürmüş. Her yere.

Dimitra işin içinde, diye ısrar ediyorum, ayrıca Colin, Georg ve—ve onun ismini söylüyorum. Ama soyadını. O da işin içinde. Geziyi düzenlemene ses çıkarmadılar, çünkü inanan bir sen varsın, ama şimdi, oraya vardığımızda senin bizi temsil etmeye uygun olmadığın yolunda oy kullanacaklar. Aşırı dengesiz olduğun için. Ve ekledim: Benim senden yana olduğumu bilmeni istiyorum. Oyumu sana vereceğim.

Vikram pejmürde tüvit ceketinin cebini karıştırıyor. Kara gözleri kanlanmış. Şundan bir fırt çeksen iyi olur *boyo*, diyor, viski matarasını uzatarak. Berbat görünüyorsun.

Matarayı ağızıma diktim. Uzun bir fırt çektim, tam o sırada yanımızdan bir kamyon geçti; taşıdığı konteynerin üstünde yazılı şirket adresi Stuttgart, Widenmayerstrasse, 45 idi.

İKİNCİ BÖLÜM

Hayatın içinde yer alan her şey,
hem gerçek anlamda hem mecazi anlamda,
dengesizdir.

Cioran, *Zamana Düşüş*

Strasbourg'un banliyösündeki kişilsiz bir otel odasının dar yatağında yatıyorum; kentin kuzeyinde mi, güneyinde mi, doğusunda mı, batısında mı olduğumuz hakkında hiçbir fikrim yok, merak da etmiyorum; tek görebildiğim, düzenli aralıklarla geçen araba farlarının duvarda ve tavanda uzayıp kayışları; perdenin sentetik örgüsü farların sarı ışıltısını yumuşatıyor, ama tepede, kumaşın kavuşmadığı aralıkta, tatsız biçimde aydınlatıcı olan düşünceler misali, süratli sivrilikler oluşuyor. Fondaki trafik sesinin hafif iniş çıkışlarının eşlik ettiği kesintili ışık, sesin doruğa ulaşmasından bir saniye önce, Picasso'nun mavi dönemine ait bir resmin röprodüksiyonuna vuruyor; kâğıda geçmiş hüznü son derece donuk, muhtemelen kalıptan geçirilmiş poli-bilmemneyle son derece kötü çerçevelenmiş bir röprodüksiyon, insanın aklına derhal, iddiasız büyük tur gruplarına—emekliler, grevciler, hacılar—son derece uygun, kent dışındaki bu prefabrik otelin yaklaşık elli odası için kuşkusuz toptan alınmış diğer ünlü tabloların röprodüksiyonları geliyor; öyle ki, diye geçiyor aklımdan, başka binlerce otelden farksız bu otelin diğer elli odasından farksız bu odada, banyoyla TV arasına asılmış bu reproduksiyonun teması, geri dönüşsüz ve kesin biçimde röprodüksiyon olgusunun kendisi haline gelmiş. Yirminci yüzyıl görsel sanatının en büyük başarılarından biri olduğu dünyaca kabul edilen bir resmin bu basılı kopyası, diye düşünüyorum, ses-

sizce yattığım yerde, aslında röprodüksiyonun, yani yansıtılmış, tekrarlanmış, kusturacak kadar çok basılmış yüceliğin, çağdaş efsanenin, seri üretilmiş, toptan alınmış motel anlatısına dönüşmesinin tipik örneğinden başka bir şey değil; aynı şekilde, şimdi düşünüyorum da, röprodüksiyonun dokusuz yüzeyinde düzenli aralıklarla kayıp giden ışıkların, dışarıdaki trafiğin sürekli yükselip alçalan uğultusunun anlamı da, salt tekdüzelik, insanların birbirlerini aynı yollarda, aynı hızda, aynı mesafede, aynı araçlarda gece boyunca, gün boyunca izlemeleri olsa gerek. Ve fark ediyorum, ansızın biliyorum ki, bu mavi, ama ara ara yeşil manzaradaki—kumsal manzarasındaki—çift, efsanevi Pablo Picasso’nun resmettiği, resmetmek istediği, resmettiğini düşündüğü o yoğun mavi çift değil, bir başka çift. Başka. Birbirlerine tıpatıp benziyorlar, diyorum kendi kendime, ama bunlar başka bir çift; her ikisi de, açıklaması bu olmalı, belki bir yabancıyla ya da yabancıya dönüşmüş bir tanıdıkla, bir zamanlar başka yerde, başka biriyle ya da başkasına dönüşmeden önce aynı kişiyle hissettikleri şeyi tekrar yakalamaya çalışıyor. Geçen saniyeler, geçen saatler gibi her biri farklı, ama hepsi aynı etkiyi yaratan farlar birbiri ardına geçerken, kucaklaşan çifti, o kucaklaşma içinde kenetlenmiş çifti, arkalarındaki dümdüz denizi seyrettikçe, bu iki kişinin aynı şeyi, yani bir şeyleri tekrar yakalamayı yüzlerce kez, yıllardır, belki on yıllardır denedikleri anlaşılıyor; öyle ki, artık bilinçli bir arayış değil onlarınki, herhangi bir şeyi tekrar yakalamayı ummuyorlar, daha ziyade esrarengiz bir dayatma; bu kenetlenme, bu mahremiyet provası, bu yanak yanağa duruş, başlangıcını, kaynağını unuttukları mavi-yeşil bir tören; Plutarkhos’un *Quaestiones Graecae*’de sözünü etti-

gi, artık kimsenin anlayamadığı, ona açıklayamadığı, ama en inançlı biçimde sürdürülen törenler gibi.

Trafik kesilmiyor. Işıklar uzayıp kayıyor. Bu ucuz Strasbourg otelinde saat biri geçiyor ve ben son on dakikadır, donumla bu dar yatağa uzanmış, zampara bir İspanyolun duygusal resminin kötü bir röprodüksiyonuna bakarak sessizce gülmekten patlamak üzereyim.

Gülmekten patlamak üzereyim, çünkü yarın Avrupa Parlamentosu'nda *Yabancı Dil Okutmanları Resmi Sözcüsü* olacağım ve Avrupa Başvuru Komitesi'ne İngilizce, Avrupa Parlamentosu'nun İtalyan üyelerine İtalyanca konuşmalar yapacağım.

Bu görevlerin nasıl olup da bana verildiğini, benim nasıl olup da böylesine münasebetsizce bu güveni kabul ettiğimi, hepsinden önemlisi, bunu nasıl olup da *onun* teknik yönlendirmesi ve denetimi altında yapmayı kabul ettiğimi, hatta Başvuru Komitesi'nin bileşimi ve yetkileri hakkında, bizi tavlamaktan ufak da olsa bir yarar umabilecek—artık AT yurttaşları yaşadıkları ülkelerde Avrupa parlamenterlerine oy verebiliyorlar—bir topluluğa dertlerimizi anlatmak amacıyla yapacağımız toplantıya katılacaklarını bildiren on on beş İtalyan Avrupa parlamenterinin siyasi eğilimleri hakkında *onunla birkaç dakika boyunca konuşmuş olmamı* tam olarak açıklayabileceğimi sanmıyorum; İsviçre'den geçerken otobüsün ön tarafında Vikram Griffiths'le içtiğim viskinin, mesele akşam yemeğinde tartışılırken dizimin üstüne konan elin verdiği coşkunun, Barnaby Hilson, Dimitra'yla Vikram arasındaki çıkmazı çözümlemek amacıyla sahte bir tevazuyla temsilcilik için kendini aday gösterdiğinde Benjamin Constant'dan yap-

tiğim acımasız ama isabetli alıntının etkisi olabilir; belki de en önemli etken, muhtemelen kızımınla yaptığım feci telefon konuşmasının da katkısıyla, yine *müthiş bir ruhsal bunalımın* kıyısında olduğumu geç de olsa fark etmemdi; kalabalık bir tur otobüsünde, öteden beri nefret ettiğim bir Amerikalı oyuncunun bıyıkaltından gülümsemesi ve dublajlı basmakalıp inançları fonunda, Avrupa'yı birleştirmenin tek yolunun kıtayı baştan sona ordusuyla katetmek olduğuna hükmetmiş bir adamın cinsel tercihlerine ilişkin iki yıl önceki bir olayı düşünürken beni sevdiğim, nefret ettiğim kadını tokatlaşmanın eşiğine getiren boğucu tecrit edilmişlikten bir şekilde kendimi kurtaramadığım takdirde, önümüzdeki iki günün, özellikle beşinci ayın dördüncü gününün (45 sayısı bu odada karşıma çıkmadığı halde) ölümcül olabileceğini kestirmemdi.

Şoföre rüşvet vererek, otobüs şirketine saat ve masraf bildirmeden kendi hesabına, akşam bizi kente götürmesini sağlamaya çalışan Vikram Griffiths bana dönüp, Şundan bir fırt çeksen iyi olur *boyu*, dedi. Berbat görünüyorsun, ne oldu? Ben de, yıllar boyu süren ihanetin kazandırdığı içgüdüsel rahatlıkla yalan söyleyerek (insan yalan söylüyorsa iyi yalan söylemek boynunun borcudur), otobüsün sallantısı ile Robin Williams'ın gününü gün etmesini seyretmek birleşince korkunç bir baş ağrısına tutulduğumu söyledim; Vikram Griffiths'e, (kendi tabiriyle) bu beceriksiz imparatorluk kırıntısına, bu boşanmalar ve garip tavırlar şahına, bu bitmez tükenmez yüce davaların adamına, evime, yalnızca bir kere, köpeği henüz yavruyken gelip hayat hikâyesiyle karımı dehşete düşüren bu adama, otobüsün ön tarafına onunla konuşmaya geldiğimi söyledim; çünkü Chambersee Benzin İstasyonu'nda

Dimitra, Georg ve onun konuşmalarını duymuştum; taleplerimizin *eli yüzü düzgün bir sunumunu* yapamayacağı gerekçesiyle (kısmen uyduruyor, kısmen alıntı yapıyordum) Vikram'ın yerine başkasını seçmeyi kararlaştırmışlardı, Vikram'ın bakımsız keliyle, kabarık favorileriyle, çılgınca tavırlarıyla bizi gülünç duruma düşüreceğini söylüyorlardı, öyle dedim. Akli başında bir insan öyle favori bırakmaz, demişlerdi. Bu kadar içmez! Elbette bunları sana yarım saat önce, yanıma gelip konuştuğunda anlatacaktım, dedim, yine yalan söyleyerek, ama o sırada korkunç Doris Rohr yanımdaydı; sürekli ölçüyü kaçıracığımız korkusuyla yaşayan Doris Rohr onlardan (Dimitra'dan) yanadır mutlaka, söylediklerimi onlara aktarırdı. Ama uzun lafın kısası, dedim üstüne basa basa (kısmen uydurarak, kısmen doğruyu söyleyerek), kendilerini kaybetmiş durumdalar; kendilerini kaybetmişler, dedim (ben kendimi kaybederek), bilhassa Chambersee Benzin İstasyonu'nda sabahın on buçuğunda içmeye başladığı ve öğrencileri de içmeye teşvik ettiği için telaşlandıklarını, kim bilir yarın ne durumda olacak, dediklerini söyledim; eski karısının, birinci eski karısının giderek ağırlaşan depresyonu yüzünden giriştiği, çocuğunun, oğlunun velayet hakkını alma mücadelesi nedeniyle bu halde olduğu, bir yandan da, ikinci karısından sorunlu ayrılışının mahkemede önemli rol oynayacağı ve davayı kaybedeceği yolunda dedikodular vardı; işte bu yüzden, diye bağladım sözü, kendimden nefret ederek ve Vikram'ın lekeli kelinden öteye, öndeki Fransız kamyonunun pisliğini ve serpintisini toplayan dev ön cama bakarak, daha akli başında görünen, *davamıza saygınlık* kazandıracak birini onun yerine geçirmeye kararlıydılar.

Matarasından bir fırt çektikten sonra, haklı olarak sorduğu soruya, bu olayda onun tarafı bir yana, herhangi bir tarafla hiç ilgilenmemiş, kovulmak istediğimi bile telaffuz etmiş olan benim niçin onun tarafını tuttuğum sorusuna kuşkusuz dalgınlıkla cevap verdim, çünkü aslında okutmanların derdini, Avrupa davamızı ya da Vikram Griffiths'i zerrece düşünmüyordum; aklımdaki tek basit ve sefil düşünce, o, Napoléon ve onun siktirici zaferinin tadıydı (yani o anda *okutmanlar buhranı* ve bilhassa *gereğince temsil edilme sorunumuz* hakkında, üstelik ayrıntılı biçimde konuşuyorsam, bunun tek nedeni, düşünmekten kendimi alamadığım şeyi düşünmeme bir son vereceğine, sanki tamiri imkânsız onca hata yapmamışım gibi, tamiri imkânsız bir hata yapmamı engelleyeceğine dair boş bir umut besliyor olmamdı; mesele buydu kuşkusuz, bu abes davranışımın, hiç mi hiç umurumda olmayan bir konuda böyle aciliyetle konuşmamın sebebi bu olsa gerekti); şüphe uyandıran sadaketime ilişkin haklı sorusuna cevaben, insanların bir başkasını sırtından hançerlemesinden nefret ettiğimi söyledim. Evet, nefret ederim, dedim; aynı anda kendi kendime, tamiri imkânsız onca hata yapmışken şimdi bir hata daha, tamiri imkânsız bir hata daha yapmaktan kaçınmaya çalışıyorsun, diyordum. Son derece basit, değil mi? Hatta mantıklı. Ayrıca, diye devam ettim, çünkü konuşmayı sürdürmem gerektiği kanısındaydım, Vikram'ın olayı bir savaş gibi ele almasını beğeniyordum. Evet, pisliğe bulaşmaktan çekinmiyorsun, dedim rastgele, herkes gibi *haklar* konusunda sızlanmıyorsun, diye uydurdum, talep ettiğimiz ücret ve çalışma koşullarını gerçekten hak ettiğimize inanmıyorsun; hayır, sadece karmaşık Avrupa yasalarını, Üniversite'deki ne-

tameli konumumuzda yararımıza kullanmaya çalışıyorsun. Tamiri imkânsız, dedim kendi kendime, ağzının kenarındaki kanı hatırlayarak. Bu daha dürüst bir tavır, dedim, viski matarasından üçüncü ve çok uzun bir fırt çekerek. Evet, Vikram sonuçta daha dürüsttü. Bununla kastettiğim, *ondan* daha dürüst olduğuydu; o, yaptığı şeyleri daima *insan haklarıyla, deneyim kazanmak ihtiyacıyla, ruhunu keşfetmekle, vraie sympathie pour les autres*'la* açıklamaya çalışırdı, katiyen iştahla, bencillikle ve aptallıkla değil. Belli ki, dedim kendi kendime, *onun*, Vikram'ın temsilci olmasını istememesinin nedeni, adamın yeteneğiyle, görüntüsüyle falan değil, tamamen işi kendi kapmak istemesiyle ilgili; bu işi *Avrupa'daki kariyerinde* ilerlemesini sağlayacak halkla ilişkiler girişiminin bir parçası olarak görüyor; bu kariyeri paylaşmamı bana da önerecekti, diye düşünmeden edemiyorum, ama ben onun hep söylediği gibi, kontrolümü kaybettim. Kontrolünü kaybettin, dedim kendi kendime, Vikram'ın köpeği ayakkabımın kenarında bulduğu bir şeyi yalarken. *Tamiri imkânsız* hatalar yaptın. Köpek hararetle yalıyordu. Biri ayakkabıma bir şey dökmüştü herhalde. Evet, birlikte Brüksel'e gidebilirdik. Bunu şimdi düşünebiliyorum. Köpeğin pembe dilinin ayakkabımın derisi üzerinde gezinişini seyrediyordum. Onun sesini duyar gibiydim: Birlikte Brüksel'e gidelim Jerry. Gidelim buradan. Ama sen kontrolünü kaybettin.

Vikram Griffiths ben konuşurken iki ön koltuğun arasında duruyordu. Her iki eliyle üstteki bagaj raflarına sıkıca tutunmuştu, kömür karası favorileri diken diken, sağlıklı si-

* (Fr.) Gerçek duygudaşlık—ç.n.

gortasından yararlanabilmek için İngiltere'den, Cardiff' ten aldığı ucuz gözlük camlarının ardında gözleri minicikti (o da dişlerini yaptırmak için daima Rheims'e giderdi, Georg'un da, *çocuğunun annesine* gerekli ilaçları almak için düzenli olarak Almanya'ya gittiği ve yolda Verona'ya uğradığı sonunda anlaşılmıştı). O sosyal sigorta camlarının ne kadar kirli, o camların ardında Vikram'ın zavallı gözlerinin, tıpkı köpeğinin kızarık ve sağlıksız gözleri gibi, ne kadar kırmızı, sulanmış ve sağlıksız olduğunu görünce, —taleplerimizi hak ettiğimize inanmadığı yolundaki— sözlerimin meslektaşımı üzeceği, bu mayın tarlasından böyle bir anda herhangi bir şeyin geçebileceği ölçüde belli belirsiz geçti aklımdan; bunu çirkin bir suçlama, samimiyetine, yeterliliğine yapılmış alaycı bir saldırı olarak görecekti, o (kadın konusu hariç), çağdaş solcu kibirli siyasal görüşün savunucusu değil miydi? Evet, dedim kendi kendime, sık sık yaptığın gibi dikkatsizce, patavatsızca konuştun; viskisini içtiğin, besbelli seninle dost olmaya çalışsan, sonuçta cana yakın bir adamı, çeşitli engelleri aşmış, bir yığın kişisel sorunla mücadele eden bir adamı gücendirdin, ona düşünmeden, rastgele, sırf kendi aklını yapıştığı kusmuktan koparabilmek için hakaret ettin. Onu gücendirdin, dedim kendi kendime; şimdi Vikram Griffiths daha önce çeşitli durumlarda şahit olduğum gibi öfkelenecek veya soğuk bir tavır takınacak ya da üzülecek. Talep ettiğimiz şeyi hak ettiğimize tabii ki inanıyor. Avrupa'ya tabii ki inanıyor. Oysa Vikram Griffiths güldü; neşeyle, kahkahayla güldü ve omzuma bir şaplak indirerek, Haklısın anasını satayım, dedi; siktirici Avrupa aleyhimize karar verirse bir daha siktiğinin Avrupa'sını ağzına almayacağını, faiz oranlarının işine geldiği gibi yük-

seltip düşüren, döviz piyasalarını altüst eden, götünün kenarı Alman Merkez Bankası'nın yönettiği bir Birleşik Avrupa'nın sikinde bile olmadığını söyledi. Şahsen Roma'dan daha güneye hiç inmemiş olsa da, Hindistan'ı tercih ettiğini söyledi gülerек. Bir tek Alman okutmanlar hiçbir zaman greve gitmek istemez, daima kurallara uyarlarmış, daima—otoriteye, yasaya ve düzene saygıları yüzünden; mesela Doris Rohr'un, greve rağmen profesörü için kütüphane çalışması yaptığını, ihtiyacı olmayan maaşı alabilmek için, greve rağmen çalışma saatlerini doldurduğunu biliyormuş. İki parmağıyla burun deliklerini kapatıp balgamını yuttu. Almanlar hep böyleymiş. Biraz ayyaş olduğunu, dış görünüşünün olumlu bir izlenim bırakmadığını teslim etti ve aslında casusun Doris olmasına hiç şaşırmayacağını söyledi, ama Avusturyalı okutman Heike Enişte de olabilirmiş; Yine de eniştelere saygı göstermek lazım doğrusu, dedi, gülüp omzuma bir şaplak daha indirerek, sırf bir gün seyretmene izin verirler umuduyla da olsa, diye kıkırdadı; gerçi Sappho konusundaki, yeni ufuklar açan incelemesine rağmen Professoressa Bertelli'yi iş üstünde seyretmek pek cazip bir fikir değilmiş—ha ha—yok *boyu*, bizimle ilgili olarak, dedi, iş deyince aklıma geldi, diye güldü, herkesin sır verdiklerini anlayabileceği şekilde ellerini ağızlarının kenarına siper ederek konuşan çocuklar gibi viski matarasını ağzının kenarına sürterek, bana kalırsa davamızı haklı kılan tek şey, açık açık söylenemese de, şu: Başkaları, İtalyan profesörler kovulamazken biz niye kovulabiliyoruz; bizden de az çalışan insanlar niye bizden de çok para alıyorlar? Fakülte-de öğretmenlik yapan, görev duygusuna sahip olan bir tek biz varmışız. Bizzat kendisi, bütün profesörlerden çok daha

fazla, çok daha ciddi, çok daha iyi ve çok daha cömertçe çalışıyormuş. Öğretmenliği çok sevdiğini söyledi. Öğrencileri-
nin durumuyla gerçekten *ilgilenişiyormuş*. Gerçi Doris Rohr
veya Colin Mattheson için aynı şeyi söylemek zormuş, doğ-
ruya doğru. Neyse ne, sonuçta bu bir savaş anasını satayım,
dedi. O konuda çok haklıymışım. Ölümüne savaşmış. Vik-
ram Griffiths'i kovmak için, önce canını almaları gerekir-
miş. Daffy'nin de öyle, yalan mı? Hayvanın karnının altına
eski püskü ayakkabısını sokup onu havaya kaldırdı, sonun-
da köpek ulumaya başladı. Lirikliğiyle ün yapmış Dafydd ap
Gwilym.

Vikram Griffiths viski matarasını siper etmiş gülerek
konuşurken otobüs, asla bizler gibi araba imal etmeyi öğre-
nemeyen geri kalmış Doğu Avrupa yapımı, sefil, hantal bir
araca çarpmamak için ansızın şerit değiştirdi; düşmemek
için bir koltuğun arkasına tutunur, tırnaklarım kabarık,
yumuşak görünümlü, her modern nesne gibi lüks vaat eden,
insanı rahatlığa, bu asfalt yollar, metalik talimatlar, parlak
yüzeyler, yatar koltuklar dünyasında, teknik olarak, mutlu-
luğumuz için her imkânı sunan bu dünyada gevşemeye davet
eden sentetik kırmızı kadifenin üzerinde kayarken tamamen
yolumu şaşırmış haldeydim; şu anda bu banliyö otelinin dar
yatağında ışığın durmadan Picasso'nun sevgililerinin üs-
tünden kayıp gidişini seyrederken de aynı şekilde tamamen
yolumu şaşırmış haldeyim; yarın yerine getirmeye söz ver-
diğim, benim gibi birinin asla üstlenmemesi gereken *önemli*
sorumlulukları düşünüyorum; işimi iyi yapacaksam, becerik-
siz meslektaşlarıma sadık kalacaksam (aslında bir tek bece-
riksizleri sadık kalmaya değer buluyorum) söylemem gere-

ken bir yığın saptırılmış gerçeği düşünüyorum; bir kez daha, Vikram Griffiths'in aşikâr biçimde benimle ittifak kurmaya çalışmasını, halihazırda içki arkadaşım olduğunu bildiği Colin Mattheson'ın aleyhinde bir ittifak kurmaya çalışmasını, öğrencilerinin durumuyla ilgilenmediğini söyleyerek Colin'i aşağılamasını düşünüyorum, insaf yani! Sanki ben öğrencilerimin durumuyla ilgileniyorum! Beni şaşırtan, sarhoş ama sevimli, Hint asıllı Galli meslektaşımla yaptığım konuşmayı kafamda evirip çevirirken—zaten bütün konuşmalarımı sonradan kafamda evirip çevirmeye adeta mahkûmum, öyle ki, belirli bir anda konuşmakta değilsem mutlaka bir konuşmayı kafamda evirip çeviriyor, genellikle de konuşmuş olmama hayıflanıyorumdur—beni şaşırtan, hayatta ne yüce davaların savunucusu ne de olayları ustalikle idare eden biri olmayı (oysa Vikram Griffiths bir şekilde ikisini birden beceriyor), ne idealist ne de pragmatik olmayı (o her ikisini birden beceriyor, aşkta idealist, aşkını bölüştürürken pragmatik) becerebilmiş olmam; sanki hep bir bakıma idealist oldum, ama yeterince samimi değildim, bir bakıma pragmatik oldum, ama fazlasıyla romantiktim, belki fazlasıyla korkaktım; ta ki kendimi hınçlı bozguncu rolünde buluncaya kadar, ama bir yandan da inanılmaz bir taahhüdün, inanılmaz bir uygunluğun hayalini kuruyordum; bu hayali *onunla* neredeyse gerçekleştirmek üzereydim, ama tam inanmıyordum, ta ki o imkânsız hale getirinceye kadar.

Ardından, Luzern'i geçtikten ve viskiyi bitirdikten sonra, daha fazla ayakta duramayacağımı hissederek, radyoda akordeon eşliğinde Almanca aşk şarkıları birbirini izler, şoför Vikram'a birinin sigara içtiğinden şikâyet eder, birinin

kesinlikle sigara içtiğini, söndürmediği takdirde otobüsü durdurup o kişiyi bizzat dışarı atacağını, çünkü köpeği zorla kabul etmiş olsa da güzelim döşemelere sigara kokusu sinmesine asla izin vermeyeceğini, sigara dumanından nefret ettiğini söylerken, gidip meseleyi halledeceğim dedim. Koridorda koltuklara çarpa çarpa, yalpalayarak arkaya doğru yürümeye başladım; *onu* görmemek için başımı öteki tarafa çevirip parfümünü koklamamak için nefesimi tutarken, alakasız bir şeyi hatırladım: Benim gözümde hâlâ Yunanlıların Olympia'sı misali, mutluluğun resmi (geçmişteki, uzaktaki, unutulmaz bir şey) olan Rheims gezisinde bile, bir parçası kopmuş olan dolgusunu çocukluğunda gittiği dışçıye göstermeyi ihmal etmemişti. O acımasız dilimle dolguyu benim yerinden oynatmış olabileceğimi söylemişti içini çekerek. Gülmüştü. Sonuçta adam kanal tedavisi yapmaya karar verince bana kaybedeceğim cennette iki gün daha bahşedilmiş oldu.

Arkada sigara içen, yavru uzmanı Colin'di; sigarayı başparmağıyla işaret parmağının arasına sıkıştırmış, sanki sızan dumanı bu şekilde gizleyebilirmiş gibi yanan ucunu avucunun içine doğru tutuyordu. Ona şoförün tehdidini aktardığımda çocukça bir kabahat işleyerek hava atma imkânı bulduğuna sevindi, çünkü gruplar, insanları, özellikle de kabahatin görünür olacağı resmi koşullarda bulunmaya can atan Colin gibi insanları bu şekilde etkiler; tam Doris Rohr'un koltuğunun önündeki kapıya inen basamaklara seğirtti—şoförün kendisini orada göremeyeceğini söyledi, sanki mesele görmesiymiş gibi—ve Doris Rohr'un yanına oturmuş, ciddiyetle *Ölü Ozanlar*'ı öven Barnaby Hilson'ın gri pantolonlu bacaklarının arasından başını uzatıp abartılı mimiklerle si-

garasından bir nefes alarak, Götür, dedi. En sevdiğim kelimelerden biri de götürmektir dememiş miydim!

Herkes buna gülerken ben Colin'in yerine, daha doğrusu kendi yerime oturdum, yine 45 numaradaydım; sigara kokusu sinmemesi gereken lüks kırmızı kadifeye gömülmüş oval plastik yer numarası ister istemez dikkatimi çekti; ve tam o sırada, sanki unutmuş gibi yaşıma, *onun* telefon kodunu ve adresimi bir kez daha hatırladığım anda otuz yaşlarındaki Mandalı yazar Barnaby Hilson'ın, filmdeki o sevimli çocuğun intiharını gereksiz bulan Doris Rohr'a itirazını duydum; filmin tam da bu yüzden, *çocuk öldüğü için*, iyi bir film olduğunu, yani yönetmen *bir şeyler olmasına izin verdiği, gününü gün etmenin tehlikeli olduğu* gerçeğinden kaçmadığı için iyi bir film olduğunu söylüyordu. Yüce emeller tehlikelidir, dediğini duydum Barnaby Hilson'ın, 45 numaralı koltuğa otururken, benim bir şekilde idare etmekten başka emelim olmadığını aklımdan geçirerek. Neyi idare etmek? Sadece idare etmeliyim, genel olarak idare edeceğim, deyip duruyorum kendi kendime, idare etmek zorundayım, bazen imkânsız gibi görünse de, idare etmeyip ne yapacağım? Oysa Barnaby Hilson çiçeği burnunda bir romancı tabii, İrlandalı, hırslı, Katolik ve genç; emperyalist Londra'daki düşük telif avanslarından ve edebiyat mafyasından yakınlıkla başarılarına imada bulunmaktan hoşlanır; bütün konuşmalarının, gişe rekorları kırmış bir filmin sözümona *cesur anlatı kurgusu* konusundaki tartışılır yorumunun bile örtük ana fikri, kendisinin, County Cork'lu orta sınıf bir ailenin zeki, temiz yüzlü oğlu Barnaby Hilson'ın gerçek bir mesleği olduğudur; korkunç Milano Üniversitesi'ndeki yabancı dil öğretmenliği işi onun gözünde,

geçimini sağlamak için yaptığı, ama daima gereğince yaptığı (özsaygısı vardır çünkü) bir yan faaliyettir sadece, oysa bizler, yerimizde sayıp maaşlarımıza tutunmaktan başka şey yapmayan zavallıların; İrlanda'da bir romanı, daha yakın tarihte de emperyalist Londra'da, bir başka romanı doğrudan cep kitabı olarak yayımlanmış Barnaby Hilson'la ilgili olarak benim sorunun şu: Bütün bu düşüncelerine katılıyorum, ama bunları dile getirdiği için, sanki hatırlatılmasına ihtiyacım varmış gibi hatırlattığı için ondan nefret ediyorum. Dolayısıyla, daha sonra Barnaby Hilson'a Benjamin Constant'dan alıntı yapmamın, o irkiltici Alman *stube* tarzı restoranların birinde, bir yığın yabancıların av ganimetleri eşliğinde dirsek dirseğe oturup sırf hepsi de insan olduğu için ortak bir özellikleri varmışçasına, hep birlikte eğlenmesi beklenen uzun, düz cilasız ahşap masaların birinde, kendi ifadesiyle, *nazik bir durumda orta yol adayı* olmayı teklif eden Barnaby Hilson'a Benjamin Constant'dan alıntı yapmamın sebebi, katiyen *Avrupa Parlamentosu nezdinde yabancı okutmanların temsilcisi* olma isteği değil, sırf kıskançlık ve hınçtı.

Ayrıca *onun*, alıntıyı hangi kitaptan yaptığımı hatırlayabileceğini düşünmüştüm.

Acaba yetkili güçler, örneğin *Ölü Ozanlar*'ın senaristi, bu abes ve inanılmaz derecede sıkıcı gezide *bir şeyler olmasına izin verme* dirayetini gösterir miydi, diye düşünerek 45 numaralı koltuğa oturdum; İsviçre Konfederasyonu'nu katetmekte olan bu motoru güçlü, modern tur otobüsünün uzun arka sırasına çöktüğümde, bu kez solumda ayak bileği alçılı yeni bir kız vardı; öteki tarafında oturan Georg'la derin bir sohbete girişmişti; Barnaby Hilson'ın konuşmasına kulağımı tıkayıp

kızı dinlemeye başladım: Büyük bir ciddiyetle, kırkına gelmeden öleceğinden emin olduğunu söylüyordu. Georg olgun erkek tebessümünü takınarak niçin diye sordu ve ben içimden keşke Vikram'ın viskisini içmeseydim ya da daha fazla viski olsaydı diye geçirerek yerime otururken kıza çaktırmadan bana göz kırptı. Bu kızlar ne kadar genç, diyordu Georg'un göz kırpması; bu arada kız—adını hatırlayamadığım için, sanki Colin'e tavladığım bir kızdaki söz edermiş gibi Alçılı Yavru diyeceğim ona, çünkü bu tür bayağılıklar, sırf ne kadar kaşarlanmış ve aşağılık olabileceğimi hatırlattığı için de olsa, beni neşelendiriyor—evet, Georg göz kırparken Alçılı Yavru bir yığın *hastalık, savaş filan olduğu için kırk yaşını göremeyeceğini* açıklıyordu. Georg tekrar gülümseyip kırk üç yaşında olduğunu itiraf etti.

Colin sigarasını yangın söndürücüsüne bastırarak söndürmekteydi; ince bıyığının altında dudağını büzerek, Ne hastalığı? Neden korkuyorsun sen tatlım? diye sordu.

AIDS, dedi kız ağırbaşlılıkla.

Ha, AIDS, dedi Colin, basamakları tırmanarak, senin gibi cici bir kız anasını sattığım AIDS'i nasıl kapacak, anasını sattığım Ada? Herkes buna güldü. Belki de İtalyanların arasında anasını sattığım Aida demek lazım, diye ekledi. Yine herkes güldü. Önde oturan Nicoletta güldü, yanındaki Maura güldü, Georg güldü ve babacan bir tavırla yanındaki kıza İtalyanca, Aramızda kalsın ama, Colin AIDS'li değilse o kadar yaygın olamaz, değil mi? dedi.

Kız güldü.

AIDS'li olmadığını kim söylemiş? diye birden lafa karıştım. Konuşan, viskiydi. Sonra İngilizce ekledim: Hiçbir şeyi

eksik olmayan adamın AIDS'i neden eksik olsun? Bilardo masasının başında karı kız muhabbeti yaparken bu tür konuşmalar geçer aramızda.

Assiktir, sen kendine bak, dedi Colin, koridorda yalpa vurarak. Çok teşekkür ederim Mr. Jeremiah. Yerimi de kapmışsın, göt. Göz kırıp burnuna pat pat vurdu. Çok sevdiğim bir kelime daha.

Bütün kızlar güldü, çünkü insanlar grup halindeyken bu tür şeylere gülerler; insanlar grup halindeyken bazen her şeye güler, daha doğrusu kıkırdar, bazen de daha küçük gruplardaki insanlara ya da bir gruba dahil olmayanlara her şeyi yapabilirler; Alçılı Yavru, dekolte bir kazak giydiğini ve iri göğüsleri olduğunu, ama vücudunun, aşağı yukarı on üçle otuz yaş arasında cazip olabilecek tıknaz bir vücut olduğunu o sırada fark ettiğim Alçılı Yavru Tanrı'ya inanmadığını, ama inançsız da olmadığını, hâlâ bir arayış içinde olduğunu söyledi durup dururken. Çok ciddi, ama aynı zamanda çok flörtçü, mutlaka karşılık bekleyen, cüretkâr, sabit bakışları olan bir kız. Belki tek cazibesinin gençliğin cazibesi olduğunu farkında. Bu cazibeyi şimdi kullanması gerektiğini biliyor belki. Alçılı Yavru'nun bakışlarının çok sabit, çok cüretkâr ve çok asabi bir yanı vardı; gözlerine düşen perçemini sürekli düzeltiyordu. Ben de bunun üzerine Alçılı Yavru'ya sordum, birden insanlarla konuşmaya, herkesle konuşmaya başlamıştım çünkü, okumak istemediğim kitaplara sığınma umudumu, mesafeli ve vakur olma umudumu tamamen kaybetmiştim; *arayış* içinde olmakla neyi kastettiğini sordum Alçılı Yavru'ya. İnsanlar *arayış* içinde olduklarını söylediklerinde ne demek istiyorlar? Nerede arıyorlar, nasıl arıyorlar, tam olarak ne yapıyorlar *arayış* içindeyken?

Nicoletta öndeki koltuğun üzerinden kafasını uzatıp iri gözleriyle bana gülümsedi; biraz sitemkârdı, onu niye bu kadar uzun süre ihmal ettiğimi, niye önde durup Doktor Griffiths'le konuştuğumu, az önce dönüp yerime çöktüğümde onunla niye hiç ilgilenmediğimi sorar gibiydi. Sanki aramızda bir samimiyet yokmuşçasına. Ben de ona gülümsedim ve başını bir yana eğip, yaramazlık yapan bir köpek yavrusuna gülümser gibi sitemle gülümseyen bu kızdı hoşlandığımı, *ondan* çok farklı olduğu için hoşlandığımı fark ettim; aynı anda Alçılı Yavru—mavi boncuklu kolyesini parmağına dolayarak—kendisine *equilibrio interiore** kazandıracak bir şeyin arayışı içinde olduğunu söylüyordu. Yirmi bir yaşındaymış ve hâlâ bir *equilibrio interiore*ye ulaşamamış; bu sefer Georg'un yüzünde kocaman bir tebessüm belirdi.

Seni Alman domuzu! diye bağırdı Colin. O sırtışı gördüm. Kendin bir bokmuşsun gibi alay etme kızcağızla. *Equilibrio interiore* çok önemli bir şeydir, dedi Colin, koridorun ortasında, tam önümüzde durmuş, teatral saldırganlığının tadını çıkararak.

Georg'un gülümsemesi yüzüne iyice yayıldı.

Ben kırk beş yaşındayım, hâlâ bir *equilibrio interiore*ye ulaşamadım, diye aptalca araya girdim.

Colin, Oo, *Sturm und Drang*[†] takılıyoruz! dedi. Nasıl ama? diye ekledi, dar kotlu, eski erkek arkadaşlarının kendine acımasını isteyen bir kuzini olan alımlı Monica'yı dirseğiyle dürterek. Kültürel referans yelpazem epey geniş, değil mi?

* (İt.) İç huzuru, ruhsal denge—ç.n.

† (Alm.) Alman edebiyatında bir akım. Coşkunluk akımı—ç.n.

Başını iki yana salladı. Biraz kaysana hayatım, dedi, bu ibne ondan kaptığım yeri kaptı.

Monica kaymaya fırsat bulamadan Colin kızın kucağına oturdu; ben bu arada, Colin gibi olsana, diye düşünüyordum. Colin gibi olmak ister miydin? Kızlar ne düşünüyorlar acaba onun hakkında? Birine tokat atmanın tamiri mümkün değil, dedim kendi kendime. Colin'in bütün yaptıklarından çok daha kötü bir şey. Sonra ansızın, ne pahasına olursa olsun sohbe katılmaya, akşamüstünün neon ışıklı karalamalarıyla gerçekdışı görünen şiddetli sağanağın altında yine kararan dağların kümелendiğı ıslak camlara yüzlerini yapıştıran Furia'lardan ne pahasına olursa olsun kaçmaya karar vererek, *Equilibrio interioreye* ulaşmış olanlar elini kaldırsın, hadi bakalım! dedim. Ve son iki sırada oturanlar arasından—yani sol köşede Margherita, Georg, Alçılı Yavru, sağımda sessiz, somurtkan Veronica, Graziano, Monica, Nicoletta, Maura ve Monica'nın kucağındaki Colin—sadece Graziano ve Nicoletta, duraksayarak ellerini kaldırdılar.

Açıklayın, dedim, artık bu gezinin bir dakikasını bile kendimle baş başa geçirmemeye, konuşmaya, ilgi odağı olmaya kararlıydım—şimdi kentin kuzeyinde mi, güneyinde mi, doğusunda mı, batısında mı olduğunu bilmediğim ve merak da etmediğim bu Strasbourg banliyösünde, dar yatağımda yattarken, bilinçli olarak planlarımı tam o anda değiştirdiğim ya da bilinçsizce planlarımı değiştirdiğimin bilincine tam o anda vardığım, yüz seksen derecelik garip bir dönüşle, sessizce içime kapanmayıp assolist rolü oynamayı tercih ettiğim geçiyor aklımdan. Bundan böyle sürekli sahnede olacaksın, dedim kendi kendime. Önümüzdeki kırk sekiz saat boyunca,

belki bir miktar viskinin de desteğiyle, müthiş asabi enerji birikiminle derin bir istihza sergileyecek, parlak espriler yapacaksın; o seni bu ıslıl ıslıl halinle, havai fişek gibi parıltılar saçarken göreceksin, onu *tamamen unuttuğunu* düşünecek, konuştuğun genç kadınları deliller gibi kıskanacak, çok pişman olacak...

Açıklayın, dedim.

Solda, arkadan ikinci sırada oturan Graziano'nun saf, çocuksu bir yüzü var, seyrek tüyleri gençliğini ele veriyor. Omuz silkip utangaç utangaç gülümsedi. *Così*,* dedi.

Ama bir *equilibrio interiore*ye ulaştığını düşünüyorsun, değil mi?

Gülümsedi.

Georg sakın bir tavırla, Uzatma Jerry, dedi.

Nasıl becerdiğini açıklamasını istiyorum sadece, dedim. Son derece iyi niyetle sordum çocuğa: Ne yapıyorsun? Yani vaktini nasıl dolduruyorsun mesela? Bakalım buradan bir ipucu yakalayabilir miyiz.

Otuzbirle, dedi Colin.

Sadece Alçılı Yavru güldü. Seni yaramaz, yakalandın, dedi Colin. Sen ne çok ayıp kelime biliyorsun öyle!

Colin! dedi Georg. İnsaf!

Bunun üzerine Graziano gitar çaldığını, klasik ve folk müzik çaldığını, *Rifondazione Comunista*† toplantılarına katıldığını ve bildirilerini dağıttığını, çünkü yoksullara cidden yardım etmek isteyen tek siyasal parti olduğuna inandığını

* (İt.) İşte, öyle—ç.n.

† İtalya'da bir siyasi parti—ç.n.

söyledi. Sınavlarına çok çalışıyormuş, cumartesi pazar günleri ve bazı yaz akşamları, büyükbabasının Lodi yakınındaki tarlasında babasına yardım ediyormuş. Marul, patlıcan, biber yetiştiriyorlarmış.

Rifondazione Comunista mı! diye itiraz etti Nicoletta'nın yanındaki Maura; ağzından duyduğum ilk laftı. *Rifondazione Comunista*'yı nasıl desteklersin, solun iktidara gelmesini onlar engelledi.

Ama ben siyaseti bir yana bırakmayı önerdim. Siyaset tartışmasına girmeyelim, dedim. Yok, bizim anlamaya çalıştığımız, bir *equilibrio interiore*ye ulaşmış olduklarını iddia edenlerin hayatlarında, özünde birbirine benzer, bizim hayatlarımızdan farklı bir şey olup olmadığı. Bizlere o noktaya nasıl ulaşabileceğimizi gösterecek bir şey. Kadınlarla bir sorunun yok mu? diye sordum Graziano'ya.

Tıraşsız çocuk utanarak gülümsedi, dudak büküp omuz silkti.

Kız arkadaşın var mı? diye sordu Monica. Onun yanına sıkışmış olan Colin suratını ekşitti.

Graziano ara sıra çıktığı iki üç kız olduğunu, ama kız arkadaşı olmadığını söyledi.

Ne mutlu sana, dedim, ama Alçılı Yavru erkek arkadaşı olmadığı için, daha doğrusu eski erkek arkadaşı bir *idiota** olduğu için mutsuz olduğunu söyleyerek buna itiraz etti.

Çok doğru.

Bunun üzerine Colin, Niye kız arkadaş, erkek arkadaş hep tekil kullanılıyor? dedi. Çok saçma. Kızlar gülümseyince

* (İt.) Budala—ç.n.

Birmingham'lı İtalyancasıyla, Yanlış ikili karşıtlık varsayımı, dedi.

Georg, Hepimiz senin kadar serbest fikirli değiliz Colin, dedi. Georg'un ağzından çıktığı düşünülünce harika bir riyakârlık örneği. Kızlara dönüp gülümsedi; ufak tefek, kızıl saçlı, şiş dudaklı Veronica'ya, sakın ve edepli olmakla birlikte özel bir yakınlıkla gülümsediğini fark ettim. Colin *avangard*, dedi, geleceğin erkeği.

Georg gülümsediğinde yüzünde alaycı bir bilgelik, görmüş geçirmiş, çok şey bilen bir insanın ifadesi beliriyor; sanki onun bütün benliği küçük Brahmancı kuşa dönüşmüş, benliğinin küçük bir parçası bütünü seyretmiyor da, bütünü bir gölgeyi, kendi zevki için düzenlenmiş başarılı bir gösteriyi izliyor sanki; o çiçekleri göndermesinin, telefonla sık sık aramasının, *o kadar çok ısrar etmesinin*, daha sonra, *çocuğunun annesinin tedavisi imkânsız bir hastalıktan* mustarip olduğunu *ona* açıklamasının, —sonra *o*, sanki bu gerçek, yaptıklarını hem mantıklı hem de yüce gönüllü kılıyormuş, bunun zor durumdaki bir adama yapılan bir yardım, *gerçek duygudaşlık* olduğunu gösteriyormuş gibi açıklamıştı bana durumu—bütün bunların, —ki aynı şeyi daha bir yığın kadınla yaptığını biliyorum: Baştan çıkarış, herhangi bir taahhütten sıyrılması sağlayan acıklı hikâyesi, sonra armağan, bu örnekte *Kibar Fahişeler Çağı* ve *ondan* duyup yanlış hatırladığı, daha büyük ihtimalle *onun* benden duyup yanlış hatırladığı bir deyişi, *zaferin tadı* deyişini düzgün el yazısıyla aktarması—bütün bunların Georg için bir oyun olduğu, daha doğrusu, kendinden hiçbir şey katmadığı bir kalıp olduğu geçti aklımdan. Ya da kendinden bir şey katıyordu, ama sadece biçimsel olarak, ha-

reketlerine, sunduğu imaja; hiçbir durumda bu ezbere hareketlerin yöneldiği kişiye değil. Belki de bu yüzden bu kadar inandırıcı. Küçük Veronica'nın ona kanının ısındığı belliydi, herhalde çok olgun olduğunu düşünüyordu. Öyleydi de. Beni sinirlendiren şey, beni sinirlendiren birçok şeyden, pek çok şeyden biri, hâlâ, evlendikten, ayrıldıktan, on sekiz ay boyunca rastgele onunla bununla düzüştükten, Colin'in deyimiyle *amour amoktan** sonra bile, hâlâ, tanıştığım yavrulara Georg gibi davranamıyor, geleneksel kalıplara uyamıyor, acıklı hikâyemi kendi yararına kullanamıyor olmam. Nedense bu benim inandırıcılığımla artıracağına azaltıyor. Herkes senden daha inandırıcı, dedim kendi kendime. Örneğin şimdi Graziano'ya bu soruları sorarken herkes benim oyun oynadığımı, çocuğa takıldığımı, acımasız davrandığımı düşünüyor. Oysa ben oyun oynamıyorum. Çocuğa takılmıyorum. Ve acımasız değilim. Bir insanın *equilibrio interioreye* nasıl ulaşabileceğini gerçekten öğrenmek istiyorum. Haklarımla, maaşımla ilgili olarak galeyana gelmediğimde, ekmek paramı kazandığım iş için mücadeleye girişmediğimde de herkes havai olduğumu düşünüyor. Ya da kinik olduğumu. Ama ben havai değilim. Ne de kinik. Ben ne yapacağımı bilmiyorum.

Ağzınız viski kokuyor, dedi Alçılı Yavru. Perçemini alnından geriye itip gözlerimin içine baktı. Fazlasıyla yakın mesafeden sabit bakışlarla bakıyordu, ama her tarafından gençlik ve cinsellik akıyordu.

Viski içtim, ondandır herhalde.

* (Fr.) Zıvanadan çıkmış şekilde, cinnet geçirircesine aşk peşinde koşmak—ç.n.

Bize de var mı? diye sordu. İtalyanca konuşuyordu ve hattyatta ilk kez bir yetişkin gibi, bir yetişkinden daha yetişkin davranmaya kararlı insanların, yani yeniyetmelerin sevimli cüretkârlığını sergiliyordu. Ben de anne babaların küçük çocuklarıyla konuştuğu tonda, *Non c'è più*, Hiç kalmadı, dedim.

Antipatico, diye cevap verdi.

Aa, yaramaz kız viski seviyorsa bu akşam ismarlarız, dedi Colin. Viski de en sevdiği kelimelerden biri.

Ya sen? dedim Nicoletta'ya, diğer *equilibrio interiore* sahibine. Söyle bakalım, işin sırrı *Rifondazione Comunista* mı?

Yoksa köpeğin mi var? diye sordu Colin.

Nicoletta bocalamadı. Koltuğunun üstünde diz çökmüş bir o yana bir bu yana dönüyordu; ince, genç bir bedeni vardı ama göğsü yamyassıydı ne yazık ki; o kadar ki, bu gece Nicoletta'yla işi pişirirsem, diye geçti aklımdan münasebetsizce, minik göğüslerden hoşlandığımı, hatta bayıldığımı söylemek zorunda kalacağım; aynı şeyi Psikopat Yavru lakabını taktığım, felaketten sonra—Napoleón olayından sonrasını kastediyorum herhalde—ilk yattığım ya da benimle ilk yatan kızla da yaşamıştım. Evet, uçları olan zavallı birer sahanda yumurtadan farksız göğüslere bayıldığımı yemin etmiştim Psikopat Yavru'ya, ama doğru söylemediğimi biliyordu; Colin'e ondan söz ederken Psikopat Yavru deyişimin sebebi, sevişmenin ortasında birden ağlamaya başlamasıydı; önceki âşığıyla ilgili bir şey olduğunu tahmin ediyor, ama sormamayı tercih ediyordum. O ağlarken, Kendininkine benzer bir hikâye daha dinlemene hiç gerek yok, diyordum kendi kendime.

Ben siyasetle ilgilenmiyorum, dedi Nicoletta, yine de insanın idealleri olması önemli bence.

Hem de nasıl, dedi Colin.

Georg, Ne gibi? diye sordu.

Nicoletta başparmağını ısırıp gülümsedi. *Küçük bir kız*, ama o kadar akli başında, o kadar içten ve annelik etmeye her an o kadar hazır görünüyor ki.

Mesela bu gezi gibi şeyler, dedi. Yardıma ihtiyacı olanlara, haksızlığa uğrayanlara yardımcı olmak.

Bravo! diye alkışladı Colin; aynı anda kulağında ılık bir nefes hissettim; Alçılı Yavru, Niki sizi beğeniyor, biliyor muydunuz? diye fısıldıyordu. Sizi beğeniyor. Gerçi daha sonra, *stube* tarzı restoranda ahşap masanın altında elini dizime koyan, kendisi, Alçılı Yavru oldu; Barnaby Hilson'ın Avrupa Parlamentosu okutmanlar temsilciliğine iğrenç bir sahte te-vazuyla kendi adaylığını koymasına tepki olarak Benjamin Constant'dan alıntı yapmıştım; akşamın ilerleyen bir saatinde, cilasız *stube* masasının üzerinden eğilip alıntı yaptım—uzun tartışma boyunca söylediğim ilk sözdü: *Neredeyse bütün insanların iptilası, olduklarından üstün görünmektir; bütün yazarların iptilası da, devlet adamı gibi görünmektir.* Kimse akıl erdiremediğinden kısa bir sessizlik oldu; onun hatırlamadığı aşikâr olduğundan ekledim: Benjamin Constant, *De l'esprit de conquête et de l'usurpation.** Vikram Griffiths yüksek Galli sesiyle, bizim Jeremy'yi aday olarak öneriyorum, ne dersiniz? dedi ve aynı anda Alçılı Yavru elini dizimin üstüne koyup sıktı, belirgin biçimde sıktı, ama ben onun yüzünde hâlâ bir hatırlama, hatta minnet işareti görmediğim için mahcubiyet hissettim sadece.

* (Fr.) Fetih Anlayışı ve Gaspa Dair—ç.n.

Hatıraların bende alkol etkisi yaptığı geçiyor aklımdan şu anda; beni heyecanlandırıp moralimi bozuyor, kızıştırıyorlar, öyle ki, otobüste ancak yüce bir dava uğruna çaba gösterme duygusunun insanı *equilibrio interioreye* ulaştırabileceğine dair bütün o konuşmalardan sonra, Georg'un bunu onaylayıp aynı minvalde yaptığı eklemeyi, insanın yüce bir dava uğruna çaba göstermese bile *asla inançlarıyla çelişkili davranışlarda bulunmaması*, yani aşağılık bir dava uğruna çaba göstermemesi gerektiğini, çünkü ahlaki çelişkinin zihinsel kargaşaya yol açtığını (bütün bunları genç Veronica için, ölçülü, *pacato* bir tonda söylüyordu) dinlemek zorunda kaldıktan sonra ve kaçınılmaz olarak, *onun*, Varese'ye davet edildiği ilk hafta sonu oraya gitmesinin bana verdiği sözlerle çelişmediği, çünkü oraya katiyen sevişmeyi düşünerek değil, sadece çocuğunun annesi hastanede olan birinin yanında bulunmak için gittiği, dolayısıyla sonunda sevişmiş olmalarının tamamen *doğal bir şey, gerçek duygudaşıktan* doğan bir şey, *dostluk denilen karmaşık mozağin* (kelimesi kelimesine aktarıyorum) son parçası olduğu, dolayısıyla asla suçluluk duymayacağı, duyamayacağı bir şey olduğu konusunda nasıl ısrar ettiğini hatırladıktan sonra, dediğim gibi, öğleden sonrayı bütün bunlarla, hatırı sayılır miktarda viskinin üzerine bu konuşulan ve hatırlanan beylik ve yavan laflar kokteyliyle tur otobüsünde geçirmişken, odama girer girmez yaptığım

telefon konuşması sırasında kafamın doğru düzgün çalışması beklenebilir miydi?

Otobüsten indiğimizde öğrenciler resepsiyona yığılmıştı; Vikram Griffiths elindeki listeden isimler okuyup bir zarfın içinden çıkardığı anahtarları dağıtıyor, köpek yüzünden cinleri tepesine çıkmış huysuz otel sahibi insanları susturup telefonda konuşmaya çalışıyordu. Yavru bakımından gördüğüm en zengin ortam, dedi Colin, gülerek; bir omzunda Monica'nın, diğerinde başka bir kızın sırt çantalarını taşıyordu; bir centilmenin genç bir hanıma asla bagajını taşıtmayacağını söylüyor ve çantaları odalarına kadar götürmekte ısrar ediyordu. Yanımda bir hanımın çanta taşımasına kesinlikle izin vermeyeceğim, diye kestirip attı; bu arada kızların ikisi de çantalarını almak için uğraşıyor, uğraşıyormuş gibi yapıyor, Colin bir pembe bir de neon yeşili sırt çantasını havaya kaldırmış, kendine yol açmaya çalışıyordu; o sırada Vikram adımı okudu, ilk defasında cevap alamayınca bir daha okudu ve 119 numaralı odayı Avukat Malerba'yla paylaşacağımı söyledi. Kendisine oda arkadaşı seçmemiş olan ikimiz vardık sadece.

Anahtarı alıp muşamba kaplı koridordan geçerek, şu anda dar bir yatakta şaşkın, uyku tutmaz halde yatıp Picasso'nun mavi dönemini yeşile, belki yan odada Mondrian'ın *Kırmızı Düzenleme*'sini turuncuya ya da Van Gogh'un bir ayçiçeğini selofana dönüştüren farların sarı ışığını seyrettiğim bu hayâsızca kişiliksiz odaya geldim; odaya girdiğimde, ki akşam yedi sularıydı herhalde, ilk yaptığım iş telefona uzanıp Milano'daki telesekreterimi aramak oldu; telesekreterim bana İtalyanca, evde olmadığımı ve mesaj bırakırsam en kısa zamanda arayacağımı bildirdi. Mesajlarımı dinlemek için ge-

rekli kodu tuşlarken, panjurları kapalı, havasız ve karanlık minicik dairemin dar koridorunda, bütün güzel kitaplarımın, kalemlerimin, yakın zamanda yenilenmiş özel ufak tefek eşyalarımın güvenli ve gölgeli bir düzen içinde durduğu küçük rafta hışırdayarak ileri geri dönen minik kaseti canlandırdım gözümde; daha yirmi dört saat önce o odada, kendi odamda, sadece bana ait olan odamda, belki de hayatım boyunca gerçekten sadece bana ait olan ilk odada ne kadar güvende olduğumu düşündüm. Güvendedim, işlevlerimi yerine getirebiliyordum ve iyileştigimi ya da iyileşmek üzere olduğumu, en azından nekahet döneminde olduğumu düşünüyordum; oysa şimdi tam tersinin doğru olduğunu ve güç bela sığındığım o tertipli çerçevenin dışına çıktığımda şaşkın, tamamen tanımsız ve kimliksiz olduğumu, küçük daireme dönünceye kadar, en kötü ihtimalden kaçınmaya yönelik birbirinden garip stratejilerden başka beni bekleyen bir şey olmadığını biliyordum. Bir kadın sesi, Merhaba, benim, dedi ve sabahın bu saatinde kalkıp dışarı çıkmış olamayacağıma göre acaba aslında evdeyim de telefona mı cevap vermiyorum diye sordu. Yok muydum? Dokuzdan önce asla kalkmam dememiş miydim? Geceleri çok faal olduğum için, ha ha? Daha sonra tekrar arayacağını söyledi ve iki bipten sonra bir mesaj daha bıraktı; bir gece önce ne kadar iyi vakit geçirdiğini söylemek istiyormuş sadece; böylece arayanın, garip işeme alışkanlığından Colin'e hâlâ söz etmediğim Operacı Yavru olduğu anlaşıldı. Kısa bir sessizliğin ardından Monza kaynaklı, Milano'daki oturma odamda kaydedilmiş ve Strasbourg'da kayıtsızca dinlenen sinirli, hesaplı bir yetişkin kadın kahkahası duyuldu ve mesaj bitti. Sonra başka bir kadın sesi adını ve

saati bildirip tez özetini bitirdiğini, önerdiğim gibi bana göstermek için evime getirmek üzere gün ve saat belirlemek istediğini söyledi. Cuma günü saat beş uygun muydu? Arayan, yavru tuzağıma düşürmeyi (Colin deyişi) planladığım *olgun bir öğrenciydi*. Sonra, yine biplerin ve cızırtıların ardından kızım, Baba? Baba, yoksa çıktın mı? dedi. Beni memnun etmek için İngilizce konuşuyordu; benden başka kimseyle İngilizce konuşmadığı, benimle de nadiren İngilizce konuştuğundan, İngilizceyi yetişkin ve hatta sert İtalyancasından çok farklı, çocuksu, kararsız bir tonda konuşur ve her kelimenin sonunu vurgular: Hediyeni beğendinn mi diye sormakk içinn aramıştım.

Koridordan, Colin'in çantaları odalarına götürmesine itiraz eden kızların ve daima bir centilmen olduğu karşılığını veren Colin'in sesleri geliyordu. Hemen kızımı aradım ve fonda bulaşık makinesinin homurtusuyla mutfaktaki telefonda konuşan karımın sesiyle karşılaştım. Çatı penceresinin yine aktığını söyledi. Suzanne'le konuşmak istediğimi söyledim. Çok yağmur yağıyor, dedi karım. Bütün gün yağmur yağmış, çatı penceresi yine akıyormuş. Sonra Suzanne paralel telefonu açtı, televizyondan sesler geliyordu. Suzi, dedim. Karım telefonu kapattı, bulaşık makinesi sesi de kesildi; doğum günü partisini kaçıracağıma üzüldüğümü söyledim. Bu geziden kurtulmaya çalışmışım, ama sadece benim değil, herkesin işi tehlikede olduğundan sonuçta sorumluluk hissetmişim.

Kızım *Siyah Sihirdir*'i okuyup okumadığımı sordu; aşağı yukarı yarısını okuduğumu söyleyince nasıl bulduğumu sordu; otobüste konuşulan ve hatırlanan onca şeyin hâlâ üstünden atamadığım siniriyle, ayrıca bu geziye neden geldi-

ğim konusunda yalan söylediğim, yalan söylemekle kalmayıp, başkalarından duymaya tahammül edemediğim beylik lafları (sorumluluk hissettim!) kendi ağzımdan duyduğum için kendime de kızarak, tam Avukat Malerba iki gece için fazlasıyla büyük bir bavulla odaya girerken, düşüncesizce, kitaptan *genelde* hoşlanmakla birlikte bazı bölümlerini pek kaldıramadığımı söyledim.

Sihir kısmı müthiş değil mi ama! dedi kızım.

Daha ancak asansördeki sevişmelerinden yayılan enerjiyle borsacılara ait bütün bilgisayarların bozulduğu yere kadar geldiğimi söyledim.

Şahane değil mi! dedi kızım. Harika bir eğretileme.

Neyin eğretilmesi tam olarak? diye sordum duygusuzca; şu anda bu donuk, uyku tutmaz karanlıkta yatarken hatırlıyorum, konuşmanın bu noktasında, yaklaşan tehlikenin pekâlâ farkında olmama rağmen, yani hayatta tartışmayı ya da hayal kırıklığına uğratmayı istemeyeceğim neredeyse tek insan olan kızım la tartışmaya girmek, en azından onu hayal kırıklığına uğratmak üzere olduğumu hissetmeme rağmen, o sinirli halimde kendimi tutamayıp bu tür kitaplar hakkında söylenmesi gerektiğini düşündüğüm şeyleri söyleyeceğimi biliyordum; belki zaman zaman, başıma gelen her şeyin, başıma gelmesine izin verdiğim her şeyin, bu tür kitaplarla, en azından yansıttıkları zihniyetle yakından ilişkili olduğunu hissettiğim için; bu da tabii, onu çiçek ve telefon yağmuruna tutmuş bir erkeğin hafta sonunu birlikte geçirme davetini kabul ederken, adamın evine sevişmeye değil, sadece *dostluk denilen karmaşık mozağin* son parçasını eklemeye gittiğini iddia edebilen birinin zihniyeti. Son parça, yani Georg'un

kuşkusuz hatırı sayılır irilikteki çükü. Telefonun kordonunu parmağıma dolayarak, *Sana olan aşkı orospuluktan başka bir şey değildi*, dedim kendi kendime.

Kızım, Tabii ki insani hislerin ve duyuların—yani iki kişinin o şekilde sevişmesinin—elektronikten ve paradan daha güçlü olduğunun eğretilmesi, diyordu.

Yatağın üzerine üç adet ağırbaşlı ve benim cahil gözlerime tıpatıp aynı görünen takım elbise sermiş olan Avukat Malerba işaretlerle, hangi dolabı kullanabileceğini sorarken ben yarın on sekizini dolduracak, yani tam hâlâ müsamaha göstermeniz gerekip gerekmediğini bilmemeye başladığınız yaşta olan kızıma itiraz ederek, bunun insanlara kolaylıkla satılabilecek, tipik bir rahatlatıcı klişe olduğunu söyledim. Değil mi? diye sordum. Bir yandan, kendimi de birlikte asmadığım takdirde asılacak giysim olmadığından, Avukat Malerba ya istediği dolabı seçebileceğini ya da her ikisini birden kullanabileceğini işaretlerle anlatırken, bir yandan da kızıma, sonuçta bu kitap Benetton reklam kampanyasının anlatıya dönüşmüş hali gibi değil mi, diye sordum; *Dünyanın Çevresinde El Ele* türünden aptallaştırıcı sloganlar, *Vicdan Rahatlığı Birleşik Renkleri* vs vs; bu arada şirket, bu örnekte yazar, pardon kadın yazar, yüce ahlaki değerlerin beraberinde getirdiği parayı gayet güzel cebe indiriyordu. Son derece yersiz bir öfkeye kapılmıştım. İtalyan lireti bugün Alman markı karşısında elli puanlık düşüş gösterdi, dedim. Hangi sevişme bunu engelleyebilir, merak ediyorum.

Lezbiyenler arasındaki seks söz konusu olduğu için tasvip etmiyorsun, dedi kızım, yetişkin İtalyancasına geçerek. Onu gücendirmiştim. Kızın, diye düşündüm, tatlı kızın Suzanne

sana kırk beşinci doğum gününde bir kitap hediye ediyor, sen kalkıp berbat bir kitap olduğunu söylüyorsun ona. Kızın, annesiyle kendisini terk etmeni izleyen kaçınılmaz düşmanlık döneminin ve muhtemelen senin hakkında *ondan* duyduğu korkunç hikâyelerin ardından seninle yeni bir ilişki kurmaya çalışıyor. Sana bir doğum günü hediyesi aldı, geçen yıl almamıştı. Seni evinden aradı, ki bütün bu ayrılık süresince toplam ya iki, ya üç kere aramıştır, çünkü kural olarak sen onu arıyor, sen onun ziyaretine gidiyor, neredeyse elle tutulur bir ruhsuzluk ve düşmanlıkla dolu konuşmalar yapıyorsun. Kızın sana hediye aldı ve seni aradı, diye düşündüm. Telesekreterine mesaj bıraktı. İngilizce. Peki sen ne yapıyorsun? Kızının, sonuçta günümüz inançlarının kitsch ifadelerinden birine, yani çok da zararlı olmayan bir şeye duyduğu heyecanı paylaşacağına ya da hiç değilse hoşgörüyü karşılayacağına, belki senden başka kimsenin katılmadığı, en azından çağdaş yozlaşmanın niteliği konusunda tamamen senin kendine has bakışına bağlı ölçütlere göre kitabı değerlendirerek ne kadar saldırgan ve iflah olmaz derecede gaddar bir insan olduğunu doğruluyorsun sadece.

Bunu döndüğümde konuşalım istersen, dedim. Otelden telefon etmek pahalıya patlıyor, dedim ve merak ettim: Kızımın lezbiyen eğilimleri var mıydı, yok muydu? Avukat Malerba giyeceği gömleği ve kravatı seçmekle meşguldü.

Bütün erkekler lezbiyenlerden korkuyor, diye güldü kızım. Aman baba, gevşe biraz, bırak kendini. Sonra tekrar güldü, alaylı bir tonda. Bunun üzerine ben bu konuyu yüz yüze, rahat rahat konuşmamızın daha iyi olacağını tekrarlayacağıma, aptal gibi telefonda, Strasbourg'dan itiraz etmeye koyuldum,

erkeklerin lezbiyenlerden hiç de korkmadıklarını, aksine lezbiyenleri büyüleyici bulduklarını söyledim. Lezbiyenlik kitapta birazcık olsun ilgimi çeken tek şeydi, dedim. Doğruyu söylüyordum. Buna rağmen, diye ısrar ettim, asansördeki, şüphesiz kuvvetli bir hayal gücünün ürünü sahneyle ilgili olarak, fesat borsa şirketinin bilgisayar devreleriyle simgelenen içi boş beyaz erkek egemenliği tehdidine karşı moda ya uygun isyankârlıktaki ırklar arası pop erotizmi böylesine şehvetle seferber etmek, edebi başarının da, akıllıca bir siyasi duruşun da doruğu sayılamazdı. Öyle değil mi?

Kızımın onunla bir ilişkiye girmiş olduğundan şüphelenmekte haklı mıydım? Çocuk bakmaya ne sıklıkta gidiyordu? Peki karım nasıl oluyor da kızı kocasının eski metresinin çocuğuna bakarken böylesine kayıtsız kalabiliyordu? Beni kışkırtacağını düşündüğü bir ilişkiyi kasten teşvik mi ediyordu?

Seni anlayamıyorum, dedi Suzi ve böyle tumturaklı bir tarzda konuşsam olmaz mı diye sordu. Hiç anlamıyordu. Bunun üzerine, Avukat Malerba perdeleri çekip ceketini ve gömleğini çıkarırken, ben yatak örtüsünün üzerinde kaskatı kesilmiş halde, bunun, kendimi giderek daha sık içinde bulduğum konuşmalardan biri olduğunu anladım; sırf konuşmanın kabul etmediğiniz yönlerini çürütmek için Batı düşüncesinin tarihini baştan sona yeniden oluşturmak, herhangi bir şey söyleyebilmek için her şeyi söylemek zorunda olduğunuzu hissediyorsunuz. Bu da, Strasbourg banliyösünden Milano banliyösüyle konuşmak için otel tarifesine göre ödediğim fiyat düşünülürse, en azından tedbirsizlik olacaktı. İşte paranın insan ilişkileri üzerindeki iktidarı. Evliliğimde

beni müthiş rahatsız eden şeylerden birinin de, hem karımın hem de farklı biçimde kızımın, aptal olmasalar da *pek akıllı sayılamayacakları* yolundaki, giderek artan kaygım olduğu, bir kez daha aklımdan geçti. Hayır, özellikle zeki insanlar değiller, dedim kendi kendime. Doğru değerlendirmeler yapamıyorlar. *Düşünmüyorlar*. İşin acıklı yanı, insanın bu tür bir sonuca, karısıyla kızının pek akıllı olmadıkları sonucuna vardığında kendini kibirli ve yargılayıcı hissetmesi; öte yandan, insan sürekli karşısına çıkan kanıtları da fark etmeden geçemiyor. Sonuçta, *ona* sıırıslıklam âşık olmamın bir nedeni de, *derin bir bilgelige ve keskin bir zekâya* sahip olduğu yanılığını yaratmayı becermesiydi belki de. Yanılığını. Döndüğümde konuşuruz, dedim kızıma.

Güldü. Tekrar İngilizceye dönerek, Tartışmada hep geri adım atarsın baba, yalan mı? dedi.

Yarınki doğum günün kutlu olsun, diyebildim ve telefonu kapattığımda kırılmış göğüs kıllarının üzerindeki beyaz bir gömleğin düğmelerini iliklemekte olan Avukat Malerba'ya sordum—telefon faturasını tabii ki benim ödeyeceğimi söyledim: Nietzsche'nin çok değer verdiği Ebedi Dönüş, her şeyin ebediyen tekrarı kavramına karşı en güçlü argüman olarak defterine ne yazdığını biliyor muydu?

İngilizcesiyle gösteriş yapmaya kararlı olan Avukat Malerba—geziye bu nedenle, yetmiş iki saat bedava İngilizce dersi uğruna katılmış olabileceği geçiyor aklımdan—Nietzsche'yi *dayanılmaz derecede kibirli ve yargılayıcı* bulduğunu söyledi. Resmen bu iki kelimeyi kullandı: *Kibirli ve yargılayıcı*. Nazizmin ve Faşizmin yükselişinden *kesinlikle sorumlu* olan Nietzsche gibi insanlar olmasaymış, dünya daha iyi bir yer olur-

muş. Kendisi Spinoza'yı tercih edermiş. Dolayısıyla Avukat Malerba'ya, doğrusu Spinoza'yı Nietzsche'ye tercih edebilen herhangi bir insana, Nietzsche için ebedi dönüş kavramına karşı en güçlü argümanın, annesiyle kız kardeşinin varlığı olduğunu söylemekte bir mana bulamadım.

Ama şimdi, *stüde*deki akşam yemeği soytarılığının, Avrupa Parlamentosu Başvuru Komitesi'nin bileşimi ve yetkileri hakkında *onunla* yaptığım kısa konuşmanın ve sonra, yağmurlu gecede grupça geç saate kadar açık bir bar aradığımız sırada uzun bacaklı, ne yazık ki tahta göğüslü Nicoletta'yla kol kola yaptığımız abes yürüyüşün ardından, dar yatağım-da bütün bunları kafamda evirip çevirir ve günün olaylarına hâkim olmaya çalışırken—her şeye, yani kendime hâkim olmak gibi, zorlayıcı olduğu kadar nafile bir mecburiyet altındayım sanki—Kızım ile ilişki mi nasıl sürdürebilirim? sorusu kurcalıyor kafamı. Tartışmaya değer hemen her konuda kendisine düşüncelerimi söylediğimde gücenecek, düşmanca bir tavır takınacak olan birine nasıl davranabilirim? Küstürmek için daima, Kitabı genelde beğendim, ama... ya da, Bu geziden kurtulmaya çalıştım, ama... türünden şeyler söylemek zorunda olduğum birine. Yıllar boyunca, diyorum kendi kendime, yatakta debelenip dururken—uyumaya çalışırken, bilhassa uyumaya çalışıp *uyuyamazken* kollarımı nereye koyacağımı hiçbir zaman bilememişimdir—yıllar boyunca kızının sevgisini, kalbini kazanmaya çalıştın, tıpkı daha önce yıllar boyunca karının kalbini ve sevgisini kazanmaya çalıştığın gibi; ama kızın, mantıklı olduğu aşikâr yorumlarına bile gücenerek çabalarını hep boşa çıkardı, tıpkı daha önce karının, son derece mantıklı ve senin görebildiğin kadarıyla aşikâr yo-

rumlarına gücendiği gibi. İnsanlar uyurken kollarını *nereye* koyarlar? Yıllar boyunca, diye düşünüyorum, birinin gözüne girmeye çalışırsın, o insanla ilişki kurma ihtiyacı hissedersin, o ilişkiyi kuramadığın takdirde daha değersiz bir insan olacağını düşünürsün, sonra bir de bakarsın ki, ilişkiyi asıl engelleyen şey, o insanın *zekâdan ve değerlendirme yeteneğinden yoksun* olmasıymış; belki yıllarca hayal kırıklığı yaşadktan sonra, görmezden gelmek için çırpındığın, göze batacak kadar aşikâr olan gerçeği sanki bir anda görüverirsin: *Bu insan pek akıllı sayılmaz.*

Kızıma nasıl davranmalıyım? diye soruyorum kendime. Sağıma mı dönüp yatsam, soluma mı? Genelde, diye soruyorum kendime, benim için önemli olan herhangi bir şeyi dürüstçe tartışacak olduğumda, neredeyse tartıştığım herkes güceneceğine göre, herkese nasıl davranmalıyım? Yoksa yüzükoyun mu yatsam? Bu, *onun* yarattığı yanılının tam tersi elbette. Onun yarattığı yanılğı, her şeyin söylenebileceği izlenimiydi. Akla gelebilecek her tuhaf özellik. Her tür mas-türbasyon dürtüsü. Ne kadar aşırı ve kabul edilemez olursa olsun, her geçici düşünce. Onun yarattığı, eksiksiz mahremiyetin sarhoşluğu; Hotel Racine'in dördüncü katında her şey apaçıktı, her şey söylenmişti, her şey kabul edilebilirdi, eksiksiz bir iletişim içinde kendimizden geçmiştik; ta ki on beş gün sonra ilk beylik lafı, ilk yalanı söylediği âna kadar: *Yeni ve riskli olabilecek bir beraberlik uğruna küçük kızının huzurunu feda etmek istemiyormuş*, sonra, aradan üç ay bile geçmemişken, hiç gereği olmadığı halde bir ifşaatta bulundu: Benimle aynı sırada, bir başka erkekle, asla dile getirilmese de besbelli meslektaşım Georg'la, *gerçek duygudaşlık* güdüsü-

le, çiçeklerle, telefonlarla *o kadar ısrar ettiği* için oluşturduğu *dostluk mozaïği* ve o zevksiz mozaïğin tam ortasındaki kilit taşı, alet taşı; ardından daha beteri, bütün bunlardan beteri, yaptıklarından kesinlikle geri adım atmaması, yaptığını bir sığılık olarak görmeyi, pişman olmayı, hiç gereği olmadığı halde yaptığını bana söylediğine pişman olmayı, yanılığımın, benim yanılığımın, o mahremiyetin temellerini hiç gereği olmadığı halde yıktığı için pişmanlık duymayı kesinlikle reddetmesi ve hepsinden, her şeyden beteri, Ben *hayatta tercihlerimi yaptım, Je suis allée jusqu'au fond,* Je n'y suis pas allée pour faire l'amour,† Süt döküldükten sonra ağlamanın anlamı yoktur* gibi ifadeleri sürekli kullandığını birdenbire fark edişim, yani *hiç de akıllı olmadığını*, onu öyle zannetmemin tam bir salaklık olduğunu, bir aptal gibi, karımı *başka bir aptal kadın* uğruna terk ettiğimi fark edişim ve bunun üzerine, Orospu! diye bağırarak tokat atışım. Tamiri imkânsız.

Tartışma beni kızıştırdığına, şiddete yönelttiğine göre insanlarla nasıl tartışabilirim? Yoksa insan haklı olduğunda, yıllar boyunca, üst üste, kendi haklı, başkaları inatla haksız olduğunda tek doğru tepki şiddet mi? Peki ama neden, diye soruyorum kendime, ellerimi yastığın altına sokarak—karım, kızım ve sevgilimin tek ortak özelliği, hepsinin aynı soruyu sormuş olması—neden kendinin haklı, diğer herkesin haksız olduğunu düşünüyorsun? Buna cevabım yok. Oysa aynen böyle düşünüyorum. Sırf başkaları görüşümü paylaşmıyor diye haksız olduğuma hükmetmek saçma olmaz mı?

* (Fr.) Sonuna kadar gittim—ç.n.

† (Fr.) Oraya sevişmek için gitmedim—ç.n.

Bunun sonu nereye varır? Ne düşünüyorsan düşünüyorsun, dedim kendi kendime. Bundan kaçınmanın yolu yok. Birçok kez aptalca ve körü körüne hareket etmiş olsan da. Şu anda, sırf isabetli korkunçluğu yüzünden de olsa hoşlanmaya başladığım Strasbourg'daki bu otelde, bu dar yatakta, kollarımı göğsümde kavuşturmuş sırtüstü yatarken, benim gibi birine uygun tek davranış biçiminin, Alçılı Yavru'nun elini dizime koyması gibi, sırf harekete dayalı durumları bekleyip fırsatı değerlendirmek olduğu geçiyor aklımdan.

Dizime konan el! Lobiden gelen konuşma, gülüşme, kadeh tokuşturma seslerini hâlâ hayal meyal işitiyorum; otel sahibi sonradan itiraz etmesine rağmen, yağmur altında banliyöde gece açık bir yer bulmak için gösterdiğimiz nafile çabanın ardından, elindeki her çeşit Euro-içkiyi (şişelerce konyak, brandi, pemod ve grappa, grup coşkusundan kaynaklanan çocukça bir aşırılıkla kapışıldı) bize satmaya hevesliydi, ama sonra gürültüden şikâyet edip barın kepengini indirdi, bomba satan ülkelerin, bombaları başka ülkeler patlattığında şikâyet ettiği gibi, *onun*, onca zaman bana sunduğu aşk ve hayaller, tokat ve telefonla taciz olarak kendisine geri döndüğünde şikâyet ettiği gibi. Evet, ince prefabrik duvarların ardından, koridor-dan hâlâ konuşmalar, genç kızların tiz kıkırdamaları, ara sıra Vikram'ın Galce şarkı söyleyen Galli sesi, en sevdiği kelimeleri haykıran Colin'in sesi ve anlaşılmaz Avukat Malerba'dan geldiğinden şüphelendiğim ani, sinirli, çılgınca bir kahkaha geliyor hâlâ kulağıma. Muhtemelen, istesem, diyorum kendi kendime, hâlâ o ele, Alçılı Yavru'nun eline, dizimi okşamanın ötesinde bazı şeyler yaptırabilirim—saat daha bir civarında—bu garip kızın mahremiyet, en azından temas vaadinden

hâlâ yararlanabilirim. Masanın altındaki o okşamadan yararlanmamış olmam, tam tersine hevesini kırmış, hatta onu reddetmiş olmam, *herhangi bir konuda herhangi biriyle asla konuşamayacağımı* az önce anladığım bu otel odasında, şimdi düşünüyorum da, hem yüreklendirici hem de moral bozucu herhalde—yüreklendirici, çünkü her şeye hazır olmadığını, zaman zaman, birçok kere olduğun gibi seksin kölesi olmadığını gösteriyor; moral bozucu, çünkü davranışın iflah olmaz bir romantizmden kaynaklanmış olabilir pekâlâ. Sen iflah olmaz bir romantiksin, diyorum kendi kendime. İflah olmaz bir romantiğim gerçekten de, çünkü büyük ahşap masada hamur toplu güveçlerimizi yerken—meğer Strasbourg Fransız olduğu kadar Almanmış—karşımda oturan Vikram Griffiths resmi bir okutmanlar toplantısına meydan bırakmayıp erken davranarak, Avrupa Parlamentosu’nun resmi kurumlarında temsilimize ilişkin *acil konuyu* açtı; böylece, meseleyi kendisini seven ve bilhassa kabarık favorilerini, içki içme alışkanlığını, bol bol reklamını yaptığı basiretsiz özel hayatını ve elbette, iki etnik azınlığı şahsında birleştirmesini, masum yüreklerinde özel bir yeri olan devrim fikriyle özdeşleştiren öğrencilerin yanında ele alarak, kendisine karşı özenle hazırlanmış saldırıyı bertaraf etmiş oldu—evet, solumdaki el masanın altından uzanıp dizimi sıkıca kavradığı sırada sağımda tahta göğüslü, *equilibrio interiore* sahibi, çok daha cazip Nicoletta oturuyordu; daha sonra, otobüs şoförü yatmaya gitmiş, grup, bir gecenin noktalanmamasını, herhangi bir barda içkiye boğularak efsaneleştirilmesini dayatan kasıtlı ve gözüpek duygusallığa gömülmüşken, banliyöde açık bir bar aradığımız sırada, koyu bir sis halinde ince ince yağan yağmurun altında

koluma girip beni şemsiyesinin altına davet eden de Nicoletta oldu elbette; bunu derhal, heyecan içinde, Alçılı Yavru'nun restorandaki hareketiyle—dizimdeki el—karşılaştırdım, hat-ta özdeşleştirdim, o kadar ki, *Bugün bende bir şey var herhal-de*, diye geçti aklımdan, *Seçenek bolluğuyla şımartılıyorum*, dedim kendi kendime, *Tilki Niki gerçekten de!*—daha sonra gülünecek, alay edilecek bir haddini bilmezlikmiş meğer, çünkü şemsiyenin altına girip, kızcağızın evde dul annesiyle yaşadığı sorunları anlatmaya başlamasından kısa bir süre sonra, Nicoletta'nın beni şemsiyesinin altına çekmesinin cinsel bir suçortaklığı ifadesiyle hiç alakası olmayıp sadece basit bir *dostluk ifadesi* olduğunu anladım! Üstelik mozaigine kilit noktasını benim yerleştirmem gerekecek türden bir dostluk olmadığı da kesindi. Alçılı Yavru'nun pişkin teklifini dostluk uğruna reddetmişim!

Alman *stube* tarzı restoran, otobüs şoförümüz, herhalde Milano'nun kuzeyinde bir banliyödeki eski evimde çatı penceresini akıtan hava şartlarının uzantısı olan şiddetli yağmurun altında bir yaya yolunda bizi bıraktıktan sonra kırk elli kişilik grubumuzun girdiği belki dördüncü restorandı. Lambri kaplı duvarlara asılı, mükemmelen doldurulmuş geyik ve baykuşların cam bakışları altında sessizce domuz haşlamalarını çiğneyen on on beş suskun pazartesi müşterisini şaşkı-na çevirerek, iki koca *stube* masasını hepimizin sığabileceği şekilde birleştirmemize izin verildi; köpek Dafydd bir iskemleye kıvrılıp apış arasını dişlemeye koyuldu, Georg, Doris ve Heike Enişte, ciddi restoran sahibesiyle en ucuz grup menüsü için pazarlık ettiler, çünkü öğrencilerin çoğunun fazla parası yoktu, ayrıca Milano'dan Strasbourg'a otobüs yolculuğumuz

sırasında liretin Alman markı ve Fransız frangı karşısında elli değil yetmiş puan düştüğünü de öğrenmiştik; *uluslararası piyasalarda*, yani New York ve Tokyo’da hâlâ düşmeye devam ediyor, adeta pike yapıyordu, İspanyol okutman Luis, oteldeki televizyonda insanların liretten bucak bucak kaçtığını duyduğunu söylüyordu. Georg restoran sahibesiyle Almanca—bir zamanlar bildiğim, ama şimdi unutmuş olduğum, bazen kasten unuttuğumu düşündüğüm bir lisan—pazarlık ederken, zannettiğimden çok daha dirayetli olan Vikram Griffiths herkes oturur oturmaz ayağa kalktı ve mevcut *ekonomik kriz* karşısında okutmanların yemekte paylarına düşenden biraz fazlasını ödemesini, böylece cömertçe *davamızı desteklemeye* karar vermiş olan öğrencilerin payına daha az düşmesini önerdi; onların yükünü azaltmak için biz biraz katkıda bulunabilirdik. Yani Vikram Griffiths, *servetin yeniden bölüştürülmesini* önerdi; sosyalizmin ve daha genelde, İtalyanların teknoloji inancı ve inanç tekniğiyle *consociativismo* adını verdiği kavramın özünde yatan bu öneri, grubun diğer üyelerinin karşı çıkamayacağı bir şeydi; gerçi karşı çıkmak isteyenler vardı, bilhassa, hayatta tanıdığım en eli sıkı insan olan Colin sanıyorum. Belki Doris Rohr da. Vikram Griffiths, toplam hesabın yarısını okutmanların, diğer yarısını da, sayıları okutmanların iki katından fazla olan öğrencilerin ödemesini önerdi; yani bizlerin kişi başına öğrencilerin iki katından fazla ödeyeceğimizi söyleyip on sürahi şarap ısmarladı ve ayrıca, yemekler gelmeden önce yarınki önemli görüşmelerde temsilimize ilişkin sorunu acilen çözmemizi teklif etti; şahsen kendisi, akşamın ilerleyen saatlerini toplantıyla harcamaya niyetli değildi. Âlem yapacaktı. Devalüasyon olsun olmasın.

Rütbesi geri alınacaksa, şimdi alınmasının daha iyi olacağını söyledi gülerek.

Bu müthiş politik manevrayı izleyen sessizlik, Hintli-Galli meslektaşımızın zekâsının kanıtıydı; öğrenciler besbelli sorunun ne olduğunu, “rütbenin geri alınması”nın anlamını kavramaya çalışıyorlardı; Griffiths’e karşı olan okutmanlar ise, az önce cömertçe dünyanın en ucuz yemeğini bahşetmiş olduğu öğrencilerin yanında fikirlerini açıklamaya çekiniyorlardı. Tam kendileri hevesle kadehlerini doldurdıkları anda Vikram’ın içkiciliğine nasıl laf edebilirlerdi? İşte, diye düşündüm, insan biri hakkında aklından son derece tatsız şeyler geçirir, kafasının içinde ya da başkasıyla veya başkalarıyla o kişiye fütursuzca çamur atar, bir kişiyi karalayıp acımasızca suçlar ve bu kadar kapsamlı bir suçlamada bulunduğu için bir tatmin de duyar, ama sonra, düşündüğünü topluluk içinde, özellikle de o kişinin yanında söylemek konusunda tereddüde düşer, birdenbire, anlaşılmaz şekilde, *son derece haklı bulunduğu fikirlerinden utandığını* fark eder. Örneğin insan kızına, Bence burada sorun senin cehaletinden kaynaklanıyor, veya karısına, Bence burada sorun senin değişimden, *hayattan* korkmandan kaynaklanıyor, demekte tereddüt eder. Fikrini söyleyeceğine, terbiyesini takınıp susar. İşte *consociativismo*-nun, çiftleri, ulusları, tur otobüslerini dolduran grupları bir arada tutan hazin tutkalin özü. Ta ki bir gün insan çekip ginceye, birini dövünceye ya da bir bomba patlatıncaya kadar.

Ama belki de Dimitra için o an gelmişti. Ya da çok yakındı. Yunanlı İtalyancasında ısrar ederek, kimsenin gücencesini istemediğini, ama bazılarımızın, Vikram Griffiths’in, nasıl dese, çılgınlığının—tanıdığı öğrencilere gülümsemeye

çalıştı—önemli bir uluslararası kuruluşta ve bilhassa İtalyan devletine karşı uzun zamandır süren davamızın anahtarını elinde bulunduran yasama organında karşılaşacağımız türden muhataplara pek uygun düşmeyeceği kanısında olduğunu belirtti. Gürültülü bir suskunluğun ardından Avukat Malerba, grubun dışından, sunabileceği belirgin bir bakış açısına sahip biri sıfatıyla söz almak istediğini belirtti ve kendisinin, bu meseleyi daha resmi koşullarda değil de, yemekte ele almamızın uygun düşmediği kanısında olduğunu söyledikten sonra, dünyada tek bir topluluk varmış ve o da bizim hizmetimize sunulmuşçasına, ısrarla Topluluk diye söz ettiği kuruluşun yasal silahlarının çözümlemesini yapmaya girişti. Öğrencilerin, ilk kez yetişkinlerle aynı sofrada oturmalarına izin verilmiş çocuklar gibi ciddiyetle, dikkatle dinledikleri, ince boyunlu, yüz hatları kurumuş, sıkıcı tavırlı Avukat Malerba, Roma Antlaşması'nın, diğer üye ülke vatandaşlarına karşı ayrımcılığı yasaklayan maddesinin ince noktalarını açıkladı ve meselemizi sunacağımız türden kişiler nezdinde *bu ayrımcılığın en iyi şekilde nasıl ortaya koyulabileceği* sorusuna değindi. Öğrenciler, solumda Alçılı Yavru, sağımda Nicoletta ve kimi akıllı başında, kimi salak, kimi güzel, kimi sıradan onlarca kız, loş *stube* ışıklarının altında, yüzlerinde yoğun bir dikkat, hatta ibadet ifadesiyle, sanki Avukat Malerba'nın herhangi bir sözü uzaktan yakından kendilerini ilgilendirebilirmişçesine dinlemekteydiler; öte yandan solda, ortalarda oturan Colin, herhangi bir ciddi işte çalışacak ne hevesi, belki ne de becerisi olduğundan, hem geçim hem de yavru kaynağı olarak bu beleş işe muhtaç olduğundan konuyla yakından ilgilenmesi gereken Colin, ekmek içinden minik hamur topları yaparak,

ilgilendiği çeşitli kızlara fırlatıyor küstahça; kızlar gülümseyip üzgün üzgün bakıyorlar. O ise, bir kalem çıkarmış not alıyor elbette. Bunun üzerine, akşam yemeği için giyinmiş olan yegâne kişilerin o ve Avukat Malerba olduğunu fark ediyorum. Bu çabayı sadece ikisi göstermiş. Avukatın ciddi takımına ve lacivert fon üzerinde Avrupa dayanışmamızı simgeleyen daire şeklinde dizili sarı yıldızların, bir boşluğu çevreleyen birbirinin eşi on iki sarı bulutsunun bulunduğunu şimdi fark ettiğim kravatına karşılık, o, birlikte iki üç kere tiyatroya, bir kere de operaya gittiğimizde giydiği, dekoltesi siyah boncuklu, dar siyah şifon elbisesini giymiş; altında, her zamanki gibi, kendini elinde buz gibi bir Martini'yle bir otel gardrobunun boy aynasında gördüğünde onu çok heyecanlandırdığını söylediği kırmızı dantelli siyah jartiyer takımı olduğunu biliyorum; aynı şekilde, gür siyah saçlarını sımsıkı tepeden topladığında da çok heyecanlandığını söylerdi, saçları şimdi de sımsıkı toplanmış ve ortasına kafa derisini bütün gün gergin tutan, iğne şeklinde iri bir tahta toka geçirilmiş, bir beden küçük sutyeninin biraz iri göğüslerini daima *hem rahatsız hem kışkırtıcı* bir gerginlik içinde tuttuğu gibi. Tam Avukat Malerba Dimitra'nın ısrarıyla kendi görüşünü açıklar, sunumda meselenin iki açıdan ele alınması gerektiğini anlatırken; konunun uzmanı olmayan, daha çok duygusal tepki gösterecek Avrupa parlamenterlerine *hakiki bir haksızlık duygusu*; davamızı ciddi biçimde değerlendirmemek için çeşitli hatalar arayacak olan Başvuru Komitesi üyelerine de, konunun yasal yönünün *titiz bir teknik sunumu*; tam o anda, Avukat Malerba, temsilcimizin benimsemesi gereken stratejiyi, dolayısıyla şahsında bulundurması gerekli özellikleri

saptamaya çalışırken, ben, o çok iyi bildiğim dekolte elbiseyi görünce, öyle bir sevişme görüntüsünün, öyle dolaysız ve bunaltıcı bir ten, saç ve parfüm izleniminin, iç çamaşırının hafif hararetli tene yapışmasının, kopçası açılan bir sutyenin esneyişinin, yassılmış meme uçlarının şişmesinin ve bütün bunların, Hotel Racine'in dördüncü katındaki sahte ya da belki de gerçek antika gardırobun aynasındaki camı, pornografik yansımasının öyle *titiz bir teknik* duyumunun pençesine düşüyorum, ten ve seks kokusuyla o kadar tahrik oluyorum ki, kadehime saldırıp koca bir yudum kalitesiz şarabı mideye indirmek zorunda kalıyorum; Nicoletta bu hareketim üzerine dönüp kaygı içinde bana bakarken, Dimitra tahmin edilebileceği gibi Avukat Malerba'nın sözünü kesip, enine boyuna düşünüldüğünde, Vikram Griffiths'in bu sunum yaklaşımlarının ne birine ne ötekine uygun düştüğü kanısında olduğunu söylüyor. Şarabın tortusu boğazıma takılınca Alçılı Yavru sırtımı yumrukluyor, sonra bir daha, daha kuvvetli yumrukluyor ve bir kızın sırtını yumrukladığı, soluk borusuna ucuz şarap kaçmış gülünç bir soytarı görüntüsü çizerek, boğazım sökülürcesine haz hatıralarıyla öksürürken, kibirli ve yargılayıcı Nietzsche'nin kırk beş yaşında delirdiği geliyor aklıma. Yanlış mı? Kırk beş yaşında değil miydi? Ya da en azından kırk beşinci yaşını sürerken, tam hatırlamıyorum. Bakmam lazım. Vaktim kaldıysa tabii.

Fransız olmaktan gurur duyduğunu, çünkü çağdaş Avrupa'nın özünde Fransız Devrimi'nin yattığını söylerdi. *Liberté, fraternité, égalité** ilkeleri ulusal sınırları aşmış, her insanın hakkı olmuş ve sonunda Avrupa'nın tamamı bu ilkeler üzerine kurulmuştu. Kocasından ayrılmasının ve kızının yuvaya gitmeye başlamasının açığa çıkardığı müthiş enerjiyle yığınla kitap almıştı; onları birlikte okumamızı, tartışmamızı önerdi. Girişimci resim çerçevesi imalatçısı kocasıyla geçirdiği bunaltıcı ve handiyse bön materyalizm yıllarından sonra, biriyle yeni ve entelektüel bir ilişkiye girmenin heyecanlı olacağını söyledi. Ayrıca benim için de iyi olacaktı. Özsaygım açısından, *belirli bir hedefi olan biri* duygusunu edinmem açısından yararlı olacaktı. Böylece onun uzmanlık alanı olan Chateaubriand'ı, Benjamin Constant'ı, Abrantès Düşesi'ni ve Michelet'yi, benim uzmanlık alanım olan Xenophon, Thukydides, Platon ve Aristophanes'i okuduk ve tartıştık, genellikle, Milano'da üst üste iki gün ders verdiğinde kaldığı pansiyonda, öğleden sonra, sevişmenin ardından. Dar yatağın üzerinde, hâlâ birbirimize kenetlenmiş, ter içinde, alev alev yatarken, belki saatler süren karşılıklı tapınmanın, oral seksin ardından ve mutlaka bir şişe Martini'yle—buz gibi beyaz Martini'ye düşkündü—Platon'un ideal biçimler dünya-

* (Fr.) Özgürlük, kardeşlik, eşitlik—ç.n.

sı kavramını tartışır, bunu, Devrim'in insanı bir kenara atıp insan ideasını, ideal insanı savunmasıyla ilişkilendirmeye çalışırdık, çünkü *eşitlik* kavramının ve bütün dünyada geçerli tek bir yurttaşlık ilkesi kavramının ardında yatan, bu değişim olsa gerekti, en azından ben öyle düşünüyordum. İnsan, kendisi değil, daha ziyade, bir fikrin cisimleşmiş hali olmalıydı, insan *Avrupalı* olmalıydı. Ya da Plutarkhos'un tasvir ettiği Sparta'nın, Stalin Rusya'sına, başka bazı yönleriyle de Terör Dönemi'ne veya Nazi Almanya'sına—bir Avrupa spesiyalitesi gibi görünüyordu—benzediğini keşfederdik; çeşitli polis devletleriyle ilgili olarak, Benjamin Constant'ın şu cümlesine rastlamıştık: Uzlaşma belirtilerini gasp etmeye çalışan zorbalığın sınırı yoktur. Sonra, bir yandan Martini içip onun Gauloises Blondes sigaralarını tütürerek bütün bunları—gelenekçilik, devlet terörü, medya aldatmacası—ciddi ciddi tartışırken, sözünü ettiğimiz ünlü erkeklerin, başta Talleyrand ve daha cilveli bir tarzda Chateaubriand ve söylemeye bile gerek yok, Alkibiades olmak üzere, kadınları nasıl tutkuyla sevdiklerini, sözünü ettiğimiz kadınların, Ariadne'nin, Abrantès Düşesi'nin, Madame de Stael'in ve Medeia'nın da aynı şekilde, aynı tutkuyla erkekleri sevdiklerini hatırlayarak tekrar sevişmeye koyulurduk; zaferimin tadından bir an, nefes almak üzere uzaklaşıp, Napoléon'un Madame de Stael'e en iyi kadınların en çok çocuk doğuranlar olduğunu söylediğinde kuşkusuz yalan söylediğini, bunun tipik Spartalı konuşması olduğunu, çünkü en iyi kadınların, besbelli insanı en çok tahrik eden ve en iyi düzüşen kadınlar olduğunu söylemiştim. Ve sonra, o uzun, kültürlü konuşmaların ardından, belki yumuşak, ılık bir sonbahar öğle sonrasında, çalışkan

Lombardiya sokaklarında işleyen tramvayların açık pencereden giren kulak tırmalayıcı gürültüsüyle sikişirken, o kadar şehvet dolu ve zeki hissederdik ki kendimizi, zekâ şehvetin bir parçasıymış, şehvet zekânın bir parçasıymış ve her ikisi birden hem kutsalmış hem de bir ifşaatmış gibi gelirdi bize; gerçi neyin ifşaatı olduğunu sorsalar, cevap vermekte zorlanırdık. Kutsallıklarının belki.

Ne kadar çocukça! diye düşünüyorum şimdi, bir başka dar yatakta ansızın doğrulup omuzlarımda soğuğu, yüzüme vuran sarı ışığı hissederek. Ne kadar çocukça! Bu dar yatakta dimdik oturup bu sefil otel odasında soğuktan titreyerek, Bu tür konuşmalar yapmış olman ne kadar inanılmaz ve ne kadar çocukça! diye düşünüyorum. Bütün bunların saçma bir gururdan ibaret olduğunu fark etmemen, kendini akıllı zannetmenin, akıllı biriyle konuştuğunu, onunla saf biçim dünyasını, soylu vahşiyi, toplumsal sözleşmeyi vs tartıştığını zannetmenin sahte bir güdü olduğunu, aslında karyolanın üstünde asılı süpermarket Meryem'iyle, kapının yanındaki eski Duomo fotoğrafıyla o ucuz pansiyonun ucuz çarşafaları arasında konuşan tek şeyin, iki cinsel organ arasındaki ezeli, kurnazca suçortaklığı olduğunu—başka ne olabilirdi?—anlamaman ne kadar utanç verici. *Stubedeki* akşam yemeği maskaralığındaki anlaşılır öksürük krizimin ardından, işemek ve kendimi toparlamak üzere tuvalete gidişimi, orada duvara karalanmış yazıyı görüşümü, çeşitli şeyler düşünüşümü ve sonunda (İdeal Standard yapımı bir pisuarın önünde), Felsefe hiç yardımcı olmuyor! diye haykırışımı hatırlayınca, şimdi, kayarak geçen farların yumuşak ışığında düşünüyorum da, felsefenin bana pek yardımcı olmamasının sebebi, Navigli'de-

ki o dar yatağın üzerinde yaptığımız felsefenin, birbirimize fısıldadığımız yüce fikirlerle keskin algıların, binlerce yıllık mesafede paralellikler kurmanın, kendimizi Batı tarihi ve mitolojisinin kahramanlarıyla özdeşleştirerek pohpohlama-mızın, karşılıklı bir baştan çıkarma aracından başka bir şey olmamasıydı, tıpkı tenin kokusu ve yumuşaklığı gibi, onun yabancı konuşmasındaki tonlama ve aksan, onun Fransız kahkahası gibi, boncuklu siyah şifon elbisenin derin dekoltesi ve altındaki yavru takımları (Colin ifadesi) gibi. *Senin için düşüncenin kendisi erotik bir anı*; şu anda, bir zamanlar kaldığımız onca otelden herhangi biri olabilecek bu Strasbourg otelinde, dar yatağında doğrulmuş otururken, gerçeğin bu olduğunu kabul etmek zorundayım. Evet, düşünmenin, yani muammaya ve kutsallığa yaklaşan, *hayata heyecan katan türden düşüncenin* sarhoşluğu, havada tramvayların gürültüsüyle, batan güneşin duvarda gezinen bal rengi ışıyla yumuşak Milano öğleden sonralarında onun apış arasına gömülmenin sarhoşluğundan farksız. Düşünce, tıpkı otel odaları gibi bana *onu* hatırlatıyor. Napoléon bozgununun ardından bıçakla kesilmiş gibi okumaya son vermemin açıklaması bu olabilir, iki yıl boyunca, diyorum kendi kendime, yoğun bir şekilde, açgözlülükle, büyük zevk alarak ve müthiş tatmin edici bir güç duygusu ve özsaygıyla okudun, çünkü okumak onunla ilgiliydi, *onunla* yaptığın konuşmalarla, onun seni nasıl biri haline getirmek istediğiyle, senin onun için nasıl biri olmak istediğinle ilgili bir şeydi; sonra birdenbire, *artık okuyamaz oldun*. Artık okuyamaz olmak bir yana, o âna kadar okumuş olduğun her şeyin anlamı ansızın ürkütücü biçimde değişti, hatta tersine döndü; özsaygı kendinden nefrete, kendi sezgi-

lerine beslediğın inanç ise kör olduğın kanaatine dönüştü; bu kanaatin kaynağı da, senin o anda yaşadığın tecrübeyi, yani ihanet, tanrılar tarafından terk edilme, yoksun bırakılma, yaşanan ve kaybedilen yoğunluk tecrübesini çeşitli kitaplarda okumuş olmanın—okumakla kalmayıp aynı tecrübeyi karına da yaşatmıştın hatta—ama günün birinde bunların senin başına gelebileceğine hiç inanmamış olmanın ironisiydi; tıpkı insanın tam olarak hissetmek ve kabul etmek anlamında öleceğine belki aslında hiçbir zaman inanmaması gibi. Birdenbire okumayı tamamen kestin. *Siyah Sihirdir* bir buçuk yıldan beri cidden okumaya çalıştığın ilk kitap belki de. Kızına duyduğun yersiz öfkenin açıklaması bu mu? Seni yeniden okumaya, cinsel tutkunun sihirli ve siyaseten doğru gücü hakkındaki bu gülünç hikâyeyle davet etmiş olmasına ne demeli! Ve bugün, diyorum kendi kendime, tekrar yastığıma gömülerek, hatta bu gece, *stube*deki akşam yemeğinden dönerken otobüste bir kez daha *onun* yanında oturmuş olman, onun siyah şifon elbisesi ve altında komple Fransız yavru takımlarıyla, Avrupa Parlamentosu Başvuru Komitesi'nin kuruluş bildirgesi—yani *bütün haksızlıkları düzeltmeyi* amaçlayan bir kuruluş olarak işlevi—bağlamında, *liberté, fraternité ve égalité* ilkelerinin, çağdaş Avrupa'nın özünde yattığını bir kez daha söyleyişini duymuş olman ne kadar şaşırtıcı ve tekinsiz!

Stube masasında şaraptan boğazım tıkanmışken, Alçılı Yavru'nun kuvvetli elinden kurtulup tuvalete sığındım. Ve burada, sofraya dönmeden önce işediğim sırada, gözlerim doğrudan, seçtiğim ya da beni seçmiş olan pisuarın üstünde, duvardaki çeşitli karalamalardan birine kenetlendi: *Elène, amour fugitif de quelques minutes, dont je me souviendrai pour to-*

*ute la vie!** Fransızlığı şüphe götürür topraklardaki bu Alman restoranının yarı bodrum tuvaletinde Ideal Standard pisuara işerken ilk tepkim, gülmek, yüksek sesle, aşırı yüksek sesle gülmek ve kendi kendime, kırk beş yaşında deliren adamın ifadesiyle, *Gerçekler yoktur, sadece yorumlar vardır*, demekti. Kasalar ve ıslak kutularla dolu bir avluya bakan parmaklıklılı pencereyle kirli porselenin arasına, tükenmezle karalanmış bu cümlelerin seninle hiçbir ilgisi yok, dedim kendi kendime, tıpkı oval bir plastik parçasının üzerine basılıp lüks bir tur otobüsünün sentetik pelüş döşemeli koltuğuna gömülmüş 45 sayıslı gibi. Freud, rastlantısal dünyada gizli bir planın varlığından endişe duyanlara gülmekte haklıymış, diye düşündüm. Aynı sorundan kendisinin de mustarip olması, altmış ikinci doğum gününden hemen önceki ve sonraki günlerde bu sayının sık sık karşısına çıkmasından ötürü altmış iki yaşında öleceğinden korkması da, gülmesi, kendine gülmesi için fazladan bir nedendi. *İnsan kendine güldüğü sürece hata yapmaz*, diye düşündüm ve yapmam gereken şeyin, zihinsel sürecimi denetim altına almak, Freud'un kuşkusuz kendine tekrar hâkim olduğu gibi tekrar kendime hâkim olmak ve etrafındaki her şeyi, dayanılmaz yoğunlukta tekbenci bir dünyanın dibine çeken bir Kara Delik gibi davranmaktan vazgeçmek olduğunu söyledim kendi kendime. Gerçekler yoktur, dedim kendi kendime, duvardaki yazıyı tekrar okuyarak, sadece yorumlar vardır.

Ama felsefe hiç yardımcı olmuyor ki! Çükümü pantolonunun içine tıkkarken, anlaşılmaz bir nedenle, Eleusis Mysteri-

* (Fr.) Elène, hayatım boyunca unutmayacağım, birkaç dakika süren kaçak aşkım—ç.n.

on'larını hatırladım. Uzmanlık araştırmamı bu konuda yapacak, Atina'nın en karanlık geleneğini, on iki millik Kutsal Yol'dan dans ederek Eleusis'e yürüyüşü ve yaz ortasının duru ışığındaki grup isterisini, seks, coşkunluk ve sahip oluşu nihayet aydınlatıyordum. Bu konuda bulabildiğim her şeyi okudum ve Pensione Porta Genova'da onunla uzun uzun tartıştım; bir keresinde beni sımsıkı kucakladığını ve odayı işaret ederek, bunun bizim Kutsal Yolumuz, bu kucaklaşmaların bizim Mysterion'larımız olduğunu söylediğini hatırlıyorum; gözleri dolmuştu, ama ben, şu anda, bu konuda bulduğum, daha doğrusu bir başkasının bulduğu—çünkü bir zamanlar benim yazmayı hayal ettiğim türden akademik bir çalışmada geçen bir alıntıydı—ve konuya dair tek akli başında yorum olduğunu şimdi düşündüğüm şeyi o sırada ona söylemedim. Mysterion'lar neydi? diye sorar Aristophanes. Birçok gülünç şeyin ve birçok ciddi şeyin söylenmesi. *Elène, amour fugitif*. Tanrı'ya şükür onun adı Elène değildi.

Ne kadar çocukça! Yatağa gömülüyorum tekrar. Peki ama, diye soruyorum kendi kendime, şu anki tiksintini o zaman ki boş gururun kadar çocukça bulacağın bir an gelecek mi? Acaba? Geleceğini ummaktan başka çarem yok. Kendinden nefretin günün birinde kendini beğenmişlik kadar aptalca görüneceğini ummaktan başka çare yok. Asla bir dinginlik ânı, bir *equilibrio interiore*, zihninin salt biçimler dünyasında demirlediği veya Dante'nin ilahi âlemini huzur içinde düşündüğü bir an kesinlikle olmayacak. Kırk beş gerçekten de ölümcül olsa bile. Bir keresinde Chateaubriand'ın ölümlerin tozlu düşüncelerinden söz ettiği, bir devrim şehitleri mezarlığında düşüncelere dalarak, Bu kuru kemiklerin tutkularını,

hazlarını, kucaklaşmalarını kim bilebilir? diye sorduğu satırlarını okurken hayretlere düştüğümü hatırlıyorum. Şu andaki varoluşumda bile, ölümden sonrasına ait bir yan olduğu birkaç kere aklımdan geçti.

Hommes et Elene'den* sofraya döndüğümde meslektaşlarımı dostça bir oylama yaparken buldum. Ben işer ve felsefe yaparken, Vikram Griffiths oylamayı kaybetmişti bile. Azınlık kültürü avantajı, hayvan sevgisi, başkalarının parası konusunda cömertliği, yabana atılamayacak cazibesi yeterli olmamıştı. *Stube* masasına otururken, meslektaşlarımın beni beklememiş olmalarının ne kadar yerinde olduğu geçti aklımdan. Tartışma boyunca tek kelime etmemiştim. Otobüsle otelden kente giderken, orta sınıf Dublinli Protestan kökenli, yavan yakışıklı, deneysel romancı Barnaby Hilson geleneksel İrlanda teneke düdüğüyle geleneksel İrlanda ezgileri çalar, Hintli-Galli Griffiths ve İngiliz Colin koridorda uygunsuz bir İskoç halk dansı sergilerken, ben tek kelime konuşmamış, elimde olmayarak, kızım ile yaptığım düşüncesiz telefon konuşmasını cümle cümle değerlendirmek durumunda kalmıştım. Dışadönük olma kararın buraya kadarmış, dedim kendi kendime. Bütün kararların, dedim kendi kendime, tuvaletten yerime dönerken, buraya kadarmış. Otururken, Dimitra'nın oyların çoğunluğunu almasını engelleyen oyu kullanma fırsatını yakaladım. Oylar sayılırken elimi kaldırdım ve durup dururken, *casus Dimitra*, diye düşündüm. Dimitra'nın, Profesör Ermani'de Avrupa gezisi lehinde oy kullananların listesinin bulunduğu yolundaki dehşetengiz haberi açıklamasının

* (Fr.) Erkekler ve Elène—ç.n.

nedeni, listeyi ona bizzat kendisi verdikten ve *nezaket icabı* (ne de olsa gezi aleyhinde oy kullanmıştı) onu gelişmelerden haberdar etmeyi kabul ettikten sonra, bir casus hikâyesi uydurmanın akıllıca olacağını düşünmüş olmasıydı; böylece, ileride duyulduğu takdirde, Ermani'nin bilmesine herkesin şaşıracağı malumatı profesöre kendisinin, Dimitra'nın aktardığını kimse düşünmeyecekti, insanların bu kadar düzenbaz olabilmesi karşısında hem hayranlık hem dehşet hissettim; sonra bu varsayımımın hiçbir temeli olmadığını düşününce, insanları bu kadar düzenbaz zannedebildiğim için daha da fazla dehşete düştüm. Sanki hiçbir şeyin söylenemediği (örneğin kızıma), gerçeğin ancak gücendirebileceği (örneğin karımı) bir dünyada insanlar ancak sınırsızca, alabildiğine düzenbaz olabilirmiş gibi, ama hep soylu değerler kisvesi altında. Sen de yıllar boyunca karına ihanet ettin, diye düşündüm, ve o arada hep bu ihanetin getirdiği rahatlamanın, bu ihanetin verdiği hazzın ve duygusal özgürlüğün, aslında *ai-leyi bir arada tutmanı* sağlayacağını söyledin kendi kendine; ihanetin, *sadakatin bir şekli* olduğunu söyledin, gülünç biçimde; sanki aşk, saplantı, her neyse, doğmak ve ölmek gibi, başına geliveren, asla anlayamayacağın şeyler değil de, idare edilebilecek, şekillendirilebilecek, genel bir strateji doğrultusunda kullanılabilir şeylermiş gibi.

Şarabın, öksürük krizinin ve tahrik edici anıların harareti hâlâ dinmemişken yerime oturdum ve önümdeki sofrada, durgun bir et suyu gölünde terk edilmiş domuz etiyle hamur toplarını gördüm; derhal, hiç düşünmeden, dörde karşı beş oyla sonucu casus Dimitra'nın aleyhine çevirecek oyumu kullandım; kolumu kaldırdığımda bol makyajlı Dimitra'nın

ateş püsküren bakışları beni neşelendirdi, canlandırdı; o kadar ki, dikkatle izlemeye başladım. Dikkatle izlediğim kişi, elbette *oydu*. Çünkü bu, *onun* beklediği an olmalı, diye düşünüyordum. Fütursuzca içki içen, fütursuzca davranan, bütün kızlara göz kırpıp omuzlarına kolunu dolayan, daha sonra âlem yapmaktan bahseden, anlamayanlara âlem kavramını tercüme etmeye çalışan, çenesine bulaşan çorbayı eski püskü mavi kazağının koluyla silen Griffiths'in rütbesini elinden almak, görünürdeki siyasal dirayetine rağmen pek zor olmadı, diye düşündüm. Öğrenciler de, homurdanmakla birlikte, tam beyaz olmadığı gibi kendilerine ucuz yemek imkânı da sağlamış birine besledikleri kuşkusuz *gerçek duygudaşlığa* rağmen, sonunda anlamışlardı. Ne de olsa hepsi ihtiyatlı orta sınıf ailelerin evlatlarıydılar. Vikram Griffiths'inki türünden devrimci bir tutumun, günün birinde kendilerinin de çalışmak isteyecekleri önemli bir uluslararası kuruluşu olumlu yönde etkilemeyeceğini anlamışlardı. Günün birinde *önemli bir uluslararası kuruluşta* çalışmak istemeseler yabancı dil eğitimi görürler miydi? İşte böyle, diye düşündüm, sofraya oturup Vikram Griffiths'in benim yokluğumda ikiye karşı altı oyla elendiğini Alçılı Yavru'dan öğrendiğimde, işte böyle, insanın gönlü bir yerde olsa da sonunda başka bir şeyi seçiyor ya da kabulleniyor; gerçekçilik duygusu yüzünden, yani korku yüzünden, kendimizden üstün olduğunu sandığımız yasalara itaat güdüsü nedeniyle. Örneğin ahlak, toplum veya tarih yasalarına. Böylece, dedim kendi kendime, ağzıma bir hamur topu atarak, insan aşağı yukarı hangi pisliğe bulaşırsa bulaşsın, tarih, sağduyu ve gerçekçilik adına tahammül ediyor, ta ki bir gün içimizdeki bir şey bizi gerçekçiliğe en aykırı

şekilde davranmaya, ihtiyatı hiçe saymaya zorlayıncaya kadar; benim Pensione Porta Genova'daki o dar yatakta, *Karımı terk edip seninle birlikte olmak istiyorum*, demem gibi, daha sonra, hiç gereği olmadığı halde, yıllar boyunca ihtiyatlı ve gerçekçi davranmışken, içimden gelen, karşı koyamadığım bir güdüyle karıma, olan biten her şeyi anlatarak dünyasını başına yıkmam gibi.

Vikram Griffiths'ten kurtulmak kolay olmuştu. Ardından Dimitra'nın, kiremit turuncusu ruju, kara Makedon gözleri ve heybetli Cermen burnuyla Dimitra'nın, Hintli-Galli aleyhindeki konuşmasıyla uyandırdığı düşmanlık, onun da seçilmesini engellemek için yeterli olmuştu. Dimitra'yı iki üç kez sendika başkanlığına seçmiştik, çünkü Vikram dışında hiç kimse bu görevi üstlenmeyi aklından bile geçirmemişti; Vikram ise aşağı yukarı her toplantıda greve gitmeyi önereceği için başkanlığa uygun değildi, bilhassa Almanların bu durumla başa çıkması imkânsızdı. Ama iş Avrupa Topluluğu'nun güçlü kuruluşları nezdindeki temsilciyi seçmeye gelince, ikiden fazla aday çıkmıştı ortaya. Çünkü bu, hem kısa hem ilginç ve yararlı olabilecek bir görevdi. Dolayısıyla, *onun* kendini ileri sürmesinin zamanı, diye düşünüyordum. Herhalde adaylığını koymayı öteden beri tasarlamıştı. Ya da bir başkasının onu aday göstermesini.

Yerime dönüp ağzımı Alman hamur toplarıyla doldurduktan sonra, herkes gevezelik ederken onu seyrettim. Masanın karşı tarafında oturan Georg'a bakıyordu. Georg'la suçortaklığı devam ediyor, diye düşündüm. Sadece bir iki kere seviştiklerini söylemişti. Dostluktan sevişmişler (aşağı yukarı benim, *Karımı terk edip seninle birlikte olmak istiyor-*

rum, dediğim sırada). Buna rağmen, onunla suçortaklığını hâlâ sürdürüyor, benimle asla yapmayacağı şekilde. Büyük bir ihtimalle, dedim kendi kendime, üç hafta önce bir sabah Istituto di Anglistica'nın* kasvetli ofisinde aceleyle, akılsızca imzaladığın o listede isimleri gerçekten alt altaydı. Muhtemelen alt alta ve tam hatırlayamasam da aynı kalemle yazılmıştı. Bu geziyle ilgili olarak zaten öteden beri bir *suçortaklığı içindeydiler*. Kısa süreli bir sevgililik yaşayan iki kişinin, o mahremiyeti, gelecekte her fırsatta, karşılıklı çıkarları doğrultusunda bir bağ, bir ittifak, bir gizli birlik olarak kullanması. İnsan bu sağduyuya, *onun* deyiimiyle bu olgunluğa şaşırmadan edemiyor: Bazı insanlar felakete sürüklenmeden, bir yoğunluk yaşamadan gönül eğlendirmeyi becerebiliyorlar, bazı sevgililer ara sıra, fırsat bulduklarında görüşüp *arkadaşça* düzüşüyorlar, belki fazladan, sağlıklı bir sırt masajı da yapıyorlar ve sonra, haftalar ya da aylar boyunca bir daha fırsat çıkmazsa buna hiç aldırıyorlar. İkisinin adı o listede alt alta idiyse, zaten suçortaklığı içinde idiyse, insan senin bu geziye niçin katıldığını da şaşırmadan edemiyor, diyorum kendi kendime. Neden geldin? Şimdi senin şiddetle kınanacak yokluğunda kutlanacak olan kızının on sekizinci doğum günü gibi mükemmel bir mazeretin varken, niye bu hatayı yapmakta ısrar ettin? Akla gelen tek cevap, o listede adlarını alt alta gördükten sonra, *yenilgiyi bir kez daha tatmak*, yoğunluğu bir kez daha keşfetmek için bu geziye katıldığın. Örneğin bu gezinin, *onun* ve Georg'un bir araya gelip *arkadaşça* düzüşebilecekleri fırsatlardan biri olduğunu görmenin

* (İt.) İngilizce Enstitüsü—ç.n.

getireceği yenilgi ve yoğunluk. Belki şimdi, burada, bu otelde düzüşmekte. Sabahın birinde. Senin odandan birkaç adım ötede. Kim bilir? Sarı farlar Gustav Klimt'in bir mastürbasyon coşkusu reproduksiyonunu yalayıp geçerken. Bir keresinde bana, sprey halinde amonyak aldığını ve çantasında taşıdığını söyleyişini hatırlıyorum. Telefonda konuşuyorduk; Sonra uyardın deme, dedi ve hemen ardından, birlikte bir gece daha geçirmemiz ihtimalinden söz etmeye başladı. Telefonu kapatan ben oldum.

Sonra, Georg gerçekten de sakın, *pacato* sesini konuşmaları bastırarak şekilde yükseltir, kuşkusuz önceden tasarlandığı şekilde *onu* temsilciliğe aday göstermeye hazırlanırken, Barnaby Hilson, deneysel romancı ve geleneksel teneke düdük virtüözü araya girdi. Barnaby koyu İrlandalı İtalyancasıyla şunu söyledi: Önemli olan, *birlik halinde olmayı sürdürmemizdi*. Konuşurken çatal bıçağıyla oynuyordu. Temsilcimizle sendikamızın diğer önemli kişileri arasında düşmanlık olmaması gerekiyordu. Gönül çelen bir mahcubiyetle parmaklarına baktı. Haklarımızı elde etmek için, temsilci olan kişinin kişisel çıkarları uğruna hareket ettiği yolunda herhangi bir kuşkuya kapılmadan bir arada çalışmalıydık. Başını kaldırıp dupduru bir ılımlılıkla, temiz yüzlü bir iyi huylulukla gülümsedi. Bu kişinin kendisi olabileceğini itiraf etti. Hiçbir zaman sendikada iktidar sahibi olma hırsı sergilemediğini, hatta çoğumuzun bildiği gibi, asıl mesleği olmayan üniversite okutmanlığından bir iki yıl sonra ayrılmayı düşündüğünü söyledi. Ses tonu özür diler gibiydi, çünkü üstün varlıkların bizden farklılıklarını dile getirdiklerindeki mahcubiyetleri, gönül çelen mahcubiyetleri, bu üstünlüğü vurgulamanın bir başka

yoludur şüphesiz. Ayrıca, bir İrlandalının—bunu söylerken utangaç iğneleyiciliği genç bir tebessümle aydınlandı—Topluluk yetkililerini Alman, Fransız ya da bilhassa İngiliz bir temsilci gibi kızdırmayacağını belirtti. Çünkü İrlanda, dedi, hep aynı sevimli tonda, Topluluğun zayıf, hevesli bir üyesi ve *uluslararası dünya sahnesinde ezenleri değil, ezilenleri temsil ettiği su götürmez*; bu da önemli bir avantaj, diye ekledi, gözlerini tekrar kıpır kıpır ellerine indirerek. Yani bu koşullarda—kirpiklerinin ne kadar uzun ve sarı olduğu dikkatimi çekti—sınırlarının pekâlâ farkında olmakla birlikte, *hızla nazikleşmekte olan bir durumda orta yol adayı* olmaya hazırdı.

Barnaby Hilson'ın alçakgönüllü adaylık önerisi derhal, harezretli *Ölü Ozanlar* sohbetinden belli ki hoşlanmış olan Doris Rohr, belki o uzun kirpiklerde cazip bir efeminelik bulan Heike Enişte ve Basklı olduğu için, gereğince gömülmemiş de olsa ölü azınlık kültürlerinin, sınırlı da olsa hatıralarla dolu müziğine belki de duygusal bir yakınlık besleyen Luis tarafından desteklendi. Güveçte hamur topları ve on sürahi berbat sofraya şarabı bitmeye yüz tutmuşken oylama yapılması önerildi; *onun* yüzünde belirgin bir kaygı ifadesi vardı; kamu görevini bu sevimli, deneysel ve her şeyden çok İrlandalı romancıya kaptırmak üzereydi, hiç şüphesiz önemli makamlardaki kişilerle, bilhassa erkeklerle, *Birleşik Avrupa Anayasası Taslağı* konulu incelemesini yararlı biçimde tartışabileceği erkeklerle önemli ilişkiler kurmasını sağlayacağını umduğu bu rolü kaptırmak üzereydi. Eli yüzü düzgün ve sorumluluk sahibi bir temsilci olacağına yürekten inandığım, sevimli feylesof-kral İrlandalımız lehine sonuçlanacağı kesin olan oylama yapılmak üzereyken, ben, kızımınla telefon görüşmemi

bitirip Avukat Malerba'nın Spinoza'yı Nietzsche'ye tercih ettiğini öğrendiğim andan itibaren koruduğum, hatta kendime dayattığım suskunluğu bozarak ansızın, hiç bilemediğim bir nedenle, bir zamanlar Pensione Porta Genova'da büyük bir zevkle, belki düzüşmeyle ağza alma arasında okuduğum Benjamin Constant'dan İtalyanca bir alıntı yaparken buldum kendimi: *Neredeyse bütün insanların iptilası*, dedim, cilasız *stube* masasının, Colin'in yavrulara attığı, biri o anda Heike Enişte'nin yanındaki iskemlede öfkeyle apış arasına saldıran Dafydd ap Gwilym'in tüylerine yapışmış, bazıları da dökülmüş şarap ve çorba gölünde yüzen küçük hamur toplarının üzerine eğilerek, *olduklarından üstün görünmektir; bütün yazarların iptilası da, Barnaby, devlet adamı gibi görünmektir*. Benjamin Constant, diye ekledim, ansızın kendini sahne ışıklarının altında bulan biri gibi, halojene maruz kalmış bir sinek gibi sersem bir halde, *De l'esprit de conquête et de l'usurpation*.

Ben sözümü bitirdiğim anda, Vikram kahkahayı patlattı. Çünkü Vikram Griffiths, genel iyi huyluluğuna, tamamen kendi inisiyatifiyle gerçekleşmiş bir gezide temsilcilik rolünden atılmasını hiç umursamaz görünmesine rağmen, Barnaby Hilson'dan nefret ediyor elbette. Vikram Griffiths'in Barnaby Hilson'dan nefret etmesinin bir nedeni, Hilson'ın *pek sevilen etnik azınlık kültüründen karizmatik kişilik* rolünü Vikram'dan çalması, bir diğer nedeni de, Hilson'ın hayatta ciddi planları olması ve övgüye değer, neşeli ve pratik bir kadın olan, kendinden yaşça biraz büyük İngiliz karısı ve biri kız biri oğlan, kuşkusuz pek şirin iki çocuğuyla, son derece yerleşik ve akli başında bir özel hayat sürdürerek, sabahları

sıkı çalışarak planlarını uygulaması. Vikram Griffiths anlaşılır şekilde Hilson'dan nefret ediyordu ve şimdi, tamamen kendi fikri olan bu gezide meslektaşları tarafından safdışı edilmesinin ardından; İtalya'da, sık sık psikiyatrik müdahaleye muhtaç olan ilk karısıyla arasında devam eden velayet davası yüzünden, ayrıca ikinci karısının, çirkin melez köpeklerinin kimde kalacağı da çeşitli uzlaşmazlık konularından biri olan, belli ki son derece zorlu ayrılık sürecinde ileri sürdüğü mali talepler yüzünden, muhtemelen hassas bir duygusal konumda bulunan Vikram Griffiths kükrercesine kahkahalar, belki sarhoş kahkahaları atarak, *Compagni!** dedi, bizim İngiliz Jeremiah'yı aday olarak öneriyorum! En azından o şerefsizlere adını bile duymadıkları birinden alıntı yapacağı garanti! Bunun üzerine derhal, hiç düşünmeden, daha ziyade, intihar etmek üzere suya atlayan birinin, kendisine fırlatılan ipe içgüdüsel olarak yapışması gibi, bana oy vermeyi istiyorlarsa, görevi yapmayı kabul edebileceğimi söyledim. Yalnız, —insan, çaba göstermediğinde, kendisi düşüncelerine değil, düşünceleri kendisine hâkimken ne kadar hızlı düşünüyor— tam olarak ne diyeceğim konusunda birinin bana tavsiyede bulunması gerekeceğini belirttim. Tavsiyeye ve yardıma ihtiyacım olacaktı. Avrupa hakkında bir şeyler bilen birinden. Hayrettir, Dimitra derhal heyecanla Vikram Griffiths'in önerisini destekledi, benim İtalyancamın Barnaby'ninkinden daha resmi olduğunu, ayrıca yaşça ondan çok daha büyük olduğumu belirtti; bu da, yabancı dil okutmanlarının, bazı başka ülkelerde olduğu gibi, yurtdışında kısa bir dönem ge-

* (İt.) Yoldaşlar!—ç.n.

çiren doktora öğrencilerinden ibaret oldukları ya da olmaları gerektiği yolundaki ne yazık ki yaygın kanıyı düzeltmek açısından yararlı olabilirdi. Sonra, bir anlık bir duraksamanın ardından (Avukat Malerba beklenmedik biçimde yanındaki ufak tefek güneyli kızla derin bir konuşmaya dalmış olduğundan) o söz alarak, kendisine bir davet olduğu kanımca çok açık olan önerimi kabul etti. Bana danışmanlık yapabileceğini söyledi. Avrupa meselesine ilişkin birçok araştırma yaptığını belirtti; gariptir, bana bakarak değil, masanın karşı tarafına, belki Georg'a, belki Dimitra'ya, Bu çözüm makul, bunu kabul edebiliriz, dercesine bakarak konuşuyordu. *Birleşik Avrupa Anayasası Taslağı* konusunda bir inceleme yazısı yazmakta olduğunu, bizim meselemizle ilgili olarak da, Avrupa Adalet Divanı'nın bütün ilgili kararlarını ve tam yetki alanını bildiğini söyledi. İstersem çeşitli kişilerle yüz yüze görüşmelerimde bana yardımcı olabilirdi. Oylamayı kazandım. Sekiz evet ve bir çekimser. Benim oyum.

Katedralin önündeki meydana öğrenciler dans ettiler. Şu anda gözlerimi kapadığımda gözümün önüne geliyorlar. Michelet'nin anlattığına göre bu meydan, eskiden keşişken devrimci olan Eulogius Schneider'in, bir kızı bütün ailesine idam cezası vermekle tehdit ederek kendisiyle evlenmeye zorladığı için Saint-Just tarafından zincirle giyotine bağlatıldığı yer. Otobüs gecikmişti. Yağmur dinmişti. Kızlar, katedralin baştan aşağıya ışıklandırılmış geniş cephesinin önünde, ıslak taşların üzerinde, sert esintide gülerek şarkı söylemeye, sonra da dans etmeye başladılar. Yolculuk boyunca radyoda iki üç kez çalmış olan şarkıyı, *Sei un mito*'yu—Sen bir efsanesin—söylüyor, nemli anoraklarıyla dans ediyorlardı. Köpek ıslak

duvarları kokluyordu. Kızlar gıpta edilesi bir neşeyle, genç kadınların müzik eşliğinde hareket ettiklerinde sergiledikleri hafiflikle sallanıp dans ederken ben cepheye, katedrale bakıyor, Colin Monica'nın yanında dansa katılır, kızıl-kahve pantolonlu Doris Rohr şık dükkânların vitrinlerindeki kozmetik reklamlarını incelerken, park yapmanın yasak olduğunu belirten bir direğe yaslanmış, artık Avrupa'daki bütün büyük tarihi binaların temizlenip ışıklandırıldığını düşünüyordum. Kızlar dans ederken, ki bazıları çok güzel dans ediyordu, —o da, pipo tütünuyla dolu bir vitrinin önünde Georg'la derin bir konuşmaya dalmıştı—Bütün antikçağ ve ortaçağ eserleri, gereğince, kum püskürtülerek temizlendi ve aydınlatıldı, diye düşündüm. Bu taştan din şehitlerini, diye düşündüm, *onun* üç yıl önce almış olduğu deri ceketin yerine yakın zamanda aldığı ucuz paltoma iyice sarınarak, karanlıkta hayal etmek bile mümkün değil artık; bu melekleri, garip hayvan şekillerini karanlık bir rüzgârda, ay ışığında hayal etmek mümkün değil. Karıma hiç söylememeliydim, diye düşündüm, köpek bir bacağını kaldırırken. Onları hayatlarımızın, kâbuslarımızın bir parçası olarak, kasvetli heybetleriyle, karanlıktaki ya da yıldızların ışığındaki kutsallıklarıyla görmemiz imkânsız. Ağzımı açıp hayatını mahvetmemeliydim. Bunu niye düşünüyorum şu anda? Bu tarihi binalar *ışık tarafından etkisiz hale getirilmiş*, diye düşündüm, ı ışık ve titizlikle araştırılmış detaylar tarafından. Modern kentin bir parçası haline getirilmişler. Bizden alınmış, bize mümkün kılınmışlar. Hayatta bir tek *onunla* gerçekten mutlu olduğumu karıma hiç söylememeliydim. Ne diye söyledim ki? İnsanların birbirini astığı, linç ettiği, giyotinle kafasını kestiği, genel olarak, her türden tamiri

imkânsız suçu işlediği meydanlar, şimdi alımlı *ışıklandırılmış kamusal sanat* alanları oldu, diye düşündüm; onlara şevkle odaklanmamız, koruyup aydınlatmamız, güçlerini yok etmeye yaradı, içlerini boşalttı; onları çağımızın kesintili gecesinin yanıp sönen neonlarının, zaman ayarlı, otomatik ayarlı dünyamızın, hepsinden önemlisi, farklı ölçü birimleri dünyasının içinde erittik—vücut kokusunun bile beni ittiğini karıma kesinlikle söylememeliydim; bu dünyada hiçbir şey mutlak değil, diye düşündüm, hiçbir şey bölünmeye, eksiltilmeye, sayılara dökülmeye karşı korunmuş değil; bireysel ya da toplumsal bilinçte, her şeye hâkim olan kutsal tek bir cephe, tek bir kişi, tek bir görüntü yok; arabalar hiç durmadan gelip geçiyor, ışıklar hiç durmadan yayılıyor, hepsinden önemlisi de, düzenli aralıklarla, hepsi *égale*, * hepsi *libre*† olan sevgililerinizi saydığınız düzenli aralıklarla gelip geçiyor, yayılıyorlar; her biri ayrı ve eşit bir birim, kesintili ışıktaki sonu gelmeyen bir üreme içinde kenetlenip ayrılıyorlar, Colin'in, Orgazma ulaştıktan sonra her yavru bayattır, dediği bu dünyada. Benim için bir tek *onunla* yaşadığım cinselliğin önemli olduğunu karıma nasıl söyleyebilirdim? Asla söylememeliydim. *Ona* asla tokat atmamalıydim. Napoléon bozgunu mazeret değil. Ona vurduğunda bu iş bitti, dedim kendi kendime, ışıktandırılmış katedralin önünde; ağzının kenarındaki kanı gördüğünde bitti. Yeni ufuklara, diyordu Colin bilarde masasının başında, yavrular kentinde yeni hazinelere doğru. İleri. Kızlar şarkı söylüyor: *Sei un mito*. Köpek işedikten sonra ürperiyor. Hatta el ele tutuşup halka

* (Fr.) Eşit—ç.n.

† (Fr.) Özgür—ç.n.

oluyorlar, sarı Fransız sokak ışıklarının altında yirmi yaşında harika İtalyan kızları; fidan boylu Nicoletta, somurtkan Veronica, nefes kesen, nefes nefese Monica, hepsi sallanıyor, bir zamanlar giyotinin kurulduğu meydanda, arkalarındaki, ışıktandırılmış dev katedralin, Avrupa'nın en büyük katedrallerinden birinin hiçbir farkında değil görünüşe bakılırsa. Kızıma telefon ettiğimde, sanki ne okuduğunun bir önemi olabirmiş gibi, niye öyle konuştum? Yalnız, ara sıra kızlardan biri durup, *Che bello! Che bella piazza!** diye haykırıyor. Şimdi de öğretmenlerini aralarına almak istiyorlar. Grup halinde dans etmek istiyorlar, hocalarıyla, işlerini kurtarmak için geldikleri hocalarıyla birlikte—genç kadınlar, kurtarmaya güçlerinin asla yetmeyeceği bir şeyleri, birilerini kurtarmaya daima heveslidirler; radyoda duydukları, dayanışmayla ilgili bir şarkıyı söylüyorlar, *grup halinde*; işte Vikram Griffiths, ağzında sigarası, kızların arasına girip soytarılık etmeye başladı, işte o da dansa katıldı, Barcelona'daki bütün tasarruflarını lirete çevirip Milano'da kent dışında bir daire almaya niyetli olduğundan liretin düşmesine çok sevinen Luis de. Avrupa'nın göbeğindeki bu Katedral meydanında hep birlikte, grup halinde dans eden bu insanları, birçok bakımdan güzel, birçok bakımdan dokunaklı olan bu sahneyi seyrederken, acaba *onun* suretini, tıpkı bu katedral gibi, zihinsel manzaramın dekoratif bir unsuruna dönüştürmek üzere temizleyip ışıktandırmayı becerebilecek miyim? diye soruyorum kendime. Karım, benimle, kendisini fütursuzca mahveden adamla ilgili olarak, aynı şeyi yapabilecek mi? Yağmur tekrar başlıyor. Avukat

* (İt.) Ne kadar güzel! Ne güzel meydan!—ç.n.

Malerba rüzgârın çekiştirdiği bir şemsiyenin altında zıplıyor. Kızlar kıkırdıyor. Köpek, ayaklarımın dibinde havlıyor. Onun etkisiz hale getirilmiş, ışıklandırılmış suretinin önünde yağmura aldırmadan dans edebilecek miyim hiç? Acı yönleriyle olduğu kadar tatlı yönleriyle de hatırlanabilecek bir geçmişe ait, merkezi ama pekâlâ başa çıkılabilir bir içsel anıt olarak; insanın sırf nasıl bir şey olduğunu, o zamanlar *kendisinin* nasıl bir halde olduğunu hissedebilmek için ara sıra, örneğin dini bayramlarda, hiçbir görev ya da mecburiyet duygusuna kapılmaksızın ziyaret etmek isteyebileceği, eskiden kutsal olan bir yer gibi kabul edebilecek miyim? Bunu yapabileceğim bir gün gelecek mi? Tekrar kitap okuyabileceğim bir gün gelecek mi? Karımla iki eski dost gibi konuşabileceğimiz bir gün gelecek mi? Strasbourg'un ana meydanında birden şiddetlenen yağmurun altında bir direğe yaslanmış, kum püskürtülerek temizlenmiş beyaz gotik figürlere vuran beyaz ışığa bakarken, dans edemeyen Alçılı Yavru topallayarak yanıma gelip—birkaç dakika önce *stube* masasının altında dizimi cüretkârca kavradıktan sonra—şimdi de, koluma girerek desteğe ihtiyacı varmışçasına bana yaslandığında, mide bulandıracak kadar tatlı parfümünü koklarken, Belki de *onun* adını telaffuz etme zamanı geldi artık, diye geçti aklımdan. Belki de bu geziye onun adını telaffuz etmeye başlamak için katıldım. Belki de kendimi kaçınılmaz bir sürtüşme konumuna sokmak için, onunla konuşmak, birlikte çalışmak zorunda kalmak için, temizliğe başlamak için kendimi Avrupa Başvuru Komitesi nezdinde sendika temsilciliğine seçtirdim.

Sayın Bay Jeremiah Marlowe, dedi Georg yanıma gelerek. Georg dışarıda fötr şapka takıyor, oysa benim gibi saçları dö-

külmüyor. İstikbal vaat eden siyasetçi, dedi, bizi bir barın tentesinin altına çekerek. Vikram'ın oylamayı kaybedişini olgunlukla karşıladığını söyledim; Alçılı Yavru biraz uzaklaşarak, ama teması koparmadan, Vikram'a çok üzüldüğünü, çünkü çok komik ve sempatik biri olduğunu, aslında Vikram'ın kendisinin de üzüldüğünü ama belli etmek istemediğini söyledi. Georg omuz silkti. Griffiths toplum dışı bir birey, dedi. Sonra meselemizi gerçekten sunabileceğimi düşünüp düşünmediğimi sordu, çünkü emin değilsem, Dimitra ve onunla birlikte, sunumu yapacak kişi için hazırladıkları yazılı bir konuşma vardı; derdimizi bütün ayrıntılarıyla ortaya koymuşlar, hem sürekli istihdam sözleşmesi talebimizin hem de en düşük seviyede de olsa doçent maaşına eşit maaş, yani ayda net iki buçuk milyon liralık talebimizin yasal dayanaklarını belirtmişlerdi. Mesele, dedi Georg—can alıcı nokta buydu—*ilgili bağlam içerisinde yapılacak kıyaslamaydı*. Ardından, büyük bir ciddiyetle, bütün kıyaslamaların *İtalya gerçeği* bağlamında yapılması gerektiğini, örneğin basına açık bir tartışma olduğu takdirde, İtalya dışındaki yasal sistemlerle karşılaştırma yapmaktan uzak durmamın yerinde olacağını, çünkü bu ülkelerde koşulların genelde çalışanlar, özelde üniversite çalışanları için daha dezavantajlı olduğunu açıklarken (Avrupa yasaları, genel olarak Topluluk içinde değil, *yaşadığımız ülkede geçerli sistem dahilinde* eşit haklara sahip olmamız gerektiğini belirtiyordu), bütün bu dikkatli ve yararlı açıklamalar sırasında, otobüs gelmiş ve herkes içine doluşmakta olduğundan Alçılı Yavru elimi sıktığı sırada, bir keresinde onun, benim açımdan olumlu olduğunu düşündüğü bir kıyaslama yaptığını hatırladım. İhanetinden duyduğum ıstırap yatışmayınca, onun, yani

Georg'un (gerçi bugüne kadar onun Georg olduğunu itiraf etmiş değil), *alla sua altezza a letto*, yani *yatakta kendi ayarında* olmadığını, oysa benim kendisiyle boy ölçülebildiğimi söylemişti. Güldü, çıplaktı, az önce sevişmiştik. Biliyor musun, o aslında yatakta benim ayarımda değildi, dedi—hatta iç çekti. Senin gibi değil. Amonyak spreyinden bahsettiği telefon konuşmasından bir iki hafta sonraydı. Tekrar iç çekti, Sonuçta iki üç kere seviştik sadece, dedi. Olayın inanılmaz yanı, bu kıyaslamanın benim moralimi düzeltereceğini düşünmesiydi; bilhassa ben, onun ifadesiyle, dürüstçe davranıp karımı terk ettikten sonra, bana dönme kararının inandırıcı bir sebebi olarak görüyordu kuşkusuz bu karşılaştırmayı. Oysa beni sarsan, Georg *yatakta kendi ayarında* olsa, belki onu seçmiş olacağı imasıydı. Aşk kıyaslama kabul etmez ya da etmemelidir, diye düşündüm, Strasbourg'un ana meydanında, sert rüzgâr ve yağmurda, bir yanımda dostane Alçılı Yavru, öbür yanımda çocuğunun kronik hastalıktan mustarip annesine bakmasını sağlayan gelir kaynağı konusunda doğal olarak kaygılanan akli başında Georg'la büyük, modern tur otobüsümüze doğru yürürken. Aşk, kıyaslama işleminin, ilgili bağlamda yapılan karşılaştırmaların ve farklı ölçü birimlerinin dışında kalmalıdır, diye düşündüm, kıkırdayan, şarkı söyleyen kızların arasında otobüse binerken, bir yandan Alçılı Yavru'nun bana el koymaya çalıştığını ve bunu inanılmaz bir dobralıkla yaptığını görerek. Ama tabii ki, diye düşündüm, basamakları tırmanırken, bir başka açıdan bakıldığında, insan sürekli kıyaslamalardan medet umuyor. Kendi kendimize, Hiç değilse filanca kadar kötü durumda değilsin, hiç değilse falanca kadar boş bir hayat yaşamadın, bir yerde okuduğun ya da

tanıdığın bir başkası kadar acı çekmedin, diyoruz hep. Hatta rastgele sevgililerin vücutlarını *onun* vücuduyla kıyaslar-ken, Bu kış *onunkinden* daha güzel, daha genç, daha körpe, bu ten *onunkinden* daha pürüzsüz, daha yumuşak, daha hoş, derken yakaladığım oluyor kendimi. Şu anda otel odasında Picasso'nun, ışıktandırılmış bir katedralin huzurlu cephesi-nin önüne yakışabilecek, sarmaş dolaş sevgililerine bakarak, İnsan benzersiz olmak istediğini zannediyor, oysa kıyaslama-lardan medet umuyor, diyorum kendi kendime. İnsan sürekli, saplantı halinde, kendi hikâyesini diğer herkesinkiyle kıyas-lıyor ve sonunda, tam benzerini bulamayınca, zaten sıradan-lığının benzersizlikte yattığını anlıyor.

Otobüsteki sıkışıklığın arasından o seslendi: Jerry, gel bi-raz burada otur da yarınla ilgili konuşalım.

Önde Dimitra'yla Luis, arkada Vikram Griffiths ve Heike Enişte vardı, ıslak köpek de koridorda ıslak kuyruğunu sallı-yordu. O anda, *onun* yanına oturup oturmamak konusunda kararsızken, yersiz bir düşünce, köpeklerden hiç mi hiç hoş-lanmadığım geçti aklımdan. Özellikle de ıslak köpeklerden. İnsanların köpeklere beslediği, hiçbir maliyeti olmayan, iha-net edilmesi imkânsız, kolay sevgiden hoşlanmam. Hayvan nedense delirmiş gibiydi, zıplayıp Vikram'a pençe atıyor, ıslak kuyruğuyla sağa sola vuruyordu. Tereddüt ettim. İnsanlar kö-peklerini bize dayatıyorlar, diye düşündüm otobüsün sıkışık-lığında, *onun* yanına oturup oturmamak konusunda karar veremeyerek; sırf köpek oldukları için o yaratıklara sevgi gös-termemizi bekliyorlar, oysa sen sevgi filan değil, yoğun bir ra-hatsızlık duyuyorsun sadece; kendilerine, köpek sahiplerine, köpekleriyle ilişkileri nedeniyle, yenilgiye uğramış Doğa'nın

temsilcisi olan bu yaratıklar uğruna yaptıkları fedakârlıklar nedeniyle saygı duymamızı bekliyorlar, oysa sen katiyen saygı değil, sadece insanlar böyle bir ilişkiye gerek duydukları için yeis duyuyorsun. Köpek hoplayıp sıçradıkça bütün kızlar gülüyordu. Gel buraya, diye seslendi Vikram. Kendi tıkalı burnunu hayvanın burnuna sürttü. Ansızın köpeklerle karşı müthiş bir nefretle doldu içim, sanki eski metresimin yanına oturup oturmayaçağıma karar veremeyişimden tamamen onlar ve temsil ettikleri her şey sorumluydu. Küplere biniyordum. Yarın ne konuşacağını gözden geçirmemiz lazım, dedi. Hayvan ıslak kuyruğuyla bacağıma dövüp duruyordu. Birtakım önemli politik kararlar söz konusu. Alçılı Yavru koridordan geri dönüp geldi ve kolumu çekiştirdi. Sevecenlikle gülümsedi. Belli ki kız benimle bir samimiyet, bir suçortaklığı kurduğuna inanıyor, diye düşündüm, oysa bir şeyler hissedebileceğimi düşündüğüm Nicoletta kayıplara karıştı. Neredeydi Nicoletta? Nicoletta'nın yanına oturmalıydım. Bir şekilde, bu, karar vermemi sağladı ve Alçılı Yavru'yla göz göze bile gelmeden, kızı ve cömert, açık ilgisini tamamen aşağılayarak onun yanına oturdum.

Elbette, *polis!** dedim otururken, şakalaşarak; yine onun hafızasını harekete geçirmeye çalışıyordum, tıpkı Benjamin Constant'la, daha önce de Thukydides'le harekete geçirmeye çalışıp beceremediğim gibi. Nihayet *poliste* bir kahraman, dedim tekrar. Aristoteles'i düşünerek. Onu düşünerek. Köpek havladı. Pensione Porta Genova'yı düşünerek. Ama o sırada, önde oturan Dimitra kafasını iki koltuğun arasından uzata-

* (Yun.) Kent—ç.n.

rak, Polis mi? Nerede? dedi. Telaşlı görünüyordu. Gülecektim, ama başka kimse olayın komikliğini anlamamıştı. Çünkü herkes bana tavsiyelerde bulunmaya başlamıştı. Işıklandırılmış Strasbourg'un eski merkezinde ustalıkla yol alan, motoru güçlü, modern bir tur otobüsünün sol tarafında, önden dördüncü ya da beşinci sırada oturmuş, beş altı kişinin birden tavsiyelerini dinlemekteydim: Saat on birde Başvuru Komitesi, Londra *Times*'la öğle yemeği, Avrupa parlamenterleriyle toplantı, her birinin gerektirdiği farklı yaklaşımlar, desteğe sahip olduğumuzu göstermek için bütün öğrencileri oraya toplayıp orada tutmanın önemi, ciddi bir profesyonellik izlenimi uyandırmanın önemi. Islak Dafydd'i kucağına almış olan Vikram, İtalyan Avrupa parlamenterlerine, eğitim bakanlığındaki şerefsizler için bir çıkış yolu olmadığını vurgulamalısın, dedi. Yasal açıdan vurgulamamız gereken nokta, dedi bunca yorgunluğun üstüne biraz nefes nefese olan Avukat Malerba, İtalyan devlet eğitim sisteminde sürekli sözleşmesi olmayan tek çalışanların siz yabancılar olması. Bunun ayrımcılık olduğu su götürmez. O, Başvuru Komitesi'nin amacı, Topluluk dahilinde kendisine bildirilen bütün haksızlıkların düzeltilmesi için gerekli işleyişi harekete geçirmek, dedi. Buna bir diyeceğim yoktu. Ama sözüne devam edip, bu sıfatla, —komisyon başkanı Fransız olduğundan bu noktaya dikkat çekmem işe yarayabilirdi—kurumun, kaçınılmaz olarak Fransız Devrimi'nin temelini, hatta son iki yüzyıldır bütün Avrupa'nın temelini oluşturan ilkeler, yani *liberté, égalité, fraternité* üzerine kurulmuş olduğunu söylediğinde, zihnim dondu kaldı. Şu anda yanında oturan kadın, dedim kendi kendime, seni erotik hazzın en uç noktalarına götürmüş olan

kadın, Navigli’de bir pansiyonda yumuşak bahar ögle sonralarında tramvayların gürültüsü işitilirken karşılıklı ciddi felsefi konuşmalar yaptığını zannettiğin kadın, karına, acımasızca, seni gerçekten mutlu etmiş olan tek kadın diye tanımladığın kadın. Onunla yan yana oturuyorsun ve onun üzerinde, o günlerde seni memnun etmek için sık sık giydiği, siyah çoraplı dizlerini açıkta bırakan siyah şifon elbisesi var; bir zamanlar Pensione Porta Genova’nın ikinci katında, sonra muhtemelen tekrar, bir daha yakalanamayacak, tekrarlanamayacak bir yoğunlukla her şeyi yaptığımız, her vaatte bulunduğumuz Rheims’deki Hotel Racine’in dördüncü katında sana söylemiş olduğunu unuttuğu banal yorumları senin önünde, belki de kadınca cazibeye duyarsız gibi görünmeyen Avukat Malerba’yı etkilemeyi umarak tekrarlıyor. *Fraternité*, diye üç yıl önce söylediklerini tekrarlıyor, çağdaş *solidarité** idealinin daha eski bir adı sadece. Yanında oturduğun kadın bu işte, dedim kendi kendime. O anda altı yedi meslektaşım la çevrelenmiş olduğum için, Dimitra yine *casus* meselesini tartışmakta olduğu için (daima çekingen davranan Almanca bölümünden biri olduğundan iyice emindi artık), kısacası, ansızın hayata zorla anlam kazandırmaya, yumruklarımla şifon elbisesine saldırarak bir anlam yakalamaya kalkışmam tehlikesi olmadığı için ne kadar şanslı olduğumu düşündüm. Onun oynadığı rol bu, diye düşündüm, o, meselemizin tarihsel çerçeve içinde gereğince sunulmasının yararlı olacağını söylerken. Bir rolü oynuyor. Herkesle. Platon’un, rol oynayanların kendi Cumhuriyetinden dışlanmasını istediğini söyle-

* (Fr.) Dayanışma—ç.n.

diğimde nasıl gülmüştü. Georg yatakta onun ayarında değilmiş. Sadece iki üç kere sevişmiş, *gerçek duygudaşıktan*. Karıma asla söylememem gerekirdi; on sekiz yıl birlikte yaşadığım bir kadına o korkunç, yıkıcı sözleri katiyen, hiçbir zaman söylememem gerekirdi. Dostluk mozaığının son parçası, demişti. Çünkü defalarca telefon etmiş, çiçekler göndermiş. Hepsinden önemlisi, vücudunun kokusunu itici bulduğumu kesinlikle söylememeliydim. Her ne kadar doğru olsa da. Sonra *çocuğunun annesi* meselesi. Çocuğunun annesi çok hastaymış, yazık, o da kahramanca kadının yanında kalıyormuş. *Bir iki sikişi* niye bu kadar önemsiyormuşum. Ne kadar çocukça bir davranışmış! İngilizler bir yönleriyle hâlâ barbarmışlar. Kızımın hangi kitapları okuduğunu niye önemsiyorum? Avrupa'yla sorunları olması normalmiş. Katolik kültürlerin inceliğinden yoksunmuşlar. Esnekliğinden yoksunmuşlar. Ya Suzanne gerçekten *onun* sevgilisiyse? Ödün verme zihniyetinden yoksunmuşlar. *Tartışılabilir kimlik* anlayışından. Bir psikanalistin beni kurtarabileceğine inandığı dönemde psikanaliz konusunda bir kitapta bulunduğu bir terimdi bu. İnsanlar hâlâ kurtuluştan bahsediyorlar. Karım değil ama. Karım, ben ağzımı açtığım anda, kurtarılacak bir şey olmadığını anlamıştı. O ki, eski şeyler yeniymiş gibi yaparak geçirmişti bütün hayatını. Gözlerine perde iniyor, dedim kendi kendime, otobüs hızla banliyöye doğru yol alırken. Kontrolünü kaybetmektesin. Değerli meslektaşlarının, tahammül edemediğin değerli işi korumak için ileri sürdükleri değerli argümanları takip edemez oldun. Psikanaliz seni kurtarabilir, demişti. *Bizi* kurtarabilir! Karım hiçbir zaman bir şeyleri kurtarmaktan söz etmedi. Hakkını vermek lazım. *Ona* dönmem

için bana yalvardığı, olayı atlatmamı sağlayacaksa, tokat yemeye razı olduğunu söylediği günlerdeydi. Bir psikanaliste gitmeliydim. Ama karım, bir şeyin paramparça olduğunu anlardı. Bir keresinde o, büyük bir ciddiyetle, Sana söylediğim şeyler sadece *mots sur l'oreiller*, *frasi di letto*, yatak muhabbeti değildi Jerry, demişti. O söylediklerimi gerçekten kastediyordum. Ama ben dehşete düşmüştüm; Fransızcada yerleşik, kabul görmüş bir deyim—*mots sur l'oreiller*, İtalyancada benzer bir deyim—*frasi di letto*—bulunması, onun bu deyimleri bilip kullanması ve yatakta söylediği hangi lafları kastedip hangilerini kastetmediğini böyle kolaylıkla ayırt etmesi karşısında, şimdi, on sekiz ay sonra otobüste düşündüğümde de dehşete düşüyordum. Katolik inceliği buydu. Onlar sadece *frasi di letto* değildi Jerry, dedi ve bu lafıyla, o güne kadar bana söylediği her şeyi bir *frase di lettoya* dönüştürmüş oldu; ben de ona vurdum. Belki sonunda fazlasıyla şiddetli vurduğum geceydi. İkinci bir hastaneye gittiğimiz, ikinci gece. Kontrolünü kaybediyorsun, dedim kendi kendime, bir banliyö trafik lambasında bütün panelleri titreşerek beklemekte olan motoru güçlü tur otobüsünün sol tarafında, önden dördüncü sırada otururken. Bisiklet kazası hikâyesinin uydurulduğu gece. Son gece. Yatağında yatıp karına her şeyi nasıl söyleyebildin? Yaptığımız her şeyi. O, *frasi di letto*sunu kızınla kullandı mı? Kızın *Siyah Sihirdir*'den alınma deyişlerle karşılık verdi mi? Gözlerin doluyor, dedim kendi kendime. Kendini rezil etmek üzeresin. İçimi dışımı yala yavrum, der şarkıcı kız, müzik prodüktörünün karısına. Beyninde tek bir sağlam hücre yok. Eşiktesin, diye düşündüm. İnsanın gözünün önüne bir köpeğin dili geliyor. Eşiktesin. O sırada Colin koridorun öbür ta-

rafından bana doğru eğilip, Seninkini bilmem, diye fısıldadı, ama benim için gecenin takma adı Füze Yavru. Büyük Kanyon'dan aşağıyı dikizlememe izin veriyor. Monica'dan bahsediyordu. Dört sıra arkamızda Barnaby teneke düdüğü-nü çalmaya başladı. *Whisky in the Jar*. Köpek Dafydd çenesini yalarken Vikram şarkı söylemeye koyuldu: Kilkenny Dağları; Kaptan Farrel; *mushereen m'doran da'*. Ardından, Döner dön-mez en yakın bara gitmek isteyen var mı? diye bağırdı. Kızlar kahkahayı bastılar. Barnaby teneke düdüğü-nü çalıyordu; *Şey-tan kadınların içindeyken, kolay mı başa çıkmak, mushereen m'doran da'*. Köpek uluyunca herkes bayıldı. Toparla kendini, dedim kendi kendime. Herkes kahkahadan kırılıyordu. Gerçekler yoktur, dedim kendi kendime, sadece yorumlar vardır. Köpek tekrar uludu. Sanki anlıyormuş gibi, dedi Vikram el çırparak. Bu keşmekeşin içinde o, bana doğru eğilip, *gerçek duygudaşlıkla*, iyi misin Jerry? diye fısıldadı kulağıma. Evet, dedim. Güldüm. Yaşımı hissediyorum sadece, dedim. Kırk üç yaş dünyanın sonu değil ki, dedi.

Engellenmiş enerjinin hiddeti. Tatmin edilmeyen güdü. Herhangi bir Başvuru Komitesi'nin bu haksızlığı düzeltmesi mümkün mü? Bu kişiliksiz otel odasında, daracık yatağında, saat bir buçuk ya da bir kırkta, görünürde ağırbaşlı Avukat Malerba hâlâ odaya dönmemişken, Alçılı Yavru'yu düşünerek ağır ağır mastürbasyon yapmaya başlıyorum. Her zamanki usulümle mastürbasyon yapmaya başlıyorum. Ama becerebilmem için kızı hatırlamam lazım. Nasıldı? Tek hatırlayabildiğim, *stube* yemeği dönüşünde, otelin lobisinde kalaçağıma, onu ve ayakbağı alçısını bırakarak Vikram Griffiths ve diğerleriyle bir bar aramak üzere dışarıya çıkmayı tercih ettiğim zaman parlak cam gözlerinde beliren, gizlemediği hayal kırıklığı. Alkol avına katılmaya, diye düşünüyorum şimdi, *o* katılmadığı için karar verdim; tıpkı bu otobüs turuna katılmaya, *o* katıldığı için karar vermiş olduğum gibi. Onun bulunduğu yerde olmaya da karar versem, olmamaya da, kararı belirleyen hep o.

Vikram Griffiths huysuz otel sahibiyle bir iki kelime konuştu; herhalde nerede açık bir bar bulabileceğimiz konusunda bilgi aldı. Ama Vikram Fransızca bilmiyor, otel sahibi ise barı bulmamızı pek istemiyor gibiydi. Belki banliyöde yağmur altında nafile bir yürüyüşün ayılmamızı ve otele daha edepli bir halde dönmemizi sağlayacağını düşünmüştür. *Yaşımı bile hatırlamadığı* düşüncesi beynimi kemirmekteydi; bir şekilde,

babayla çocukları arasında, hatta karı koca arasında affedilebilir, ama bizim gibi sevgililer arasında affedilemez bir şey; öğrencilerle birlikte cam kapıdan çıkarken Colin beni bir kenara çekip, Aziz Barnaby odada olduğundan orada düzüşemeyeceğini söyledi. İrlandalı deneysel romancı, boğazı ağrıyan bebeğini sormak için karısını iki kere aramıştı. Bizim ilişkimiz belli bir yaşta olmak üzerine kuruluydu, dedim kendi kendime. Colin, bu yüzden mecburen Füze Yavru'nun odasına gideceğini, kibar bir centilmen olarak Füze Yavru'nun yavru oda arkadaşını da düzmek zorunda kalabileceğini söyledi gülerek. Bizim ilişkimizin özünde yaş vardı, diye düşünüyordum. Gerçi oda arkadaşı daha ziyade körlere yardım balosunda karambole gelebilecek bir tip, dedi Colin gülerek. Elinde isteka tutuyormuş gibi yaptı. Yaşlarımız arasındaki farkı o kadar iyi bildiği halde, bilmesi gerektiği halde, diye düşündüm, nasıl yanlış yapabilir? Karambol sayısı! diye güldü Colin. Colin gülmez, anırır. Çaktın mı? Anırmaz da, alay eder. Yavrunun oda arkadaşı sandviç için ideal, dedi. Ama Colin'in içinde kötülük yok, diye düşündüm, onun da benden tam on yaş küçük olduğunu aklımdan geçirerek. Colin'in birine zarar verebileceğini düşünemez insan. Hedefe giderken kılıcın kınını unutma, diye güldü. Bir bakıma, ilişkimizde gerçekten önemli tek unsur yaştı, diye düşündüm. Başka bir yaşta, *başka yaşlarda* olsak, asla *öyle* bir ilişkimiz olmazdı. Beni nasıl kırk üç yaşında zannedebildi?

Otelin önünde rüzgâr ince çisentiye rastgele park edilmiş arabaların üzerine savururken bizimkiler bir tentenin altında birbirlerine sokulmuşlardı. Alçak bir çalılığın arkasında, şu anda odama kesintili ışıklar gönderen yol uzanıyordu. Vikram Griffiths tekrar *Whisky in the Jar*'ı söyleyerek dışa-

rı çıktı, sonra da köpeğine asla tasma takmadığını söyledi. Asla. Favorilerini sıvazlayıp güldü; görünüşe bakılırsa Avrupa Parlamentosu'nda temsil edilmemiz meselesini, işimizin sallantıda olduğunu, İtalya'daki tatsız davalarını unutmuştu. Bol yağmurluğunun önü açık, iki kolunun altında birer *studentessa* ile, Beni takip edin! diye bağırarak kızlar güruhunun içine dalıp fosfor ışıklı yağmura çıktı. Birbirimizi sadece ve sadece belirli bir yaşta olduğumuz için sevdiğimiz düşüncesine kafayı taktığımdan, Vikram Griffiths'in bu sarhoş centilmen kaygısızlığına hayran oldum, ona gıpta ettim. Enerjisini dışa, *hazırda ne varsa*, hangi kadın, hangi eğlence varsa oraya yönelttiği ve görünüşe bakılırsa, ister istemez onunla yetindiği için Vikram Griffiths'e gıpta ettim. Oysa ben içe doğru çöküyorum. Kendi kendini yiyip bitiriyorsun, diye düşündüm, Vikram'ın, iki kolunun altında birer kız, Kaptan Farrel'la hain Jenny'nin şarkısını söyleyerek farları göz kamaştıran arabalara doğru yürüyüşünü seyrederken. Kendi kendini yiyip bitiriyor, sonra kusup tekrar yiyip bitiriyorsun. Birden niye bu yaş meselesine taktın kafanı? Ve o sırada, otobüste oturup *onun*, sanki bunları daha önce bana hiç söylememişçesine, hatta aramızda hiçbir şey olmamışçasına, benim zihinsel yapımı tamamen değiştiren depresyon, bu hareketler için özel olarak düzenlenmiş ölçümlerde kayda bile geçmemişçesine, Fransız Devrimi'nin ilkelerinden söz edişini dinledikten hemen sonra, öyle bir umutsuzluk, kendinden nefret ve anlamsızlık duygusuna kapıldım ki, hiç düşünmeden geri dönüp otele yöneldim; pek de övgüye değer sayılmaz ama, niyetim, öfkemi Alçılı Yavru'dan çıkarmak, kızı kolundan tutup alçısıyla filan otelin gizli bir köşesine sürükleyip iyice

bir düzmekti; herhalde geçmişte öfkemi Psikopat Yavru'dan, Fotoğrafçı Yavru'dan, Gamzeli Yavru'dan ve duygularından çok takma adlarıyla hatırlanan diğerlerinden çıkardığım gibi. Lafın gelişi öfkemi çıkardım diyorum, oysa aslında hiçbir zaman çıkmadı, orgazmdan sonra öfke hep, olduğu gibi içimde kaldı, hatta belki çoğaldı; söz konusu kadınların onlardan öfkemi çıkardığımı hiç hissetmemeleri, bende sevgi, hatta tutku bulduklarını zannetmeleri, öfkeyi tutku sanmaları, dolayısıyla genelde memnun olmaları ve bir dahaki buluşmaya heveslenmeleri—Operacı Yavru ve bıraktığı iyimser mesaj mesele—öfkemi artıran bir şaşkınlık uyandırdı bende. Acımasızlık bile etmemiştim! Bu da durumu kötüleştiriyor; yani her kadının yanlış kadın olup da insana doğru kadını hatırlatması, öfke çıkarmanın aslında öfke çıkarma olmayıp sadece öfke çıkarmayı hatırlatması, öfke çıkarma kavramı daha ortada belirmeden, *onunla* birlikte oluşumun sonucunda dönüştüğüm kişi için bir çıkış bulunmadığını hayal bile edemeyeceğim zamanlarda her şeyin nasıl olduğunu hatırlatması. Dar yatağında yatmış, rüzgârlı otoparkta, büyük bir kolaylıkla enerjisini dışa, hazırda ne varsa ona yönelttiği için Vikram Griffiths'e gıpta edişimi ve içgüdüsel bir tepkiyle, kırk beş yaş öfkemi Alçılı Yavru'dan çıkarmak üzere geri dönüşümü hatırlarken, otel odamda mastürbasyon yapmama yardımcı olacak bir görüntü bulmaya çalışırken, Picasso'nun sevgililerinin, kucaklaşmalarının bu düzenli aralıklarla aydınlanan donuk reproduksiyonunda, bir çağdaş sanat şaheserinin bir saati aşkın süredir bakmakta olduğum bu sefil taklidinde, aslında yine kendilerini aradıkları geçiyor aklımdan. *Birbirlerini dönüştürdükleri halleriyle kendilerini arıyorlar.* Evet,

bu ancak şimdi anladığım bir şey; insan birçok şeyi iş işt en geçtikten sonra anlar zaten. Tam geri dönmüş, ışıklı veran-
daya, Alçılı Yavru'ya gidiyordum ki—ıslak düz camın ardın-
da, Avukat Malerba'yla Georg'un derin bir konuşmaya dalmış
olduklarını görebiliyordum, yarın, inanılır gibi değil ama,
Avrupa Parlamentosu Başvuru Komitesi'ne sunacağım yasal
meselenin ince noktalarını tartışıyorlardı herhalde—önümde
ansızın bir şemsiye açıldı ve Nicoletta, Geri dönmeyin, dedi.
Şemsiyemi paylaşılabılırız. Bir anda mutlulukla doldum.

Bu da bir başka tuhaflık: En azından son yarım saattir
aklından hiç geçmemiş olan Nicoletta sarı şemsiyesini açıp
seni altına davet ettiğinde, daha önce Chambersee Benzin
İstasyonu'nda beton merdiveni çıkarken de yaptığı gibi he-
men koluna girdiğinde mutlu olman. Mutlu oldun, havalara
uçtun resmen, bir delinin ruhsal dönekliğiyle.

Alçılı Yavru'nun sabit bakışlı hayal kırıklığını düşünüp
mastürbasyon yapamayınca yatağında tekrar doğruluyorum.
Yatakta oturmuş tir tir titriyorum. Önce *onun* yüzünden bara
gitmeye kalkıyorsun, diyorum kendi kendime, sonra Alçılı
Yavru yüzünden bardan vazgeçip geri dönüyorsun, sonunda
Nicoletta yüzünden tekrar bara doğru yola koyuluyorsun. Kı-
sacık bir an havaya fırlatılan bir toptan, bir oyuncaktan başka
bir şey değilsin. Nicoletta şemsiyesini açıp seni altına davet
etti, koluna girdi ve sen anında havalara uçtun. Bir ses anın-
da şarkıya başladı: Oldu bu iş Jerry! Bugün sende bir şeyler
var Jerry! Önce Alçılı Yavru, şimdi de bu. Tilki Niki. Seçe-
nek bolluğuyla şımartılıyorum! Kafandan geçenler bunlardı.
Saniyede, diyorum kendi kendime, ıstırabın doruğundan (o
inanılmaz biçimde yaşını yanlış hesapladığı için) taşkın bir

coşkuya, iyimserliğe geçtin. Aşk bir şenliktir Jerry, hiç durma, diye düşündün. Utanç verici saflığın. *Süt döküldükten sonra* niye üzüleyim, diye düşündün, biraz tahta göğüslü de olsa bu genç ve güzel kıza sıfırdan âşık olmamam için hiçbir neden yok, diye düşündün. Eşekçe haddini bilmezliğin. Bu şartlar altında, dar otel yatağında kaskatı kesilmiş, titreyerek otururken, benim kadar manasız bir insan için hiçbir umut olmadığını, bu kadar inanılmaz bir kibir sergileyebilen bir insan için hiçbir umut olmadığını kabul etmem gerekir. Gerçi umutla neyi kastettiğimden de emin değilim; herhalde *onun*, bir psikanalistin beni kurtarabileceğini söylerken kastettiği şey ya da belki Alçılı Yavru'nun ihtimal dışı bir *equilibrio interiore*den bahsederken kastettiği şey.

Nicoletta'nın şemsiyesinin altındaydım. Çift şeritli bir yolun kenarındaki kaldırımda ilerliyorduk. Vikram Griffiths yanındaki iki kıza *The Green Green Grass*'i* öğretmeye çalışıyor, İtalya'ya gelmeden önce Eastbourne'un doğusuna hiç geçmediğini açıklıyordu arada. Ne de Clwyd'in kuzeyine. Onların ardından uzun bir kuyruk halinde öğrenciler ve okutmanlar, şemsiyelerin altında, başlarında kukuletalarla çamurlu yol kenarında ilerliyorlardı; etrafta bar olabilecek herhangi bir bina yoktu, ama hızla geçen arabaların görebileceği yükseklikte koca bir billboard, *La ville veste les femmes nues*[†] diye duyuruyordu; en arkada da ben ve Nicoletta vardık, o, babası kanser olduğundan beri evde yaşanan güçlüklerden bahsederken, ben, acaba bu bir öpücük istenecek

* (İng.) Yemyeşil çimenler—ç.n.

† (Fr.) Kent çıplak kadınları giydirir—ç.n.

durumlardan mı, yoksa doğrudan bir öpücük koparmaya çalışılacak durumlardan mı? diye düşünüyordum. Nicoletta babasının ölümünden sonra annesinin çok asık yüzlü olduğunu, içe kapandığını, hiç konuşmadığını, öte yandan kendisi, ikiz erkek kardeşi ya da ablası gece çıktıklarında, sanki onu terk ediyorlarmış gibi üzüldüğünü anlatıyordu daha o sabah tanıştığı bir adama, kendisinde gözü olduğunu herhangi bir kadının anlayacağı bir adama. Vikram'ın, *Yes, they'll all come to greet me** diyen sesi duyuldu. Sonra kahkahalar. *The green green grass*. Nicoletta'nın beni sarı şemsiyesinin altına davet ederken aklından geçirdiği suçortaklığının *dostluk* olduğunu, üstelik tamamlanması için benim kilit taşını arkadaşça ortasına yerleştirmem gerekecek türden bir mozaik olmadığını biraz da hınçla fark etmeye başladım, ama hıncıma ve şerefsizliğime rağmen son derece yardımsever davranarak bu uzun boyunlu, fazla tatlı bir parfüm sürmüş ve (yüzümü içine gömüp tapınmaya can attığım) simsiyah, kuzguni, neredeyse lacivert saçlarını şirin bir kırmızı kurdeleyle bağlamış genç kızla ikna edici biçimde konuşmaya başladım; modern matem kuramlarından, annesinin, çocuklarının bütün hayatlarının henüz önlerinde uzanıyor olmasını kaçınılmaz biçimde kısıkandığından (kendi kızımla sık sık yaşadığım bir duygu), oysa kendi (annesinin) hayatının, en azından şu andaki algılayışıyla, kocasının ölümüyle sona erdiğinden, yaşanıp bittiğinden, üstelik kötü, en azından talihsiz bir son olduğundan bahsettim. Vikram Griffiths *Men of Harlech*'i† söylemeye baş-

* (İng.) Evet, hepsi beni karşılamaya gelecek—ç.n.

† (İng.) Harlech'li Askerler—ç.n.

ladı. Yapılacak tek şeyin, sabretmek olduğunu söyledim, bir duruma ilişkin hiçbir şey bilmemekten kaynaklanan bilgelikle; annesi bunu zaman içinde mutlaka atlatacaktı, hayat onu mecbur edecekti.

Kızın sarı şemsiyesinin altında konuşurken, bir yandan da, beni şemsiyenin damlayan kenarının altında yürümeye davet etmesinin, benimle o gece sona ermeden canım çıkıncaya kadar düzüşmek şöyle dursun, beni baştan çıkarmaya yönelik bir planla bile uzaktan yakından ilgisi olmadığı fikrini hınçla içime sindirmeye çalışıyordum. Hatta, Annen bir başkasıyla evlenebilir belki, dedim düşünceli bir tavırla. Mer-yem Ana'yı düzme ihtimalim ne kadarsa Nicoletta'yla yatma ihtimalim de o kadar, diye düşündüm. O kadar kolay ve o kadar zor. Ama Nicoletta böyle bir şeyin imkânsız olduğunu, annesinin asla bir başkasını sevemeyeceğini söyledi. Babasından sonra başka birini sevemezmiş. Babasına çok âşıkmiş. Ve başka kimseyi de sevmediğini ekledi, ben sormadan. Annesinin kaç yaşında olduğunu sordum, kırk beş dedi. Bunun üzerine, bu sayının bilmem kaçınıcı kez karşıma çıkışına ben-ce oldukça başarılı bir tepki vererek, sanki nihayet baş etmeyi öğrendiğim eski bir hastalıkmiş gibi, yüksek sesle, hatta iyilikle güldüm. Güldüm ve Nicoletta'nın annesiyle, kim bilir, belki de ben evlenirim, dedim; *ne de olsa yaşıttık*; ikimiz, bir erkek ve bir kız, içgüdüyle birbirimizin kolunu biraz daha sıkıca kavrayıp şemsiyenin sokak ışıklarıyla aydınlanan karanlığında tamamen dostça gülümsedik birbirimize; o sırada Vikram Griffiths grubu bir kavşakta durdurdu ve sağdaki apartmanlarla sıırıslıklam yolun solundaki alçak endüstriyel binaları inceleyip, nerede olduğumuz konusunda en ufak bir

fikri olmadığını itiraf etti. Annem sizden çok hoşlanırdı sanıyorum, dedi Nicoletta gülerek, ben de güldüm—Bana herkes Niki der, siz de Niki deyin, dedi; Vikram Griffiths geri dönmemiz gerektiğini söyledi. Oteldeki o uyuz herifin tarifiinden ne beklenirdi zaten! Dafydd! diye bağırdı, sonra kızlar öğrensin diye şarkının sözlerini tane tane söyledi: Düşman üzerine saldırırken, sen kahramanca karşı duruyorsun. Dafydd! Şu anda, bu olabilecek en dar yatakta yatar, uykuyu bile beklemez, mastürbasyon yapmaya bile çalışmaz, Avukat Malerba'nın niye bu kadar geciktiğini merak bile etmezken, kırk beşinci yaşımın beşinci ayının dördüncü gününün bu ilk saatlerinde, genç bir kadının bu akşam bana bedenini değil *dostluğunu*, cinselliğini değil *sevgisini* sunmuş olmasını, üstüne üstlük benim inanılmaz biçimde, neredeyse bir saat boyunca incecik yağmurun altında bu genç kadınla yan yana yürüyerek kimilerine korkunç *Siyah Sihirdir'*de, ayrıca iğrenç *Ölü Ozanlar Derneği'*nde değinildiğini belli belirsiz hatırladığım, revaçta matem kuramlarını ve gündelik felaketlere ilişkin başka psikanalitik basitleştirmeleri lütfedip kendisiyle tartışmış olmamı, hatta çocuksu ve *iflah olmaz* bir romantik olarak, bu dostluk ve sevgi gösterisinin (annesiyle bir ilişki ihtimali esprisi de dahil!), nedense (kızım olabilecek yaşta-ki) Alçılı Yavru'nun sunduğu dolambaçsız cinsel suçortaklığından daha iyi, daha uygun olduğunu düşünmüş olmamı, sanki ortalama zekâda, yirmi bir yaşında birinin sevgisinin, bana, bir başka insanla çözümsüz dertleri konusunda duygudaşlıkla konuşmanın sağladığı kolay vicdan rahatlaması dışında bir yararı olabilirmiş gibi bir havaya girmiş olmamı komik buluyorum.

Kıza niye hâlâ yavru lakabını takmadım? Ne oluyor bana? Yoksa başlangıçtaki iffetli arkadaşlığın ileride daha ciddi bir cinselliğe yöneleceğini mi umuyorum sadece? Rheims'e yöneleceğini mi umuyorum?

Ansızın kendime müthiş sinirleniyorum. Küplere biniyorum. Masanın altından okşanmanın, dizime konan elin ilet-tiği açık mesajın, ışıktandırılmış sakın katedralin karşısında, çisentinin altındaki yaslanmanın, şemsiye altında mateme dair ciddi ciddi konuşmaya kat kat tercih edilir olduğunu nasıl anlayamadım? Matem. Resmen, dobra dobra seks teklifi aldım ve ben onu reddedip gündelik dertleri tartışmayı, iyi yürekli Jerry Amca, dirayetli Jerry Amca, çıkar gözetmeyen, olsa olsa, sevgili anneye makul bir son çare olabilecek Jerry Amca rolünü oynamayı tercih ettim. Yüz hatlarıyla, teninin rengiyle Hindistan'ı hatırlatan bir adamın yönetimindeki Gal milliyetçiliği korosuna katılsam bu kadar anlamsız olmazdı, diyorum kendi kendime. Fransa'da, annesi Bangor'lu değil Bangalore'lu olan bir adamın başlattığı milliyetçi bir Gal şarkısı söyleyen bir İngiliz bu kadar anlamsız olmazdı! diyorum kendi kendime. Madem Alçılı Yavru'yu düşünüp mastürbasyon yapamıyorsun, diye karar veriyorum, onu gözümün önüne getiremediğimden, bu imkânsız çünkü, ben de başkasını düşünüp yaparım. Zihnim hınçla Operacı Yavru'ya çevriliyor. İlk karşılaşmamızı geçiriyorum aklımdan; lise öğretmenlerine bir akşam kursu veriyordum: *Çağdaş İngiliz Edebiyatı'nda Klasik Yunan Eserlerinin Yankıları*. Uzun boylu, sağlam yapılı bir kadın, ön sırada oturmuş, güzel bacaklarını cüretkârca üst üste atmış. İlk aşikâr suçortaklığı tebessümlerini hatırlıyorum. Fatebenesorelle sokağında kurs çıkışı kafa çekmeye

gittiğimiz kalabalık bir barda bir türlü yanımdan ayrılmayan bir baş belasını ve bir türlü hamle yapamayışımı hatırlıyorum. Nasılsa, hüzünlü havasına rağmen—hayır, *o hüzün sebebiyle*—teşne olduğunu tahmin ediyorum. Vasat dersimin üzerine çok fazla içerek, *porcanın** teki, diyorum kendi kendime. Külotlu değil, jartiyerli çorap kullanıyor, diyorum. Ve bir yandan bizi bir türlü yalnız bırakmayan, bu kadına şimdi, barda asılmaya niyetli olduğumu anlayamayan baş belasına karşı son derece tatsız, rezilce davranırken, bir yandan da karşımda oturan kadının her şeyin farkında olup eğlendiğini ifade eden gülümsemesinin kesinlikle *porcheria*, kepazelik vaat ettiğini düşünüyorum. Sürekli yüzüne düşen kumral saçları da öyle. Özenle boyanmış, kırışık bir yüz; yakın zamanda kaybedilmiş gençliğin cüretkâr dokunaklılığına ve önüne serilen kırmızı halıyı gözden kaçırmayan bir uyanıklığa sahip. Sonra ondan gelen kartpostal, sonra benim telefonum, sonra akşam yemeği ve hüzünlü hayat hikâyelerinin, âdet olduğu üzere, karşılıklı aktarılması, biraz sıkıcı, ama en azından *bu işin olduğu* bilinciyle güvenli—masanın altında birbirine sürtünen dizler daha sonra epey yüksek notalara ulaşılacağını garanti edince, karşısındakinin başarısızlığını, amatör bir operacı olmanın ötesine geçemeyişini uzun süre dinleyebiliyor insan. Sonra nihayet soyunma, dar iç çamaşırlarına sıkıştırılmış hafif toplu, yumuşamaya yüz tutmuş beden, cicili bicili külotun yüksek beli ve serbest kalan göğüslerin altında dilim. Ama tam bunları düşünerek ciddi ciddi kendime asılırken, çok net bir biçimde, kendimi onun göğüs-

* (İt.) Aşufte—ç.n.

lerinin üzerinde mastürbasyon yaparken, göğüslerinin üzerine boşalırken, onu da parmağındaki dölü dudağına sürüp öpmek üzere beni kendine çekerken görüyorum. Gözümün önünde bu sahnenin canlanmasının sebebi, daha dün gece, yaklaşık yirmi sekiz saat önce aynen bunları yapmış olmamız belki de. İnanılır gibi değil. Gerçi ondan sonra bir kere bile aklımdan geçmedi. Göğüslerinin üzerinde mastürbasyon yapmış olmamın nedeni, belki sonra hiç aklımdan geçmemesinin de nedeni, bütün geceyi tam da bunu yapmak niyetiyle, adeta bilimsel bir titizlikle planlamış olmam; yani daha önce *onunla* geçirdiğim efsanevi denebilecek bir gecede, yanlış hatırlamıyorsam kocasının ikinci dağ evinde, hayatımda ilk kez bir kadının yanında mastürbasyon yaptığımda gerçekleştirdiklerimizi tekrarlamak niyetiyle. Dolayısıyla, *onun* görüntüsü derhal Operacı Yavru'nun görüntüsüyle üst üste biniyor, ama Operacı Yavru'nun yüz ifadesi kaybolmuyor; hafif tombul bir yüzde, şehvet ve merhamet karışımı, zihne çakılan bir ifade, sanki benim için bir rol oynadığının, bana bir iyilikte bulunduğunun farkındaymış gibi, kim bilir, belki beni kurtarmak için; bu tür misyonlar genellikle kadın hazzıyla karışıyor. Bu üst üste binen görüntüler sinirimi bozuyor. Mastürbasyon yaparken kendi kendime mırıldandığım sözlerin farkına varıyorum; Operacı Yavru'yu müthiş heyecanlandıran sözlerin aynısı: Seni spermle kaplamak istiyorum, göğüslerine, yüzüne, ağzına, saçına boşalmak istiyorum, seni sperme boğup sonra da sikmek istiyorum vs. Ve bunların ilk olarak *ona* söylediğim—ondan önce bir kadına böyle şeyler söyleme özgürlüğünü hiç yaşamamıştım—sözler olduğunun bilincine varıyorum, ama zaten hep bilincindeydim, aklımdan hiç çık-

mamıştı. Göğüslerine, yüzüne ilk boşalışım, dilini kıcıma ilk sokuşu, dilimi kıcına ilk sokuşum, bir yandan çükümü ağzına alıp bir yandan kıcıma parmağını ilk sokuşu, bütün bunları yaparken söylediğimiz bütün sözler, İtalyanca, Fransızca, İngilizce çılgınca sözler, Yunan retoriğinin ve felsefi diyalog sisteminin incelikli yapısının bütününüyle, baştan çıkarma sanatı üzerine kurulduğunu ileri süren bir kitap buluşumuz. Bu bizi ne kadar heyecanlandırmıştı. Bu sıra dışı kitapta, sevilen kadının ya da erkeğin kendini zorla değil, *isteyerek* teslim etmesi gerektiği yolundaki Atina saplantısının, *diyalektiğin itici gücü* olduğu belirtiliyordu. Ne önemli keşifler yaptığımızı sanıyorduk! Her türlü ikna ediş sürecinin ardında libido yatıyordu. Bizim seks konuşmalarımız yatıyordu. Düzüş muhabbetimiz. Biz ne kadar üstündük, bu işin üstadıydık ve kadınları boyun eğmeye mecbur olan Spartalıların zihinsel tembelliğini küçümseyen Atinalılar gibi, sevmeyi unutmuş kaba dünyayı nasıl da küçümsüyorduk. Ve ilk kez olarak burada, Strasbourg'daki bu otel odasında, Avrupa'nın göbeğinde, belki Nicoletta'nın yaslı annesine ilişkin o gülünç konuşmadan yola çıkarak, mastürbasyonun benim için daima bir mahrumiyet ifadesi olacağı geçiyor aklımdan. Hayattaki bütün cinsel fantezilerimi onunla gerçekleştirdim. Dolayısıyla, bir bakıma hepsi elimden alınmış oldu. "Gün edilip" kaybedilen gün. Operacı Yavru'ya ya da Alçılı Yavru'ya yoğunlaşma ihtimalim, gökte güneşle ayı yan yana görme ihtimalim kadar, diyorum kendi kendime. Başım da göğe ermişken! Mastürbasyon yapamıyorum, doğruya doğru. Tıpkı okuyamadığım, tıpkı düşünemediğim, tıpkı konuşamadığım gibi mastürbasyon da yapamıyorum. Çünkü bütün bunlar sıkı sıkıya *ona*

bağlı şeyler. Halbuki mastürbasyon yapmam lazım, okumam lazım, düşünmem lazım ve hepsinden önemlisi, hem kafamın içinde hem de yüksek sesle konuşmam lazım. *Onunla* birlikte olmam lazım.

Kırk beşinci doğum gününden kısa bir süre sonra, beşinci ayın dördüncü gününün ilk ve belki de belirleyici saatlerinde, bilinçsizce bir telaşla yataktan apar topar kalkıp pantolonumu giyerken buluyorum kendimi. İç içe bıraktığım kazağımla gömleğimi bir arada üstüme geçiriyorum. Ne yapacağım konusunda hiçbir fikrim yok, yapacağım şeyin bir çözüm getirmesi gerektiğini biliyorum sadece. Koridordan hâlâ alçak sesle konuşmalar, ara sıra bir kıkırtı geliyor. Kapıyı kaparken, ayakkabılarımı giymemiş, saçımı taramamış olduğumun farkındayım. Kaba sentetik bir halının üzerinde boş bir kararlılıkla ilerliyorum. Birbiriyle tamamen bağlantısız iki düşünce geçiyor aklımdan: Bütün haksızlıkları düzeltmek üzere kurulmuş Avrupa Parlamentosu Başvuru Komitesi nezdinde Milano Üniversitesi okutmanları temsilcisiyim ve Nicoletta'nın yavru lakabı Yarı-Tilki olacak. Ya da aksine, ironi olsun diye, Tilki. Tilki Yavru. Zihnim paramparça. Geçtiğim her kapı *onun* kapısı olabilir.

Koridor lobiye açılıyor: Alçak sehparların etrafına yerleştirilmiş kolçaksız koltuklar, gizli floresan ışığı altında kesme cam küllükler, dantel perdelerin arkasında geniş, parlak kara camlar. Alçak tavan, ince, dört köşe beyaz sütunların üzerine oturuyor. Kızlar, diye bir ses geliyor lobinin öte yanından, Korkuyla dehşet arasındaki fark nedir kızlar? Söyleyin bakalım. Herhalde yapay bir tropikal ağacın arkasında, şişeler, kadehler, boş yiyecek ve sigara paketleriyle dolu bir sehpanın

etrafında koltuklara, halının üzerine yayılmış on kişi kadar var hâlâ. Gülüşmeler, kıkırdaşmalar. Sehpanın altında köpek yine üreme organlarını yalıyor. Sevgi dolu bir dikkatle. Korku, diyor Colin, korku Ağacın etrafında dolanıp Alçılı Yavru'nun Avukat Malerba'nın kucağında oturduğunu görüyorum İlk kez ikinci defa yapamadığında hissettiğin şeydir. Georg yok. O da yok. Dehşet ise *Onlar* yoklar. Georg'un oda arkadaşının kim olduğunu derhal öğrenmem gerekiyor. *Onun* oda arkadaşını da. Alçılı Yavru'nun ne halt ettiği umurunda değil. Ortalıkta mı, odalarında mı? Alçılı Yavru'yu düşünüp mastürbasyon bile yapamadım. Köpeğin sakın yalama ritmi senin mastürbasyon çabalarınla alay eder gibi, diye düşünüyorum. Birlikteler mi, değiller mi? Dehşet ise Yo, bunu söyleyemeyeceğim galiba, diye gülüyor Colin, bir koltuğun kenarına ilişmiş, yanı başında Füze Yavru'nun kesinlikle büyük kanyonu; ya düzüşüp bitirmişler ya da deneysel Barnaby ve yardım balosu güzeli engelleri yüzünden düzüşme fırsatını kaçırmışlar. Jerry sen bunu biliyorsun. Sence dehşetin ne olduğunu söyleyebilir miyim onlara? *Odalarını kimlerle paylaşıyorlar?* Odalar belirlenirken niye aklımın bir köşesine yazmadım? Avukat Malerba'nın bu geziye sadece ve sadece yavrular uğruna geldiğini, Vikram Griffiths Düzüş Arabası lafını uydurduğu için geldiğini niye hemen anlamadım? Yo, o lafı uyduran Georg'du. Georg. Birden, *şu anda* sikişip sikişmediklerini öğrenme ihtiyacıyla kavruluyorum. Benim için hiçbir önemi olmayan bir mesele. Hayati önem taşıyor. Öğrenmem lazım, bir şeyleri çözümlemem lazım. Bunca yıl boyunca hiçbir şeyi çözümlemedim! Ta o zamanlar, ona ilk vurduğumda olduğum yerde sayıyorum. Vikram

Griffiths, başkası kalmamış gibi Heike Enişte'ye sarılmış, bir içki kalıntısının üstüne viski ekliyor. Şarap mı? Grappa mı? Jerry, nereye kayboldun? Kadehi bana uzatıyor. Kadeh dolu. Şimdi bir de sigara lazım. Geç olsun da güç olmasın, diye homurdanıyor, balgamını yutarak. Yoksa bu ilk kahvaltı müştetisi mi? Köpeğini ayağıyla iteliyor. Ben çükümü böyle yalaya bilsem evden hiç çıkmazdım. Gülüyor. Sesi bile duyuluyor, deyip gülüyor. *Perfavore** diyor kızlardan biri, *per carità*.† Bir den sigara istiyorum. Kim bana bir sigara verir? Utanmaz havarda, diye sırtıyor Vikram, favorisini sıvazlayarak. Korku, diyor tekrar Colin—Colin daima şakayla karışık tepeden bakan bir tonda konuşur, niye katlanıyorlar ona? Ona niye vurmuyorlar?—korku ilk kez ikinci defa yapamadığında hissettiğin şeyse, dehşet ne olabilir sizce? Heike neden söz ettiği hakkında en ufak bir fikri olmadığını söylüyor. Küllük tam devrilirken biri yakalıyor, ama izmaritler etrafa saçılıyor yine de; bu arada ben kendimi koridorda tek tek bütün kapıları dinlerken hayal ediyorum. *Bilmem lazım*. Son derece net bir görüntü gözümün önünde. En fazla kaç oda vardır? Kırk. Elli. Ben tek tek hepsinin kahverengi-pembe boyalı kapısına kulağımı dayayıp inlemeler, gıcırıtlar duymaya çalışıyorum. Onun *Mais oui, mais oui*!‡ deyişini. Beni şaşırtan, Avukat Malerba gibi insanların arsızlığı. *Mon Dieu! Mon Dieu!*§ Herkesin ortasında çükünü yalayan bir köpeğin arsızlığından pek

* (İt.) Lütfen—ç.n.

† (İt.) İnsaf—ç.n.

‡ (Fr.) Evet, evet—ç.n.

§ (Fr.) Tanrı'm, Tanrı'm—ç.n.

farklı değil. Ve tabii ki her korkunç, münasebetsiz ve her şeyden önemlisi, aşağılayıcı davranış gibi, koridorda gizli gizli her kapıyı dinleyip onun yatak muhabbetini duymaya alışırkenki görüntü, birden müthiş kışkırtıcı geliyor bana. Emekliye ayrılmak üzere olan saygın bir profesörün bir otel lobisinde kucağındaki kızın bacağına okşarkenki arsızlığı. Peki ama, neden olmasın ki? Neden? Onun Verona'daki evinin etrafında saatlerce sinsi sinsi dolanarak, bana onu hatırlattığı için peş peşe sayısız filtreli Gauloises iişime benziyor. Bir sigara içmem lazım. Onları iş üstünde yakalamak için. ğrenmek için. Yüzleşmek için. *Georg'un arabası oradaydı*. Bir zme ulaşmak için. Acı çekmek için. Georg'un arabası olduğundan eminim. Ya Alçılı Yavru'ya ne demeli? nce elini benim dizime koyuyor, sonra da kıını onun kucağına. Neden olmasın? Daha sonra karşılaştırmak üzere plakasını niye almadım? İstatistikler, diyor Vikram, melezlerin safkan insanlardan daha fazla ve daha iyi dzştğn ortaya koyuyor. şamatayla gülüyor. Birinin sigarasından otlanıyorum; şu anda bir kendini kandırma şaheseri olarak gördüğüm "iyileşmem" sırasında sigarayı bıraktığımı zannetmiştim. Alçılı Yavru gibilerinin sadık olmalarını bekler miyiz? Ne diye? Sigara otlanmaktan nefret ederim. Bilhassa tanımadığım birinden. Kızıl saçlı bir kız. Aklına kötü bir fikir gelirse, diyorum kendi kendime, uygulamaya geçireceğinden emin olabilirsin. Nasıl oldu da sigarayı bıraktığımı sandım? *Per l'amore di Dio** söyleyin! diyor Füze Yavru. Deşetin ne olduğunu söylesenize. Kızıl saçlı kız, sigaramı yakıyor. Sigara otlanmak, diye geçiyor aklımlı

* (İt.) Tanrı aşkına—.n.

dan, insanın aşığılanmasını, nereye kadar düştüğünü yansıtıyor. Kızın adı Serena. Peki nasıl oldu da iyileştiğimi sandım? Dehşet, diyor Vikram Griffiths—onları yakalasam kapıyı yumruklar mıydım? Kendimi tutmayı becerebilir miydim, *zaptedilemeyecek derecede saldırganlaşmaktan*, durumu *nihayete erdirecek* bir çözüm getirmekten kendimi alabilir miydim?—dehşet, Swansea’de içkisiz, yağmurlu bir akşamüstü, kız arkadaşının sahası çamurluyken hissettiğin şeydir. Heike Enişte’nin omuzlarını sıkarak yüksek sesle gülüyor. Ama zorlama bir gülüş. Ansızın fark ediyorum. Vikram Griffiths saatlerdir içmekten keyifsiz. Birden farkına varıyorum bunun. Sonra, Acaba *onun* oda arkadaşı Heike, Georg’unki de Vikram mı? diye soruyorum kendi kendime. Acaba bu ikisi, Vikram’la Heike, sırf ötekilere yatakta vakit tanımak için mi bu saatte lobideler, şakayla karışık sarılışmaları ötekilerin kucaklaşmasının komik bir taklidi mi? Belki de saatler önce uyumuş olmayı tercih ederlerdi. Sırf ötekilere iyilik etmek için ayaktalar. Dehşet, üçüncü sınıfın İngilizce dersinde Ermani’nin imla sınavı yapmasıdır, diyor Alçılı Yavru. İnanılır gibi değil ama, koridora gideceğime oturmayı başardım. İnanılır gibi değil ama, Alçılı Yavru’nun yavan lafına biri resmen güldü. Onunla yatmayı nasıl istemiş olabilirim? Şişko, sıkıcı, salak. Avukat Malerba kızın mavi kolyesinin boncuklarıyla oynuyor. Ben yerdeyim. Alçılı Yavru kâkülünü itiyor. Elimde viski, haftalardır ilk sigaramla, yerde, halının üstünde, ufak tefek, enerjik, dağınık siyah saçlı, oğlan çocuğu vücutlu, Valeria diye bir kızla, otobüste Nicoletta’nın, pardon Tilki Yavru’nun yanında oturan, nadiren ve sadece ılımlı Sol’u desteklemek amacıyla konuşan saldırgan Maura’nın

arasında oturuyorum. Yok, yok, diyor Colin. Söyleyemem. Çok küçükler. Kızlardan üçü fıkranın devamını getirsin diye Colin'in üstünü başını çekiştirip onu çimdikliyorlar. Fıkra yarım bırakılmaz ama! Aynı şeyi daha önce de yaptığına şahit oldum. Sesto San Giovanni'de bir barda. Hayır, terbiyeli genç kadınların ahlakını bozma sorumluluğunu alamam, diye itiraz ediyor Colin. Ciddi ciddi düşünürmüş gibi yaparak bıyığını sıvazlıyor. Psikopat Yavru'yla ilk yattığım geceydi. Hiçbir şeyi çözünlemedi. Colin kraliyet İngilizcesi telaffuzuyla, Ahlaki değerlerimden haberdarsınızdır eminim, diyor. Alçılı Yavru Malerba'nın kucağından seyrediyor, ama bir şekilde tam da birlikte değil gibiler. Doğruyu söylemek gerekirse arsızlıklarını takdir ediyorum. Masumiyeti korumakla görevliyim, diyor Colin. Birden bir ses yükseliyor: *Bir dakika içerisinde söylemezseniz üstümü çıkaracağım!* Haykıran, enerjik Valeria. Tam bir dakika, diye bağıyor. Kim masummuş, görsün! Kahkahalar yükseliyor. Hadi bakalım! Bir dakika, diye bağıyor. Ve saymaya başlıyor. Benim yakın gözlüğüm neredeydi? diyor Vikram Griffiths. De'set... diye başlıyor Colin yine, yine kesiyor. Pardon, dehşet. H'leri yutma derdi annem hep. Suratında koca bir sırıtış. Sonra Füze Yavru'ya bir şeyler fısıldıyor. Gülüşmeler. İnanmıyor musunuz? Valeria ayağa kalkıyor. Sayıyorum. *Elli bir, elli*, inanmıyorsunuz ama çıkaracağım üstümü, *kırk dokuz*. Ooo-oo-oo-o! diye bağıyor Vikram Griffiths, sesi tizleşerek. Ama hâlâ keyifsiz olduğu belli. Hiç kimse, diyorum ansızın kendi kendime, yerde oturmuş, Hintli-Galli'yi seyrederken, hiç kimse melankolikler, keyfi kaçıklar, yenilmişler kadar eğleniyormuş gibi yapamaz. Yaşlarımız, kesinlikle ilişkimizin can alıcı unsuruydu. Bunu

şimdi anlıyorum. *Kırk altı*. Kız bluzunu pantolonunun içinden çıkarıyor. Çakırkeyif besbelli. *Kırk beş*. Yaş, ilişkimizin rengiydi denebilir. *Kırk üç*. Hiç kimse, diyorum kendi kendime, ölümcül hastalar kadar kararlılıkla hayata vermez kendini. Sarhoş besbelli. Nasıl Vikram'ın yağmurluğunun altına iki kızı alıp şarkı söylemesine, üstelik *Men of Harlech*'i söylemesine gıpta edecek kadar kör olabildim? *Men of Harlech!* O gülünç favorileriyle. Geceyi, sadece kendinden büyük kadınlarla, özellikle de kendisini işe alan korkunç Professoressa Bertelli'yle yaşadığı, ekonomik açıdan avantajlı ilişkilerle ün yapmış bir kadınla sarhoş bir kucaklaşma içinde bitirmek. Etrafında kendine ihanet etmeyecek biri ya da bir şey olsun diye köpek beslemek zorunda kalan bir adam. *Otuz beş*. Belki de yaş her şeyin anahtarı, diyorum kendi kendime, viskimi içerek. Avukat Malerba tropikal ağacın arkasını daha iyi görebilmek için kucağındaki Alçılı Yavru'nun pozisyonunu değiştiriyor. En az altmış yaşında. *Otuz iki*. Aşağıdan, halının üzerinden, yukarıya, kot pantolonun içindeki sert, genç bir popoya ve bluzun alt düğmelerini çözmeye başlayan tırnakları yenmiş parmaklara bakıyorum. Belki de hiçbirimiz gerçekten kendimiz değiliz, diye geçiyor aklımdan, belirli bir yaştaki kendimiziz sadece. Oo-oo-oo! diye bağırıyor Vikram. Köpek başını apış arasından kaldırıp bakıyor. Yaşımız dışında bir kimliğimiz yok. Vikram Griffiths'in gün boyunca hep keyifsiz olduğunu anlıyorum şimdi. Benim bütün gün neşe, canlılık zannettiğim şey, hüznüne karşı kendini savunmak için nafile bir çabadan ibaretmiş. Bunu şimdi anlıyorum. Belki benimkinden de ağır bir depresyon. Yoksa niye bakımsız bir köpekle, viski matarasıyla dolaşsın ki? Kapıları dinleyecek

miyim, dinlemeyecek miyim? Sikişiyorlar herhalde. *Yirmi dokuz*. Heike Enişte başını iki yana sallıyor. *Pessimo gusto*,* diyor, ağır Alman aksanıyla, ama seyrediyor. Birinin mutlu olduğunu zannediyorsun, diyorum kendi kendime, halbuki o umutsuzluktan boğulacak raddeye gelmiş oluyor. Birinin seni baştan çıkarmak istediğini sanıyorsun, halbuki o sana babasının kanserini anlatmak istiyor. Birinin seninle her bakımdan tatmin olduğunu sanıyorsun, halbuki o bir başkasıyla dostluk mozağini tamamlıyor. *Yirmi dört*. Köpeklerle böyle şeyler olmaz, diye düşünüyorum. *Yirmi iki*. Örneğin o, diye geçiyor aklımdan (her şey ters gittiğinde zihnim ne kadar üretken oluyor), önce, şu anda, Modigliani röprodüksiyonu asılı odada Georg’la her zamanki gibi arkadaşça sikişip sonra da (*yirmi*) Gustav Klimt röprodüksiyonu asılı odada yine arkadaşça, Heike Enişte’yle (deyim yerindeyse) sikişebilecek kapasitede bir insan. Neden olmasın? İnsanlar bu tür şeyleri niye yapmasınlar? Kızım neden canı ne isterse onu yapmasın? Yarın on sekiz yaşını bitiriyor. Bugün. Neden beş para etmez kitaplar okumasın? Ve ben neden bütün bunları düşünmeden uyuyamayayım? *On beş*. Ya da bütün bunları düşünmeden sarhoş olamayayım? *On üç*. Ne de olsa Georg’un karısı kas distrofisi yüzünden hareket edemez durumda. *On bir*. Başkalarıyla düzüşmek istemesi gayet normal. İçinde sutyen varsa pek bir anlamı yok, diyor Alçılı Yavru, Spinoza’yı Nietzsche’ye tercih eden altmışlık bir adamın kucağında eğilip bükülerek. Georg’un tanımıyla çocuğunun annesi. Dehşet, Berlusconi’nin ömür boyu devlet başkanı olmasıdır, diyor Ilımlı Sola Kendi-

* (İt.) Çok bayağı—ç.n.

ni Adanmış Yavru. *Kendini adamak* deyiminden niye nefret ediyorum? Ama enerjik Valeria, kadınlara has o güzel hareketi yapıyor: Sutyenin kopçasına uzanmak için omuzlarını geriye attıklarında memeleri—bundan *ona* söz ettiğimi ve otelin birinde, aynanın önünde defalarca aynı hareketi yaptırdığımı hatırlıyorum—tam çıplaklığın vaat edildiği anda, memeleri öne ve yukarı doğru itilmiş olur, çağdaş bir dilbilimci ön plana çıkmak diyebilirdi; kopça açıldığındaki ani esneme, onun yerine kopçayı siz açtığınızda olduğundan daha etkileyici ve heyecan vericidir. *Dokuz, sekiz*. Sesini yükseltiyor. Romalı aksanıyla konuşuyor. Bütün bu güzellik bolluğu, diyorum kendi kendime, Enerjik Yavru'nun sutyenini bluzun kolunun içinden çekip çıkarışını seyrederken, bir şekilde eskisinden daha fazla mevcut benim için ve daha ulaşmaz. *Altı, beş*. Bu beni tamamen ikna etti, diyor Colin zevkle, sutyensiz kalmış olan kıza; bu kötü yola düşmüş çocukta kalabilmiş masumiyet kırıntısını ne pahasına olursa olsun korumak gerek. Maalesef fıkranın sonunu anlatamayacağım. Alçılı Yavru bir striptiz müziği mırıldanmaya başladı. Ne adi herifsin, diyor Heike Avusturyalı aksanıyla. Anlatırsam hayat boyu kendimi affedemem, diyor Colin, şişinerek. Biri de şu iğrenç hayvanı buradan götürsün lütfen! Füze Yavru Colin'in gözlerini kapatmaya çalışıyor. İtişiyorlar. Gerçi kendi memeleri çok daha etkileyici olsa gerek. *Dört, üç*. Enerjik Yavru'nun yüzünde garip bir sırıtiş, gözlerinde bir pırıltı var. Sanki bluzunu çıkarmak bir terör eylemiymiş gibi. Çıkaracağım, diye çığlık atıyor. İnanmıyorsunuz ama çıkaracağım. Oo-oo-oo! diye bağılıyor Vikram Griffiths. Keyifsiz. Lirik köpeği derhal onu taklit ediyor.

Tam bir'e geldiğinde, açıklıyorum: *Korku ilk kez ikinci defa boşalamadığınızda hissettiğiniz şeydir. Dehşet ise ikinci kez ilk defasında boşalamadığınız zaman hissettiğiniz şey.* Fıkra bu bayanlar baylar. Buna fıkra denebilirse.

Enerjik Yavru duruyor. Aman be!, diyor Colin. Oyun-bozan! Ne pespaye herifsin be Jerry! diyor Vikram. Enerjik Yavru bekliyor. Ne dediniz? diye soruyor. Kızlar anlamıyor çünkü. Anlamadılar. NE! diye bağırlıyorlar hep bir ağızdan. Anlayamayacak kadar gençler. NE!!! Aynı şey, diye geçiyor aklımdan, daha önce Tilki Yavru'yla yaşadığım anlaşmazlık için de geçerli. Anlamadı. Enerjik Yavru, eli bluzun son düğmesinde tereddüt ederken ben viskimi bitiriyorum. Herkes bana bağırlır, homurdanır, yuhalarken benim düşündüğüm, bu fıkranın anlamı: Dehşet, kaybedilen yoğunluğun ardından yaşanan şoktur, dehşet, en güzel anların geçmişte kaldığının korkunç bilincidir. Fazlasıyla çabuk geçtiğinin. Picasso'nun sevgilileri kaybedilen yoğunluğun şokunu yaşıyorlar. Bu kadarı aşikâr. Batı dünyasının tamamı, diyorum kendi kendime, ortalık yıkılırken, genç kalma saplantısı içinde—ben bunları düşünürken Enerjik Yavru homurdanarak oturuyor; fıkra bu arada uzun uzun açıklandı, Heike Enişte tarafından! Batı dünyasının tamamı, kimliğini defalarca âşık olmaya, defalarca evlenmeye, defalarca boşalmaya endekslemiş durumda. Erkekler! diyor Heike başını iki yana sallayarak. Sanki ölümsüzümüz gibi!—Colin bana boş bir sigara paketi fırlatır, Vikram Griffiths, Olsun, gene de memeleri görelim! diye kükrerken—Sevişmelerimizle, bakışmalarımızla, birinci, ikinci, üçüncü orgazmlarımızla aklımızı oynattık, diye düşünüyorum. Kendimizi *delirtiyoruz*. Sınavlardan iyi not almak

isteyen kızlar şu anda memelerini göstersizler! diye kükrüyor Vikram Griffiths. Avukat Malerba delirmek üzere, diye düşünüyorum, kadehimi doldururken. Vikram Griffiths delirmek üzere. Ben *tamamen* delirmek üzereyim. Bu otobüs gezişi, başka bir isim yakıştırılamazdı, bu Düzüş Arabası, bütün Batı dünyasında yaygın bir olguyu simgeliyor, diyorum kendi kendime. *Son derece uygunsuz* bir davranış biçimi içindeyiz. Enerjik Yavru tereddüt ediyor. Hiç değilse köpekler bunu yaşamıyor, diye düşünüyorum. Biri daha çıkarırsa ben de çıkarırım, diyor. Belki de hayvanlarla aramızdaki fark bu. Herkes, Çıkar! diye bağırır, Alçılı Yavru alçısıyla kalkıp kazağını çıkarır, alçısının üstünde beceriksizce dönerken—memeleri bayağı büyük—koca bir kadeh viskiyi daha bitiriyor ve ikinci defa boşalma zahmetine katlanmayı artık hayal bile edemeyeceğimi düşünüyorum. Artık o çabayı kiminle gösterebilirim ki? İkinci defa boşalmak! Bir kez öfkemi çıkardıktan ya da çıkaramadıktan sonra kimi bu kadar önemseyebilirim? Bir kez daha tuzağımı tanımladıktan sonra. Köpekler sadece bir kere sikişir, diye düşünüyorum, sonra doymuş halde şöminenin önündeki halıya yatarlar. Alçılı Yavru'nun da elleri sırtında. Bana gülümsüyor. Alçılı bacağının üstünde kalçalarını oynatıyor. Onunla asla iki defa boşalamazdım, diyorum kendi kendime. İkinci sigarayı otlanaçağım ama. Kırk beş yaşına geldiğinde, diye geçiyor aklımdan, gürültü artmış, Alçılı Yavru'nun göğüsleri dar tişörtünün içinde serbest kalmışken, insanın bir veya iki kere boşalmaya ilişkin kaygılardan kurtulmuş olması gerekir. Ya da üç kere. Veya dört. Hiç değilse kırk beş yaşında bu konuda bir köpeğin huzuruna ulaşılabilir. Sutyenini kolunun içinden çekip çıkarıyor. Alınmamış kol-

tukaltında koyu renk kıllar. Nefis bir hareket. Tabii eğer tam kırk beş yaşında, hatta kırk üç yaşında... O sırada *Georg'un kırk üç yaşında olduğunu* hatırlıyorum... Ayağa fırlıyorum. Elbette. Georg. Georg ikinci kez boşalıyor. Şu anda. Kırk üç yaşında. Kendisi kırk üç yaşında olduğunu söyledi. Dünyanın sonu değil. *Onun* aklından Georg geçiyordu. Tam Enerjik Yavru son düğmeyi açarken, kalkıyorum. Kükremeler, Daha! Harika! Güzel! Bravo! haykırıışları, bağırıışları arasında koridora yöneliyorum. Birinci kapıya kulağımı dayadım bile. Georg kırk üç yaşında. Niye hemen anlamadım? Hepiniz, hadi, hepiniz üstünüzü çıkarın! bağırıışlarından hiçbir şey duyamıyorum. Beni Georg'la nasıl karıştırabilir? Colin Füze Yavru'ya, katılsın diye dil döküyor. Benim ayarımda değil, demişti, sanki bunun beni yatıştırması gerekirmiş gibi, ikinci kapıdan hiçbir ses gelmiyor. Hiç. Üçüncüden de. Bir şey işitmek istiyor muyum? Sonra Fransız otel sahibi, merdivenin etrafından dolaşıp geliyor. Köpürüyor. Terliklerini şaplata şaplata yürüyor. Ona dönüyorum. Üstünde sabahlığı var. *Que faites-vous? Silence! On veut dormir!** fısıltıyla bağı- rıyor, beni itip geçerek kargaşayı bastırmak üzere koridorda ilerliyor. Sonra, kapanan bir kapı sesi. Dönüyorum. Ansızın siyah işadamı çantasıyla koridorda ilerleyen Georg'la karşıla- şıyorum. Birdenbire, koridorun ortasında Georg. Aceleyle yü- rüyor, alelacele giyinmiş, taranmamış. Georg! Evde bir sorun. Açıklaması bu. Acil telefon geldi. Her zamanki *pacato* tonun- dan eser yok. Bir an önce gitmem lazım. Mırıldandığı sözler bunlar. Köpek havlamaları arasında zor duyuluyor. Çok ciddi.

* (Fr.) Ne yapıyorsunuz? Susun! Uyuyamıyoruz!—ç.n.

Acil bir durum. Otel sahibiyle Vikram bağıırşıyorlar. Georg bağıırıyor. Köpek. Her zamanki sükûnetinden eser yok. Taksi çağırmam lazım, istasyona gitmem lazım, havaalanına gitmem lazım. Milano'ya. Çocuğunun annesi! Böylece beşinci ayın dördüncü günü, sabahın iki buçuğunda, Avrupa'nın göbeğindeki ucuz bir otelin koridorunda uygunsuz bir kıyafetle, uygunsuz bir faaliyet içinde kalakalıyorum. Sarhoşum. Hastayım. Sadakat bu işte, diyorum kendi kendime. Sabahın saat iki buçuğunda, çocuğunun annesi ya da anneannesi telefon etti diye ikinci orgazmını yarıda keserek alelacele yollara düşmek, *sadakat bu*. İlk anda düşündüklerim bunlar. Cinsellikle filan ilgisi yok, diyorum kendi kendime. Karımla birlikteliğimi sürdürebilir miydim? Hem başkalarıyla düzüşüp hem onunla birlikte olabilir miydim? Georg benden daha sadık! Alelacele gidecek kadar önemsemesine gıpta ediyorum. Peki hangi odadan çıktı? Bekle bakalım o da çıkacak mı? Tepkim bu. Affedilemez tepkim. Hangi odadan çıktı? Keşke şu anda Griffiths'e bağıırıp çağırın Fransız otel sahibi araya girmeseydi. Köpek dişlerini gösteriyor. Beklesem mi? Köpek hırlıyor. Diğerleri yatmak üzere dağılıyor. Sahibini savunuyor. Ötekiler Fransız otel sahibinden kaçıyorlar, Vikram Griffiths alaylı alaylı *Men of Harlech*'i söylemeye başlıyor. *How you bravely live for glory*.^{*} Sonra, anahtarımı bulmaya çalışırken, daha geride bir kapı açılıyor. O tarafa dönmemeyi neredeyse başarıyorum. Ama... biri süzülüyor dışarı. *As they brave the arrow's shower*.[†] Bir kadın. Güzel bir kız. Hoş bir beyaz ge-

* (İng.) Şerefın uğruna cesurca yaşıyorsun—ç.n.

† (İng.) Ok yağmuruna karşı koyarlarken—ç.n.

celik, güzel kahverengi saçlar. *Though your men are sick and dying,** diye şarkıya devam ediyor Vikram. Somurtkan dudaklar. Veronica. Otobüste tavlamaya çalıştığı kız. *And your loved ones sad and crying.*† Peki Georg gerçekten o kapıdan mı çıkmıştı? Emin olamıyorum, gıpta ediyorum. *Freedom in the flag is flying.*‡ Kız kapının önünde kıkırdıyor. Koridorun sonuna, lobiye bakıyor. Otel sahibiyle son kozlar paylaşılıyor ve dağılınıyor. Alçılı Yavru'ya sesleniyor. Kız. Kıkırdamalar. Vikram Griffiths hâlâ, *All the nation with you weeping,*§ diye mırıldanıyor. Kız Alçılı Yavru'yu içeri çekiyor. Alçılı Yavru başkalarının düzüşmesine mi izin veriyordu? Özgürlük ölmeyecek! Hintli-Galli kapısını çarpıyor. Benim kendi odamda, ışıklar çağdaş sanat şaheserinin, yoğunluk özlemi içinde kalakalmış sevgililerin üzerinden o kadar sık geçmiyor artık. Bu yüzden kumsaldalar tabii, deniz arkalarında kalmış. Şimdi anlıyorum. Sakin, dümdüz bir deniz. Ölü bir deniz. Ne kadar eğlendik, diyor Avukat Malerba içeri girip kapıyı kapatarak. Müthiş bir geceydi. Zavallı Georg, diyor Avukat Malerba başını sallayarak. Casus o mu? Bizi kötölemek için, Vikram Griffiths'in, memelerini gösteren kızlara sınavda yüksek not sözü verdiğini söyleyebilmek için bilgi topluyor. Genç kadınlar ne kadar eğlenceli, diyor Avukat Malerba, nihayet cicili bicili kravatını gevşeterek. Lacivert fon, küçük bir daire oluşturan sarı yıldızlar. Avrupa. Yarın. Başvuru Komitesi. Banyo-

* (İng.) Evet, adamların hasta, ölüyor—ç.n.

† (İng.) Ve sevdiklerin üzgün, ağlıyor—ç.n.

‡ (İng.) Özgürlük, bayrakla birlikte dalgalanıyor—ç.n.

§ (İng.) Bütün ulus seninle birlikte ağlıyor—ç.n.

ya girip altı tablet Bromazepam'ı avcuma döküyor, plastik diş fırçası bardağına musluk suyu dolduruyorum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bazen o yolculuktan hiç döndüm mü diye merak ederim. Çünkü denize açılışım, karanın görünmediği uzun saatler gözümün önüne gelir de, dönüşümü, kıyıya vuran dalgalar üzerinde savruluşumu göremem, çürük mavnanın dibe sürtüşünü işitemem.

Samuel Beckett, *Molloy*

Platon saf biçimler dünyasına inanmıyordu. Bu kadarı *Devlet*'i okuyan herkes için aşikârdır. Dünyanın bir değişimler ve ihanetler mekânı olduğunu onun kadar açıkça gören olmamıştır; bu dünyayı nihai bir gerçeklikten mahrum bırakması, bunun ötesinde daha gerçek, ideal bir dünyadan ısrarla söz etmesi, belki de hıncını ifade etmenin, zihinsel bir alanı, hepimizde var olan bir özlem mekânını ifade etmenin bir yoluydu. Her şeyin hareketsiz kalmasına duyulan özlem. Karım gibi, Milano Üniversitesi'ndeki yabancı okutmanlar gibi, Birleşik Avrupa'mızın hayalperest mimarları gibi o da, dünyanın nihai biçimini ilan ederek durmasını, en azından, bütün hareketlerin bir düzen içinde tekrarlanarak etkisizleşmesini istiyordu; filozof kralların katı bir düzene sahip dünyası, evrenin sonsuz uyumunu yansıtmalıydı. Her insanın nihai konumunu temelli benimsemesini, her rolün temelli, tam olarak tanımlanmasını ve dağıtılmasını, yetkinin dayatılmasını, dengenin kurulmasını, adaletin sağlanmasını istiyordu. Avrupa da öyle. Nihai yuvamız. Sabit işimiz. Çatışmanın sona ermesi. Yoksulluğun sona ermesi. Tarihin sona ermesi. Elmanın biçimi, tanımlı. Dondurmanın malzemesi, tanımlı. Saf biçim. İleri tekniğin her türlü acıya son vereceği bir dünyada azami dayanışma. Bütün haksızlıkların düzeltilileceği bir dünya. Başvuru Komitesi'nin etkin aracılığı sayesinde...

Strasbourg'daki Avrupa Parlamentosu'nun girişinde bir dizi bayrak asılı; bayrakların altında geniş bir yeşillik alan, arkasında ise, cephesi kavisli beton bir bina bulunuyor; bina, heybetli boyutlarına ve taş döşeli geniş alanlarla, alçak basamaklı uzun merdivenlerle sağlanan anıtsal görünümüne rağmen, Chambersee Benzin İstasyonu'ndan esinlenmiş olabilir pekâlâ. Bu tür binalarda teknik uzmanlık, mekanik *savoir faire** gururla sergileniyor. Binanın tamamı dışarıdan, yelpaze biçiminde payandalarla desteklenmiş. Yüksek cam panolardan, içerideki kavisler ve ayrı katlar, rampalar ve merdivenler ile genelde, aynı anda hem güç hem lüks hem de ideallerin ifadesi olan cilalı ahşap, taş ve alçı işi duvar kaplaması bileşimi görünüyor. Bu ideallerin başlıcaları kardeşlik ve bütün insanlar arasında barış; hiçbir ulus kendini bir köşeye itilmiş gibi hissetmesin diye, meclis salonu dikdörtgenin katı geometrisini sergilemesin, zıtlığı simgelemesin, İtalyanların deyişiyle *muro contro muro*'yu† çağrıştırmamasın diye, bina yuvarlak elbette.

Öğrenciler binanın önündeki gri meydana üşüşüp birbirlerinin ve rutubetli rüzgârın çekiştirdiği bayrakların fotoğraflarını çektiler. Yağmur dinmişti, ama akışkan bir gökyüzünde bulutlar sürekli birleşip parçalanıyor, ışık, her yerde buharlaşan su birikintileriyle, parıltılarla, beton ve camın gölgelerine saplanan güneş ışınlarıyla kırılıyordu. Parlamento tahmin edilebileceği gibi kentin dışında, kendi soyut mekânında yapay bir tepenin üzerine inşa edilmiş; öğrenciler

* (Fr.) Beceri—ç.n.

† (İt.) Karşı karşıya duvarlar—ç.n.

şakalaşıp gülüşerek, tek ayak üstünde durarak, birbirlerine sarılıp suratlarını şekilden şekle sokarak birbirlerinin fotoğrafını çekerken, bir Bromazepam bulutunun içinden, bayrakların dikkatle alfabetik sıraya göre, rastgele bir soyutlama içinde dizilmiş olduklarını fark ettim, muhtemelen hiyerarşinin yaratacağı gücenikliklerden kaçınmak için. Bayrakların—Belçika bayrağı, Danimarka bayrağı, Almanya bayrağı (Deutschland), İrlanda bayrağı (Eire), Yunanistan bayrağı (Ellas), İspanya bayrağı (España), Fransa bayrağı, Hollanda bayrağı, İtalya bayrağı, Lüksemburg bayrağı, Portekiz bayrağı, İngiltere bayrağı (UK)—parlak renklerine bakarken, nesneleri anlam üretmeden, kimseyi kızdırmadan düzenlemenin ne kadar zor olduğu geçti aklımdan. Çünkü anlam diye tanımladığımız her şey, birini kızdırır, diye düşündüm. Örneğin karım, bütün düğün fotoğraflarını göze çarpacak şekilde piyanonun üzerine dizmesine itiraz etmeme itiraz ederdi. Örneğin ben, *onun Kibar Fahişeler Çağı*'nı, birlikte okuduğumuz kitapların, Chateaubriand, Sophokles ve Petronius'un *Satyricon*'unun arasına sokmuş olduğunu gördüğümde olay çıkarmıştım. Bu parlamento binasının önündeki bayrakların düzenlenişi *tamamen anlamsız* olmak zorunda, dedim kendi kendime. Yoksa gücenikliğe yol açar. Daha doğrusu, burada ifade edilen herhangi bir anlam, anlam yokluğundan, bayrakların birbiriyle ilişkisindeki hiyerarşi yokluğundan kaynaklanmak zorunda. Burada düzenleme, düzenlemeden uzak durmak zorunda, diye düşündüm, bir Bromazepam bulutu içinde; belki ancak gerçek bir ilişkinin yokluğunda mümkün olabilecek, ancak birbirinden binlerce kilometre uzaktaki insanlar ve ülkeler için var olabilecek kusursuz eşitlik ve fark-

sızlık idealine yönelmek zorunda. Ya da ölümün getireceği farksızlık, dedim kendi kendime. Koşulların tamamen eşit olduğu tek oyun sahası mezarlıktır. Chateaubriand, Robespierre ve Eulogius Schneider'in nihayet eşit olduğu yer. Şu anda, Avrupa Parlamentosu'nun *Meditasyon Odası* adı verilen bu ruhsuz bölümünde otururken hatırlıyorum da, bayraklara, daha doğrusu bayrakların düzenlenişine bakarken, Alçılı Yavru, kruvaze ceketi ve Avrupa kravatıyla Avukat Malerba'nın, sonra da Avukat, Alçılı Yavru'nun (bir bayrak direğine dayadığı alçısının üzerindeki bütün imzaların görülebileceği kadar yakından) fotoğrafını çekerken, hem öğrencilere hem de okutmanlara genel bir kendini tebrik etme ve bir tapınağa adım atan hacılar misali, bir huşu havası hâkimken, bu tapınağın, bu kutsal mekânın içine girip, bize yapılan haksızlığı düzeltmek üzere görevlendirilmiş kişilere dilekçemizi sunabilmemiz için giriş kartlarımızın hazırlanmasını bekleyerek rutubetli rüzgârda meydanda dolandığımız sırada, Gal bayrağının olmadığını fark ettim, çünkü Galler bir ulus devlet değil tabii; espri olsun diye bunu söylemek üzere Vikram Griffiths'i aramaya koyuldum. Gal bayrağı olmadığını söylemek üzere. Kendisinin gereğince temsil edilmediğini, hatta Avrupalıların zaten İngiliz bayrağı dedikleri Birleşik Krallık bayrağında İskoçlar ve İrlandalılar gibi dekoratif unsurun, esasen ganimet olarak bile yer almadığını söylemek üzere. Ortada bayrak yokken, Özgürlük bayrakla birlikte dalgalanıyor, şarkısını nasıl söylerdi? Bir İmparatorluk olmaması da cabası. Bu banal de olsa kıskırtıcı yorumun, Plaid Cymru'nun beyaz olmayan ilk, belki de tek kayıtlı üyesi olduğunu ileri süren bir adamın espri yeteneğini ateşleyebileceğini düşün-

rek Vikram Griffiths'i aramaya koyuldum. Biraz neşelenirdi belki. Eski düşmanlıklar bazen insanı cesaretlendirir, kamçılar; örneğin ben de sabah otel resepsiyonundaki ucuz takvimde 4/5 sayılarını gördüğümde, Bromazepam bulutu içinde kendimi (Bromazepam'ın izin verdiği ölçüde) kamçılanmış, Avrupa Parlamentosu binasının önündeki bayrakların düzenlenişinden, daha doğrusu, herhangi bir sayı ve harf düzenlemesinden daha fazla bir anlam taşıyamayacak bir şeye önem verdiğim için de biraz gülünç hissetmiştim. Ama Vikram Griffiths'i bulamadım.

Giriş kartlarımız geldi. Giriş holünde uzun bir kuyruğa sokulduk; önümüzde, tekerlekli iskemlelerde bir kötürümler grubu, onların önünde de, parlamentonun işleyişini izlemek üzere gelmiş okul çocukları vardı; küçük bir kâğıt parçasında, parlamentonun o günkü oturumunda, Topluluğa bağlı bütün ülkelerde *dinsel eğitimin* standardizasyonu konusunun, bilhassa tartışmalı "*azınlık kapsamındaki dinsel grupların, özellikle belirgin etnik farklılıklarla çakıştığı durumlarda maruz kaldıkları muamele*" konusunun ele alınacağı belirtiliyordu. Ancak, bir son dakika kararıyla, görünüşe bakılırsa bağımsız bir kuruluş olan, dolayısıyla Topluluğun, hatta söylendiğine göre Alman hükümetinin de yetki alanı dışında kalan Alman Merkez Bankası'nın faiz oranlarını düşürmeme kararının ardından İtalyan liretinin (ve söylemeye gerek yok, Yunan drahmisinin) çöküşü masaya yatırılabilirdi. Aynı şekilde başka bir son dakika kararıyla, Topluluğun, çatışma halindeki, tam bir keşmekeş içindeki Yugoslavya'ya, eski Yugoslavya'ya yönelik politikasına ilişkin çekişmeler de masaya yatırılabilirdi. Her şey bir yana, orada akıl almaz sayıda çocuk öldürü-

lüyordu. Önümüzde sert, kesik hareketlerle ilerleyen tekerlekli iskemlelerde farklı ve belki farklı görüşteki uluslardan özür-lüler çat pat bir İngilizceyle ahbaplık ediyor, onların önünde dört Fransız öğretmen, on yaşındaki yirmi çocuğun çığlık-larını pek de ciddiye almadan susturmaya çalışıyordu. Vikram neredeydi? Merak ediyordum. Benim saatime göre yirmi da-kika sonra yapacağım konuşmada ne diyecektim? Hiçbir şey hazırlamamıştım. Hiçbir şey düşünmemiştim. Aynı anda en fazla dört kişinin geçebildiği (ancak bir kapı kapandıktan sonra diğerinin açıldığı) güvenlik kapıları arasındaki sıkışık-lıkta, Tilki Yavru tıpkı bir gün önce Chambersee Dinlenme Tesisleri'nde merdiveni çıkarken, sonra rüzgârla savrulan yağmurun altında beni şemsiyesinin altına davet ederken yaptığı gibi, inanılmaz bir güven ve samimiyetle, sanki yıllar-dır dostmuşuz gibi koluma girdi ve yüzü (adeta seks sonrasın-daki gibi) alev alev, insanın *Avrupa'nın kalbinde* olduğunu hissetmesinin, Avrupa'nın sadece bir fikir değil, somut bir varlık olduğunu görmenin çok heyecan verici olduğunu söy-ledi. İki güvenlik kapısı arasında durmaktayken buna ilk an-daki tepkim, —“somut” kelimesinin olumlu çağrışımlarını tersine çevirecek hazırcevaplık gösterisini bir yana bırakır-sak—Belçika topraklarındaki benzer bir parlamento binasıyla aynı işlevi paylaşan Fransız topraklarındaki bu parlamento binasının varlığı üzerine düşünmek (bu yüzden ayda bir kere—elbette Topluluk Şartlarına uygun—on iki kamyondan oluşan bir konvoyun yığınla belge ve arşivi Brüksel'den Strasbourg'a, bir hafta sonra, Parlamento Brüksel'e döndü-ğünde de Strasbourg'dan Brüksel'e taşınması gerekiyor; aynı zamanda, sekreterlerle çevirmenler bir yana, her iki şehirde

belirli bir standarda uygun, belirli nitelikte beş yüz küsur odanın, beş yüz küsur parlamenter için hazır bulundurulması ve tabii ki, boyutları çok daha büyük olmakla beraber Chambersee Benzin İstasyonu'nu hatırlatan bu yapıların bakımı için iki ayrı hizmetli kadrosunun sürekli ve masraflı biçimde devlet tarafından istihdam edilmesi gerekiyor; bütün bunların nedeni de, *kurucu üyelerden* birinin, Fransa'nın itibarını artırmak, ki bu da, bir zamanlar bir başka *kurucu üye* olan Almanya'ya, parlamentoda payına düşenden fazla sayıda koltuk tahsis edilmesi ayrıcalığına karşılık olarak Fransa'ya tanınmış bir ayrıcalık) masum ve saf Tilki Yavru'ya cevaben, bu parlamento binasının varlığının, Avrupa idealini şevkle paylaşmayı pek de teşvik etmediğini söylemek olabilirdi normalde. Oysa böyle bir tepki vermeyip cinsellikten uzak, şefkatli bir tavırla genç kızın kolunu sıkmakla yetindim. Yanakları heyecandan o kadar kızarmıştı ki. Aynı şekilde, birkaç dakika sonra, parlak mermer bir alanda, saymak istemeyeceğiniz kadar çok dilde yazılı bir duyurunun altında, Galli bir parlamenterin sekreterinin etrafında toplanmamız söylendiğinde, *onun*, Doris Rohr, Heike Enişte, Luis ve birkaç öğrenciden oluşan küçük bir gruba, bir Birleşik Avrupa anayasasının oluşturulmasında, ki kendisi de Brüksel'de bir yıllık burs kazanma umuduyla böyle bir anayasa taslağı hazırlamaktaydı, gerçek bir ortak egemenlik havuzunu yürütecek mekanizmaların kurulmasının meselenin özünü teşkil ettiğini açıklamakta olduğunu (bunu Galli parlamenterin, yararlı bir bağlantı olabilecek, alımlı sarışın sekreteri orada bulunduğu için söylediği geçti aklımdan) gördüğümde de, normalde gösterebileceğim tepkiyi göstermedim. *Ortak egemenlik havuzu* de-

yişi bana o anda, bir zamanlar pek hoşlandığı diğer iğrenç, ancak yakından ilişkili *tartışılabilir kimlik* deyişini, ardından da, bir akşamüstü hamasi çabalarımızın ardından, Pensione Porta Genova'nın dördüncü katındaki odada yatağın üzerindeki hatırı sayılır gölcüğü fark ettiğimde, gülüp ona sarılarak, benim için bir anlam ifade eden tek ortak egemenlik havuzunun bu olduğunu söyleyişimi hatırlattı. Dediğim gibi, Avrupa Parlamentosu'nun fuayesine girdiğimde bunları hatırladım ve bütün bunların sığılığı, onun yaşanan yoğun anları affedilmez biçimde unutuşu, dünyanın bana gerçekten uyumlu, gerçekten *equilibrio interiore* barındıran tek ânu gibi gelen bir anda durmamış olması, her zamanki gibi sinirimi bozdu. Sanırım Platon gibi, karım gibi ben de, dünyanın bu kadar çok ve bu kadar umursamazca değişmesi karşısında dehşete düştüm. *Sudansözler*, diye düşündüm ansızın, bir Bromazepam bulutu içinde, Avrupa Parlamentosu'nun görkemli fuayesinde, bir yerlerden bir şiiri hatırlayarak. Kallimakhos belki. Meleagros. Hatırlayamadım. "*Bu yeminler, sudansözler.*" Böyle diyordu aldatılmış eski şair; böyle diyordu inanılmaz hafızam, Bromazepam'a rağmen. Öyle ki, örneğin ortak egemenlik havuzu konusunda son sözü yaklaşık iki bin beş yüz yıl önce, Thukydides'in Atina birliği tasvirinde söylemiş olduğunu pekâlâ belirtebileceğim geçti aklımdan. Yine o hafıza, tek bir yaradan irin misali toptan fışkırırcasına, bildiğim her şeyin tek bir hınçla odaklanması. Evet, *Daha zayıf olan devletler—* Thukydides'ten alıntı yapabilirim ortak egemenlik havuzu konusunda—*kâr etme yolundaki genel istekten ötürü, daha güçlü olanlar tarafından yönetilmeye razı oluyorlardı; sermaye kaynaklarını ele geçirerek üstün bir güç kazanan devletler de,*

daha küçük kentleri denetim altına alıyordu. Bu alıntıyı yapabilirdim; üstelik, Alman Merkez Bankası'nın müstakil kararları nedeniyle, döviz piyasalarının, radyonun iddiasına göre hâlâ *karmaşa* içinde olduğu bir günün sabahında, bazı satıcıların gözünde İtalyan liretinin *artık mevcut olmadığı* bir günün sabahında, bu alıntı hiç de yersiz olmaz gibi geliyordu bana. Ama yapmadım. Sebebinin, şimdi Meditasyon Odası denen yerde, görenlerin dua duruşu olarak niteleyebileceği (dua bir duruş değilse nedir zaten?) bir halde, öne doğru eğilmiş otururken bilincindeyim; Avrupa Parlamentosu'nun fuayesinde Thukydides'ten, Meleagros'tan ya da bir başkasından alıntı yapmayışımın, *onun*, yeni bir anayasanın bir Avrupalı kimliği oluşturmaya katkıda bulunması gerektiğine ilişkin yorumlarına hiçbir şekilde itiraz etmeyişimin sebebi, belki kısmen bu tür bir alıntıyı hatırlamayacağını, yani eskiden, onun benimle daima aynı fikirde olduğu, benim onunla daima aynı fikirde olduğum günlerde aramızda konuşulmuş olduğunu hatırlamayacağını düşünmem, kısmen de, ilki yirmi dakika sonra olmak üzere, yapacağım iki konuşma için hiçbir hazırlık yapmamış olmanın başka zaman olsa yaşatacağı sorumluluk ve kaygıyı bastıran, dün geceki Bromazepam'ların tatsız diyemeyeceğim sersemliği, belirsizliği içinde, bütün bunların hiç umurumda olmadığını fark etmemdi. Onun veya Tilki Yavru'nun ya da herhangi birinin *Avrupa* hakkında ne dediği umurumda bile değildi. Doğru olsun, yanlış olsun. Hatta bir an, benim de konuşmalara *katılabileceğim* geçti aklımdan. Neden olmasın? Ben de, biz Avrupalıların, kuzeyli, güneyli, doğulu, batılı, hepimizin hiç kuşkusuz sahip olduğu ortak özellikleri, yani akla olan inancımızı, iler-

lemeye olan inancımızı, ilerleme yolunda aklın aracı sıfatıyla tekniğe olan inancımızı, ayrıca, elbette Hıristiyanlık sonrası yardımseverlik saplantımızı, özverili sevgi saplantımızı (çocuğunun annesi, tedavisi olmayan bir hastalıktan ötürü hastanede yatan bir adamla dayanışma), hayvanlara, eski şairlere ve ölmeye yüz tutmuş dillere saygımızı, bütün dünyanın, gezegenin, evrenin sorunlarını çözmeyi tartışmasız biçimde (kaybettiğimiz sevecen Tanrı'nın yerine kendimizi koyarak) üstümüze vazife edinişimizi, kurtaracağımız ulusların (ve hayvanların) göstereceğini zannettiğimiz minnetine sasmışlığımızı pekiştirecek bir anayasanın gerekliliğine işaret edebilirdim; belki o anda, Almanların Birleşik bir Avrupa'da kendilerine karşı kendilerini daha güvende hissettikleri yolundaki bayat yorumu tekrarlamakta olan Doris Rohr'un sözünü keserek, bütün bu övgüye değer özelliklerin, her konuda kararların ortak olarak, bütün ulusları, bütün dinleri, bütün sınıfları, bütün ekonomik kategorileri, endüstrileri, bölgeleri kapsayacak şekilde; ayrıca yaşlılarla gençleri birbirinden ayıran, birbirleri için anlaşılmaz kılan, hastalarla sağlıklı insanları ayıran, birbirleri için anlaşılmaz kılan daha derin farklılıkları ve nihayet, en büyük uçurumu, erkeklerle kadınlarını, kadınlarla erkeklerini *topyekûn, karşılıklı ve geri dönüşsüz bir anlaşamama* halinde bulunduran farklılıkları aşacak şekilde alınması gerekliliğini hesaba katacak *son derece incelikli* bir anayasayla yararlı biçimde pekiştirileceğini söyleyebilirdim. Tek çözüm yolu, kararların ortaklaşa alınmasıdır, diyebilirdim Avrupa Parlamentosu'nun fuayesinde; ansızın, Eğer istersem, bizzat ben, birçok kişinin dediği gibi Jeremiah Jerry, cüretkâr bir öneride bulunabilir, yeni bir Avrupa anayasası-

la, sınırları her ne şekilde belirlenirse belirlensin, kıtanın tamamında yer alan toplumların her bir üyesini *karar verme sürecine* katmayı, böylece, aynı anda ve zorunlu olarak, kuşkusuz, Avrupa idealinin ta kendisi olan şeyi, sınırlar arası göçten prezervatiflerin boyutuna, mantarların kalitesinden parfümlerin keskinliğine, hayatın her yönünü *siyasallaştırmayı*, titiz bir planlama ve pazarlıkla çözümlenebilir kılmayı teklif edebilirim, diye düşünüp güldüm. Aynı şekilde, *o* da, iki insan *içten* olduğu ve bütün gerçekleri ortaya döktükleri sürece, bir ilişkide sorunların daima çözülebileceğini, halledilebileceğini söylemişti. Ama ben o gece, *o içten* olmaya karar vermeden önce zaten ortada bir sorun olmadığı konusunda ısrar etmiştim. Hiç gereği olmadığı halde ihanetini bana bildirmeden önce. Sorun *onun içtenliği*ydi zaten—ne diye söylemişti ki bana? (ben karıma ne diye söylemiştim?)—kendisine çiçekler gönderip ısrarla arayan, çocuğunun annesi kas distrofisinden ağır ağır ölmekte olan bir adama gösterdiği sözümona cömert dostluğa ilişkin gereksiz içtenliği idi. İçtenliğinin böbürlenmeden başka bir şey olmadığını söyledim o gece kendisine. Bu da ona vurduğum, hayır, *ona vurmamı istediği* günlerden biriydi. Seks kaçamaklarıyla böbürleniyordu, acı çeken o erkeğe gösterdiği duyarlılıkla böbürleniyordu, günah çıkarma eğilimiyle böbürleniyordu. Rahatlayacaksan hiç durma, vur, dedi. Çıplaktı. Hadi, diye ısrar etti. Bağırđı. Vur! Fransızca söyledi. *Frappe-moi!* Her defasında yüzüne vurdum, yüzeye. Cömertliğiymiş! Hayır, ağzına vurdum, sözcüye. Bu tür bir içtenlik neyi çözmemize yardımcı olabilir? diye bağırđım. Sözlerin çıktığı yere vurdum. Sudansözlerin. Kendimi müthiş çirkin, müthiş aptal hissediyordum. Avrupa

Parlamentosu'nun görkemli fuayesinde derin derin nefes alırken, insan sıkıntısını bir ciğer dolusu havayla içinden atıverebilirmiş gibi uzun uzun, ağır ağır nefes alırken, dünyanın en kapsamlı anayasası lehindeki bu siyasi konuşmayı yapmak üzere olabileceğimi düşününce kahkahalarımı zor tuttum. Yapacak mıydım bu konuşmayı? Aslında, diye birden dank etti kafama, bakışlarım kaygan ahşap, mermer yüzeylerde, mat metal levhaların üzerinde gezinirken, *Aslında Avrupa'ya bir itirazın yok*. Böyle dedin kendi kendine, şaşırarak. Avrupa'ya hiçbir itirazın yok. Bunu fark etmek beni şaşırttı. Genelde bu tür projelere de. *Siyah Sihirdir*'deki fantezi ütopyalarına, çevre hareketine, mutlu tekeşli evliliklere, hatta United Colours of Benetton'a bir itirazın yok. Sadece onlara inanmıyorsun, o kadar. Onlara inanamamak. Bir ayrıntı sadece! Gülüp geçilecek bir şey. Kimseye zararı olmaz. Bir an kendimi bırakıp az önce düşündüklerimi söylediğimi, *onun*, böyle bir katkıda bulunduğum için, hatırı sayılır *Birleşik Avrupa Anayasası* meselesine iyi kötü kafa yorduğum için bana minnet duyduğunu ve ıslıl ıslıl, zekâ fışkıran bir tebessümle, benim için sakıncası yoksa, benim temel kavramımı, nasıl desek, *kallıcı hiziplerüstü uzlaşma* kavramımı *önsözüne*, kendisine Brüksel'de bir yıllık burs kazandıracağını umduğu anayasanın önsözüne dahil etmek istediğini söylediğini hayal ettim. Bunu, Galli parlamenterin sekreterinin duyabileceği şekilde, yüksek sesle söyleyecekti; sekreter, sırf nüfuzlu Başvuru Komitesi'nin başkanvekili olan Galli parlamentere ondan bahsederek de olsa, yararlı olabilirdi. Hatta, dedim kendi kendime, aklımdan geçenleri gerçekten söylemiş olsam ve o araya bir laf sıkıştırarak durumda olsa—tam o sırada Avukat

Malerba, sadece ikisi erkek olan bütün genç öğrencilere nutuk çekmeye koyuldu; Topluluğun ilk mimarlarına (en önemlilerinden birinin de İtalyan Alcide De Gasperi olduğunu vurguluyordu) esin kaynağı olan ilkeleri, her şeyden önce uluslarımız arasında silahlı çatışma tehdidini *ebediyen* ortadan kaldırma arzusunu anlatıyor, bir Avrupalının diğerine şiddet uygulamasının eninde sonunda iç savaşa, aile içi şiddete, kardeşin kardeşi öldürmesine dönüşeceğini ileri sürüyor, Bosna'da halihazırda yaşananları örnek gösteriyor, bu arada Galli parlamenterin sekreteri (Yorkshire'lıymış, iç savaşa eğilimli bir bölge), binanın *sol yarımküresine* gitmek üzere kendisini izlememizi rica ediyordu—evet, bütün bu grup kargaşasının ve Avrupa Parlamentosu'nun kuşkusuz görkemli, hatta tantanalı atmosferine girer girmez grubumuza hâkim olan genel dayanışma şevkinin ortasında, *o* araya bir laf sıkıştırabilseydi (araya laf sıkıştırabilecek biri varsa, oydu), bana *teşekkür etmek* isteyebilirdi, idealistçe konuşmam için yani, eğer konuşmuş olsaydım; bana bir tebessüm, o hızlı, cilveli Fransız tebessümlerinden birini de bahsedebilirdi ve kuşkusuz, o tebessüm bana çok şey hatırlatırdı. Ama söylemedim, tıpkı Thukydides'ten alıntı yapmadığım gibi, kalıcı hiziple-rüstü uzlaşma kavramını da ileri sürmedim. Bütün kızlar Avrupa hakkında gevezelik eder, hepimiz birlikte zarif kıvrımlı bir merdivenden yukarı çıkarken sessiz kalmamın başlıca nedeni belki de Vikram Griffiths'i arıyor olmamdı. Ona Gal bayrağının olmadığını söylemek için değil, bunu unutmuş-tum bile; yokluğu birden beni meraka düşürmüş, şaşırtmış, huzursuz etmişti; belki de kafamda, tam Avrupa Parlamentosu Başvuru Komitesi'ne sunum yapmak üzere ayağa kalktı-

ğım anda, aklımda hiçbir şey olmadığından, rahatsızlanmış gibi, hatta fiziksel ya da ruhsal bir çöküntü geçiriyormuş gibi yapabileceğime ve belki zorlukla nefes almış gibi konuşarak, boğulurcasına, benim yerime, kuşkusuz benden daha hazırlıklı olan meslektaşım Dr. Griffiths'i kürsüye davet edebileceğime dair belli belirsiz bir fikir yeşermeye başladığı için.

Vikram nerede? diye sordum Galli parlamenterin aslında gayet sevimli biri olan Yorkshire'lı sarışın sekreteri Avrupa Parlamentosu binasının bölümlerine tasarımıından ötürü *sağ yarımküre* ve *sol yarımküre* dendiğini Colin'e açıklarken. Yaa, tıpkı beyin gibi, dedi Colin ve sol yarımkürenin Avrupa'nın sağını, sağ yarımkürenin de solunu denetlediği konusunda espriler yapmaya başladı; sonra, Füze Yavru'nun beline kolunu dolayarak (o sırada, yeşil kumaş kaplı duvarlarına önemli sorunların duyurulduğu ve karmaşık talimatların bildirildiği afişler asılı, kıvrılan bir üçüncü kat koridorunda dağınık biçimde ilerliyorduk), belki de bu yüzden sağ elinin ne yaptığını sol elinin hiçbir zaman bilmediğini söyledi. Ya da nerede olduğunu. Ha ha. İncil'den, diye ekledi, ciddi bir yüz ifadesi takınarak, Referans yelpazem nasıl?

Vikram nerede? diye sordum tekrar.

Tam öyle değil, dedi Parlamenter Sekreteri Yavru, Ne?

Sarışın sekreter, bütün erkeklerin birer domuz olduğunu bilen, ama yine de onları büyülemeye razı olmuş bir kadının, gösterişsiz güzel bir kadının acı alaycılığıyla Colin'e baktı. Sol el sadaka verirken sağ elin habersiz olması gerekiyordu.

Kimseye kötülük etmiyordum ki, dedi Colin gülerek ve Füze Yavru'yu çimdikledi; o da havaya sıçrayıp kıkırdadı.

Sonra ben Vikram'ın nerede olduğunu bir daha, belki bu sefer biraz daha yüksek sesle sorunca, Barnaby, büyük ihtimalle önden Galli parlamenterin odasına gitmiş olacağını söyledi; bu geziyle ilgili olarak aylardır kendisiyle yazışıyor-muş, işimizin akıbeti açısından Londra *Times* ve İtalyan Avrupa parlamenterleriyle yapacağımız toplantılardan çok daha belirleyici olacak Başvuru Komitesi'yle yapacağımız önemli toplantıyı ayarlayan da Galli parlamentermiş. Deneysel İrlandalı romancıya çocuğunun boğazının nasıl olduğunu sordum; Daha iyi, teşekkür ederim, dedi, sabah karısına telefon ettiğinde karısı antibiyotiğin etkisini gösterdiğini, ateşin düştüğünü söylemiş. Georg'un Milano'ya varıp varmadığını öğrenmek için telefon eden oldu mu, acaba uçağa mı binmişti, trene mi, ne yapmıştı? diye sordum bunun üzerine, ama o sırada Dimitra bunun tam Griffiths'e özgü bir davranış olduğunu söylüyordu; temsilciliği oylamada kaybetmişti, buna rağmen burnunu sokmaktan geri durmuyor, gizli gizli herkesten önce davranıp Komite'nin başkanvekili olan ve elbette ikisi de Galli oldukları için Griffiths'le ittifak içinde bulunan Galli parlamenterle önce kendi konuşuyordu. Dün akşamki demokratik oylamanın ruhuna aykırı, dedi Dimitra ve duvarları kumaş kaplı koridorda adımlarını hızlandırdı.

Ama Vikram Galli parlamenterin odasında değildi. Oda-da sadece Galli parlamenter vardı; ufak tefek, zayıf, sıırım gibi, koca kafalı bir adamdı, ilk anda kim olduğumuzu anlamadı. Profesyonel bir nezaketle ayağa fırlayıp cilalı masasının üzerinden eğilerek üç dört kişinin elini hararetle sıktı, iyi niyetini içtenlikle sergiledi, ama şaşkıncı, kim olduğumuzu bilmiyordu, koca kafasını hevesle sallıyordu. Nihayet birden anla-

yarak, Bizim delikanlı nerede peki? dedi. Neydi adı, Griffith, Griffiths. Vic Griffiths. Temsilciniz. Galce mektup yazmıştı. Açıklığa kavuşturmamız gereken bir iki konu var.

Vic Griffiths!

Grubun önde gelen üyeleri bozuldu. Dimitra bozuldu. O bozuldu. Heike bozuldu. Vikram'ın olmayışına, başka bir yerde olmasına. O olmadan Galli parlamenterle belli ki konuşamayacağımıza. Bu yazışmalarda neler ele alınmıştı? Bilen var mıydı? Galce! Ama ben şu isim değişikliğini düşünüyordum. Ne kadar çok şey ifade ediyordu. Uyanıklık ve güvensizlik. Güvensizlikten doğan uyanıklık. Belki de bir sürpriz yapmaya niyetliydi. Halı kaplı odada anlamsızca dönüp duruyorduk. Vikram bu tür sürprizlere bayılırdı. Yabancılığının yaratacağı şaşkınlık. Neden gelmemişti? Ne olacağı belli değildi. Havada sorular uçuyordu. Öğrencilerden Dr. Griffiths'i gören olmuş muydu? Ya da köpeğini? Otobüste? Binanın önünde? Evet, Galli parlamentere kendini tanıttacağı ânın zevkine varıyordur, diye düşündüm. İnanamama ifadesinin. Galce bilen bir Hintli, insanlar parlamentere sırtlarını dönüp aralarında konuşmaya başladılar. İtalyanca. Griffiths'i gören olmamıştı. Köpeğini de. Belki de korkuya kapılmıştır, diye geçti birden aklımdan. Birden cesareti kırılmıştı. Luis kapıya gidip koridora baktı. Derisinin renginin her şeyi berbat etmesinden korkmuştu. Okutmanlar birbirine sokuldu. Onu safkan bir Galli zanneden bu nüfuzlu adamın keyfini kaçırmamasından. Okutmanlar huzursuzdu. Acaba başka bir Komite üyesiyle konuşmaya mı gitti? dedi Dimitra, ya da bir basın mensubuyla; birdenbire Doris Rohr, Dimitra, hatta Luis'le Barnaby Hilson ve hepsinden çok da o, Vikram'ın bir şekilde *işi berbat*

etmekte olabileceğini, başkalarıyla konuşmakta olabileceğini düşünerek müthiş bir telaşa kapıldılar. Kirasını ödeyen, başta yedi yaşındaki oğlunun velayet davası olmak üzere çeşitli davalarda kendisini savunan avukatların ücretini ödeyen işi elinden kaçırmamak için bu çılgınca geziyi baştan sona bizzat düşünmüş, araştırmış, örgütlemiş olan Vikram'ın, şimdi aşırı coşkusu, kendini tutamayışı, komplo merakı yüzünden her şeyi berbat ettiğinden şüpheleniliyordu. Oysa ben, karizmatik önderimizle ilgili olarak, onun melez kaderinde gururun mu, korkunun mu ağır bastığına dair bir işaret var mı diye düşünüyordum. Ansızın cesaretinin kırıldığı oluyor muydu acaba? Dr. Griffiths'in bu sabah sarhoş olup olmadığını fark eden var mı? diye sordu biri. Bu sabah Dr. Griffiths'le konuşan olmuş muydu ki? Her şeyi berbat ediyordu. Önce, sabahın ilk saatlerinde otel sahibiyle bağışması, dedi Heike, şimdi de bu. Doris, Oylamada kaybetti diye mutlaka, dedi. Önden, Sayın Owen Rhys'in masasının etrafına toplanmış okutmanlardan ve arkadan, Fransa'nın Strasbourg kentinde, Avrupa Parlamentosu'nun dış sol yarımküresindeki kıvrımlı koridora taşan öğrencilerden öfkeli homurtular yükseldi derhal; herkes birbirine Vikram Griffiths'i en son ne zaman gördüğünü soruyordu.

Ama bunun hiçbir önemi yok, dedi Dimitra, Parlamenter Rhys'a, berbat Yunanlı İngilizcesiyle. Önemli olan, mutlaka çok meşgul olan Başvuru Komitesi'yle randevumuza gecikmemek ve meselemizi kendilerine açıklamaktı kuşkusuz. Vikram *bir felakete* yol açacak zamanı bulmadan önce, diye ima ediyordu; oysa Sayın Rhys'in kibar şaşkınlığından, Galli hemşerisiyle tanışmaya heveslenmiş olduğu belliydi. Vikram

adını algılayamamıştı hâlâ. Meğerki, dedi Colin gülerek, genç bir hanım da kayıp olmasın! Anlatabildim mi? O anda, bütün olan bitenlere kendimi ne kadar uzak hissettiğimi fark ettim. Vic Griffiths'in, dedi sırtarak, kötü bir şöhreti olduğunu söylemek istemiyorum, hâşa, ama bu ihtimal bir açıklama getirebilirdi, öyle değil mi? Bir kuşku, dedi Colin gülerek. Neden bazen kendini bu kadar uzak hissediyorsun, diye sordum kendime, olaylı anlarda bile; Heike Luis'e, önceki gece Vikram'ın, lezbiyen şahsı dahil, gruptaki kadınların yarısına asıldığını fısıldıyordu. Özellikle olaylı anlarda. Milyonlarca kilometre uzaktaydım. Nafile! dedi Heike gülerek. Kuyruğunu kısıp yatmaya gitti. Köpeği gibi.

Yetkili makama çıkar çıkmaz, aralarından birinin bir diğeriyle sevişmekte olup olmadığını anlamak için birbirlerini saymaya başlayan öğrencilerle okutmanların durumu Galli parlamenterleri şaşkına çevirmiş olmalıydı, iki metrelik cilalı başkanvekilliği ahşabının arkasında tek başına dururken, Galce yazışmalar yaptığı, Avrupa Parlamentosu'nun güçlü organlarından Başvuru Komitesi'yle görüşme imkânı bahşettiği adamın, diğer başvuru sahiplerinin birçoğunun gözünde bir engel, bir ayyaş ve hovarda olduğunu fark etmişti herhalde. Öyle ki, kendimi ansızın olayları çok uzaktan izliyor bulduğum halde, meseleye derhal el konması gerektiğini açıkça kavradım; grubun resmi temsilcisi sıfatıyla benim derhal öne çıkıp, Milano Üniversitesi Yabancı Okutmanlar heyetinin yeni seçilmiş sözcüsü Jeremy Marlowe olarak kendimi Galli parlamentere tanıştırmam ve hararetle elini sıktıktan sonra, kuşkusuz daha acil işleri olduğu halde nezaketi elden bırakmayan parlamenterle, yapacağım konuşmanın uzunluğu ve

şansımıza, kuşkusuz layıkıyla başkanvekili olduğu komite karşısında benimsemem gereken yaklaşım konularında konuşmam gerekiyordu. Ama öne çıkmadım. Tıpkı daha önce fuayede, Avrupa muhabbetinde olumlu ya da olumsuz fikir belirtmediğim gibi. Sebebi belki yine Bromazepam'dı, belki kısmen hissetmekte olduğum (son yıllarda karımla aramda hissettiğim uzaklığı hatırlatan) müthiş uzaklıktan, ama daha da önemlisi, tam o anda Doris Rohr'un, belki de aslında *casusun Vikram olduğunu* söylediğini duymamdan kaynaklanan yoğun şaşkınlıktı. Belki Vikram başından beri bizi gülünç duruma düşürmek için yetkililerle temas halinde olmuştu. Çok fazla talepte bulunacak, açgözlü izlenimi uyandıracaktık; hem Üniversite'nin hem de Vikram'ın kanunen kabul edilmesinin imkânsız olduğunu bildikleri başvurumuz Komite tarafından geri çevrilecek, hepimiz işten atılacaktık. Doris Rohr bunları mırıldanıyordu, belli birine değil, ortaya. Tam benim öne çıkıp Sayın Parlamenter'le, Sayın Başkanvekili'yle—böyle mi diyorlar acaba—mantıklı bir konuşma yapmam gerektiği anda. Owen Rhys. Safkan Galli. İki kız, Valeria'nın ortalarda olmadığını haykırmaya başladılar. Valeria dün geceki Enerjik Yavru'ydu. Onu bulamıyorlardı. Neredeydi? Colin gülmeye başladı. Ben size dememiş miydim demek istemezdim. Belki de casus Vikram'dı diye tekrar etti Doris Rohr, biraz daha yüksek sesle. Memelerini gösteren Valeria. Eski tas, eski kumpas, dedi Colin gülerek. Ama casus nasıl Vikram olabilir? diye düşünüyordum ben. Casusun Vikram olabileceğini insan nasıl aklından geçirebilirdi? Nihayet Avukat Malerba Galli parlamenterleri lafa tutmuştu; Başvuru Komitesi'nin yetkisinin ayrıntılarını ve özellikle ulusal yasa-

larla Topluluk yasalarının yetki alanlarını konuşuyorlardı. Yine de Vic Griffiths'in ve şimdi bir de Enerjik Yavru'nun yokluğuna ilişkin kıkırdaşma ve fısıldaşmanın farkında olmalıydı. Hesaplı bir umursamazlıkla saatini incelemekte olan sekreterine baktı kaygıyla. Resmi temsilci sensin, olaya el koyma lazım, dedim kendi kendime, ama gönülsüzce, uzaktan, bir Bromazepam bulutunun içinden. Bu kadar çok Bromazepam alman sorumsuzluktu, dedim kendi kendime. Sonra altıda kalkıp yine aynı miktarı alman da. Sabahın iki buçuğunda, uyuyabilmek için Bromazepam almak hadi neyse, dedim kendi kendime, ya altıda kalkıp bir daha yüklenmek? Sekreter saatini işaret etti. Büyük sorumsuzluk, dedim kendi kendime. Hiç uyumasam daha iyi olurdu. En azından altıdan sonra. Doris Rohr, Barnaby Hilson'la Luis'e, onun öteden beri *şizofren olduğunu düşündüğünü* söylüyordu. Herhalde Vikram'dan bahsediyordu. Bu insanlar, dedim kendi kendime, gerçekten duruma el koymam gerektiğinin, gerçekten sorumsuzca davrandığımın farkında olduğum halde, daha dün gece Vikram Griffiths'le gülen, içki içen, şakalaşan, hatta sarhoş olabilecekleri bir yer bulmak üzere yağmurda onu ve köpeğini izleyen, birçoğu, resmi temsilcimiz olması konusundaki çekinçlerine rağmen kendisine samimi sevgi gösterilerinde bulunan, hatta *The Green Green Grass of Home* ve *Men of Harlech*'i onunla birlikte söyleyen bu insanlar, şimdi akla gelebilecek her türlü fesatlık ve ihaneti etmiş olabileceğinden şüpheleniyorlar. Ruh hastası olduğundan da. Sinir bozucuydu bu. Ne var ki, Vikram'ın davranışı da sinir bozucuydu. Ben de ondan şüphelenmeye başladım. Acaba benim hiçbir işe yaramayacağımı, son dakikada ortadan yok olacağını ve onu seçmemek-

le fazlasıyla hak etmiş olduğumuz kaderimizle bizi baş başa bırakacağını bilerek mi beni aday göstermişti? Şizofren bir yanı *vardı* gerçekten de. Meslektaşlarım haklıydı. Hintli-Galiliği her ne kadar geçerli bir sebep olsa da. İhanet istisna değil, kural, dedim kendi kendime. Hiçbirimizde Vikram Griffiths gibi siyasi tavır koyacak cesaret yoktu. Ama belki zaman zaman tökezliyordu. Ruh hastalığı istisna değil, kural. *Onda* bile o cesaret yoktu. Vikram Griffiths, diye düşündüm, kendini ortaya atmayı, bir şeylere *canu gönülden* girişmeyi göze alan tek kişiydi belki de. Çünkü deliydi. Ama aynı şekilde, yine deli olduğu için, bizi sırtımızdan hançerleyebilecek tek kişi de oydu. Ya da belki *o kadar* deli olmadığı için. Ne de olsa kendini Vic Griffiths diye tanıtmıştı. Ben hiçbir şey yapmaz, hiçbir şey söylemezken, Galli parlamenterin, Topluluk yasaları hakkında Avukat Malerba'dan daha az bilgi sahibi olduğu için utandığı açıktı. Çok daha az. Avukat Malerba şık takım elbisesi ve Avrupa bayraklı kravatıyla masanın üzerinden eğilmiş, göz açtırmayan tipik İtalyan tonlamasıyla, heceleri yutarak konuşuyor, İtalya İş Kanunu'nun, kamu sektörüyle ilgili karmaşık yönlerini açıklıyordu. İtalyanların en sevdiği şey karmaşıklık, diye düşündüm. Başvuru Komitesi'nin bu nüanslara kanmaması beklenebilir mi? diye sordu Avukat Malerba. Spinoza'yı Nietzsche'ye tercih ediyor, diye düşündüm. Bu çok şeyi açıklıyordu. Belki Alçılı Yavru'yu ikisine de tercih ediyordu. Sarışın sekreter birkaç öğrenciye tuvaletin yerini tarif etti. Colin bir sigara paketi çıkardı, sonra aynen yerine koyması gerektiğini anladı. Ne kız ama, diye gülüyordu. Karşısında şapkamı da, atkımı da çıkarırım. Beş dakika sonra yapacağım konuşmayla ilgili hâlâ net bir şey söylenme-

mişti. Gezimiz Vikram Griffiths’le diğerleri arasındaki bu düşmanlık yüzünden, yokluğunun yarattığı bu şaşkınlık yüzünden, her şeyi ayarlamış olan, renginin yaratacağı şoka rağmen, nüfuzlu Başvuru Komitesi Başkanvekili, Parlamenter Sayın Owen Rhys’in muhatabı olabilecek tek kişinin yokluğu yüzünden fiyaskoyla sonuçlanmak üzere, diye düşündüm. Belki de köpeği yüzünden parlamento binasına girememiştir, diye düşündüm. Ansızın aklıma geldi. Galce selamlayacağı Sayın Owen Rhys’in, derisinin rengini göreceği ânı mutlaka iple çekiyordu. Bir heyecan, hararetle tokalaşmalar! Korktuğunu düşünmek gülünçtü. Resmi temsilci olarak, diye düşündüm, maalesef olaya el koyamayacak kadar fazla Bromazepam etkisi altındasın. Her şey bir köpek yüzünden berbat olmak üzereydi. Melez bir köpek yüzünden. Bir adamın köpeğine aşırı düşkünlüğü yüzünden. İşimize sahip çıkmak konusunda öteden beri en ufak bir kaygı beslemediğim, hatta kovulmayı, yani gitme ya da kalma kararının elimden zorla alınmasını hararetle arzuladığımı çeşitli zamanlarda ifade etmiş olduğum halde, şimdi—belki Bromazepam’ın etkisi geçmeye başladığı için—pek yakında bir felaket, hatta rezalet yaşanacağını hissediyor, her şeyin ters gideceğini ve bunun, köpekle birlikte benim kabahatim olacağını düşünüyordum. Ama belki de aslında beşinci ayın dördüncü gününde, Porta Ticinese 45 numarada oturan, eski kız arkadaşının eski telefon numarası 045’le başlayan kırk beş yaşındaki bir adam için bu kaçınılmaz bir durumdur, diye düşündüm. Odanın, başkanvekilinin odasının içinde sayılar aramaya başladım. Kızım la dün yaptığım feci telefon görüşmesinde her şeyin ters gittiği su götürmezdi. Doğum günü olduğunu hatırladım.

Bugün. Ona telefon etmem lazımdı. Ama Galli parlamenterin odasında, onarım nedeniyle kantinin hangi tarihlerde kapalı olacağını belirten bir liste dışında sayı yoktu. Beşinci ayın dördüncü gününde kapalı değildi. Boş vakit bulur bulmaz ona telefon etmeliyim, diye düşündüm. Her şey bir yana, o tur otobüsüne adım attığım andan itibaren *kafamın içinde* her şey ters gitmişti. Bu geziye katılman korkunç bir hataydı, dedim kendi kendime. Bunu biliyordun. Bununla birlikte şu anda, Acaba kızıma ne zaman telefon edebileceğim, acaba Komite'ye ne diyeceğim, acaba *onunla* aramızda ciddi herhangi bir şey olacak mı, yani bu gülünç gezide, Barnaby Hilson'ın ilginç ifadesiyle, herhangi bir şeyin *olmasına izin verilecek mi*, diye düşünürken, bu hatayı yapmanın benim alınyazım olduğunun her zamankinden çok farkındaydım. Ben buydum işte. Tam senin yapacağın şey, dedim kendi kendime. Yararına bir an için olsun inanmadığın gülünç bir geziye katılıyorsun, tamamen ilgisiz nedenlerle kendini yetkili bir pozisyona seçtiriyorsun, sonra da rezil bir şekilde herkesi yarı yolda bırakıyorsun. Şahane. Keşke Georg burada olsaydı, diye düşündüm. Evet, şu anda Avrupa Parlamentosu'nun Meditasyon Odası'nda, kilisenin yerini tuttuğu aşikâr olan bu yatıştırıcı mekânda, bir tür metafiziğe duyduğumuz eski özlemi hatırlatarak insanı utandıran ama eski çekişmelerden kaçınmak için şekilsiz ve özelliksiz düzenlenmiş bu mihrapsız, haçsız odada başımı öne eğmiş otururken hatırlıyorum; keşke Georg burada olsaydı, diye düşündüğümü açıkça hatırlıyorum. Rakibim. Georg duruma el koyardı. Georg sonsuz bir dinginliğe sahip, diye düşündüm; o dinginliği bir şekilde edinmiş, muhtemelen çocuğunun annesinin durumu, onun

acı hastalığı sayesinde. Aslında Georg şu anda benimle birlikte burada, Meditasyon Odası'nda olsaydı harika olurdu. Müt-hiş bir teselli olurdu. Georg'un garip bir edepliliği var, diye düşündüm ansızın. *Kibar Fahişeler Çağı*'na rağmen. Şu anda Meditasyon Odası'nda kendimi gülünç biçimde Georg'a yakın hissediyorum, Galli parlamenterin odasında da aynı şeyi hissettim; aynı şekilde, Vikram Griffiths'le otobüsün ön tarafında konuştuğumuzda, istediğini vermedikleri takdirde Avrupa'nın umurunda bile olmayacağını ben ona, o bana söylediğimizde de kendimi gülünç biçimde Vikram Griffiths'e yakın hissetmiştim. Vikram Griffiths dürüsttü. Lafı allayıp pullamazdı. Daha doğrusu, gerektiğinde elbette allayıp pullardı, ama hepsinin laftan ibaret olduğunu da bilirdi. Kelimeleri işine geldiği gibi çekip çevirdiğini bilirdi. İnsanları etkileyip baştan çıkardığını bilirdi. Oysa şu anda o, Dimitra'ya, bunun ne kadar da Vikram'a özgü bir durum olduğunu söylüyordu. Liderliği kaptırınca ilgisi de kalmamıştı. Tam bir primadonna! Gruba filan aldırıldığı yoktu, karşısına çıkan ilk temizlikçiyle yatmak üzere otelde kalmıştı. Bunları İtalyanca söylüyordu; Yunanlı Dimitra'yla başka hangi dilde anlaşabiliirdi ki? "R"leri bastırarak, "f"leri yutarak Fransız İtalyanca-sıyla konuşuyordu, ama ben İngilizce hatırlıyorum; eninde sonunda her şeyi, filmleri, kitapları, korku hikâyelerini muazzam bir dublaj süreci olan zihnimde İngilizce hatırladığım gibi. Bu iki kadın o kadar öfkeli ki, iyi niyeti çok şeyi belirleyecek olan Galli parlamentere, Owen Rhys'a yaranmayı bile unutuyorlar, diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ya da belki kendilerini orada bulunca birden tedirgin olmuşlardı. İstersen öne çıkıp kendini tanııt, diye fısıldadı Barnaby Hilson ku-

lağırına. Ne dersin? Resmi temsilci sensin. Ama Yorkshire'lı sekreter, ölçülü, müstehzi ve giderek son derece çekici bulduğum sarışın parlamenter sekreteri sıkışık programımızı aksatmayalım diye bizi odadan çıkarmaya koyulmuştu bile. Memeleri güzel, diye gülüyordu Colin. Ama seninle yarışamaz. Füze Yavru'yla konuşuyordu. Otobüste kimsenin o ikisinin yokluğunu fark etmemiş olması inanılır gibi değil, diye düşündüm.

Sol yarımkürede, geldiğimiz yolun yarısını dönmüşken, ikinci katta, Tilki Yavru tekrar koluma girdi ve bu defa, hiç gergin olmayışına hayretler etti. Onlara birinden alıntı yapacak mısınız? diye sordu ciddi ciddi. Gençliğine rağmen, çıkık çenesinden ötürü güçlü görünen bir kız. Vikram'ın bizi böyle yarı yolda bırakmasına inanamıyorum, dedim. Bromazepam'ın etkisi geçiyordu. Sonuçta somut bilgilerin hepsi onda. İşe yarayacaktı.

O sırada, kürsüde Avukat Malerba, Dimitra, Sayın Owen Rhys, onun yanında ben, benim öteki yanımda da *onun* olacağı anlaşıldı. Sıkıştığım takdirde *o* bana yardım edecekti. Bromazepam'ın etkisi tamamen geçmiş gibiydi. Dinleyiciler de, Başvuru Komitesi, diğer okutmanlar ve öğrencilerdi.

Toplantı salonuna sırayla girdik; lacivert kumaş kaplı koltukları amfiteatr halinde yükselerek üç parçalı bir yarım daire oluşturan oldukça büyük bir salondur; en alt sıranın önünde cilalı ahşap zemin, korkunç bir savaş gemisini andıran, üstü mikrofonlarla dolu, görünüşe bakılırsa abanoz konferans masasına kadar, parlak bir kumsal şeridi gibi uzanıyordu. Başvuru Komitesi gecikiyordu. İçeri girip oturma düzenine uygun şekilde yerlerimizi aldık; her konuşmacının önünde bir blok-

notla bir kalem, bir şişe maden suyu ve beyaz peçete üzerine ters çevrilmiş ılık ılık bir bardak vardı. Başvuru Komitesi bir başka toplantıdaymış. Galiba olağanüstü bir toplantı. Cilalı zeminde masaya ilerlerken yukarı baktım ve amfiteatrın bir duvarının üst kısmında cam bir bölme gördüm; camın ardındaki masalara oturmuş, çoğu kadın, kulaklık takmış birileri, aşağı, bize bakıyorlardı. Çevirmenler, dedi Owen Rhys bana dönüp. Koca kafanın sallanışı otomatik bir hareketti belli ki. Müthiş maharetlidirler, diye heyecanla salladı başını; bense, Herhangi bir plan veya hazırlık yapmadığın konuşman, Başvuru Komitesi'nin, İngilizceyi anadilleri kadar iyi bilmeleri haklı olarak beklenemeyecek çeşitli tek tek üyeleri için aynı anda yedi, sekiz, dokuz dile çevrilecek, diye düşündüm. Son derece mantıklı bir durum. Ama bir anda, durup dururken sarışın sekretere kim bilir ne söylemek üzere, salonun arka tarafına gitmiş olan *onun* dönmesini beklerken, herhangi bir dilde beş para etmeyeceğini bildiğim bir konuşmayı iletmek üzere bu gelişmiş ve pahalı altyapının kullanılacağı düşünceyle müthiş tedirgin oldum. Dünya harika altyapılarla dolu, diye düşündüm, hiç yeri yokken; olağanüstü aygıtlarla dolu—telefonlar, faksler, e-posta, otomatik çeviri, radyo, TV uyduları, fiber-optik kablolar—hepsi de beş para etmez konuşmaları, mesajları iletiyor, yayımlıyor. Bakalım Philadelphia'nın New York'a cevabı ne olacak? Bir keresinde, önemli bir teknolojik hamlenin ardından birinin böyle dediğini hatırlıyorum. Ansiklopedilerde okuduğumuz alıntılar türünden bir cümle. Bizzat Vikram Griffiths, diye düşündüm, Avrupa'nın kalbine doğru hızla ilerlerken, arka sırada, ortanın sağındaki koltuğumda, yanlış telaffuz edilmiş, yanlış vurgulanmış her

bir riyakârca kelimeyi rahatlıkla duymamı sağlayan muhteşem bir hoparlör sistemiyle donatılmış lüks bir tur otobüsünde dünyanın en aptalca konuşmalarından birini yaptı. Riyakârlığımızı yayan aygıtların gelişmişliği altında eziliyoruz, diye düşündüm. Tıpkı eski binalarımızın, onları temizleyip ışıklandırmak için kullandığımız gelişmiş teknoloji tarafından etkisizleştirilmesi, sifıra indirgenmesi gibi. Aygıtlar riyakârlığı teşvik ediyor, diye düşündüm. Saçma sapan lafları teşvik ediyor. Elinde mikrofon olmasaydı, eminim Vikram Griffiths bu kadar saçma sapan laflar etmezdi. Eminim radyo ve televizyonlarımızda konuşan insanlar, radyoya veya televizyona çıkmayıp Perikles'in demokrasi hakkında, haklı bir dava uğruna ölmüş olanlar hakkında söylenebilecek son sözü söylediğinde hitap ettiği cenaze kalabalığının karşısında olsalar, o aptalca lafları etmezlerdi. Acaba ben, belirlenmiş saatten neredeyse otuz dakika sonra hâlâ gelmemiş olan Başvuru Komitesi'nin çeşitli tek tek üyeleri için yedi, sekiz ya da dokuz dile çevrilmek üzere, hangi saçma sapan lafları edeceğim önümdeki mikrofona? diye merak ettim. Şaşılabilecek şey, hem Sayın Rhys hem de Avukat Malerba, aralarına sıkışmış, Yunanlı yüzü parlak bir kozmetik vahşet örneği oluşturan ve Sayın Owen'a casus—*casus!*—meselesini anlatmakta olan Dimitra'yla yakından ilgileniyordu. Sonra öteki tarafımda o belirdi, Bosna'yla ilgiliymiş, diye fısıldadı kulağıma.

Ne?

Oturduğunda, her zamanki gibi varlığının, parfümünün çarpıcı etkisiyle taş kesildim. Göz göze gelmemek için başka tarafa bakınca, gevezelik eden öğrencilerin arasında Enerjik Yavru'yu gördüm. Ne konuşacaktım?

Olağanüstü toplantı Bosna'yla ilgiliymiş, dedi.

Vikram dönmüş olabilir mi acaba? diye düşündüm, kararlı biçimde başka yöne bakarak. Beni kurtarmak üzere. Enerjik Yavru burada olduğuna göre düzüşmüyorlardı demek ki. Gözlerim salonu taradı. Baygınlık taklidi yapmak hiç de zor olmaz, diye düşündüm. O yanımdayken, felç ya da nöbet türü bir şey geçiriyormuş gibi yapmam zor olmazdı. Aksine. Sonra Dr. Griffiths'i çağırırsın sahneye. O yapsın konuşmayı. Hayır, *onun* varlığının yarattığı etki altında ezilerek birden anladım ki, *ondan* sakın sakın yol göstermesini, konuşmanın açılış cümleleri konusunda biraz yardımcı olmasını rica etmek çılıgınca bir fikirdi. Onunla konuşamıyorsun bile, yanında bile oturamıyorsun, dedim kendi kendime. Madem öyle, niye durumu onun sana destek vereceği, sorularını cevaplandıracağı şekilde ayarladın ki? Ona hayatta sorabileceğin tek soru, dedim kendi kendime, Niçin? Niçin? Karşılığında o sana, Ne niçin? derse, kim bilir nasıl bir rezalet çıkar. Bromazepam'dan eser kalmadı, diye düşündüm. Belki de sorun buydu. O sana, Ne niçin? diye sorarsa, kim bilir neler olur. Daha fazla Bromazepam almalıydın, diye düşündüm. Ellerim titreyerek bardağımı çevirip su doldurdum.

Yani gecikmeleri anlaşılır, diyordu. Sonra resmen masanın üzerine, mikrofona eğilip bir duyuruda bulundu. Başvuru Komitesi Bosna'yla ilgili bir konuşmayı dinlemekte olduğundan gecikiyordu. Bizim dertlerimiz Bosnalı çocukların acılarıyla kıyaslanamaz, dedi mikrofon aracılığıyla, toplantı salonunun Avrupa laciverdi koltuklarında gevezelik eden öğrencilere. Dolayısıyla seve seve bekleyecektik. Etrafa bakındığımda, o bu duyuruyu yaparken Sayın Rhys'ın kafasını bile

kaldırmadığını fark ettim, Dimitra'nın casusuyla meşguldü. Belli ki olağanüstü toplantıya görev icabı katılma zorunluluğu hissetmemiştir. Peki Vikram Griffiths Enerjik Yavru'yla düzüşmediğine göre, nerede? diye merak ettim. Köpeğiyle birlikte dışarıda mı? Otel sahibi hayvana kesinlikle bakmazdı. Otobüs şoförü de öyle. Vikram'ın salonda olmadığı açıktı. Ama o sırada o bana dönmüş, bazen utandığını söylüyordu.

Ne?

Orada onca acı çekilirken, diyordu. Üzerindeki dar siyah elbiseden, göğüslerinin arası krem rengi görünüyordu.

Olanları durdurmak için hiçbir şey yapmamış olmamız bir rezalet. Parfümü L'Air du Temps'dı. Utanıyorum, dedi. Maddi servetimden utanıyorum. Konforlu, rahat hayatımdan. Anlıyorsun, değil mi? Küpeleri burcuna uygun, altından birer akrepti. Avrupalı olmaktan utanıyorum. Ne demek istediğimi anlıyor musun? Nedense burcuyla gurur duyardı. Fransız oluşuyla gurur duyduğu gibi. İnsanlar ölüyor, dedi, biz burada sözleşme şartlarımızın derdindeyiz. Altın akreplerin gözleri yakuttandı. İnsanlar ölüyor, biz burada oturmuş iş koşullarımızı dert ediyoruz, diye ısrar etti. İşte, diye düşündüm, kararlı biçimde başka yöne bakarak, ama yine de, saçını geriye ittiğinde tanıdık bir bilezik şıkırtısını işiterek, hayatının en yoğun ilişkisini yaşadığın kadın, insanlar acı çekiyor, diyordu. Acaba kaçımız hayata dair doğru dürüst bir bakış açısına sahip diye merak ediyor insan. Bunu öyle bir tonda söyledi ki, diye geçiyor aklımdan şu anda, aradan belki yirmi dört saat geçtikten sonra, Meditasyon Odası denen yerde, burası *bir ibadet mekânı* olmadığı halde bedenim genellikle dua pozisyonu olarak adlandırılan pozisyonda, *inanan biri*

olmadığım halde başımı eğmiş, ellerimi bitıştirmiş otururken—bunu öyle bir tonda söyledi ki, sanki okutmanlar sendikası resmi temsilcisi sıfatıyla bizzat benim, tehdit altında olmakla birlikte daima rahat konumdaki okutmanların yersiz hıncını bir şekilde körüklediğimi, benim sorumlu olduğumu ima ediyordu; sanki çektiğimiz acının, belki de benim kendi acımı kastediyordu, *talihsiz Boşnak çocukların* acısıyla kıyaslandığında solda sıfır kaldığını kavrayacak duyarlılığa sahip dünyadaki tek insan oydu.

Aslında gayet iyi yaşıyoruz. Siyah giydiğinde hep pembe ruj sürer. Yani her gün kesilip biçilen, açlıktan ölen o çocuklara kıyasla demek istiyorum. Anlıyorsun, değil mi? Tırnaklarını da aynı renge boyamayı asla ihmal etmez; bayıldığım bir şeydir. Çok hoşuma gider. Bu arada kurumlarımız—kadınların ayrıntıya bu şekilde dikkat etmesine, kendilerini birer güzellik nesnesi olarak hissetmelerine bayılırım—bencilce kenarda durmalarının utancını örtmek için bir incir yaprağı aramaktan başka şey yapmıyorlar. Tam bir rezalet. Mesele otomobillerimizi çalıştırmaya gelince Körfez’e giriyoruz. Ama Saraybosnalı çocuklar için kılımızı kıpırdatıyor muyuz? Katiyen. O kadar utanıyorum ki.

Böyle konuştu, muhtemelen bir şeyler daha söyledi, kuşkusuz Fransızca, ama ben şu anda, onca olaydan sonra Meditasyon Odası’nda tek başıma otururken, benim yaptığım konuşmaya yedi, sekiz ya da dokuz çevirmen tarafından uygulanan işleminden pek farklı olmayan bir işlem sonucu, söylediklerini İngilizce hatırlıyorum. Körfez Savaşı sırasında bir gün Como Gölü’ne bakan tepelere gittiğimizi ve *onun* kocasının BMW 7’sinde seviştiğimizi hatırlıyorum.

Belki önce bu konuda bir şeyler söyleyen iyi olur, dedi. Yani kendi dertlerimizin katiyen aynı düzeyde olmadığını farkında olduğumuzu belirtsen. Anlıyorsun, değil mi? Böylece doğru yaklaşımı yakalayabiliriz. Çünkü yaygaracı bir ton benimsemek hata olur ya da...

Dönmüş, doğrudan ona bakıyordum. Elimde olmadan dönmüştüm. Gözlerinin içine bakıyordum. Karşılaştırma yapmanın son derece anlamsız olduğunu söyledim.

Ne?

Bir acıyla diğerini karşılaştıramazsın, dedim. Sonra kızım la yaptığım telefon konuşmasıyla aynı dalga boyunda olduğumu fark ettim. Felsefi incelikler. Gözlerinin içine bakmak tehlikeliydi. Yakalanmamak için, örneğin Vikram Griffiths'in, işini kaybetme, sorumluluklarını yerine getirememe, çocuğunun geçimini sağlayamama korkusunu tam bir saplantı olarak yaşadığını belirttim kaygısız bir tavırla. Manik-depresif ilk karısıyla arasındaki velayet davasında başlıca kozu olan işini kaybetmekten delicesine korkuyordu. Çocuğa daha iyi bir geçim sağlayabilme kozunu. Vikram'ın başka hiçbir şey düşünemediğini söyledim. Vikram azapta bir ruhtu. Bunu bir gece önce açıkça görmüştüm. Bütün o neşe, çaresizlikli aslında. Kafasını dağıtma çabasıydı.

Ama bence...

*Il faut cultiver notre jardin,** dedim.

Ama televizyonda o çocukları gördüğümde, diye söze başladı, ve bizim nasıl...

* (Fr.) "Kendi bahçemizi ekip biçmeliyiz." Voltaire'in *Candide* adlı eserinden—ç.n.

Masanın altından uzanıp bacağını ortasından kavradım ve tırnaklarımı etine bastırdım. Anında bir çığlık koyverdi, ama yine anında bastırdı. Ötekiler casus hakkında konuşuyorlardı. Göz göze geldik. Acı çekmeyi ölçebilecek ayrı bir ölçü birimi olmadığını söyledim.

Hastasın sen, dedi.

Senden nefret ediyorum.

O eski Fransız kahkahasıyla gülüp saçını savurdu. Aman saçmalama, ben Bosna'dan söz ediyordum sadece.

Ben de tam bunu söylüyorum, dedim. Sadece.

Ne demek istiyorsun? Ne demek sadece?

Çözmeye çalış.

Titriyorsun, dedi.

Sonra, gururumu bir yana bırakıp biriyle görüşmem gerektiğini söyledi. Elini, hâlâ bacağında duran elimin üstüne koydu. Bir psikanaliste gitmem gerektiğini söylemek istiyordu. Konuşmayı yapmana bir şey kalmadı, dedi. Tanrı aşkına onu düşün. Bir kere de kendini değil, başkalarını düşün. İşimizden olabiliriz. Lütfen Jerry. Çocuk gibi davrandığın yeter!

Hiçbir şeyi kıyaslamamak gerekir, dedim. Bosna lafını açan ben değildim. İnsan kıyaslama yapınca algılarını kaybeder, dedim. Her şeyi kendi başına, tek tek algılamak, içine sindirmek gerekir. Ve insan ancak kendine ait olan şeyleri içine sindirebilir, başkalarına ait olanları değil. Oldukları gibi içine sindirmelisin. Sen yokken Stephanie'ye kim bakıyor? diye sordum.

Kendi bahçeni ekip biçmiş olsaydın, dedi, okuldan sonra Suzanne'ye gittiğini ve gece de büyükannesi ve büyükbabasıyla kaldığını bilirdin. Suzanne harika bir kız, diye ekledi.

Böyle tatlı bir kızın olduğu için şanslısın. Birbirinizle neden daha sık görüşmediğinizi anlamıyorum.

İşte uğruna karımı terk ettiğim kadın.

Ben onunla senden daha sık görüşüyorum, dedi.

Bugün doğum günü, dedim. *Ona* yeni baştan sıırıslıklam âşık olmuştum. Müthiş kıskanıyordum.

Biliyorum, dedi, ona bir hediye aldım. Ben de bunun üzerine ne aldığıını sordum ve kızıma iç çamaşırı hediye ettiğini öğrendim. O yaştaki kızlar güzel çamaşırlardan hoşlanır, dedi. Kendileriyle ilgili hayal kurmaya bayılırlar. Anlıyorsun, değil mi? Ama benim tek anladığım, *onun* çorap ve jartiyer giydiğiydi. Yavru takımları. Dokunmuştum. Suzanne'nin inanılmaz bir vücudu var, dedi. Sen ne hediye aldın? diye sordu.

O, Georg ve Dimitra'nın, az sonra yapacağım konuşma için hazırladığı üç daktilo sayfası nota göz gezdirdim. Sonra elim yine bacağını kavradı. Tırnaklarım ipeği delip geçti. Tenine battı. Bu sefer çığlık atmadı. Kapı açıldı ve Başvuru Komitesi içeri girdi. Jerry! dedi nefesi kesilerek. Şu anda, Meditasyon Odası'nda oturmuş, aslında başka şeyler düşünmem gerektiği, özellikle de, belki halihazırda meydana gelmekte olanları önlemek için yapabileceğim bir şey yok muydu diye kendimi sorgulamam gerektiği halde bunları düşünürken, kendini benden tamamen kopardığı geçiyor aklımdan. O kadar ki, şiddetimle, beceriksizliğimle oynamayı göze alabiliyordu. Gerçi en azından Suzanne'le aralarında bir şey olup olmadığını sormamıştım ona. O kadar ki, aynı gün, daha sonraki bir saatte, eski günlerin hatırına birlikte bir gece daha geçirmeyi bile önerebildi. Elimi çekerken, bir an tek parmağımı sıkıca kavradı.

Komite üyeleri sırayla içeri girdiler. Ellili, altmışlı yaşlarda insanlar, takım elbiseli, gözlüklü erkekler, topallayan bir adam, sonra göstermelik, tek bir kadın, ciddi ve şık. Kendi aralarında çeşitli Hint-Avrupa dillerinde konuşarak ön sıradaki yerlerine oturdular; aralarından biri neşeli bir tavırla bir sineği öldürmeye çalıştı. Belki Bosna'ya ilişkin bir deste evrakla. Topallayan uzun boylu adam, buharları tüten plastik bardağıyla meşguldü. İşte Başvuru Komitesi. Tatsız duygularla dolup taşar halde, Bromazepam'dan mahrum, hâlâ Vikram Griffiths'i aranır, bir kurtarıcı beklerken Başvuru Komitesi'yle ilgili izlenimlerim bunlardı.

Bosna toplantısına katılmayı gerekli bulmamış ya da katılamamış (bizim yüzümüzden mi?) olan başkanvekili ayağa kalkıp bizleri tanıttı. Milano Üniversitesi yabancı dil okutmanlarıydık. Hem kendi üniversitemizdeki hem de İtalya'nın çeşitli üniversitelerindeki Avrupalı okutmanları temsil ediyorduk. Sayın Owen Rhys, başını her zaman ki gibi inançla sallayarak, yumuşak bir ses tonuyla, Roma Antlaşması'nın 7. ve 48. maddelerine aykırı şekilde, İtalyan vatandaşlarından farklı muamele gördüğümüzü ileri sürdüğümüzü açıkladı. Yani haksız muamele gördüğümüzü. Talebimiz, on iki yılı aşkın bir süredir Milano Üniversitesi'nde İngilizce hocalığı yapan İngiliz okutman Dr. Jeremy Marlowe tarafından kısaca sunulacaktı. Ardından, halen İtalya'nın çeşitli bölgelerinde çalışan dört yüzden fazla okutmanın imzasını taşıyan, belgelerle desteklenmiş resmi bir dilekçe sunulacaktı.

Dilekçenin kendisini görmemiş olduğumu o anda düşündüm. İmzaladığımdan beri görmemiştim. Dilekçe kimde?

diye fısıldadım *ona*, konuşmak üzere ayağa kalkarken. Yüzündeki, Fransız yüzündeki, Vikram Griffiths'in deyişiyle sefiş ama güzel yüzündeki ifade, panik ifadesiydi. Ve yüksek sesle. *Oo la la!* dedi. Bir keresinde, kocasının ikinci, üçüncü ya da dördüncü dağ evinde seviştiğimiz sırada kocasının arabasının sesini duyar gibi olduğunda da aynı şeyi söylemişti. Selva di Val Gardena tepelerinde. Ama gelen, havuzun yazlık bakımını yapacak olan teknisyendi. Şu anki durum çok daha ciddiydi. Dehşet verici bir haber almışçasına, teatral bir tavırla gözlerini yumdu. Mesela Saraybosna'dan. Bihac'dan. Vikram'da, dedi. Dilekçe, belgeler ve imzalar Vikram'daydı. Sonra, ben mikrofonumu itip kakarken o arkamdan dolaşıp Dimitra'ya bir şeyler fısıldadı; Dimitra derhal ayağa fırladı; ben konuşmaya başlarken Yunanlı okutmanımız gevezelik eden öğrencilerle dolu sıraların arasından hızla, adeta homurdanarak ilerliyordu.

Bayanlar baylar, dedim. Sayın Komite üyeleri. Alçak ve titrek bir sesle konuşuyor, ne diyeceğimi düşünüyordum, ama mikrofon, titrekliliğini ve gerginliğini artırarak sesimi bütün salona iletliyordu; ön sırada üç dört kişi çeviriyi iyi duyabilmek için kulaklıklarını ayarladılar. Arkada, ayakta duran Heike Enişte müthiş bir sevecenlikle, yüreklendirircesine gülümsedi. Tilki Yavru da öyle. Kapı çarptı, Dimitra çıkmıştı. Dilekçeyi bulmak üzere.

Bayanlar baylar, az önce Bosna'daki vahim, giderek kötüleşen durumu tartıştığınız bir toplantıdaydınız. Öksürdüm. Başımı eğdim, sonra kaldırdım. Bizim şu anda yaşadığımız tali sorunların Bosna'da yaşananlarla herhangi bir şekilde karşılaştırılamayacağı açık.

O yerine döndüğünde, masanın altından bir elin bacağını hafifçe okşadığını hissettim. Derin bir nefes alıp söyleyeceğim kelimelerin gelmesini bekledim.

Savaşın mahvettiği bir ülkeyle kendimizi karşılaştırmak gülünç olur, dedim. Öte yandan, şimdi size kısaca açıklayacağım durumun, aynı şeyin çok daha hafif bir şekli olduğunu da görmezden gelemeyiz: Bir grubun, çoğunluktaki bir etnik grubun, bir dil grubunun, bir başka gruba tüm vatandaşlık, tüm Avrupa vatandaşlığı hak ve ayrıcalıklarını tanımayı reddetme eğilimi.

İşte mikrofonun benden çekip aldığı, yukarıdaki çevirmenlerin çevirdiği saçmalıklar bunlardı. Avrupa Başvuru Komitesi'nin göstermelik kadın üyesi başını eğmiş, kaşlarını çatmış, bir eliyle kulaklığı kulağına bastırıyor, öteki eliyle antetli bir kâğıda bir şeyler karalıyordu. Barnaby Hilson başını sallayarak onayladı. Şu anda Meditasyon Odası'nda otururken, insanın topluluk karşısında ağzını açmasının yeterli olduğunu, kelimelerin kendiliğinden geleceğini açıkça anlıyorum. İnsan kendinden beklenen neyse, onu yapıyor. Bromazepam olsun olmasın. Ortodoksluk almış yürümüş. Gerçek bu. Konuşma kalıplarına ortodoksluk hâkim. Etrafında her gün duyduğu lafların ataleti insanın elinden tutuyor. Konuşmalarını, kitaplarını yazdırıyor. Karısına onu niye terk ettiğini bile açıklıyor. Bunu niye daha önce anlamamıştım? Söylediğim her şeyi niye o kadar dert edinmiştim? Niye o kadar mücadele etmiş, kızımın verdiği kitabı aptalca eleştirmiş (kendini bırak, demişti bana), onun Georg'a gösterdiği dostluğun gerçekten insanca bir dostluk olduğunu kabul etmeyi inatla reddetmiştim? Sonuçta bana dönmüştü. Niye bana düşeni söyle-

mekle yetinmemiştim? Herkesin dilindeki sözleri söylemekle. Sudansözleri. Hepimiz insanız türünden bir laf. O, masanın altından tekrar bacağıma dokundu.

“Çok daha hafif bir şekli” diyoruz, diye devam ettim sonra, onaylayarak başını sallayan ciddi çehreleri görüp kendime güvenerek; ama gerçek şu ki, kıyaslandığında ne kadar hafif görünürse görünsün, ayrımcılık daima ayrımcılıktır ve bilhassa etnik bağlamda sürdürüldüğünde daima çirkin-dir. Bir toplumun diğerini dışlaması. Bir toplumun diğerine eşit iş imkânı hakkını tanımayı reddetmesi. İnsanın geçim kaynağının elinden alınması, dedim Başvuru Komitesi’ndekilerin ciddi çehrelerine bakarak, mesleğinin elinden alınması—buraya bunu konuşmak için geldik—görünürde refah içinde yaşayan kişilerde bile, ayrımcılığın kurbanları açlık ve şiddete maruz kalma tehlikesiyle karşı karşıya olmasalar da, hem maddi hem manevi, ciddi boyutta acıya yol açabilir. Bilhassa kadının not aldığını fark ettim. Örneğin aramızdan biri, dedim, çocuğunun annesi ciddi bir kas distrofisi krizi daha geçirdiği için bu sabaha karşı acilen Milano’ya dönmek zorunda kaldı. Böyle bir durumda mali güvence kaybının vahim sonuçlar doğuracağını takdir edersiniz. Kırk yaşlarındaki bir adamın yakınlarına bakmaktan âciz duruma düşmesinin utancı da cabası, dedim. Komite üyeleri dinliyordu. Bir diğer meslektaşımız, diye uydurdum, işini, on yılı aşkın süredir canla başla yürüttüğü görevini kaybedeceği için kaygılandığından, haftalardır uyuyamadığını bu sabah bana itiraf etti. Hayatta yapmak istediği tek işin bu olduğunu söyledi. Bundan sapıkça bir haz almaya başlamıştım. Uygun olduğunu samimiyetle hissettiği tek iş, diye ısrar ettim. Kendimi

güçlü hissetmeye başlıyordum. Yabancı bir ülkede yaşadığı ve İtalyanlardan oluşan ailesinin geçimini o ülkede sağladığı için, bir başka iş bulmanın kendisi için bir İtalyan vatandaşından daha zor olacağını düşünerek kaygılanıyor. Belki de imkânsız. Sustum. Sözüünü ettiğim kişi, diye devam ettim, şu anda benim yerime bu sunumu yapacak olan arkadaşımızdı; zaten Avrupa Parlamentosu'na başvurumuzu örgütleyen de oydu, ama sonunda sinirleri burada hazır bulunamayacak kadar gerildi, çünkü bütün hayatı bu başvuruya bağlı.

Komite'nin görevi insanların çektiği acıları dinlemek, diye düşündüm, insanların acı çektiğini Başvuru Komitesi üyelerinin kafasına sokmak gerekiyor. Sonra da bu acıya sebep olan suçluyu tanımlamak gerekiyor. Ortam bunu gerektiriyor, diye düşündüm. *Siyah Sihirdir*'den pek farklı sayılmaz.

Şimdi bizlere yapılan basit ama sinsice haksızlığı ele alalım, diye devam ettim, bu işin ne kadar kolay olduğuna şaşarak; Topluluğun baş destekçisi ve aynı zamanda baş ihlalcisi olan, riyakâr ve yıkıcı İtalyan devleti, İtalyan vatandaşlarının lehine, Topluluğun diğer üyelerinin aleyhine, kurnazca bir ayrımcılığı sürdürmekte.

Dinleyicilerin üzerine bir sessizlik çökmüştü; yalnız Tilki ve Alçılı Yavru'nun değil, İspanyol pesetaları her geçen dakika daha fazla lirt eden Luis'in, Barnaby Hilson'ın ve herhalde ırkçılık kurbanı olduğuna ilk kez bu denli inanan Doris Rohr'un da yüzünde gerçek bir hayranlık okunuyordu. Şu anda Meditasyon Odası'nda hatırlıyorum da, işimize son verilmesiyle ilişkili olarak, kamu sektöründeki hiçbir İtalyanın tabi tutulmadığı, sadece bize uygulanan kuralları, yani diğer bütün kamu çalışanlarından farklı ve daha sert bir muame-

leye maruz kaldığımızı açıklarken adeta bastırılmış bir neşeye, coşkuya kapıldım; gerçeğe uygunluk açısından doğru olmakla birlikte hiç mi hiç inanmadığım, inanamayacağım, ancak bir mikrofona, ancak beceriksiz meslektaşlarım adına telaffuz edebileceğim bu sözlerin kolaylığı, inanılirlığı, gücü beni sarhoş etmiş, gözümü kamaştırmıştı sanki. Onun sık sık, hafifçe bacağıma dokunması da beni sarhoş ediyor, tetikliyordu. Onun onayı. Onun desteği. Her şey yeniden mi başlayacaktı? Başlayacak mıydı? O kadar heyecanlıydım ki. Sıra, nazik maaş meselesine gelmişti; son derece yoksul bir hayat sürdürüğümüz izlenimini uyandırmakta güçlük çekmeyeceğimden emindim, hatta sırf Tilki Yavru'nun hatırına da olsa, konuşmamı Perikles'ten bir alıntıyla noktalayabileceğimi de geçiriyordum aklımdan: *Hiç kimsenin yoksulluğundan utanması gerekmez; asıl utanılacak şey, yoksulluktan kurtulmak için gerekli önlemleri almamaktır.* Evet, gülünç derecede yersiz olduğu halde bu alıntıyla sözü bitirmeyi, Strasbourg'a gelip derdimizi en yüksek mercie sunma yolundaki olağanüstü, dramatik kararımızı bu şekilde açıklamayı, gerekçelendirmeyi ciddi ciddi düşünüyordum; hatta birden, Avrupa'nın özünü oluşturan *liberté, égalité* ve *fraternité* ilkelerini de vurgulayabileceğim gelmişti aklıma—hiç kuşkusuz, herkes benim ne kadar yetenekli bir konuşmacı olduğumu söyleyecek, daha önce niçin temsilciliğe aday olmadığımı soracaktı, şimdiden sezinliyordum; tam bu abes kapanışı yapacakken, Dimitra bir hışım salona döndü.

Dimitra çifte kapıyı patırtıyla açtı, neredeyse Galli parlamenterin sekreterini yere deviriyordu. Akli başından gitmiş bir halde, ağzını bıçak açmayarak, alçak basamakları atlaya-

rak, tökezleyerek koltukların arasından indi ve sonunda, öndeki savaş gemisi masaya kapaklandı.

Ine foverò, diye bağırdı, mikrofonların yönünden ötürü sesi gidip gelerek. *Aftoktònisse. O trelos! Aftoktònisse, O theotrelas!*

Dimitra nefes nefese, masaya yapışmış, iri göğüsleri inip kalkarak aynı sözleri üç dört kere bağıra çağıra tekrarladı; niçin anlamadığımızı kavrayamıyordu; sonunda Başvuru Komitesi'nin ön sıradaki ince uzun üyesi kulaklığını telaşla çıkarıp ağır aksanlı bir İngilizceyle, Kim astı kendini? Nerede? diye sordu.

Vikram Griffiths, Pastrengo Sokağı'nda bir apartmanın üçüncü katında, bakımsız fakat geniş bir dairede tek başına yaşıyordu. Şu anda, Avrupa Parlamentosu'nun Meditasyon Odası'nda yanımda çantamla otururken meslektaşımı, ahbabımı kendi kendime böyle tarif ediyorum. *The European*'ın bu sabahki baskısında iddia edildiği gibi okutmanların dilekçesi tüvit ceketine iğnelenmiş olarak ölmedi. Dilekçede bini aşkın imza da yoktu. Pastrengo, hatırladığım kadarıyla bir çarpışmaydı. Napoléon'un bir başka zaferi. Yoksa o Marengo muydu? Belki her ikisi de. Karısına telefon ettiğimde—sanıyorum her ikisiydi—İngilizlerin eşek şakası dedikleri bu mu? diye sordu.

Ne var ki, yalnız yaşadığını söylemek yanlış izlenim uyandırıyor. Parlamento'dan otele dönerken otobüste herkes Vikram Griffiths'e ait anılarını anlatıyordu birbirine; şoför radyoyu açmayı ihmal etmediği halde, eskisinden daha alçak sesle konuşuyorlardı. Anıların çoğu, Vikram'ın yaptığı kurallara karşılık vermeyişleriyle, bir ikisi de karşılık verişleriyle ilgiliydi. Erkeklerse, onun evinde zilzurna sarhoş oldukları, Vikram'ın hayat hikâyesini dinleyerek yerlerde sızdıkları geceleri hatırlıyorlardı. Erkeklerin sadece ikisi, Vikram'ın kadınların yanı sıra erkeklerle de kur yaptığını söyledi. Otobüsle otele dönerken, Georg'u bu kadar çok arzulamam anlaşılır gibi değil, diye düşünüyordum. Burada olmayışına bu kadar

hayıflanmam. Dün gece bana asıldı, dedi o. Kadınların çoğu, elini kabaca eteklerinin altına daldırdığını hatırlıyorlardı. Ve sanki ciddiye alınmayacak, hatta sevimli bir haylazlıkmiş gibi buna gülüyorlardı. Biraz içkiliydi, diye açıkladı öğrencilerden biri. Biraz içkili olmadığı zaman mı vardı? O, Dün gece ona evet deseydim belki bütün bunlar olmazdı, dedi. Gözleri dolu dolu, dört beş kişiye anlatıyordu; aksanı her zamankinden daha Fransızdı. “R’leri, “l”leri. Ah, niye evet demedim ki? diyordu. Büyük ihtimalle Georg’la düzüşmekte olduğun için, diye düşündüm, Georg çocuğunun annesinin yanına çağrılmadan önce. Arkadaşça bir düzüşme, diye düşündüm. Burada olmasını nasıl bu kadar çok isteyebilirim? Ama istiyorum işte. Georg’dan hoşlandığımı geçiyor aklımdan şimdi. Ne de olsa yakın arkadaşlık, diyordu o. Ne fark ederdi? Onunla yatmalıydım, dedi; cömertçe bir davranış sergileyememiş olmaktan ötürü gerçekten vicdan azabı çekiyor gibiydi. Sonra, Vikram’ın dul eşi ve yetim çocuğu için para toplamalıyız, dedi. Para toplamalıyız. Gerçi ikisinin birbiriyle bağlantısı yoktu. Hemen oracıkta, o anda, ceset bulunduktan iki saat sonra Parlamento’dan dönerken otobüste bir şapka, bir şey bulup para toplamak istiyordu. Kavgalı bir ayrılık sürecinde oldukları halde, ikinci karısı çocuğun velayetiyle ilgili davada ilk karısı lehine ifade verdiği halde, bizim onunla dayanışma içinde olduğumuzu göstermemiz gerektiğini söyledi. Ve süpermarketlerde içine peynir, dilimlenmiş et gibi şeyler konan türden küçük bir naylon torbayı gezdirerek resmen para toplamaya başladı. Otobüs, ücra otelimize, duvarlarında çağdaş şaheserlerin ucuz röprodüksiyonları asılı ucuz otelimize doğru Strasbourg çevre yolunda ilerlerken, o, koridor boyunca

gidip geliyordu. Goya'dan *Savaşın Felaketleri* de vardı belki. Eğildiğinde göğüslerinin arasındaki çizgi görünüyordu. Hatta *Guernica*. Farkındaydı. Siyah elbisesi ince dizlerinin epeyce üstündeydi. Zavallı kadın deliye dönecek, dedi. Topukları koridorun mor halısına gömülmüştü. En azından böyle bir şey yapmalıyız, dedi naylon torbasıyla Colin'e eğilerek. Bir dostu ve önderi kaybetmiş insanlara yaraşır şekilde, herkes bağış yapmaya gönüllüydü. Ama kimsede nakit yoktu. Liretin düşüşü, Alman Merkez Bankası'nın kararları yüzünden. En iyisi Üniversite'ye döndüğümüzde toplayalım, dedi Barnaby Hilson. Öğrencilerden biri köpeğin nerede olduğunu sordu. Bir *fon* oluşturmamız, dedi İrlandalı romancı. Hayvanın otobüste olmadığı kesindi. Doris Rohr, görünüşe bakılırsa Vikram Griffiths'in asılmadığı tek kadın okutman olmakla birlikte, hatırı sayılır bir bağışta bulunmayı vaat etti. Dün gece ne kadar neşeli görünüyordu, dedi Alçılı Yavru. Onun yanında oturan Avukat Malerba, bu tür fonların oluşturulmasında özel kuralların geçerli olduğunu, işin yasal yanını memnuniyetle halledeceğini söyledi.

Hayır, yalnız yaşadığını söylemek, diye düşünüyorum, Avrupa Parlamentosu'nun kalın lacivert halılı, arkadan neonla aydınlatılmış, rahatsız edici pleksiglas duvar kaplamalı, garip beyaz kürsülü minik Meditasyon Odası'nda otururken, yalnız yaşıyordu demek, ilk karısı psikopattı demek kadar yanıltıcı olur. Gerçi kendisi bu sözleri söylemekten hoşlanırdı. Yalnız yaşıyorum, derdi, ilk karım psikopattı. Bu sözlerin yarattığı dramatik etkiden hoşlanırdı. Vikram Griffiths alkole olduğu gibi drama da bağımlıydı, diye düşünüyorum. Kalabalık toplantılara da. Belki alkol kaynaklı dramın sinirsel, zorla-

yıcı şevkine bağımlıydı. İkinci karısının bir cadı olduğunu söylediler. Milano'ya ötekilerle beraber, otobüsle dönmeme kararımın, iyi bir karardan ziyade *gerekli* bir karar olduğunu düşünüyorum. Bir *zorunluluk*. Milano'ya ötekilerle beraber, otobüsle dönemezdim, diyorum kendi kendime. İmkânsızdı. O modern tur otobüsünün basamaklarını tırmanıp mor koridordan, kan kırmızısı koltukların arasından geçerek arka sıraya gidemezdim. Kusardım. Barnaby Hilson teneke düdüğüyle İrlanda ağıtları çalarken. Belki de *Men of Harlech*'i. Colin, Vikram'ın ne kadar müthiş bir yavru meraklısı olduğunu yâd ederken. Bir noktada kusardım. Ama aynı mantığa göre, diye düşünüyorum, bu geziye katılmaman olmazdı. O da imkânsızdı. Otobüse binip Strasbourg'a gitmek bir zorunluluktu, diye düşünüyorum, tıpkı şimdi Milano'ya dönmek üzere otobüse *binmemenin* bir zorunluluk olması gibi. Dolayısıyla bu son zorunluluğa itaat etmemin, diyorum kendi kendime, Milano'ya, Üniversite'ye, Vikram Griffiths Fonu'na dönmek üzere o otobüse binersem, Barnaby Hilson'ın çeşitli teneke düdüğüyle çalacağı İrlanda ağıtlarını, belki *Ölü Ozanlar Derneği*'ndeki intihar anlatısının inceliğine yapılacak bir göndermeyi ya da yine casusla ilgili birtakım tartışmaları dinlemek zorunda kalırsam öleceğime, içimde bir şeylerin öleceği kanısına varmamın, övgüye değer bir yanı yoktu. Otobüste, Picasso'nun sevgilileriyle birlikte bir gece daha geçirmek üzere otele dönerken, Vikram Griffiths yalnız yaşamıyordu, diye düşündüm. Ve tabii ki, Robin Williams onu *gününü gün etsin* diye teşvik ettiği, ama ailesi oyunculuk eğitimi almasına izin vermediği için öldürmedi kendini. O gülünç konuşmayı kesinlikle yapmamalıydım, diye düşün-

düm. Avrupa Parlamentosu Başvuru Komitesi'ne son derece gülünç, riyakârca, en iyi oyunculuk okuluna layık bir konuşma yaptım ve hatta kendimle gurur duydum, diye hatırladım, güçlü hissettim kendimi, üstelik tam Vikram Griffiths kalın boynuna iki kravat bağlarken, inatçı çenesinin altına. Vikram Griffiths her gününü *gün etti*, diye düşündüm. Yalnız yaşamıyordu. Hemen her gün, (altmışına merdiven dayamış) eski bir metresinin tamirat masrafına girişecek parası olmayan kocasından kiraladığı, harap, ısıtmasız dairesine birini götürdü. Evlilik parantezleri ve köpeğinin güvenli varlığı bir yana. Güzel bir daireydi, hâlâ da öyle. Ancak Milano'da bulunabilecek türden, eski meşe kirişleri, fresk kalıntıları olan, ama harap mı harap bir ev. Kendisine o evde, ilk karısından sonra, ikinci karısından önce yaptığım tek ziyaret sırasında, hatırlıyorum, minderlerin üstüne oturmuş bira içiyorduk; yaklaşık yarım saat sonra, hiç sözünü etmediği minicik bir kız, üstünde yerleri süpüren bir sabahlıkla banyodan çıktı. Minicik bir kız. Bir de kendini düzdürmek için para veren nine var, diye böbürlenirdi. Epeyce içtikten sonra, Para kalkmasına yardımcı oluyor, diye böbürlenirdi. Epeyce içmediği zaman mı vardı zaten? Gerçi kadınlar hariç her konuda siyaseten doğruluk timsaliydi. Vikram Griffiths *sürekli devrimin* ete kemiğe bürünmüş haliydi. Bosnalı çocuklar konusunda *onun* fikirlerine katılırdı, diye düşündüm. Şu anda, çantam yanımda hazır, Meditasyon Odası'nda otururken, kendini öldürme kararının belki bir karar değil, benimki gibi bir zorunluluk olduğu geçiyor aklımdan. Her nedense kendini öldürmek zorundaydı belki; tıpkı benim o tur otobüsüne binip Doris Rohr'un, Tilki Yavru'nun ya da belki Vikram Griffiths'in sadece yavru

meraklısı değil, *yavru ustası* olarak hatırlanması gerektiğini söyleyecek olan Colin'in yanında İtalya'ya gitmeyi göze alamayacağımı her nasılsa bilmem gibi. Bir şeyi yapmaya karar vermek, o karar sana dayatılmışsa, marifet değildir, diyorum kendi kendime. Meziyet değildir. Öte yandan, bulunduğum şu noktada meziyete kafa yormam abes. Yaptıklarımı sürekli yargılamam abes. Meziyet sahibi olsam ne olur, olmasam ne olur? Öyle bir konuşma yaptıktan sonra. Ama şimdi hatırlıyorum, o da elinde olmadığını söylemişti. O kadar sık arıyordu ki, demişti, o kadar çok çiçek gönderdi ki, nasıl reddedebilirdim? O da zorunluluk mazeretini kullanmıştı. Belki de, diye geçiyor aklımdan, kendimize dayattığımız zorunluluklar meziyet sayılabilir. Ne var ki, karını ve kızını terk etmişken meziyetten bahsettiğini duymak gülünç doğrusu, diyorum kendi kendime. Yunanlılar bu meseleleri bizden daha iyi kavıyorlardı, diye düşünüyorum. Sadece tanrılar sebep teşkil edebilir. Troya düşerken Priamos, Skaia Kapısı'nda Helena'ya böyle diyordu. Sadece tanrılar. Bir de sağlık sebep teşkil edebilir belki. Senin tur otobüsüne binmeme kararın, diyorum kendi kendime, onun, sırf çok ısrar etti diye bir erkekle yatma kararından, Helena'nın Paris'le kaçma kararından, Vikram Griffiths'in kalın boynuna, teatral favorilerinin altına iki kravat bağlama kararından daha *sağlıklı* bir karar olarak görülmeli belki de. Daha sağlıklı bir zorunluluk. Ama senin ruh halindeki bir insan sağlıktan nasıl söz edebilir! Kafasının içi bir çelişkiler yumağı olan biri. Gülünç bir şey. Kıyaslama yapmamaya söz vermiştin, diye hatırlatıyorum kendime. Kıyaslamalar tehlikelidir, demiştin. Troyalı Helena ve Vikram Griffiths! Tur otobüsü otelin otoparkına girerken, Doris

Rohr'a Vikram'ın tam yaşını sordum. O bilmiyordu, ama arka koltuktaki Dimitra, Kırk beş, dedi.

Vikram Griffiths yalnız yaşamıyordu. Sayılar da benimle ilgili değilmiş, diye düşündüm. Dört beş. Sayıları ben görüyordum, ama Vikram'la ilgiliydiler, işaretler hep yanıltıcıdır, diye düşündüm. Kehanetler hep alaylıdır. Ağustos zamanı, bir Banka Tatili'nde, yani İtalyanların Ferragosto bayramında, akşam yemeğine geldiğinde bana hayat hikâyesini anlatmıştı. "Akşam yemeğine geldiğinde" ifadesini kullanmam, o dönemde hâlâ karımla birlikte olduğumu gösteriyor. Küçük oğlunu da yanında getirmişti; ağustos sıcaklarıyla birlikte daima ağır bir depresyona giren, kendi deyimiyile psikopat olan eski karısı, o gün çocuğu Vikram'ın harap *palazzosunun** girişinde terk etmiş. Çocuk dört yaşlarındaydı ve kucağında tüylü yavru köpeğiyle rahatsız edici derecede sessizdi. Milano'ya döndüğümde karımla en azından bir akşam yemeğine çıkabilirim belki, diye düşünüyorum. Karısı, Vikram'ın çocuğa doğum günü hediyesi olarak aldığı köpeğe çok sinirlenmiş. Gülmüştü bunu anlatırken. "Ama belki de dönmem Milano'ya. Bir sebeple telefonda konuşuyorduk, karısının akrabalarına gittiğini, buzdolabında yiyecek hiçbir şey olmadığını, bütün restoranların da Ferragosto yüzünden kapalı olduğunu söyledi. Anasını sattığımın İtalya'sı. Anasını sattığımın sığağı, dedi. Güldük. Merthyr Tydfil'de büyümüş biri için çok sıcak. Karısının, ailesini ziyaret etme gereği duymuş olmasına sinirlendiğini söyledi. Onu yemeğe davet ettim. Annesinin onun doğumundan birkaç saat sonra öldüğünü, bu

* (İt.) Saray—ç.n.

yüzden kendini hep suçlu hissettiğini anlattı. Babasının işi dolayısıyla Coventry'deymişler. Annesi ona ağabeyinin ismini verip Vikram demiş, sonra da kanama geçirip ölmüş. Babası onu alıp Galler'e dönmüş. Suçlu olmadığını biliyormuş, ama hep suçluluk hissetmiş. Garip bir ruh hali. Kabil'in işaretini taşıdığı duygusuyla yaşadığını söyledi gülerek; bunu, her iyi Katolik gibi Kutsal Kitap'ı hiç bilmeyen karımla Suzanne'e açıklamak gerekti. Karımın utandığı belliydi. Vikram derisinin renginden bahsediyordu elbette. Karım mutat misafir yemeği olan mükemmel bir *risotto ai funghi** ikram etti ve Vikram'a sigara içirmedi. Oğlu Martino ikide bir yerinden kalkıp karımın ortalığı kirletmesin diye balkona çıkardığı yavru köpeğine bakmaya gidiyordu. Ne var ki bu durumda büyük balkon kapısının kapatılması gerekiyordu. Hayvan burnunu cama sürtüyordu. Sıcak boğucuydu. Kabil'in işaretini taşıdığını Vikram'a Evanjelik halası söylemiş. Bunları hep aynı tiklerle, boğazını temizleyip balgamını yutarak anlatıyordu. Sofu halam, dedi gülerek. Suzanne Martino'ya oynasın diye bir sabır küpü verdi. Halası babasından küçükmüş. Karım, sigara içmek isteyenlerin balkona, köpeğin yanına çıkabileceğini söyledi. Dilys hâlâ anne babasıyla, yani Vikram'ın babaannesi ve dedesiyle yaşıyormuş; onu Dilys Halası büyötmüş, tam bir Galli olarak yetiştirmiş, evde hep Galce konuşulmuş ve ona hep Kabil'in işaretini taşıdığını söylermiş. Zavallı, çirkin bir kadın, dedi Vikram gülerek. Kalın kahverengi kollarını masaya dayamıştı. Kimse onunla evlenmeyecek diye ödü patlardı, dedi, kiliseden çıkmazdı.

* (İt.) Mantarlı risotto—ç.n.

Hayatının dönüm noktası, ergenlik çağının başında, Dilys'in kendisine tecavüz etmesiymiş. Suzanne bunları işitiyor diye dehşete kapıldığından *risottosu* boğazına dizilen karım boğuluyordu az kalsın. Aradan üç dört yıl geçtikten sonra, kızın okuduğu lezbiyen edebiyata bir göz gezdirmeye zahmetine bile katlanmıyor, diye düşünüyorum, ama o sırada Vikram'ın itirafı, bir kadının bir erkekle zorla kurduğu enstest ilişki onu dehşete düşürmüştü. Bu arada Vikram, getirdiği dört şişe şarabın ikincisini yarılarmıştı ve bu olayı ancak psikanaliz sayesinde anladığını, yani bilincine vardığını anlatıyordu. Sorunlarının, hep Kabil'in işaretini taşıdığını söyleyen dindar halasıyla enstest ilişkisinden kaynaklandığını ancak psikanaliz sayesinde anlayabilmiş. Martino sabır küpü oynadığını da alıp köpeği görebileceği balkon kapısına gitti, ama Suzanne, Vikram'ın hikâyesine tamamen kendini kaptırmıştı. Vikram bu olaydan sonra yalnız annesinin ölümünden ötürü değil, halasıyla ilişkisinden ötürü de suçluluk duymaya başlamış. Çünkü halası Vikram'ın onu baştan çıkardığını iddia ediyormuş. Bir süre boyunca kadın her gece Vikram'ın yatağına gelmiş. O sırada on üç on dört yaşlarındaymış. Vikram konuştukça ben de utanmaya başladım. Karım gibi. Hem ağlar hem sevişirdi, dedi. Onu davet ettiğime pişmandım. On beş yaşındaki kızının, adabımuaşeret düşkününü karının ve her şeyi anlayabilecek veya anlamayabilecek dört yaşında bir çocuğun yanında bunları anlatan bir adama ne cevap verilir? diye soruyordum kendime. Çocuk camın ardından köpeğine homur homur anlaşılmaz bir şeyler söylüyordu. Ama Milano'daydık, Ferragosto bayramıydı ve hava boğucuydu. İyi sevişirdi, dedi Vikram. Köpek uluyor, camı tırmalıyordu. Sıcak dayanılır

gibi değildi. Vikram'ın üstünde, yakasından siyah göğüs kolları fışkıran bol bir tişört ve kalın dizlerini açıkta bırakan pamuklu bir şort vardı. Onunla göz göze gelmeye tahammül edemediğimi hatırlıyorum. Gözüm sürekli *risottomda*, onu davet ettiğime hayıflanıp duruyordum, insan ona acıyor olsa da, bize bunları anlatması doğru değil, diye düşünüyordum. Ama bir yandan da, kendi utancıma rağmen, karımın utanmasına, hepimiz gibi dünyayla yüz yüze gelmesi gerektiğini düşündüğüm kızıma karşı aşırı koruyucu tavrına gülüyordum. *Onunla* lezbiyen ilişkisine dair kuruntularım başlamadan önce kızıma ilişkin *bırakınız yapsınlar* tavrım böyleydi işte. Psikanalizden önce, dedi Vikram Griffiths—kendimiz neden korkuyorsak insanları ondan korumaya çalışırız, diye düşünüyorum—psikanalizden önce hayatımın en önemli belirleyici etkeninin, Cardiff'te yüksek lisans eğitimine başladığım yıl nişanlımın ölmesi olduğunu düşünürdüm. Tam o sırada, saat sekiz buçukta *onu* aramam gerektiğini hatırladım. Telefon edecektim. Nişanlısıyla birlikte kuzeyde dağlara tırmanıyorlarmış. Dolgellau yakınında. Nişanlılarımızın olduğu günler, diye güldü. Tok kahkahasıyla. Ne kadar romantik. Siste, yağmurda dağlara tırmandığımız günler. Şu telefonu etmek için odadan nasıl çıkarım? diye düşündüm. Saat neredeyse dokuzdu. Plaid Cymru günleri. Ya ben aramayınca *o* ararsa? Burayı ararsa? “Beyaz ırktan olmayan,” kart sahibi tek üyeydi. Başını iki yana salladı. Herkes mutfaktayken oturma odasından nasıl konuşurdum? Her neyse, düştü, dedi Vikram, kafatası parçalandı. Suzanne ufak bir çığlık attı. Vikram, kayalara vardığında kızın beynini her yere saçılmış halde bulmuş. Resmen. Karım tiramisuyla meşguldü. Sonra

otopside, düşüşten önce bir itiş kakış olduğuna dair bulgular çıkmıştı ortaya. Vikram Griffiths üçüncü şişeyi açarken çok ciddi ve çok gergindi. Daha sonra, bu hikâyeyi, fırsatını bulur bulmaz herkese anlattığını öğrendim. Otopside, itildiğine dair bulgular olduğu söylendi. Vikram'ın acı çektiği belliydi. Onun için anlatması zor bir hikâyeydi. Performansından zevk aldığı belliydi. Ona bakamıyordum. Göz göze gelemiyordum. Sofraya tamamen o hâkimdi. *Onu* aramadığım takdirde Rheims'de nerede buluşacağımızı kararlaştıramayacaktık, çünkü o ertesi sabah erkenden gidiyordu, bense iki gün sonra ona katılacaktım. Hamile olduğu için onu öldürdüğüm söylendi, dedi Vikram. Ağır Galli aksanıyla İtalyanca konuşuyordu. Karım yine dehşete kapıldı. Bir insan akşam yemeğine gelip bunları nasıl anlatırdı? Üstelik Ferragosto'da. Ulusal bayram. Suzanne büyülenmişti. Martino fondaki konuşmalar televizyondan geliyormuşçasına bulmacasına gömülmüştü. Saat neredeyse dokuzdu ve ağustos sıcaklığını hafifletecek bir esinti yoktu hâlâ. Köpek yüzünden balkon kapısı kapalıydı çünkü. Halbuki benim hamile olduğundan haberim bile yoktu, dedi Vikram. Elbette daha sonra, bütün olayın siyasal durumla ilgili olduğunu anladım, dedi gülümseyerek. Tabii. Milliyetçilik yıllarıydı. Genzindeki balgamı yuttu. İkinci evleri yakan *boyoları* destekliyorduk. Suzanne ona sorular soruyordu. Bir dökümevi işi yavaşlatmıştı, dedi; yetkililer onun itibarını lekelemek istiyorlarmış, bir doktora rüşvet vermişler. Karım bir tabak altlığıyla hararetle yelpazeleniyordu. Bütün gazeteler yazdı, deyip acı acı güldü, ama mahkemeye düşmedim. Sıcaktan boğulmak üzereydik. Gerçekten itiş kakış olduğuna dair bulgular olsaydı beni dava ederlerdi, dedi Vik-

ram ısrarla. Kendisi herhangi bir şeyi yakmamış. Tuvalete gitmem gerektiğini söyleyip yatak odasına gittim, oradan telefon açma tehlikesini göze aldım, ama telefonu meşguldü, iki kere denedim. Döndüğümde Vikram Griffiths Suzanne'e, Psikanalistime göre bu doğrulayıcı bir deneyimdi, diyordu; Vikram bir fırsatını bulsa, kızımı düzerdi, diye geçiyor şu anda aklımdan. O gün evinde rastladığım gencecik kız, pekâlâ bir lise öğrencisi olabilirdi. Yabancılığı onları büyülüyordu. Sonra karımın sifonu çekmediğimi fark etmiş olabileceğini düşündüm. Tuvalete gittiğimi söylemiştim, ama sifon sesi duyulmamıştı. Çünkü, diye açıkladı, henüz yüzleşmediği daha eski travmalardan—annesinin ölümü, tekrar İngiltere'ye dönen Baba'nın yokluğu, halasının bilhassa ensest olayından sonra ona Kabil'in işaretini taşıdığını söylemesi—kaynaklanan, onun farkında olmadığı bir paranoyayı doğruluyordu. Dünyanın ona karşı olduğu yolundaki bilinçdışı inancını doğruluyordu, işte Vikram Griffiths Ferragosto'da evimdeki akşam yemeğinde bunları anlatmış, ben bir telefon görüşmesine ve işemediğim bir tuvaletin sifonunu çekmemiş olmama kafa yorarken, o, kendinden emin bir tavırla kendi kişiliğini açıklamıştı (sonuçta Birleşik Krallık'ı bu yüzden ve Plaid Cymru kendisini hayal kırıklığına uğrattığı için terk ettiğini söylemişti.) Umutsuz bir suçluluk duygusuna kapıldığını söyledi. Birkaç kere intihara kalkışmıştı. Her şeyin bir komplo olduğunu anladıktan sonra bile. Suçlu olmadığını, insanların sırf siyasal duruşu ve belki derisinin rengi yüzünden ona taktığını bildiği halde. Grubun imajı açısından olumlu olduğu için, güven telkin ettiği için üyeliğe kabul etmişlerdi onu, ama aslında istemiyorlardı. Yine de oğlu tıpatıp kendisine benze-

diği için gurur duyduğunu söyledi. Müthiş gurur duyuyormuş. Vikram masada Suzanne'le benim karşımda oturmuş, alkolden zayıf düşmüş, koyu renk dudaklarına tiramisu bulamış, içini döküyor, karım sofrayı topluyor, kendisine hiç benzemeyen oğlu, Vikram'ın yanında oturmuş, köpeği unutmuş, sabır küpüyle cebelleşiyordu. İki yüzü hariç küpün hepsini tamamlamıştı. Vikram, Suzanne'in sorusuna cevaben, suçluluktan bahsediyordu. Kıza, nişanlısına âşıkmuş. Tamamen kaza sonucu düştüğünü söylüyordu ısrarla. Vikram o sırada yirmi üç yaşındaymış. Kızın hamile olduğunu bilmiyormuş, yine de korkunç bir *sorumluluk*, korkunç bir *suçluluk* hissediyormuş. Otuz beş derece sıcaklıkta masanın karşısında oturmuş, gözlerini bize dikmiş, muzafferane bir edayla bakarak bir kadeh kırmızı sıvıyı daha devirdi. Galler'in İngilizlerin baskısı altında ezildiğini söyledi. Bir tatil beldesinden başka şey değilmiş. Ama ben o sırada, daha önce de belirttiğim gibi, *onunla* ilişkimin doruğundaydım. Yine Yunan eserlerini okuyordum. Yakında Rheims'e gidecektim. Şu tali telefon sorununa rağmen aşırı bir mutlulukla, güçle doluydum. Bir daha denediğimde *ona* ulaşacağımı biliyordum. Suçluluk ya da sorumluluk diye bir şey olmadığını da biliyordum. Karıma ihanet ettiğim için en ufak bir suçluluk duymuyordum. Dolayısıyla Vikram Griffiths'e Yunan anlayışını açıklamaya koyuldum. Sadece tanrıların sebep teşkil edebileceğini. Suçluluğun uydurma bir icat olduğunu söyledim. Aynı şekilde siyasal sorumluluğun da. Suçluluk duygusunun tekbencilikten kaynaklandığını söyledim ısrarla, belki de fazla sertçe. Gerçekte olduğundan daha fazla eylem özgürlüğüne sahip olduğunu düşünmek kendini beğenmişlikti. İnsan aslında

tanrıların oyuncağıydı. O dönemde, onunla yatakta konuşulmuş ve okunmuş şeyleri temel alan söylemim işte buydu. Suzanne benim bu şekilde konuştuğumu daha önce hiç duymamıştı. O gece hepten karımı bezdirmiş gibiydi. Bir tabak altlığıyla kendini yelpazelemekteydi. Yunanlılar iyi hoş da, dedi Vikram, benim ardımda iki bin yıllık Hristiyanlık ve İngiliz sömürgeciliği var halledilecek. Her şey bir yana, kendisini babaannesiyile dedesine bırakarak sonuçta terk etmiş olan babasıyla ve ırzına geçip sonra da günahlarını bağışlatmak üzere dua etsin diye Kongregasyonalist kilisesine gönderen halasıyla meselesini halletmesi gerekiyordu. Cehennem azabı gibi bir suçluluk duyuyordu, suçlu olmadığını bildiği zaman bile. Olan biten hiçbir şeyden ötürü suçlu değildi. Ama suçlu hissediyordu kendini. Suzanne de onunla aynı fikirdeydi. O da sık sık suçluluk duyuyormuş. Hayır, ben lanetlenmiş hissediyorum kendimi, dedi Vikram. Mesele buydu. Suçlu değilken suçluluk duymak, lanetlenmişlik demekti. Sonunda kalkıp doğrudan oturma odasından telefon açtım, karımın nasılsa dinlemeyeceğini düşünerek. Yaptığım her şeye karşı o kadar ilgisizdi ki. Sifonu çekmediğimi fark edeceğini nasıl düşünebilmişim? Şu anda burada, Meditasyon Odası'nda oturmuş, Vikram Griffiths'in hayat hikâyesini anlattığı o akşam yemeğini hatırlarken, bilhassa Kabil'in işaretini taşıdığını ileri sürüşünü, annesinin ölümünden, halasının enestinden, hami-le nişanlısının ölümünden, sonra da ilk karısının manik depresyonlarından, ikinci karısının kürtaajlarından ötürü suçluluk duyduğunu hatırlarken, o gece sofrada aramızda ne kadar olağanüstü bir mahremiyet olduğu geçiyor aklımdan. Ve havada ne yoğun bir gerginlik olduğu. O gece bir şekilde gerçek-

ten bir araya geldik. Olağanüstü bir yoğunluk yaşandı: Sabır küpü ile uğraşan sessiz çocuk; balkon kapısını tırmalayan yavru köpek; mutat akşam yemeğini hazırlayan, eli açık, ama somurtkan karım; hayata atılmak için sabırsızlanan Suzanne'in hevesli tavrı; tur otobüsünde hüzünlü aşk şarkılarına kapılan öğrenciler gibi Griffiths'in trajedilerine kapılması; bense aptalca felsefe parlıyor, aptalca alıntılar yapıyordum, mutlu ve coşkulu, kör; telefon görüşmemi, Colin'in deyişle yavru görüşmemi yaparken, ilişkimizin doruğunda o bir haftalık tatili, hayatımın en heyecanlı haftasını planlarken delicesine güvenli. Hotel Racine'e gel, dedi. İstasyondan taksiyle beş dakikalık yol. Ben İngilizce hatırlıyorum ama o Fransızca söyledi mutlaka. Şoförlerin hepsi bilir, dedi. Evet, o gece aramızda olağanüstü bir mahremiyet vardı, diyorum kendi kendime. Ve aşılması imkânsız bir mesafe. Tıpkı Strasbourg'a yaptığımız bu otobüs gezisinde olduğu gibi. Okutmanlarla öğrenciler arasında. Erkeklerle kadınlar arasında. Tilki'yle benim aramda. Vikram'la Georg arasında. İnsanlarla köpekler arasında. Müthiş bir mahremiyet, birbirimize müthiş bir yakınlık içinde yaşıyoruz ve aramızda uçurumlar var, diyorum kendi kendime. Bana Hotel Racine'e gitmemi söylediği gece aramızda uçurumlar vardı. Georg'la dostluk mozaığının deseni belirlemekteydi, kilit noktasına doğru yaklaşıyordu. O kadar çok aradı ki, demişti. Belki de yatak odasından aradığımda Georg'la konuşuyordu. İki kere aramıştım. Keşke Georg şu anda burada olsaydı. Yaşama koşulumuz mahremiyet ve mesafe, diyorum kendi kendime. Yoğunluk ve anlaşılmazlık. İnsanların casuslara inanmasına şaşmamak gerek.

Yemekten sonra, Suzanne köpekle birlikte balkonda, Vikram'ın ayaklarının dibinde otururken, Vikram ilk evliliğinin hüznünlü hikâyesini, ardından, sorunların şimdiden başgösterdiği ikinci evliliğini anlattı; karım, belki de Vikram'ın Galli aksanı yüzünden, söylediği hemen her İtalyanca kelimedeki vurgu ve/veya tonlama hataları yüzünden konuşmasını izlemekte zorlandığı için, artık açılmış olan balkon kapısının önünde, müthiş bir sevecenlikle sessiz Martino'yla oyun oynuyordu. Suzanne'in eski bir Lego setini bulmuştu; birlikte bir ev yapıyorlardı. Pembe-sarı tuğlaları, mutfak aletleri, terasa yerleştirilen güneşlikleri olan setlerdendi—şu anda bunu hatırladığıma şaşıyorum. Beyaz şezlonglar. Şezlonglara oturtulan, hiç kıpırdamayan, hiç değişmeyen küçük küçük insanlar. Rheims'i düşünerek ben de bir sigara yaktım. Vikram Suzanne'e ilk nişanlısının, yanında taşıdığı bir fotoğrafını gösterdi. Yanında asla bundan başka fotoğraf taşımadığını, taşımayacağını söyledi. Artık viskiye geçmişti ve zıvanadan çıkmasına ramak kalmıştı. Yavru köpek burnunu Suzanne'in kot pantolonuna gömdü. Vikram köpeği Martino'nun doğum günü için bir arkadaşından aldığını, ama ilk karısının köpeğe bakmayı reddettiğini söyledi. Bana, Üniversite'deki o orospu çocuklarının hakkından gelmemiz lazım, dedi. Karşısındaki şezlongdaydım. Bizi kovmaya kararlılar. Rheims'i düşünerek neşeyle güldüm, sigaramdan bir nefes çektim. Ortaklaşa hayallerimiz, mahremiyetle mesafenin birbiriyle çarpışmasından kaynaklanıyor, diye düşünüyorum. Aşk ilişkileri, aileler, Avrupa. Mesafeleri aşma hayalleriyle kuruyoruz onları. Mesafeleri *aşmış* olduğumuzu zannediyoruz. Bu hayaller aracılığıyla. Bir şey *kurmuş* olduğumuzu zannediyoruz. Bir

*equilibrio.** Ama o, kendisini Hotel Racine'de bulmamı söylediğinde, Georg'dan çiçekler almaya başlamıştı bile. Sözleri sudansözlerdi. *Fra si di letto*. Liret bir günde neredeyse yok oldu. Her konuda ağızlarının payını vermemiz lazım, diyor-du Vikram. Köpeği kucağına almış, kulaklarıyla oynuyordu. Suzanne güldü, Babam aslında işten atılmak istiyor, dedi. Aman, senin baban bir acayıptır zaten, dedi Vikram, köpeğin kulağını kıvrırarak. İki taraflı casus senin baban. Artık neredeyse bütün konuşmalar ikisinin arasında geçiyordu; ben sigara içip karımın Martino'yla hayallerindeki evi yapışını seyrediyor ve karımın bazen ne kadar alımlı, ne kadar sevecen olabildiğine şaşırıyordum; iri bedeniyle yere, küçük bir çocuğun yanına diz çökmüş sevecen bir kadın. Vikram ilk karısıyla depresyonlarından kurtulmasına yardımcı olabileceğini düşündüğü için, ikinci karısıyla da hamile olduğu için evlendiğini söylüyordu; ama kadın evlenir evlenmez çocuğu aldırılmıştı. Geçen ay tekrar kürtaj olmuştu. Niye kürtaj olduğunu anlayamıyordu. Ailesini her hafta sonu ve her bayramda ziyaret etmekteki ısrarını da. Paola dayanamadığına göre köpeğe benim bakmam gerekecek, diyordu. Ben köpeklere bayılırım. Mart benim evime geldiğinde oynar onunla. Sonra, Suzanne'in sorusuna cevaben, bu hamileliğin kendisine ilk nişanlısını hatırlatması bir yana, kürtaja karşı olduğunu söyledi. Adı Dafydd, dedi, köpeği ters çevirip gülerek, Galli şair Dafydd ap Gwilym'in anısına. Çocukken hep bir köpeği olmuş. Boğazını temizledi. Ama kürtaj aleyhtarı da değilim elbette. Bu hikâyeleri herkese anlattığını daha sonra öğren-

* (İt.) Denge—ç.n.

dim. Kelimesi kelimesine. Hepsi doğru değildi. Karımın, yu-
muşacık bir sesle, Şimdi, banyoyu nereye koysak acaba? dedi-
ğini duydum. Evet, yatak odalarının yanına tabii. Kim demiş
konuşmayı bilmiyorsun diye, Martino? Bayağı gevezesin. Ço-
cukların odasıyla büyüklerin odasının arasına mı? Çok iyi fi-
kir. Babası bir gazetede yazı işleri müdürü, dedi Vikram güle-
rek, ilk karısının babası. Köpek, kulağı sertçe çekilince uludu.
Asla istemeden hamile kalmamalısın, dedi Vikram Griffiths
kızıma, büyük bir ciddiyetle; her zaman doğum kontrolüne
başvurmalısın, dedi ısrarla. Şu anda bunu hatırlarken, ikisi-
nin, Vikram Griffiths'le kızımın arasında, belki aralarında-
ki müthiş mesafe yüzünden oluşan inanılmaz mahremiyet-
ti düşünmeden edemiyorum. İki kişi birbirine aralarındaki
mesafe yüzünden, yabancılık yüzünden mi âşık olur? Yaş ve
milliyet yüzünden mi? Renk yüzünden mi? O yoğunluğa, o
arzuya yol açan, mahremiyetle mesafenin bir araya gelişi mi-
dir? Eline bir fırsat geçse, Vikram Griffiths gencecik kızımı
serseme çevirinceye kadar düzerdi, diyorum kendi kendime.
Harap dairesinde, kendisi telefonda bir başka yavruyla veya
psikanalistiyle konuşurken, kızım üzerinde bir sabahlıkla do-
laşırdı. Colin bir keresinde Vikram'ın anal seksten ve kadın-
ları üzerine işettiğinden sık sık söz ettiğini söylemişti. Ağzına
işetiyormuş. Dudaklarını büzüp. Kadınların dudaklarına işe-
mesinden hoşlanıyormuş. O gece tiramisu bulaşmış dudakla-
rına. Dün de tükürük. Bu da bana Operacı Yavru'yu, telesek-
reterimdeki cevapsız mesajı, Rheims'in yeniden nafile ziyaret
edilişini hatırlatıyor. Birbirini seven çiftler hani nerede? diye
soruyorum kendime, bu önemli uluslararası kuruluşun Me-
ditasyon Odası adı verilen bölümünde. Mutlu tekeşli evlilik-

ler nerede, gelişip serpilen aileler nerede, Avrupa nerede? İcat edilmeyi bekliyorlar, diyorum kendi kendime. O konuşmayı *onun* yüzünden, onu memnun etmek için icat ettiğimi, uydurduğumu kavırıyorum. İnsan hakları polemiğinde tavrını koyan, gerçeğe aykırı Jeremy Marlowe imajını uydurdum. Bir şekilde, okutmanlar buhranı aracılığıyla, Avrupa aracılığıyla tekrar bir araya gelebileceğimizi düşünüyordum hâlâ. Tekrar sevişecektik. Bir türlü vazgeçemeyişim affedilir gibi değil, diye düşünüyorum. Vikram gece yarısı birde sendeleyerek kalktı ve küçük çocuğuyla birlikte, arabayla evine döndü. Bir de yavru köpekle. Karımla ben yatakta sevişip güldük.

Konuşmayı *onu* memnun etmek için uydurdum. Bacağıma dokunmasından destek alarak. Belki devam edebilseydim, kalıcı hiziplerüstü uzlaşma kavramından da bahsedebilirdim. Avrupa Parlamentosu'nun nüfuzlu Başvuru Komitesi huzurunda konuşmaya devam edebilseydim, ki devam etmeye kesinlikle niyetliydim, Avrupa'da birleşme sürecinin, tamamen Milano Üniversitesi okutmanlar buhranının çözülmesine veya onunla benim ilişkimize bağlı olduğunu ima eden bir söylem keşfedebilirdim. Bir örnek deneme, diyebilirdim. Yeni ve daha kabul edilebilir bir gerçekliğin oluşturulmasında ortak irade uygulamasının örnek denemesi. O sırada Dimitra geldi. O *trelos aftoktònisse!* Yanlış dili konuşmakta olduğu aklından bile geçmiyordu. *Aftoktònisse!* Birimizin gidip cesedi görmesi, kimlik belirlemesi gerekiyordu. Ben gönüllü oldum. Hâlâ yeni yetkili rolümün, yeni başarımın sarhoşluğu içindeydim. O hep benim yeteneklerimi değerlendirmemi, alnımda yazılı olduğunu düşündüğü kadarı gerçekleştirmemi isterdi. Tekrar birlikte miydik? Geleneksel koyu renk takım elbise

giymiş bir görevlinin rehberliğinde, sol yarımküreyi ters yön-
de hızla katettik; Galli parlamenterin Yorkshire'lı sarışın sek-
reteri sessizce yanımızda yürüyordu. Birinci katta bir tuva-
letin önünde ufak bir kalabalık toplanmıştı. Bir doktor *onun*
yaklaşmasına engel oldu. Bir tek kişi girsin, dedi. Korkunç
bir görüntü. Dolayısıyla ben içeri girdim, o, Nicoletta, Luis
ve Barnaby Hilson dışarıda kalıp gazetecilerle konuştular. Şu
anda, Vikram Griffiths'in kararının ne kadar tuhaf olduğu
geçiyor aklımdan. Acılarından bu kadar haz alan bir insanın
asla intihar etmeyeceğini düşünürdüm; kimliğini, kendisini
tek kişilik azınlık haline getiren bir doğum kazası çerçevesin-
de, dünyanın kendisine karşı bitmez tükenmez komplolarını
belagatle ifade etme çerçevesinde biçimlendirmiş bir adam;
hazin hayat hikâyesini ballandıra ballandıra anlatan; kendi-
sini mücadelede, Üniversite'yle, birlikte olduğu kadınlarla,
İngilizlerle, Tanrı'yla mücadelesinde bulan, herkesi, lehte ol-
sun, aleyhte olsun, savaşarak işbirliği yapmaya teşvik eden bir
adam; Orospu çocuklarının hakkından gelmeliyiz Jerry *boy*o,
meselemizi Avrupa'ya götürmeliyiz, diyen bir adam. Enerji
dolu, kararlı. Düzüş Arabası'yla! Haklı bir davaya baş koy-
duğunu ve belaya da, kadınlara da doymadığını bilmenin
huzuru içindeki bir adam. Asla intihar etmemesi gerekirdi,
diye düşündüm. Belki de intihar onun oynadığı rolün nihai
mizanseniydi. Tekrar ve simgesel olarak sonsuza dek temsil-
cimiz olabilmesinin, Avrupa Parlamentosu sahnesinde başrol
oynayabilmesinin tek yolu intihardı.

Cesedi tuvalet bölmesinden çıkarıp yere, karoların üstü-
ne yatırmışlardı. Yüzü neredeyse siyahtı. Dili, tükürükle kap-
lı kalın dudaklarının arasından dışarı fırlamıştı. Kullandığı

kravatlardan biri düz mavi, diğeri çizgiliydi. Dilekçe ceketine iğnelenmemişti. Ceket üstünde değildi. Ama çiştten ıslanmış pantolonunun ön cebine birtakım kâğıtlar tıkmıştı. Vikram Griffiths olduğunu doğruladım. Doktor, belki bir intihar notu bulmayı bekleyerek kâğıtları cebinden çıkardı, ıslaktılar. İmzamı gördüm. Onun ve Georg'un imzalarını da. Kusmaktan korkarak, Bu kadarı yeterli mi? diye sordum ve aceleyle dışarı çıktım; o, gazetecilere bilgi vermekteydi. Benim konuşmamı kelimesi kelimesine tekrar ediyordu: Bu adam işten atılma, maaşının düşürülmesi tehdidi ve boğuşmakta olduğu sorunlu çocuk velayeti davası yüzünden haftalardır uyku uyumuyordu. Yabancı bir ülkede. O, meselemizi Avrupa Parlamentosu'na sunma cesaretini ve basiretini gösteren kişiydi, dedi. Tek umudumuz, boş yere ölmemiş olması, Avrupa'nın kalbinde vuku bulan bu intiharın nihayet dikkatleri durumumuzun vahametine çekmesiydi. Uzun saçlı, aksanı belirsiz, şişman bir adam benden bir şeyler söylememi istedi, ama ben telefon etmeye gidiyordum. Şu anda Meditasyon Odası'nda çantamı sıkıca kavramış otururken, insanın kendi laflarını kelimesi kelimesine başkasının ağzından duyması kadar feci bir şey olamayacağı geçiyor aklımdan. Kendi sudansözlerini. Kendi yatak muhabbetlerini. Onunla tekrar birlikte olmak istiyor muydum? Yanıp tutuşuyordum. Telefon numarasını bilinmeyen numaralardan bulmam beş dakika sürdü. Soyadının Cenci olduğunu hatırlıyordum. Umarım siz İngilizlerin eşek şakası dediği türden bir şaka değildir bu, dedi. Açıklamak için beş frangım vardı sadece. Otopsi yapılması gerekiyor. Gelebileceğinden emin değildi. Ondan nefret ettiğini söyledi. Son düdükler çalarken, arkadan bağırان bir erkek sesi duydum.

Karısına telefon ettiğimi söyledim. O telefonun yanına gelmişti. Mükemmel bir erkeksin Jerry, dedi. Belki de tekrar birlikteyiz, diye düşündüm. Çok uygulandığı belliydi. Duygusallıkla konuşuyordu. Gözleri dolu doluydu. Ama ben, durup dururken, hepimizin sadece birer çocuğu olmasının ne kadar garip olduğunu düşünüyordum. Biliyor musun, dedim ona. Hepimizin birer çocuğu var sadece, sonra bir şeyler ters gidiyor. Vikram, Georg, sen, ben. Tek çocuk. Martino, Tilman, Stephanie, Suzanne. Sonra bir şeyler ters gidiyor, dedim. Günümüzde birden fazla çocuk sahibi olmak imkânsız adeta, dedim. Bunu daha önce hiç düşünmemiştim. Beni kucaklamak istedi, ama doktorlarla bürokratik işlemleri konuşmamız, ardından, otele dönmek üzere öğrencileri toparlamamız gerekiyordu. Kızıma telefon etmem lazım, diye düşündüm.

Yunanlıların en korktuğu şey, tanrılar tarafından aldatılmaktı. Bir işaret gelirdi. Bir rüya, bir kehanet. Şimdi saldı, Agamemnon. Bunun bir işaret olduğu açıktı. Tanrılar tarafından gönderildiği açıktı. Ama yanlış işaretti. Agamemnon'u yenilgiye sürükledi. Ya da bir tutkunun onları pençesine alması. Phaidra'nın Hippolytos'a tutkusu. Onu pençesine aldığı açıktı. Dışarıdan, tanrılardan geldiği açıktı. Ama yanlış tutkuydu. Phaidra'yı çılgınlığa sürükledi. İntihara sürükledi. Bazen bütün bir ulus da, yanlış hayalin, yanlış tutkunun peşinde çılgınlığa ve intihara sürüklenebilir. Örneğin Bosna. Örneğin faşizm. Şu anda Meditasyon Odası'nda oturmuş, Vikram Griffiths'in intiharının sonucunda olanları, özellikle Avrupa'nın kalbindeki ikinci gecemizde *onunla* aramızda nihayet geçenleri düşünürken, ona olan tutkumun hep *yanlış* tutku olduğu yolundaki kesin inancım beni boğuyor. iki buçuk yıl boyunca *tam bir aldatmaca* içinde yaşadım. Duyularım, duygularım, zihnim beni aldattı. Aldattılar beni. Böyle bir şeyi nasıl açıklayabilirim? Olağanüstü bir hata. Tanrı'nın bizi aldatmak istemeyeceği çıkarsamasını ancak Descartes yapabildi. Dünya görüldüğü gibidir, demişti Fransız düşünür, çünkü koursuz bir Tanrı'nın bizi aldatmak istemesi söz konusu olamaz. Ondan sonra herhangi bir şeyi açıklamak mümkün olmadı.

Yeniden daktilo edilmiş, ama imzaların bulunduğu sayfaları hâlâ çiş lekeli dilekçeyi teslim etmek üzere bu sabah tek-

rar Avrupa Parlamentosu'na geldim. Sonra da, yapacak hiçbir işim olmadığından, dolaşırken bu Meditasyon Odası'na, bu kilise taklidine, gömülmüş olmasa da ölü bir dinin, cesedi halen, taşlaşmış bir Atlas misali, Avrupa'nın temelini oluşturan ülküleri ayakta tutan bir dinin bu uzak yankısına rastladım. Her şeye rağmen Hıristiyanlık kelimesinin geçmesi, mihraba benzer bir platform bulunması zevksizlik olurdu. Nasıl ki karanlıktan hâlâ korkuyorsak, en beklenmedik yerlerde—konferans binalarında, gemilerde, havaalanlarında—hâlâ kiliseler ya da kilise taklitleri çıkıyor karşımıza, diye düşündüm, stilize işaretin hangi anlama geldiğini kavradığımda. Meditasyon Odası lacivert halılı, iki duvarı boyunca yumuşak minderli bankları olan küçük bir mekân. Bir duvarı kaplayan neon ışıklandırılmalı resmin, mikroskop altında büyütülmüş bir bakteriye benzediğini düşündüm, odaya girip banklardan birine oturduğumda. Koyu renk lekeler ve karışık çizgiler. Bir tür virüs. Meditasyon Odası'nın penceresi yok. Üç saattir buradayım. On dakika önce kot pantolonlu bir genç gelip duvar resmini sildi, ortada duran pleksiglas ve beyaz plastikten yapılmış garip kütlenin tozunu aldı. Odanın ne sıklıkta kullanıldığını sordum, ama İngilizcemi anlamadı, ben de sorumu Fransızca tekrarlamaya üşendim. Bu aralar Fransızca konuşmak çok zoruma gidiyor. Bu Meditasyon Odası'nda düşünülebilecek tek şey, diye düşündüm, delikanlının arkadaki neon çubukların üzerinde oluşan ağlarla gölgeleri maviden turuncuya, sonra sarıya dönüşen neon ışıklandırılmalı duvar resmini ucu süngerli bir sopayla silişini seyrederken, burada doğru dürüst düşünülebilecek tek şey, diye geçti hayal meyal aklımdan, dinsel resim sanatının yok oluşu ya da belki Avru-

pa kıtasının tamamında dinsel eğitimin standartlaştırılması sorunu. Hayır, burada düşünülebilecek tek şey, diye düşündüm, delikanlının odanın ortasındaki, üzerinde elektrik düğmeleri bulunduğunu şimdi fark ettiğim plastik yüzeyin—belki podyum demek gerekir—tozunu alışını seyrederken, haçın, çarmıhın, dikkatin gerçekten odaklanabileceği herhangi bir kutsal imgenin yok oluşu. Bu Meditasyon Odası'nın biçimsizliği, diye düşündüm, bu lacivert halı, neon ışıklandırılmalı bu korkunç duvar resmi bir şekilde, çarmıhı somut *bir haçtan daha fazla* hatırlatıyor. Bir şeyi ancak yok olduğunda gerçekten duyumsarız, diye düşündüm. Hayal meyal. Meditasyon Odası'nda. Aşkımızı. Dinimizi. Bir kitapta, Avustralya yerlilerinin, toprağı kutsal saydıklarını ancak toprakları ellerinden alındığında kavradıklarını okuduğumu hatırladım.

Milano'ya niçin otobüsle dönmemeye karar verdiğimi ötekilere açıklamadım. Vikram Griffiths'in cesediyle ilgili formaliteleri halledeceğimi söyledim. Bu kararı, intiharından sonraki akşam yemeğinde verdim, ama doğruyu söylemenin anlamı yoktu. Doğruyu söylemenin genellikle anlamı yoktur, daha da önemlisi, doğruyu söylemek marifet değildir, diye düşünüyorum. Kızınla telefonda o şekilde konuşman delilikti. Karına gerçeğı söylemen, o gece Vikram gittikten sonra, kendisiyle sevişirken Rheims'i düşündüğümü, o gece Rheims yüzünden seviştiğimizi söylemem delilikti. Sapık o adam, demişti gülüp seviştiğimiz sırada. Onunla ilk karşılaşmamda bize bütün bunları anlatması delilik. Zihinsel sapıklıkları konuşmamak daha iyi, diyorum kendi kendime. Hatta belki de, diye geçiyor aklımdan, otobüste Vikram'a doğruyu söylemen, onun Avrupa'yı umursamadığına ilişkin yorumun, intiharla

sonuçlanan yıkıcı bir düşünce sürecini tetikledi. Kim bilir? Luis, akşam yemeğini sadece okutmanlar olarak birlikte yememiz gerektiğini söyledi. Bir muhasebe yapmamız lazım, dedi. Olayı önleyebilir miydik diye, olaydan sorumlu muyuz diye sormamız lazım kendimize. Ve banliyöde bistromsu bir yerde—dört küçük metal masayı birleştirdik—İrlandalı romancı Barnaby Hilson, derhal konuya girerek, Onu oylamayla o şekilde dışlamamalıydık, dedi. Çoğunluk bu fikri paylaşıyor gibiydi. Ben *onunla* yan yana oturuyordum, o benim yanıma oturmuştu, aramızdaki her şey muğlaktı; öbür yanımda oturan Colin başını iki yana salladı. Vikram bu Avrupa meselesine iyice kafayı sardırmıştı, dedi. Ağzındaki çikleti çıkarıp peçeteye sardı. Bunu fark etmememiz bencillikti. Onun için ne müthiş bir darbe olacağını. Avukat Malerba'nın aramızda olmadığını fark ettim; herhalde Alçılı Yavru'yla birlikte ortadan kaybolmuştu. Kırmızı şarap içiliyordu, iki sürahi. Köpek Dafydd de ortadan kaybolmuştu. Dimitra, bir ara yol bulmalıydık, dedi. Mesela önce Vikram konuşurdu, sonra da Jerry. Jerry harikaydı, dedi Heike. Meslektaşlarım bana hüzünlü hüzünlü gülümsedi. Kadehimi doldurdum. Garson kız, kuzu eti getirdi. Ama Dimitra, Vikram'ı devreden çıkarmakta en kararlı kişinin kendisi olduğunu söyledi. Bu yüzden şu anda müthiş bir suçluluk duyuyordu. Vikram'ın, derisinin rengi yüzünden böyle bir şey yaptığımızı düşünmüş olabileceğini söyledi. Hepimiz suçluluk duyuyoruz, dedi Luis. Gerçekten zor durumda olduğunu hiçbirimiz fark edemedik, dedi Heike. Bense, *onun* yanında oturmuş, ikimizin bir şekilde tekrar birlikteymişiz gibi görünmemize şaşarak, bunun doğru olduğunu düşündüm. Bilhassa sen, diye düşündüm,

Vikram Griffiths kendini öldürmeye hazırlanırken dün bütün geceyi kendi kişisel sorunlarıyla, takıntılarıyla geçirdin. Bu da ihmal suçu demek, dedim kendi kendime. Aslında ihmal suçuydu bizimki, diyordu Colin. Onu ciddiye almadık, dedi Luis, ben dün bütün gün döviz kurlarını düşündüm. Doris Rohr; Vikram'ı daima duyarsız, zorba bir adam olarak gördüğünü, ne kadar acı çektiğini hiç anlamadığını itiraf etti. Öte yandan, tam tersi de olabilirdi pekâlâ, diye düşündüm, sıkışık bistro masasının altında onun bacağının benimkine değdiğini belli belirsiz hissederek. Dün ben intiharımı planlarken Vikram Griffiths bütün geceyi kendi kişisel sorunlarıyla, takıntılarıyla geçirmiş olabilirdi, diye düşündüm. Pekâlâ olabilirdi, diye düşündüm, artık bacağı net biçimde hissederek. Anlamış olduğunu farz etsek bile, dedim kendi kendime, ki kuşkulandığın kesin, görünürdeki şamatanın ardında ne kadar sıkıntılı olduğunu fark etmiştin; anlamış olsaydın bile, bu kadar derin ve uzun bir geçmişi olan bir ıstırap konusunda ona nasıl yardım edebilirdin? Vikram Griffiths sana nasıl yardım edebilirdi? Luis lirectin dibe vurmasına niye sevinmesin ki? Adamın işine geliyor. Aslında, diye düşündüm, o bacağın kasten mi benimkine değdiğini merak ederek, birbirimizin ıstırabınıdeşmekle niye yükümlü olalım? Yoksa masalar çok sıkışıkta da ondan mıydı? Ben herhangi birinin benim ıstırabımıdeşmesini ister miyim? Hele yardım edemiyorsak. Her insan bir adadır, dedim kendi kendime, sıkışık bistro masasında dirseklerim vücuduma yapışık otururken. Kendi içinde bir bütün olmaması, bütünün parçası olduğu anlamına gelmez. Korkunç bir şey, diyordu Heike, başparmağıyla ekmek kırıntılarım ezerek, bütün gece onun kuca-

ğında oturup imalı laflar etmekten başka şey yapmadım. Paradoks bu, diye düşündüm, insanın kendi içinde bir bütün olmadığı gibi, kıtanın, bütünün bir parçası da olmaması. Tıbbın bütün dalları arasında en başarısız olanı psikiyatri, diye düşündüm. Donne'un ki yanlış bir ikili öbeklendirmeydi. Feci bir şey, diye onayladı Barnaby Hilson. Vikram Griffiths seni kurtaramayacağı gibi sen de onu kurtaramazdın, dedim kendi kendime. Heike, Onu hep azgın bir hetero olarak gördüm sadece, dedi. Anlatabiliyor muyum bilmem. Diğerleri başlarıyla onaylayıp içkilerini içiyorlardı. Sürekli elini kadınların eteğinin altına daldırmaya çalışan bir erkek. Şu anda burada, Meditasyon Odası'nda, mihrap olmayan mihraba bakarak dünkü akşam yemeğini, hep bir ağızdan kendini suçlamaları, sonra dün geceki kucaklaşmaları düşünürken, ansızın Vikram Griffiths'in intiharına ilişkin, Vikram Griffiths'in intihar eğilimini—her ne demekse—fark etmeyişimize ilişkin ortaklaşa suçluluğun gülünç olduğu kanısına varıyorum; o da bir tiyatro oyunuydu, bir sudansözler fırsattı. İnsan birinin kıtanın bir parçası olduğunu ancak ölüm çanı çaldıktan sonra düşünüyor, diye geçiyor aklımdan. Onu ortalıkta göremeyince mutlaka düzüşüyordur diye düşündüm, dedi Colin pişmanlıkla. Tanrı'm! dedi. Parmaklarını, yolacakmış gibi saçlarına daldırdı. Vikram Griffiths'in oylamayı kaybettiği için ya da ben otobüste kendisine küçük düşürücü bir yorumda bulunduğum için intihar etmiş olma ihtimali, diye düşünüyorum şimdi, yarı-dinsel bir mekânın ortasındaki herhangi kübik bir nesnenin mecburen mihraba gönderme olduğunu ve her mihrabın da bir çarmıha, bir ilk doğan çocuğa ya da semirtilmiş bir danaya gönderme olduğunu aklımdan geçire-

rek, Tanrı'nın Oğlu'nun, Yahuda kendisini yanağından öptüğü için ya da Pontius Pilatus ellerini yıkadığı için öldürülmüş olması ihtimaline eşittir. Onun aleyhine oy kullanacağımıza, içmesini engellemeye çalışmalıydık, dedi Doris Rohr. Tanrı'nın Oğlu ölmeye hevesliydi, diye düşünüyorum. Vikram Griffiths de öyle. Büyük ihtimalle aklıma böyle bir fikir geldi—Avrupa Parlamentosu, intihar—sonra da kafasından atamadı. Bunun alinyazısı olduğu hissine kapıldı. Biz onunla bir şeyleri tartışacağımıza onu dışladık, dedi Barnaby. Çoğumuzda kaderimizin belli olduğu saplantısı var. Felaketi sıradanlığa tercih ediyoruz. Meseleyi onunla açıkça konuşmalıydık, dedi İrlandalı romancı. Kutsal Kitap'ın bizi sanki gerçekten sorumluymuşlar gibi Yahuda İskariot'la Pontius Pilatus'un suçluluğunu paylaşmaya teşvik etmesi gülünç bir şey, diye düşünüyorum. Vikram hep kendini lanetli diye niteleyerek, Kabil'in işaretini taşıdığını ileri sürerek kafayı bulurdu. Fikir aklına geldi, sonra da onu ezdi. Kader duygusu. İstedğin buy-sa, Baba. Bir işaret aldı, belki rüyasında gördü ya da bu mizansen içine doğdu, ama yanlış işaretledi, yanlış sezgiydi. Ve ondan bir türlü kurtulamadı. Köpeğinin mükemmel dostluğuna rağmen. Kâse uzaklaştırılmazdı. Evet, öpücüklerle ihanet ediyoruz, diyorum kendi kendime, evet, ellerimizi yıkıyoruz, ama bu bizim belirleyici bir rol oynadığımız anlamına gelmiyor. Ben bu sabah kendimi öldürsem, diyorum kendi kendime, burada, Meditasyon Odası denen yerde, sorumlusu o olmaz. Dün geceye rağmen. Belki bütün mesele, dedi Luis büyük bir ciddiyetle, onda nelere değer verdiğimizizi, nelere değer vermediğimizi açıklamamış olmamızdı. Hayır, özellikle dün gecedен ötürü, diye düşünüyorum. Ona hiç değer verme-

diğımız izlenimini uyandırdık kendisinde, dedi Luis. Asıl harekete geçiren unsurlar bu sezgiler, bu tutkular, diyorum kendi kendime ve nedense bunu son derece açıklayıcı buluyorum. Hiçbir şeyi çözümlemese de. Onu resmen başımızdan attık, dedi Luis. Dimitra yüzünü avuçlarına gömüp ağlamaya başladı. Köpek bulunursa almaya gönüllü olduğunu söyledi. Sonra, o, yanımda, Ah, keşke istediğinde hiç değilse öpseydim onu, dedi. İnsaf! Birazcık sarılsaydım. Bu kadarı da fazlaydı artık. Bacağı resmen bacağıma yapışmıştı. Gereğinden yüksek sesle konuştum:

Onu öpmek istemediğin için öpmedin, dedim. İnsanların intihar etmesini engellemek için onlarla sevişmek zorunda değilsin. Ayrıca, onu öpmedin, çünkü gecenin büyük kısmında Georg'la düzüşmekle meşguldün.

O kadar yüksek sesle konuşmam gerekmiyordu. Belki şarabın etkisiydi, belki de Vikram Griffiths'e sarılıp okşamadığı için pişmanlığını ifade ederken dizini bacağıma yapıştırmış olmasının etkisi.

Reddettiğin takdirde intihar eder diye mi Georg'la düzüşüyordun? diye sordum, gereğinden çok daha yüksek sesle. Çocuğunun annesi ölüyor diye mi yine? Dört küçük bistro masasının etrafında sıkış tıkış, iç içeydik.

Benimle sikişmezsen intihar edeceğimi düşünsen benimle sikişir miydin? diye sordum.

Jerry, lütfen, dedi Colin.

Vikram hayatın onca kurbanından biriydi sadece, dedim, çatal bıçağımi kuzu eti tabağının yanına bırakarak. Koşulların ve kendi psikolojisinin kurbanıydı. Bu tür insanlar daima olacaktır, dedim çok yüksek sesle. Hiçbirimiz ona yardım

edemezdik, dedim. İskemlemi geriye ittim. Psikanalistinin ona hiçbir yardımını dokunmadı, dedim. Ruh haliyle ilgili havalı açıklamalarda bulundu sadece. Vikram Griffiths başka bir gezegende yaşıyordu, dedim. Hayat hikâyesini hepiniz onun ağzından dinlediniz. Oylamada kaybetmeyi kendisi istedi, dedim dört küçük bistro masasının etrafındaki gruba. Yoksa sabahın onunda o kadar içer miydi? Köpeğini her yere yanında sürüklemesine ne gerek vardı? Ayağa kalktım. İçimizi bu şekilde dökmemiz abes. Vikram deliydi, dedim. Sevimliydi, ama deliydi. Ben Vikram'ı severdim, dedim, ama deliydi. Ve yürüdüm gittim. Dışarı çıkarken, kendimi tasvir etmiş olduğumun bilincindeydim. Sen de psikoloji ve koşulların kısır döngüsü içindesin, diye düşündüm. Kendimi eksiksiz tasvir etmiştim. Sen de onların yardım edebileceği noktanın ötesindesin, dedim, kendi kendime. Vikram Griffiths'in ölümü, senin kendi müstakbel ölümündü, diye düşündüm. Belki. Belki de nişanlısını gerçekten öldürmüştü, diye düşündüm. Ben de *ona* vurduğuma inanamıyordum bazen. Ne var ki Vikram Griffiths benden daha sevimliydi. Daha soytarıydı. Daha karizmatikti. *Değişmelisin*, dedim kendi kendime. Dünya değiştiyse, *o* değiştiyse, sen de değişmelisin. *O tur otobüsüne tekrar binmemelisin*, dedim kendi kendime. Bir felaket olur. Milano'ya onlarla birlikte dönmemelisin.

O bana sesleniyordu. Rüzgârlı bir geceydi, ama yağmur yağmıyordu. Karanlıktı. Rastgele yürüyordum. Bana yetti. Sarıldı. Yanağı yanağımda. Dün gece Georg'la birlikte değildim, dedi. Beni öpmeye başladı. Dün gece Georg'la imkânı yok birlikte olamazmış. Neden diye sordum. Bu geceyi benimle birlikte geçir, dedi, açıklayayım. Lütfen, dedi.

Rheims'in tekrarı, diye düşündüm. Açıklayacağım, dedi gülererek. Dün gece tabii ki Georg'la birlikte değildim, diye ısrar etti. Böyle bir şeyi nasıl düşünebildin? Bakıyorum daha önce onunla birlikte olduğunu kabul ediyorsun en azından, dedim. Bu konuşma belki Fransızca geçti, belki İtalyanca, ama ben şu anda, Meditasyon Odası'nda İngilizce hatırlıyorum. Onunla öpüşmek harika bir şey, diye düşündüm, buna rağmen bende muazzam bir direnç var. Onunla niye tekrar birlikte olamazdın? dedim. Aslında beni ilgilendirmez. Vikram'ı da. Her ne kadar intihara eğilimli olsak da. Eski günlerin hatırına bu geceyi benimle geçir, dedi. Açıklayacağım. Bir şey oldu. Bütün bunlar Fransa'da, Strasbourg'da, rüzgârlı bir banliyö sokaklarında oluyordu. Etrafı pek az hatırlıyorum. Başka bir otel buluruz, dedi. Milano'ya o tur otobüsüyle dönmeyeceksin, dedim kendi kendime. Üzerinde şık bir kadife ceketle siyah elbisesi vardı, boynu, göğüslerinin arası ısıltılı. Kadın olmaktan hoşlanan kadınlardan hoşlanırım. Kadınlık *rolü* oynayan kadınlardan, diye düşündüm. Onun tehlikeli yanlarına bayılıyorum. Nefesinin kokusunu, o eski parfüm ve ten kokusu karışımını alıyordum. Eski günlerin hatırına Jerry, dedi. Porno seyrederken donlar çıkınca Colin daima, Benim dazlak kafayı görür gibiyim der. Lütfen, bu kadar kötü bitmesin. Tekrar öpmeye koyuldu beni. O bacakların arasında görür gibi olduğunu kastederek. Rheims. Lütfen. Benim dazlak kafayı görür gibiyim, der. Güler. Her türlü sefahatin altında bir hüznün yatıyor, diye düşündüm. Rheims anıları yatıyor. Başka bir otel bulduk. Bizimkine tıpatıp benzer bir otel. Çok büyük yataklı küçük, modern odalar. Ama çağımızın büyük ressamlarının röprodüksiyonları yok. Picasso yok. Seri üretim

Klimt yok. O duş aldı. Önce şunu söyle, dedim. Bunu niye yapıyorsun? Çünkü senden hoşlanıyorum. Beni terk eden sendin, dedi. Geriye dönük kıskançlık deliliktir, dedi. Georg'u anlat, olan olayı anlat, dedim. Önce anlat. Ben de duş aldım. Kötü bitmesini istemediğini söyledi yine. Bunlar da benim laflarımdı. Benim telefon konuşmalarım; aslında yeni birer başlangıç olan mutlu vedalaşmalar ayarlama çabalarım. Ama her şey başka bir yerden alınmadır, diye düşündüm. Anlat, dedim, öpüşmelerin arasında. İlle istiyorsan, peki, dedi. Bir şey olduğunu sen söyledin, dedim. Yoksa burada olmazdım. Geriye çekildi. Geriye çekilip yastığa yaslandı, çantasını bulup bir sigara yaktı, bakışları ince sigaradan bana uzandı, bir nefes çekti, bıraktı. Ne kadar teatral, diye düşündüm. O iri kara gözler. Doğal bir teatrallık. Oysa ben bir türlü beceremiyorum. O konuşma dışında belki. Vikram'ın kendini Avrupa Parlamentosu binasında asması ne kadar teatraldı, diye düşündüm. Mizansenı hayalinde canlandırdı ve sonra aklından çıkaramadı. Kader duygusu. Mantıklı bir karar verdim, dedi yastığa yaslanarak. Ben de bir sigara aldım; şu anda Meditasyon Odası'nda, başka insanlardan sigara almaya son verdiğimde bir şeylerin gerçekten değışmiş, benim gerçekten değışmiş olacağım geçiyor aklımdan. Sigarayı alırken, kendimi yüzlerce başka durumda sigara otlarıırken gördüm, içki arkadaşlarımdan, yavrulardan. Oysa *onunla* tanıştığımda, yıllardır sigara içmiyordum. Onunla sevgili olmadan önce yıllardır sigara içmiyordum. Sigara içmek bana *onu* hatırlatıyor, gerçek bu. Sigara içmek ona olan bağımlılığımı hatırlatıyor bana. Sigara otlanmaktan vazgeçmeliyim, diye düşündüm. Yastıklara dayanmış, çıplaktı. Kocama dönmeye karar verdim, dedi. Bir

çocuk daha yapmak istiyorum. Çok geç olmadan. Mantıklı olan bu. Hem duygusal hem ekonomik açıdan. Bazen niye ayrıldığımızı hiç anlayamıyorum.

Ondan nefret ettiğini söylerdin, diye hatırlattım. Orospu çocuğunun teki olduğunu söylerdin. Paranın onun hayatında çok fazla yer kapladığını, sana yer kalmadığını söylerdin. Onunla alay ederdin. Dangalağın, aptalın teki olduğunu söylerdin. Kültürle hiç alakası olmadığını söylerdin. Onunla sadece süratli otomobillerden ve iş kıyafetlerinden etkilenecek kadar genç olduğun için evlendiğini söylerdin. Onunla yaşamının cehennem hayatından farksız olduğunu söylerdin.

O da, benim de karımla ilgili olarak aşağı yukarı bu tür şeyler söylediğimi, ama aslında karımı sevdiğimi ve onu asla terk etmemem gerektiğini ikimizin de bildiğini söyledi. Özellikle Suzanne nedeniyle. Suzanne'in harika bir kız olduğunu söyledi. Benim de Stephanie'm var. Babasıyla birlikte olmak ona iyi gelecek.

Dün gece bu yüzden mi Georg'la birlikte olman imkânsızdı? Kocana döndüğün için.

Başıyla doğruladı.

Ama benimle birlikte olabilirsin, öyle mi?

Sen farklısın Jerry.

Giyinip çıktım. Ben giyinirken, benim elbette farklı olduğumu söylüyordu. Georg'la tekrar yatmasına gerek yokmuş. Çünkü o ilişki eğlenceymiş sadece. Rahatlamaymış. Arada bir kırgınlık filan olmamış. Ama bu fırsattan yararlanıp benimle ilişkisini iyi bitirmek istiyormuş. Sigaramı söndürüp çoraplarımı buldum. Çocukluk etmesene, diye bağırdı. Georg bir yığın kadınla birlikte oldu, dedi. Her şeyi açıklığa kavuşturmak

istiyormuş. Seni seviyorum, biliyorsun, dedi. Seni arzuluyorum, aramızda böyle tatsızlıklar olmasını istemiyorum. Bana karıma dönmemi de söylemek istiyormuş. Gerçekten karına dönmen lazım, dedi. Canımız isterse görüşmeye devam edebiliriz. Hatta ara sıra yatabiliriz de. Neden olmasın? Karına dönmeni söylemek için seninle sikişiyor, diye düşündüm. Ayakkabılarımı giydim. İstiyorsan vur bana! diye bağırdı. Ayağa kalkıp kolumu yakalamaya çalıştı. *Frappe-moi!* Giyinip çıktım. Milano'ya da onlarla birlikte, tur otobüsüyle dönmeyecektim. Merdiveni buldum. Sigara da otlamayacaktım artık. Lobiden geçip yaylı kapıyı açtım ve o anda boşalan bir taksiye atladım. Hiçbir anlamı yokmuş, diye düşündüm. Trafik ışıklarında, karanlık takside otururken "boş yere" sözleri geldi aklıma. Taksi şoförü parmaklarıyla direksiyona vuruyordu. Kim kullanmıştı bu deyişi? O. Vikram'la ilgili olarak. Kocasına geri dönüyor, diye düşündüm taksinin arka koltuğunda. *Kocasına*. Bütün o seviştiğimiz aylar, yıllar boyunca konuştuğumuz her şey boş yere söylenmişti. Thukydides, Benjamin Constant, Chateaubriand ve Platon, hepsi boş yere. Kocam o kadar danganlıdır ki, derdi, o kadar cahildir ki. Rheims boş yere yaşanmıştı. Pensi-one Porta Genova boş yere yaşanmıştı. Yüzlerce telefon konuşması. Kocasına geri dönüyordu. *Hiçbir şey olmamış gibi*. Bir şey oldu, demişti. Bana hayatımla ilgili bir şeyler yapmam gerektiğini söylerdi hep. Mantıklı bir karar verdim. Ama söylemek istediği, hiçbir zaman hiçbir şey olmadığıydı. Ona ilk kez vurmamdan hemen önce, Hiçbir şey olmadı, demişti. Dönüm noktası oydu. Onunla yatmış olmam ne fark eder? demişti. Aslında hiçbir şey olmadı. Zihnim karardı, vurdum ona. Ve vurduğum an mahvoldum. Geri dönün, dedim taksi şoförüne. Bir

şey oldu lafının ne demek olduğunu göstereceğim ona, diye düşündüm. *Retournez*. Geri dönün. Bu sabah Avrupa Parlamentosu'nun fuayesinde *The European*'ı aldım. Manşet-teki haberler Bosna'daki ölümler, Alman Merkez Bankası'nın kararları, liretin düşüşüydü, ama iç sayfalarda Büyük Britanya İmparatorluğu'nun beceriksiz kalıntısı, Hintli-Galli Vikram Griffiths'in, tüvit ceketine iğnelenmiş bir dilekçeyle kendini bu binanın tuvaletinde astığı anlatılıyordu. Bu trajedinin ardından, İtalyan hükümeti, son derece riskli koşullarda yaşayan bin beş yüz Avrupa vatandaşının durumunu çözüme kavuşturmak için bazı önlemler almak zorunda kalacak, deniyordu. Söz konusu önlemler alındığı ve bu olay başka ülkelerdeki benzer durumların aciliyetini ortaya koyduğu takdirde, belki de bu, boş yere bir ölüm sayılmayabilir. İşte o sırada, sersem bir halde, yapılacak hiçbir işim yokken, bu Meditasyon Odası'nı işaret eden stilize plastik tabelayı gördüm; cilalı sessizliğiyle, kayıtsızca tozu alınan gereksizliğiyle adeta birinin, belki elinde bir *The European* tutan, belki "boş yere" ifadesi, *onun* sözleri, kurum tuvaletinin karoları üzerine yatırılmış Vikram Griffiths'in cesedine bakarken *onun* gazetecilere verdiği demeç kulaklarında çınlayan birinin kendisine ihtiyaç duymasını bekleyen bu kilise taklidini işaret ediyordu. Senin hayatını baştan aşağı değiştiren, mahveden ilişki, onun hayatında kısa bir aralıktı, diye düşündüm takside; resim çerçevesi, belki de çağdaş şaheserlerin ucuz otellerdeki seri üretim reproduksiyonlarının konuştuğundan çerçeveler üreten küçük bir fabrikanın sahibi olan başarılı bir İtalyan işadamlıyla evliliğinde kısa bir parantezdi. *Odyseia*'yı okuduğumuzda gülmüştü. Helena'nın Menelaos'a döndüğünü unutmuşum, demişti. Çok tuhaf, değil mi? On yıl

sonra ve onca ölümün ardından. *Sanki hiçbir şey olmamış gibi.* O çok hafif, çok Fransız kahkahasıyla gülmüştü. *Retournez,* dedim taksi şoförüne. Şimdi bir şey yapacağım işte. Vikram Griffiths'in intiharıyla okutmanlar buhranının hiçbir ilgisi yok, diye düşündüm, *The European*'ı okurken, Meditasyon Odası'na rastladığımda. Boş yere olması da imkânsızdı, çünkü tek amacı, kafasının içindeki sesi *susturmaktı*. Başka bir sonuç amaçlanmamıştı. Buna bir şekilde son vereceğim, diye düşündüm, paldır küldür otelin lobisine döndüğümde, şoföre başladığım yere beni geri getirmesi karşılığı elli frank ödedikten sonra. Telefonla konuşan otel sahibine bakmamaya özen göstererek, asansörü beklemek zorunda kalmamak için doğru merdivene yöneldim. Dar bir merdiven. Odayı hatırlayamadığımın farkındaydım. Oda numarasını. Otel sahibi anahtarı ona vermişti. Ben parfüm ve ten kokusuyla sersemlemiş haldeydim. Dördüncü katta olduğunu biliyordum. Dar, halı kaplı merdivende nefes nefese dört kat. Nihayet bir şey yapıyorum, diye düşündüm. *Yapmak istemediğim bir şeyi yapıyorum.* Ama Vikram gerçekten kendini öldürmek istiyor muydu? Şu anda Meditasyon Odası'nda, üç saattir oturduğum şekilde, tıpkı bu mekânın kiliseye çok benzeyip tam bir kilise olamaması gibi, dua duruşuna çok benzeyip pek de dua duruşu olmayan bu pozisyonda, öne eğilmiş otururken, son iki günün olaylarını tekrar tekrar gözden geçirerek, sanki bir noktada açıklanmış olduklarına kanaat getirecekmiş gibi kafamda evirip çevirerek otururken, özellikle o otelin dördüncü katına koşarak tırmanmaya başladığım, oda numarasını bile hatırlamadığım, ama oraya vardığımda bulacağımı bildiğim—sağdaki son kırmızı kapı—o ânı tekrar tekrar düşünürken ve bilhassa kendi kendi-

me, *Yapmak istemediğin bir şeyi yapıyorsun*, dediğimi, buna rağmen, belki Vikram Griffiths'in aslında yapmamayı tercih edeceği bir şeyi yapmaya delice kararlı oluşu gibi, delice kararlı olduğumu hatırlarken, burada, ne kadar çağdışı olsa da sessiz bir sığınak işlevi gören (karıma dönmem ne kadar imkânsızsa, kiliseye dönmem de o kadar imkânsız, diye düşünüyorum) bu Meditasyon Odası'nda, hızla ikinci kata, üçüncü kata çıkışımı, *Yapmak istemediğin bir şeyi yapıyorsun*, diye fısıldayan kışkırtıcı sesi hatırlarken, felsefenin yarısının buna, yaptığımız şeyi niçin yaptığımızı, yapmaya kesinlikle niyetimiz olmayan şeyi niye yaptığımızı merak etmeye dayandığı geçiyor aklımdan. Ben, Vikram Griffiths. İki yıl önce, o bana dönmeyi açıkça istediği zaman, Georg'un *yatakta onun ayarında olmadığı* anlaşıldığı zaman niye peki dememiştim? Dün geceki teklifini, karıma dönüp bir yandan da ilişkimizi sürdürmeyi niye kabul etmedim? Tanrı biliyor ki, sık sık hayalini kurduğum bir düzen bu. Yuvam, metresim. Herkes memnun. Dördüncü kata paldır küldür çıktım, içimde kimyasal bir değişim mi olmuştu? Böyle bir şey mümkün mü? Hayal kırıklığımanın bende kimyasal bir değişime yol açarak onun yaptığı şeyi kabul etmemi imkânsız hale getirmiş olması mümkün mü? Sağdaki son kapı, dedim kendi kendime. Sorumluluk uydurma bir şeydir, diye düşünüyorum şu anda, Meditasyon Odası'nda otururken. Hayallerin yok olur, bir enzim kayar. Avrupa'nın kalbinde, yapmak istemediğin bir şeyi yapmaya, hayata zorla bir anlam kazandırmaya kararlı, dört kat merdiveni koşarak tırmanırken bulursun kendini. Başka bir seçenek yok, diye düşündüm; belki Vikram Griffiths de öyle düşünmüştü. Ama koridorda durdum. Halı kıpkırmızıydı. Dürtü duraksadı. Belki de daha derindeki bir

başka kimya, kendini sorumlu hissetmeni emrediyor sana, diye düşünüyorum şu anda, Meditasyon Odası'nda. Belki de saplantının anlamı bu. Çatışan iki kimya. İki çelişkili süreç. Birbirine amansızca zıt maddelerin olumsuz enerjisi. Burada Meditasyon Odası'nda, orada, adını bilmediğim bir otelin kıpkırmızı koridorunda, numarasını bilmediğim bir odaya yaklaşıırken, her şeyin boş yere olduğu, onun nazarında hiçbir şey olmadığı, bir mitoloji kahramanı misali, on yıl boyunca her türlü dehşeti yaşadktan sonra kocasına dönüp Sparta'da, Milano'da mutlu mesut sofrada oturarak misafir ağırlayacağı, hikâyeler anlatacağı düşüncesi altında ezilirken, zihninden geçenler bunlar. *Bir şey yapacaktım.* Yani zihnim, yapmak istemediğim bir şeyi yapmaya kesinlikle kararlıydı, ama aynı zamanda sorumlu olacağımın, kendimi sorumlu hissedeceğimin de farkındaydı. Sorumlu olmak *isteyecektim.* Sorumluluktan mahrum edildiğimiz durumlarda bile sorumluluğun peşinden koşarsız, diyorum kendi kendime, Avrupa Parlamentosu'nun Meditasyon Odası'nda. Aksi takdirde, yokluğuna rağmen bir şekilde burada baş köşeyi tutan haç, Vikram Griffiths'le ilgili kendini suçlamalar, bitmez tükenmez Ruanda resimleri, Bosna konusunda kendi kendini kırbaçlamalar olur muydu? *Sanki sorumluymuşuz gibi,* karmaşık işlemler kuruyoruz, diyorum kendi kendime. Yoksa Avrupa Topluluğu olur muydu? Zihinsel süreçlerimiz hiç durmadan sorumluluklarımızı ölçüp biçmekle meşgul. Kötü bir şey değil bu, diye düşündüm. Koridorda yürümeye başladım. Bir elimle duvara tutunup destek alarak yürüyordum. İnsanın kendini sorumlu tutması kötü bir şey değil. Yine de zihin karardığında, diye düşünüyorum, el kalktığında; o kimyanın humması bizi

pençesine aldığında... Elim bir kapıya vardığında, numarası gözüme çarptı. Kırk bir. Ona âşık olmamam, ona olan aşkıımı icat etmemem mümkün müydü? Kırk iki. Evlilik çatısının ayakta durması mümkün müydü? Daha hızlı yürümeye başladım. Bir sele karşı koymakla aynı şey, dedim kendi kendime. Sorumlu olsan da olmasan da. Kırk üç. O dönemde rüyalarım da hep denizler, seller görüyordum, diye düşünüyorum. Hatırlıyorum. Jung'a atfetmiştim. Toprağın ayakların altından kayması, dalgalarla savrulan hayvanlar. İnsanlar okudukları rüyaları görürler, diye düşünüyorum. Kendimi ilginç bir psikanaliz konusu olarak gördüğüm o aptalca dönem. Kırk dört. Avrupa Topluluğu böyle bir tutku karşısında çaresiz kalırdı, diyorum kendi kendime. Zihin kararıp el kalktığında tartışmalı kimlikten, ortak egemenlik havuzundan söz etmek anlamsız olacak, Yaptığımız şeyi planlamadan yaparız, diyorum kendi kendime, Meditasyon Odası'nda; nihayet ayağa kalktığım zaman nereye gideceğim konusunda hiçbir fikrim yok. Ne zaman kalkacağım ayağa? Dört saattir buradayım. Hiçbir siyasal çözüm Vikram Griffiths'in kendini öldürmesine engel olamazdı, diye düşünüyorum. Oda numarasının 45 olduğunu gördüm. Bundan daha açık bir işaret olabilir miydi? Yanlış işaret de olsa. Vikram'ın yaşı bir şaşırtmacaydı. Bizim tutkumuz hep yanlış tutkuydu, dedim kendi kendime. Bu şimdi âşikâr. Kapı kolu çevrildi. Yapılacak tek şey, bu işi noktalamaktı. Kapı kilitlenmemişti, bıraktığım gibi. 45. Kararlı bir tavırla ittim. Odada yoktu. Banyoya baktım. Odada hiçbir eşyası yoktu. Ama zaten bir şey getirmemiştik. Yatağa uzandım. Geri dönecekti. On dakika, yarım saat. Otelden temelli ayrılmış olsa otel sahibi yurkarı çıkmama hayatta izin vermezdi. Bir saat. En azından oda-

da çağdaş bir şaheser yoktu. Nietzsche kırk beşinde delirdi, diye düşündüm. Halbuki o, sükûnet timsaliydi. Tutkumuz onun üzerinde hiçbir iz bırakmamıştı. Kocasına geri döndü. Benim kiliseye dönmem ne kadar imkânsızsa, karıma dönmem de o kadar imkânsız, diye düşünüyorum. Ya da doğal halde, ağaçtan ağaca sallanarak yaşamam. Koridorda yaklaşan ayak sesleri duyup kasıldım. Uzun gayri meşru ilişkimiz boyunca o, kiliseyi hiç terk etmedi. Adımlar yavaşladı, Belki aslında kocasını da hiç terk etmedi. Adımlar durdu. Oydu. O değildi. Koridorun karşısındaki kapıdan anahtar sesi geldi. Belki de geri dönmeyecek, diye düşündüm. Birden rahatladım. Geri dönmeyecek belki. Ansızın, kimyada çok hafif bir kayma oldu. Kızıma telefon etmem lazım, diye düşündüm. Rahatlama duygusu giderek artıyordu. Bugün kızımın doğum günü. Ve telefonu çevirmeye başladım. Ama sonra, kızımın şu anda muhtemelen on sekizinci doğum günü partisinde, kuşkusuz yokluğumun şiddetle kınandığı kalabalık kutlamada olduğu geldi aklıma. Kızımın on sekiz yaş partisini intihar ve mutsuz tutku hikâyeleriyle berbat etmek istemiyordum. Sesim kim bilir nasıl çıkacaktı. Bırak Suzanne neşeli bir kutlama yaşasın, diye düşündüm, gitsem mi, burada, bu otel odasında kalsam mı diye karar veremeyerek. Niye geldiğimi merak ederek. Belki de onunla sevişip tadını çıkarmalıydım, diye düşündüm. Niye hiçbir zaman makul ve pratik olanı yapmıyorsun? Parayı ödeyip gitmiş miydi acaba? O zaman otel sahibi lobiye geçip merdivenden yukarı çıkmama niye ses çıkarmamıştı? Odanın kapısı niye kilitli değildi? Televizyonu açtım. Bazen zihin kendi sakinleştiricisini kendi üretir. Uzaktan kumandayı alıp yatağın içine girdim. Daha fazlasına dayanamayacağını zihin

anlar. Bir futbol maçı buldum, insanı teskin eder. Futbol seyret, dedim kendi kendime. Futbola bayılırsın; her zamanki gibi kaybeden takımı tutmaya başladım. Küçük buzdolabında iki bira vardı. Şiddete asla başvurmayacağına yemin ettin, sonra onu dövdün, dedim kendi kendime, kendi takımımından birinin sahadan çıkarılmasını izlerken. Paris St. Germain sıfır, Bayern Münih bir. Oysa iyi niyetim övgüye değerdi. Birleşik bir Avrupa tasarısından daha asil bir tasarı olabilir mi? diye düşündüm, oyuncuların karşılıklı hakaretlerini izleyerek. Hesabı ödemedi gitmeyi mi becermişti? Kusursuz bir aşk hayalinden daha enfes bir şey olabilir mi? Hakem birini itekliyordu. Bu tür şeylere inanmasan da. İkinci birayı açtım. Hesabı ödeyecek kadar param var mıydı? Kredi kartımı kabul ederler miydi? Kredim var mıydı? Hıristiyanlıktan daha iyi bir din öneremiyorsun, diye düşündüm. Adamın biri penaltı atışını yapmak üzere ayağa kalkarken haç çıkardı. Rheims'i hiç yaşamamış olmayı istemezdin kesinlikle. Avrupa Kupası, insanın, şüphecilik çerçevesi içinde de olsa, bu tür şeylere yazılması lazım belki, diye düşündüm. Kendimizi bu tür şeylerle büyülememiz lazım. Mitolojiye, efsaneye dair, Sokrates öyle söylüyordu. Hatırladığım kadarıyla. *Şüphecilik çerçevesi içinde hile olsa kendimizi büyülemeliyiz.* Öğrencilerin, katedralin ışıktandırılmış cephesinin önünde, ana meydanda, *Sei un mito, sei un mito*, Sen bir efsanesin, sen bir efsanesin, diye şarkı söyleyerek dans edişini hatırladım. Tilki Niki'nin yüzü canlandı gözümde. Füze Yavru'nun yüzü. Kadınlarla erkeklerin birbirlerine sundukları olağanüstü umut, dedim kendi kendime, birlikte bir efsane yaratma imkânıdır. Karşılıklı, kendimizi büyülemek üzere. Hepsi yaratıldı ve hepsi eridi gitti, dedim yüksek sesle, inanılmaz

bir sükûnetle ve inanılmaz biçimde televizyon karşısında uyu-
yakaldım; sekiz saat sonra, Bosna üzerinde uçan jetlerin sesiyle
uyandım. O yabancı otel odasında televizyonun sesiyle uyan-
dıktan belki üç saniye, normal sayılabilecek bir üç saniye son-
ra, kâbus bir balyoz gibi tekrar tepeme çöktü, sel gibi boşandı
tekrar, bir tepenin yamacında ansızın gürleyen uçak motorları
gibi. Zihnimi baştan başa kapladı. *Kocasına geri döndü.* Bütün
olay, benim bütün hayatım, başından sonuna maskaralıktı.

Kızına telefon etmen lazım, diye düşündüm, Meditasyon
Odası'nda ansızın ayağa kalkarak. İnsan saatlerce oturur, diye
düşünüyorum, sonra açıklanamayacak şekilde, kalkmaya ka-
rar vermeden kalkır. Meditasyon Odası'nda miadım dol-
muştu. Tur otobüsü şu anda Cenevre civarında bir yerlerde
olmalıydı. Dün gece çok şanslıydın, diye düşündüm. Dün
gece çok daha kötü geçebilirdi. Parlamento'nun fuayesinden
telefon ettim. Derhal cevap verdi. Doğum gününde arama-
dığım için özür diledim. Önemli değil. O sevimli, çocuksu
İngilizcesiyle konuşuyordu. Partide yokluğun hissedildi. Çok
korkunç bir şey oldu, dedim. Ve Vikram Griffiths'in kendi-
ni öldürdüğünü söyledim. Vikram Griffiths, diye tekrarla-
dım. Astı kendini. Hatırlarsın, akşam yemeğine gelmişti bize,
yıllar önce. Telefonun öbür ucunda uzun bir sessizlik oldu.
Bir frangın gidişini seyrettim. Telefon konuşmalarımız her-
hangi bir döviz cinsiyle ölçülebiliyor, diye düşündüm. Çok
uzun bir sessizlikti, nedense sözlerime inanılmayacağından
korkarak, durumun ne kadar feci olduğunu ve doğum gü-
nünü bana unutturduğunu anlatmaya koyuldum. Telefon
etmeyi unutmuştum. Herkes altüst olmuştu. Bir yığın for-
maliteyle uğraşmak gerekmişti. Özellikle karısı gelip ilgi-

lenmeyi reddedince. Boşanmak üzerelerdi, diye açıkladım. Ama bu arada kızımın konuşmakta olduğunu fark ettim. Geçen hafta gördüm onu, dedi. İtalyanca konuşuyordu. Sesi şok yüzünden kesik kesik çıkıyordu. Pahalı cilalı ahşap ve mermerleriyle, gazete bayii ile, dayanışma mesajlarıyla Avrupa Parlamentosu'nun fuayesinde, ayakta, ahizeyi kulağıma yapıştırdım. Ne dedin? Onunla sık sık görüşüyorduk, dedi. Kelimeleri zor telaffuz ediyordu. Ben Stephanie'ye bakarken. Oraya uğradı. Dafydd'le birlikte. Ya da Tre Arche'de görüşürdük. Bir barın adını söyledi. İnanamıyorum, dedi. Tekrar uzun bir sessizlik oldu. Gözyaşlarını tutmaya çalışıyordu. Çok komik adamdı. Hep neşelendirirdi beni. Ah, inanamıyorum, diye ağlıyordu kızım. Bu yıl felaketti Papà! Ah, Papà! Param bitti. Suzanne, dedim, ama hat kesilmişti. Kızım Vikram Griffiths'le görüşüyormuş, diye düşündüm, Avrupa Parlamentosu'nun sütunlarından birine yaslanarak. İnanamıyordum. Vikram kadınlarla tek bir nedenle görüşürdü. Ben kadınlarla tek bir nedenle görüşürüm. Kızın çok güzel, demişti o. On sekizinci doğum gününde ona iç çamaşırı hediye etmiş. Dün gece duşa girerken çıkardığı kendi iç çamaşırları türünden. Pekâlâ sefih denebilir ona. Yavru takımları. Serseme dönmüş halde başımı iki yana sallıyordum. Papà! Suzanne on sekiz ay önce evden ayrıldığımdan beri bana bu şekilde seslenmemişti. Ne yapacağım? diye sordum kendime, Avrupa Parlamentosu'nun geniş fuayesinde. Onlarla birlikte otobüsle dönmemeye, işime dönmemeye karar verdiğime göre, ne yapacağım şimdi? İşime dönmemeye karar vermiş olduğumu ansızın kavramıştım. Bu tür kararlar nasıl şekilleniyor? diye sordum kendime. Avrupa Parlamentosu'nun kalabalık fuaye-

sinde ne yapacağımı bilemez haldeydim, işimden ayrılıyordum. Suzanne, Vikram Griffiths'le görüşüyordu. Felsefenin yarısı buna, kararların kimyasına dayanır, diye düşündüm. O kocasına geri dönmüştü. İradenin anlaşılmasına dayanır. Ne yapacağım? Bir enzimin yer değiştirmesini mi bekleyeceğim? Bir an paniğe kapıldım. Bromazepam'ı otelde bırakmış olabilir miydim? Çantamı açtım, oracıkta, kalabalık fuayenin cilalı ahşap zemininde. Nerede? Giysilerim etrafa saçıldı. İç çamaşırları, buruşuk gömlekler. Tuvalet çantasında mı? Evet. Ama Bromazepam'a ihtiyacım var mıydı? Önce bir telefon et, dedim kendi kendime. Georg'a telefon et. Gazete bayiinden bir telefon kartı daha aldım, ama Georg yoktu. Karısı daha iyi, dedi kayınvalidesi. Krizi atlattı. Operacı Yavru yoktu. Karımın telefonu meşguldü bu kez. Suzanne sevgilisinin ölümünü haber vermek için kimi aramıştı? Hayır, intiharını. Vardı Bromazepam'a ihtiyacım. En azından şimdi konuşmamız mümkün olabilir, diye düşünüyorum. En azından kızım kesinlikle hayatın içinde, boğazına kadar. En azından *Siyah Sihirdir*'den ve o tür saçmalıklardan bahsetmemize gerek yok artık. İlacın çocukların açamayacağı şekilde tasarlanmış kapağını açıp Galli parlamenterin Yorkshire'lı sekreteri yavruyu aradım. Dilekçeyi görmüş müydü? Erken bir saatte bırakmıştım. Görmüştü. Formalitelerle ilgilenmek üzere kaldığımı söyledim. Daha iyi bir otel biliyor muydu acaba, ucuz, merkezi, merkez karakolunun, belediye binasının yakınında? Ölümün kayda geçirilmesi gerekiyordu. Bulmaya çalışacağını söyledi. Yarım saat sonra tekrar arayın. Bir şey daha var, dedim, Bromazepam'ı yutarak. Yutar yutmaz da, aldığımı pişman oldum. Çılgınca gelecek ama, Parlamento'da

Çalışma imkânlarıyla ilgili konuşmak istiyordum. Çok heyecan verici buluyorum. Bekledim. Belki, bilmem ki, bu akşam birlikte bir yemek yiyebilirdik belki. Burada olacağıma göre. Hayrettir, peki dedi. Yorkshire'lı Yavru'yla birbirimizden hoşlanıyoruz, diye düşündüm. Birbirimizden hoşlanıyoruz. Tilki Niki şu anda Cenevre'nin güneyinde bir yerlerde olmalıydı. Bromazepam'ı aldığıma pişmandım. O, sağ salimdi, belki video seyrediyordu. Avrupa Parlamentosu'nda iş bulmanın imkânsız olmadığını söyledi Yorkshire'lı Yavru. Aksanı hoşuma gidiyordu. Özellikle birkaç dil bilip berbat koşullarda çalışmayı kabul ediyorsanız. Burada asla kalıcı bir sözleşme yapamazsınız, diye güldü. Onu unutun. Gülüşü hoşuma gidiyordu. Ücretler de ayrı mesele! Parlamenterlerin altında çalışanların çoğunun, tamamen geçici olarak, her parlamenterin belirli bir zamanda kaç kişiye ihtiyacı olduğuna göre istihdam edildiğini söyledi. Dünkü konuşmanız çok başarılıydı, dedi. Hem kişiseldi hem de profesyonel, bilmem anlatabiliyor muyum. Owen'ın dikkatinden kaçmadı. Sayın Owen Rhys'tan söz ediyordu. Güldü. Owen Başvuru Komitesi'nden birilerine söz edebilirdi belki. Geceyi onunla geçirebilirsin belki, diye düşündüm. Otel için yarım saat sonra tekrar aramamı söylüyordu. Hayatının geri kalanını belki de. Hepsi uydurma, diye düşündüm, telefonu kapatıp etrafıma, geniş fuayeye bakarak: Diller, bayraklar, cesur yazılar, cesur sudansözler. Sağ salim kocasına geri dönüyor, diye düşündüm. Camın ve betonun ardında bayraklar alfabetik sırada cesurca dalgalanıyordu. Avrupa. Gökyüzü çünkü gibi bulutlardan ve keskin ışıktan oluşan akışkan bir sürüklenmeydi, değişiyor, durmadan değişiyordu. Büyük bir skandal. Nokta halinde bir köpek rüzgâra

havlıyordu. Bir kadın diğetine bedeldir, diye düşündüm. Bir erkeğe. *Egalité*. Keşke şu anda Georg'la konuşabilseydim. Keşke Vikram'la konuşabilseydim. Dafydd'e ne olmuştu? Gal şii-ri ne olmuştu? Ama bu gece eğlenceli olabilirdi. O sırada, adını bile bilmediğim geçti aklımdan, icat ettiğin kadının adını bile bilmiyorsun, dedim kendi kendime. Birlikte geçireceğin geceyi, birlikte geçireceğin hayatı icat ettiğin. Güldüm. Umu-mi bir yerde kendi kendine kahkahayla gülmek müthiş bir ayrıcalık. Bu da Christine değildir umarım. Christine olmasın.

Milano Üniversitesinde İngilizce okutmanı olan Jerry Marlow'un Avrupa Topluluğunun kalbi Strasbourg'a yolculuğu, aynı üniversiteden meslektaşları ve öğrencilerle dolu bir tur otobüsünün arka sırasında, ortanın sağındaki koltukta başlar. Avrupa'nın damarlarında ilerlerken, saplantı derecesinde bir arzunun peşinden Jerry'nin zihninin dehlizlerine girer, zaman zaman aklın sınırlarında dolaşırız. Otobüsteki herkesin bir diğeriyle ilgili bazı niyetleri vardır, her şey birbiriyle bağlantılıdır: Aşk, arkadaşlık, ölüm, Eski Yunan, Fransız Devrimi ve tabii Avrupa...

Kapak fotoğrafı: Halûk Çobanoğlu

